ConvorbiriCorespondențăPortrete

ELIZABETH GIL

Autoarea bestselle

mănâncă roagă-te iu

ULTIMU BĂRBA AMERICA

Finalistă în
pentru National Bo
și National Bo
Cir

ELIZABETH GILBERT

Ultimul bărbat american

Traducere din limba engleză de
MĂDĂLINA CONSTANTIN
EDITURA HUMANITAS
2014

ELIZABETH GILBERT
THE LAST AMERICAN MAN

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro
Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

ISBN: 978-973-50-4390-2 (epub

ELIZABETH GILBERT locuieşte în prezent, alternativ, la Philadelphia şi în Brazilia. A devenit celebră odată cu publicarea volumului autobiografic *Mănâncă, roagă-te, iubeşte*, bestseller internațional, care a apărut în traducere românească la Humanitas în 2008 şi a ajuns la vânzări-record de 30 000 de exemplare în mai puțin de un an. A mai scris volumul de povestiri *Pilgrims* (premiul Pushcart şi nominalizare pentru Pen / Hemingway Award), romanul *Stern Men*, ambele în curs de apariție la Editura Humanitas, şi volumul non-fiction *Ultimul bărbat american* (finalist în competiția pentru două premii importante: Național Book Award şi Național Book Critics Award). În anul 2002, *Ultimul bărbat american* a fost inclusă pe lista de „cărți remarcabile" recomandate de publicația *The New York Times*.

Elizabeth Gilbert este colaboratoare a ediției americane a revistei *GQ*, articolele ei primind două nominalizări pentru Național Magazine Award. Un articol din 1997 semnat de ea, „The Muse of the Coyote Ugly Saloon", în care scrie despre experiența sa ca angajată a unui bar, a fost punctul de pornire pentru filmul *Coyote Ugly*. În anul 2008, *Time Magazine* a inclus-o în topul celor mai influenți 100 de oameni din lume.

Rezultatul este că Intelectul american îşi datorează trăsăturile sale surprinzătoare Frontierei. Asprimea şi puterea, combinate cu agerimea şi cu spiritul iscoditor: atitudinea practică şi inventivă, rapiditatea în a găsi avantaje; însuşirea abilă a lucrurilor materiale, cu lipsuri în domeniul artistic, dar plină de putere în a da naştere la scopuri mărețe; acea energie neliniştită şi nervoasă; acel individualism dominant, lucrând pentru bine sau pentru rău,

şi pe lângă toate acestea, optimismul şi exuberanța ce vin din libertate – iată trăsăturile Frontierei...

Frederick Jackson Turner

Capitolul 1

Ce viață sălbatică!
Ce proaspăt fel de a fi!

Henry Wadsworth Longfellow, cântărind posibilitatea de a scrie un poem epic despre exploratorul american John Frémont La şapte ani, Eustace Conway putea să arunce cuțitul cu atâta îndemânare încât să pironească o veveriță de copaci. La zece ani, nimerea o veveriță în plină goană de la 15 metri cu arcul şi săgeata. Când a împlinit doisprezece ani, s-a dus singur în pădure şi, cu mâinile goale, şi-a construit un adăpost şi a supraviețuit cu ce-i oferea natura timp de o săptămână. Când a împlinit şaptesprezece ani, a părăsit definitiv casa părintească şi a luat-o spre munți, unde a locuit într-o tepee[1] fabricată de el însuşi, făcând focul prin frecarea a două bețe, spălându-se în pâraie înghețate şi îmbrăcându-se cu pielea animalelor pe care le vâna şi mânca.

Fiindcă veni vorba, Conway a plecat de acasă în 1977. Tocmai anul când a fost lansat *Războiul stelelor.*

În anul următor, când a împlinit optsprezece ani, Eustace Conway a călătorit pe fluviul Mississippi într-o canoe de lemn făcută de el, luptându-se cu vârtejuri atât de violente, încât puteau să înghită un trunchi de copac de 12 metri şi să nu-l lase să iasă la suprafață decât la un kilometru şi

---

[1] Cort conic al indienilor din preria americană (n. tr.).

jumătate mai în aval. Peste un an, Eustace a pornit pe drumul de 3440 km ce traversează Apalaşii între statele Maine şi Georgia, trăind aproape exclusiv din ceea ce vâna şi recolta în timpul călătoriei. Iar în anii ce au urmat, Eustace s-a plimbat prin Alpii Germani (în adidaşi), a navigat în caiac prin Alaska, a escaladat nişte faleze în Noua Zeelandă şi a locuit cu tribul Navajo în New Mexico. În jurul vârstei de 25 de ani, s-a hotărât să studieze mai îndeaproape cultura primitivă pentru a învăța meşteşuguri şi mai vechi. Aşa că şi-a luat zborul spre Guatemala, s-a dat jos din avion şi a început pur şi simplu să întrebe: „În ce direcție se află băştinaşii?” I s-a arătat direcția junglei, prin care a umblat zile întregi până a găsit cel mai îndepărtat sat de indieni Maya, dintre care mulți nu văzuseră niciodată vreun om alb. A locuit cu mayaşii vreme de cinci luni, învățând limba, studiindu-le religia, perfecționându-se în meşteşugul țesutului.

Dar cea mai grozavă aventură a lui a fost probabil cea din 1995, când Eustace a avut ideea de a străbate America de la un capăt la altul călare. L-au însoțit fratele său mai tânăr, Judson, şi o prietenă de familie. A fost un capriciu nebunesc. Eustace nu era sigur dacă e posibil sau legal să străbați călare America. Aşa că a mâncat o cină copioasă de Crăciun cu familia, s-a încins cu o puşcă, şi-a pregătit o şa veche de optzeci de ani care aparținuse cavaleriei americane (atât de uzată pe alocuri încât Eustace simțea între picioare căldura animalului în timp ce călărea), s-a urcat pe cal şi a pornit-o.

Eustace estima că el şi tovarăşii lui ar fi putut să ajungă la Pacific înainte de Paşte, deşi toți cei cărora le spunea acest lucru îi râdeau în nas.

Cei trei călăreți au tot galopat, parcurgând aproape 80 de kilometri pe zi.

Mâncau căprioare lovite de maşini şi supă de veveriță. Dormeau în şoproane şi în casele localnicilor plini de venerație, dar când au ajuns în Vestul uscat şi liber, cădeau de pe cal în fiecare noapte şi adormeau pe pământ, în locul în care căzuseră. Într-o după-amiază, era cât pe ce să fie omorâți de nişte semiremorci care deviaseră de la traiectoria lor, în timp ce caii o luaseră razna pe un pod interstatal aglomerat. În Mississippi, era cât pe ce să fie arestați pentru că umblau fără cămăşi pe ei. În San Diego, au priponit caii pe un petic de iarbă între un centru comercial şi o autostradă cu opt benzi. Au dormit acolo în noaptea aia şi au ajuns la Oceanul Pacific a doua zi după-amiază.

Eustace Conway a intrat imediat cu calul în valuri. Mai erau zece ore până la Paşte. Traversase țara în 103 zile, stabilind, deşi era la capătul puterilor, un record mondial.

De la un un capăt la altul, americanii din toate categoriile sociale posibile şi imaginabile şi-au ridicat privirile spre Eustace Conway pe calul său şi i-au spus, melancolic: „Ce n-aş da să pot face ca tine.”

Şi fiecăruia în parte, Eustace îi răspundea: „Poți.”

Dar o iau înaintea poveştii.

Eustace Conway s-a născut în Carolina de Sud în 1961. Familia Conway locuia într-o casă de la periferia oraşului, confortabilă, într-un cartier nou, plin de clădiri identice, dar chiar în spatele casei se afla o superbă bucată de pădure, care încă nu fusese tăiată pentru exploatarea imobiliară. Era de fapt o pădure sălbatică, fără prea multe poteci prin ea. Era o pădure din lumea veche, încă plină de capcane şi de urşi. Şi acolo tatăl lui Eustace Conway – pe care îl chema tot Eustace Conway şi care ştia tot – îşi ducea fiul pentru a-l învăța cum să recunoască plantele, păsările şi mamiferele din sudul Americii.

Se plimbau împreună prin pădurea aceasta ore în şir, uitându-se în sus la copaci şi vorbind despre forma

frunzelor. Iată deci primele amintiri ale lui Eustace Conway: orizontul cosmic al pădurii; petele de lumină oblice străbătând acoperişul verde al naturii; vocea lămuritoare a tatălui; drăgălăşenia unor cuvinte cum ar fi *salcâm*, *mesteacăn* şi *tulipier*; nou descoperita plăcere intelectuală a studiului, sporită de senzaţia fizică aparte a acestui căpşor de ţânc încă şovăielnic care se lăsa aşa de tare pe spate încât ar fi putut să cadă în efortul de a se uita în sus atât de mult şi la atât de mulţi copaci atât de multă vreme.

În rest, de-a lungul anilor, mama a fost cea de la care a învăţat Eustace. Ea l-a învăţat să trăiască în cort, să pună momeala în cârlig, să facă focul, să se descurce cu sălbăticiunile, să împletească funii din iarbă şi să găsească lut în albia râurilor. Ea l-a învăţat să citească nişte cărţi cu titluri minunate, cum ar fi *Davy Crockett: Young Adventurer* (*Davy Crockett: tânăr aventurier*) şi *Wild Wood Wisdom* (*Înţelepciunea pădurii sălbatice*). Ea l-a învăţat să coasă pielea de cerb. Ea l-a învăţat cum să facă totul cu o meticulozitate pătimaşă.

Mama lui Eustace Conway nu semăna prea tare cu celelalte mame din vremea aia. Era un pic mai îndrăzneaţă decât majoritatea mamelor din sudul Americii de la începutul anilor ’60. Fusese crescută ca un băiat, într-o tabără de vară pe care familia ei o avea în munţii din Asheville, în Carolina de Nord. Era o fată băieţoasă şi mândră de acest lucru, o călăreaţă desăvârşită şi un pădurar destoinic care, la douăzeci de ani, îşi vânduse flautul de argint pentru o călătorie în Alaska, unde a stat în cort lângă un râu, cu o puşcă şi cu un câine.

Pe vremea când Eustace avea cinci ani, pădurea din spatele casei lui a fost reperată de piaţa imobiliară, dar familia s-a mutat curând după aceea într-o casă cu cinci camere dintr-un alt cartier de la periferie: la Gastonia, din Carolina de Nord, unde în spatele casei era o altă pădure

deasă. Doamna Conway i-a lăsat pe Eustace şi pe fraţii lui mai mici să se plimbe prin pădure din momentul în care au început să meargă – cu picioarele goale, fără tricouri şi fără supraveghere –; de dimineață până seara, în fiecare zi a copilăriei lor, cu excepția câtorva întreruperi, pentru a se duce la şcoală şi la biserică (pentru că doamna Conway nu voia să crească nişte *sălbatici*).

„Cred că n-am fost o mamă bună”, spune astăzi doamna Conway, dar nu e foarte convingătoare.

Celelalte mame din Gastonia erau fireşte îngrozite de această tehnică de creştere a copiilor, luată ca atare. Unele dintre ele, alarmate, o sunau pe doamna Conway să-i spună: „Cum să-ți laşi copiii să se joace în pădure?!

Acolo sunt şerpi veninoşi!”

Treizeci de ani mai târziu, doamnei Conway încă i se mai pare amuzantă şi adorabilă îngrijorarea lor.

„Doamne sfinte! spune ea. Copiii mei ştiau care este diferența între şerpii veninoşi şi şerpii obişnuiți! Se descurcau foarte bine în pădure.”

Pe scurt, istoria Americii este următoarea: a fost odată o Frontieră, şi apoi n-a mai fost nicio Frontieră. Lucrul acesta s-a întâmplat destul de repede. Au existat indieni, apoi exploratori, apoi colonizatori, apoi oraşe, şi apoi oraşe mai mari. Nimănui nu i-a păsat – până când sălbăticia a fost definitiv îmblânzită, moment în care toată lumea a vrut sălbăticia înapoi. În epidemia generală de nostalgie care a urmat (spectacolul despre Vestul Sălbatic al lui Buffalo Bill, tablourile înfățişând cowboy ale lui Frederic Remington) a apărut o panică foarte specifică, de natură culturală, înrădăcinată în întrebarea: *Ce vor deveni băieții noştri?*

Problema era că, în timp ce povestea clasică a majoratului european înfățişa un băiat provincial care se mută la oraş şi se transformă într-un gentilom rafinat, tradiția americană evoluase tocmai invers. Băiatul american ajungea la majorat

părăsind civilizația şi tăind-o peste dealuri. Aici îşi lepăda manierele cosmopolite şi devenea un bărbat robust şi priceput. Nu un gentilom, nu uitați, ci un bărbat.

Acest american crescut în sălbăticie era un bărbat de o speță aparte. Nu era un intelectual. Nu avea niciun interes pentru studiu sau pentru gândire. Avea, cum a observat Tocqueville, „un fel de dezgust pentru tot ce este vechi". În schimb, putea fi văzut, după cum îl descrie exploratorul John Frémont pe *über*-colonistul din primele generații, Kit Carson, „călărind pe un cal superb, fără şa, cutreierând preriile cu capul gol". Aşa, sau răsucindu-şi puternicul topor deasupra capului şi din când în când „doborând la pământ cedri şi stejari", după cum văzuse un vizitator străin extrem de impresionat din secolul XIX.

De fapt, pentru toți vizitatorii străini din secolele XVIII şi XIX, bărbatul american era practic o atracție turistică în sine, aproape la fel de fascinantă ca şi Cascada Niagara sistemul ambițios de autostrăzi sau indienii aceia exotici.

Nu toată lumea era înnebunită după el, desigur. („Nu există poate nici un alt popor, chiar dacă nu-i excludem pe francezi, care să fie la fel de încrezut ca acel american, atrăgea atenția un observator britanic din 1818. Orice american crede că e imposibil ca un străin să-l poată învăța ceva şi că propriul său cap conține o enciclopedie.") Totuşi, orice s-ar fi întâmplat, toată lumea părea să fie de acord că era vorba despre un nou tip de ființă umană şi că ceea ce definea bărbatul american mai mult decât orice altceva era ingeniozitatea lui, născută din încercarea de a smulge o Lume Nouă din sălbăticia virgină.

Nestânjeniți de restricțiile de clasă, de birocrație sau de mizeria urbană, aceşti americani făceau pur şi simplu mai multe lucruri într-o zi decât îşi putea cineva imagina. Concluzia: nimeni nu putea să creadă cât de repede munceau aceşti indivizi.

Gottfried Duden, născut în Germania, a călătorit prin Vestul american în 1824 în căutarea unor gospodării potrivite pentru familiile germane care doreau să emigreze în America, şi le povestea uluit celor de-acasă: „În America de Nord, lucrări de construcție care în țările europene nu sunt terminate în secole întregi, sunt încheiate în câțiva ani, prin colaborarea voluntară a cetățenilor.” Pe vremea vizitei lui Duden, de exemplu, fermierii din Ohio erau ocupați cu realizarea unui canal lung de 370 de kilometri, fără ajutorul vreunui inginer cu diplomă. Duden a văzut prosperând „oraşe mari şi superbe” în locul unde, cu doi ani în urmă, nu existau nici măcar orăşele. A văzut drumuri noi, poduri noi, „mii de ferme noi” şi „sute de vapoare cu aburi”, toate noi, fabricate manual, proiectate ingenios şi perfect funcționale.

Bărbatul american avea ceva de făcut? Ei bine, făcea pur şi simplu ce era de făcut.

Această noțiune de cetățean al lumii, îndrăzneț şi priceput, era o idee extrem de atrăgătoare. Autoarea engleză de jurnale de călătorie, Isabel Bird, celebră pentru proza ei calmă şi detaşată, pare să se abțină cu greu să nu strige: *Aşa da!* când îi lasă în urmă pe bărbații aspri pe care îi tot întâlnea de-a lungul Americii anilor 1850:

„Este imposibil să-ți faci o idee despre «Bărbații Vestului» dacă nu ai văzut o dată măcar un astfel de specimen... înalți, frumoşi, cu pieptul larg, atletici, cu nasul acvilin, cu ochi pătrunzători de culoarea cenuşii, cu bărbi şi plete cârlionțate castanii. Poartă jachete de piele, pantaloni de călărie din piele, cizme mari cu marginea brodată, pinteni de argint şi şepci din pânză roşie, lucrate cu un fir de aur un pic uzat, fără îndoială un cadou de la cele cândva îndrăgostite de trăsăturile şi de aspectul nonşalant al vânătorilor.

Plictiseala dă bir cu fugiții în prezența lor: ştiu să spună poveşti, să fluiere melodii şi să cânte... Suflete vesele şi fericite, spunând povestea picantă a vieții din Vest, suflete cavalereşti în felul lor de a se purta şi libere ca vântul.”

Uite care-i treaba, eu n-am fost acolo. E greu de spus cât de mult din această retorică se bazează pe adevăr şi cât este produsul unei prese străine impresionabile, nerăbdătoare să depună mărturie despre Următoarea Mare Chestie. Ceea ce ştiu este că noi, americanii, am fost traşi pe sfoară. Am crezut-o şi am adăugat-o tocăniței deja entuziaste a automitologizării autohtone până când am gătit o noțiune perfect universală despre cum era Bărbatul american şi cum ajungeai să fii Bărbatul american. El era Pecos Bill[2]. Era Paul Bunyan[3]. Schimba cursul râurilor cu ajutorul puternicului său topor albastru, mâna caii sălbatici folosind şerpi cu clopoței în loc de hățuri, şi era un erou atotputernic făurit într-o comuniune revelatoare cu Frontiera.

Toată lumea ştia asta.

Aşa că Frederick Jackson Turner nu era singura persoană emoționată când l-a ajuns vestea în 1890, venită de la Departamentul Recensământului, că Frontiera americană fusese în mod oficial şi definitiv închisă. Dar el a fost primul care s-a întrebat ce înseamnă această închidere pentru generațiile viitoare. Emoția lui s-a extins. Fără experiența sălbăticiei, ce aveau să devină băieții noştri?

Vai, ar putea deveni nişte efeminați, nişte răsfățați, nişte decadenți!

Doamne fereşte, ar putea deveni *europeni*!

---

[2] Cowboy legendar (n. Tr.).

[3] Un tăietor de lemne mitologic ce apare în poveştile din folclorul american (n. Tr.).

L-am întâlnit pe Eustace Conway pentru prima dată la New York, tocmai acolo unde nu te gândeşti. Era în 1993.

L-am întâlnit pe Eustace prin intermediul fratelui său, Judson, care este cowboy. Am lucrat cu Judson la o fermă în Munţii Stâncoşi, statul Wyoming.

Era pe vremea când aveam douăzeci şi doi de ani şi mă purtam ca o cowgirl din Vest – ceea ce necesita multă prefăcătorie, dată fiind realitatea incomodă că eram o fostă jucătoare de hochei pe iarbă din Connecticut. Dar mă dusesem în Wyoming pentru că eram în căutarea unei educaţii şi a unei autenticităţi pe care nu credeam că le pot găsi în altă parte decât pe Frontiera americană, sau pe ceea ce mai rămăsese din ea.

Căutam această Frontieră americană la fel de serios cum o căutaseră părinţii mei cu două decenii în urmă, când cumpăraseră trei pogoane de pământ în Noua Anglie şi când se credeau pionieri – creşteam găini, capre şi albine, mâncam numai ce cultivam, ţeseam noi înşine hainele pe care le purtam, ne spălam pe cap într-o cisternă cu apă de ploaie şi ne încălzeam casa (doar două camere din ea) cu lemne de foc pe care le spărgeam noi înşine.

Părinţii mei ne-au dat mie şi surorilor mele o educaţie de secol XIX, pe cât de aspră posibil, deşi trăiam spre sfârşitul mandatului lui Reagan, întruna dintre comunităţile cele mai bogate din Connecticut, iar mica noastră fermă insulară de pe Frontieră se întâmpla să se afle pe una dintre autostrăzile principale, la numai un kilometru şi jumătate de sala de sport regională.

Ei, şi? Ce-i cu asta? Ne încurajau pe sora mea şi pe mine să nu ţinem seama de realitate. Culegeam mure din şanţurile de pe marginea autostrăzii în rochiţele noastre făcute de mână, în timp ce maşinile treceau pe lângă noi în goană şi semiremorcile făceau să ne tremure pământul sub picioare. Ne duceam la şcoală cu mânecile pline de lapte de

capră uscat de la mulsul de dimineață. Ni se spunea să disprețuim valorile culturii care ne înconjura şi să ne concentrăm în schimb pe această credință americană sacră şi veche: ingeniozitatea este aproape de divinitate.

Prin urmare, nu e probabil o surpriză că la vârsta de douăzeci şi doi de ani am hotărât că studiile postuniversitare sau asumarea unei cariere respectabile nu m-ar mulțumi. Aveam alte aspirații. Doream să aflu limitele ingeniozității mele, şi acestea, credeam eu, puteau fi învățate numai într-un loc ca Wyomingul. Mă inspirau exemplul părinților mei şi sfatul înălțător al lui Walt Whitman dat băieților americani din secolul XIX: „Nu vă mai înălțați prin manualele şcolare! Înălțați-vă prin propria voastră țară! Mergeți spre vest şi spre sud! Mergeți printre bărbați, în spiritul bărbaților! Stăpâniți caii, deveniți trăgători de elită şi vâslaşi destoinici...”

Cu alte cuvinte, m-am dus în Wyoming ca să devin un bărbat adevărat.

Îmi plăcea munca la fermă. Eram o deschizătoare de drumuri. Călăream în sălbăticie, stăteam în jurul focului, beam şi istoriseam şi înjuram şi vorbeam stâlcit şi practic înscenam un spectacol clasic de falsă autenticitate. Când veneau străinii în Wyoming şi mă întrebau de unde aterizasem acolo, le răspundeam: „Din Lubbock, Texas.” Atâta vreme cât nu-mi punea nimeni nici o altă întrebare, eram în general capabilă să trec drept o cowgirl autentică. Cowboy-i de la fermă aveau chiar o poreclă autentică de cowgirl pentru mine. Mă numeau Vâlvătaia.

Dar numai pentru că le cerusem să o facă.

Eram o escroacă desăvârşită şi meticuloasă. Dar escrocheria mea, îndrăznesc să spun, se confunda cu drepturile şi privilegiile mele de tânăr cetățean american. Urmam ritualul național. Nu eram mai impostoare decât fusese Teddy Roosevelt cu un secol înainte, când plecase din

New York ca filfizon răsfăţat şi se îndreptase spre Vest ca să devină un bărbat viguros.

Trimitea acasă scrisori pline de îngâmfare şi mulţumire de sine, lăudându-se cu experienţele lui aspre şi cu garderoba sa machistă. („Te-ai distra dacă m-ai vedea, îi scria Roosevelt unui prieten din est, cu sombreroul meu larg, cu o cămaşă din piele de cerb plină de franjuri şi mărgele, cu pantaloni din piele de cal sau pantaloni de călărie, şi cizme din piele de viţel, cu un căpăstru împletit şi cu pinteni de argint.") Cunosc scrisoarea asta. Am scris-o eu însămi, de zeci de ori, pentru zeci de destinatari. („Am cumpărat o pereche de cizme din piele de şarpe cu clopoţei săptămâna trecută, le scriam de la fermă părinţilor mei în 1991, şi deja le-am tocit ca dracu' muncind la vite, dar, la naiba, doar pentru asta sunt făcute.") Pe Judson Conway l-am întâlnit în prima zi când am ajuns la fermă. A fost primul om pe care l-am văzut după ore în şir de condus prin munţii din Wyoming, şi într-un fel m-am îndrăgostit de el. Nu m-am îndrăgostit de Judson la modul „Hai să ne luăm!", ci la modul: „Doamne Dumnezeule!"

Pentru că iată cum era Judson Conway pe vremea aceea: subţirel, arătos, ascuns puţin sub o pălărie de cowboy şi fermecător de prăfuit. A fost de ajuns să se plimbe agale în jurul meu, cu mersul lui uşor legănat (scenă executată clasic, *à la* Holiwood: Iertaţi-mă-doamnă-dar-vin-de-la-drum-lung), şi m-a cucerit.

Judson mă atrăgea pentru că eram femeie, pentru că era frumos şi pentru că nu eram naibii oarbă, dar mai şi recunoscusem în el o trăsătură fundamentală.

Ca şi mine, Judson avea douăzeci şi doi de ani şi era un escroc desăvârşit şi total. Nu era un vestic mai autentic decât noua sa prietenă, Vâlvătaia. Şi nu era un vestic mai autentic decât Frank Brown, celălalt cowboy de douăzeci şi doi de ani care lucra la fermă – un student din

Massachusetts care primise acolo porecla Cerbul. Şi apoi era cowboy-ul-şef, Hank, care zbiera mereu:

„Haideți să ne bătucim pielea, oameni buni!” când trebuia să ieşim călare, dar al cărui tată era nimeni altul decât adjunctul procurorului general al statului Utah. Înscenam cu toții aceeaşi poveste.

Dar Judson era preferatul meu, pentru că lui îi plăcea spectacolul mai mult decât oricui altcuiva. El avea un uşor avantaj cultural față de noi, măcar pentru că venea din Sud, aşa că putea vorbi tărăgănat. Era şi al naibii de calm.

Lui Walt Whitman i-ar fi plăcut la nebunie cum trăia Judson. Judson era un bun trăgaci şi un bun vâslaş, în plus călătorise prin America în vagoane de marfă şi făcând autostopul, sărutase fete de pretutindeni şi învățase să fie un mare povestitor şi un vânător talentat. Şi un călăreț atât de strălucit! Învățase de unul singur unele şmecherii cum ar fi să-şi legene corpul în sus şi în lateral când o ia calul la trap, şi multe alte acrobații care nu erau foarte practice pentru lucrul la fermă, dar erau foarte amuzante.

Ne-am distrat împreună doi ani în şir acolo, în Wyoming, apoi fiecare a mers pe drumul lui. Dar am ținut legătura. Ca un bun soldat al Războiului Civil, Judson scria cu măiestrie şi loial, folosind serviciile poştei. Nu telefona niciodată; scria. Şi avea multe lucruri de spus, pentru că îşi construise o viață deosebită: primăvara vâna porumbei acasă, în Carolina de Nord, vara era ghid pentru pescuit în Alaska, toamna, ghid de vânătoare de elani în Wyoming, iarna îi ajuta pe turişti să prindă trofee piscicole în Cheiurile Floridei.

„Am de gând să învăț să pescuiesc în ape sărate în speranța că voi căpăta o slujbă pe un vapor închiriat, mi-a scris odată, după prima lui vizită în Florida.

Locuiesc cu un cuplu pe care l-am dus să călărească într-o zi prin Wyoming.

Ne-am luat la vorbă şi iată-mă... Am petrecut multă vreme în Parcul Național Everglades, privind păsările şi luându-mă la trântă cu aligatorii.”

„Nu-mi câştig viața, îmi scria el în timpul primei sale călătorii în Alaska, ci doar o *trăiesc.* „

Judson s-a jurat mereu că o să vină într-o zi să mă vadă la New York, unde mă mutasem între timp. („Sunt peşti în Hudson?”) Dar anii au trecut, el n-a venit, şi nici nu mă aşteptam de fapt s-o facă. („Te măriți, ai? mi-a scris el în cele din urmă, după o lungă scrisoare de la mine. Cred că mi-am amânat vizita prea mult...”) Şi într-o zi, ani de zile după ce vorbiserăm ultima oară de la om la om, m-a sunat. Mare minune. Judson nu foloseşte niciodată telefonul, nu atâta timp cât există timbre foarte bune. Dar mesajul era urgent.

Mi-a spus că zboară spre New York chiar a doua zi şi că vine în vizită. Un moft, nimic mai mult, mi-a zis. Voia să vadă cum e o metropolă. Apoi a adăugat că vine şi cu fratele lui mai mare, Eustace.

Şi, într-adevăr, cei doi frați Conway au ajuns la New York în dimineața zilei următoare. Au coborât dintr-un taxi galben chiar în fața apartamentului în care locuiam: alcătuiau cea mai scandaloasă şi mai nefirească privelişte. Pe de o parte frumosul Judson, arătând ca un flăcău din serialul *Bonanza*. Şi chiar lângă el, fratele lui, Afurisitul de Davy Crockett[4].

Ştiam că era Afurisitul de Davy Crockett pentru că toată lumea pe stradă a început imediat să-i strige:

„Băi! Ăsta-i Afurisitul de Davy Crockett!”

„Uite-l pe Afurisitul de Davy Crockett!”

„Regele afurisitei de Frontiere sălbatice!”

---

[4] Colonel american din secolul XIX, erou popular şi pionier (n. Tr.).

Desigur, unii dintre newyorkezi l-au confundat cu Afurisitul de Daniel Boone[5], dar toată lumea avea ceva de spus despre acest oaspete ciudat, care se deplasa tiptil pe străzile Manhattanului, îmbrăcat în haine făcute de el însuşi din piele de cerb şi purtând un cuţit impresionant la brâu.

Afurisitul de Davy Crockett.

Aşa l-am întâlnit pe Eustace Conway.

După două zile, în ciuda decorului neverosimil al oraşului New York, ştiam totul despre Eustace Conway. Într-o noapte, Judson, Eustace şi cu mine ne-am dus să bem ceva într-un băruleţ amărât din East Village şi, în timp ce Judson era ocupat să danseze cu toate fetele frumoase şi să povestească aventuri extraordinare despre viaţa la fermă, Eustace stătea lângă mine într-un colţ şi îmi explica liniştit cum trăise în ultimii şaptesprezece ani într-o tepee, ascuns în sudul Munţilor Apalaşi din Carolina de Nord. Locul unde îşi avea tabăra îl botezase Turtle Island (Insula broaştei ţestoase), după legenda creaţionistă a amerindienilor despre robusta broască ţestoasă care poartă toată greutatea pământului în spate. Eustace mi-a spus că avea o mie de pogoane de pământ acolo în pădure – o rezervaţie liniştită şi bine păstrată, cu un bazin hidrografic protejat.

Mi se părea ciudat că cineva care mănâncă oposumi şi care se şterge la fund cu frunze a reuşit să obţină o mie de pogoane de sălbăticie curată. Dar Eustace Conway era, după cum aveam să-mi dau seama, un tip extrem de isteţ. Obţinuse pământul încet şi în timp, cu banii câştigaţi ţinând prelegeri prin şcolile din ţară, învăţându-i pe elevi cum să mănânce oposumi şi cum să se şteargă la fund cu frunze. Pământul, spunea el, a fost singura investiţie majoră din viaţa lui. Toate celelalte lucruri de care avea nevoie le putea

---

[5] Pionier american (n. Tr.).

face, construi, cultiva sau omorî. Vâna ca să mănânce, bea apa care izvora din pământ, își făcea singur hainele...

Eustace mi-a zis că oamenii erau tentați să-i romantizeze felul de viață.

Pentru că prima dată când cineva îl întreabă cum își câștigă existența, el răspunde mereu: „Trăiesc în pădure.” Atunci oamenii devin visători și răspund: „Ah! Pădurea! Pădurea! Ce mult iubesc pădurea!”, ca și cum Eustace și-ar petrece zilele sorbind roua de pe florile de trifoi. Nu asta însemna, pentru Eustace Conway, viața în pădure.

Cu câțiva ani în urmă, de exemplu, ieșind iarna să vâneze căprioare, a dat peste un cerb splendid păscând prin desiș. Eustace a tras cu arma. Cerbul a căzut la pământ. Neștiind dacă-l omorâse sau nu, Eustace a așteptat și-a tot așteptat să vadă dacă se ridică și dacă încearcă s-o ia la fugă. Nicio mișcare.

Încet, ușor, Eustace s-a furișat spre locul unde căzuse animalul: cerbul zăcea într-o rână, scoțând aburi și sânge pe nări. Ochii animalului se mișcau; era încă viu.

„Frate, ridică-te! i-a strigat Eustace. Ridică-te ca să termin cu tine!”

Animalul nu se mișca. Lui Eustace nu-i plăcea deloc să-l vadă zăcând acolo, viu și rănit, dar nici nu voia să-i distrugă frumosul cap trăgând așa de aproape, prin urmare și-a scos cuțitul de la cingătoare și i l-a înfipt în jugulară. Și cerbul s-a ridicat, de data asta foarte viu, dând din coarne.

Eustace l-a prins de coarne, ținând strâns cuțitul, și cei doi au început lupta: s-au zvârcolit printre copaci, s-au rostogolit pe deal în jos, cerbul zvârlea din copite, Eustace încerca să-i abată coarnele grele spre copaci și spre stânci. În cele din urmă Eustace și-a luat o mână de pe coarnele cerbului și i-a tăiat gâtul, de la dreapta la stânga, despicându-i venele, arterele și traheea. Dar cerbul s-a mai zbătut o vreme, până când Eustace i-a băgat capul în

pământ, îngenunchindu-i pe ceafă şi sufocând animalul în agonie. Apoi şi-a băgat mâinile în gâtul cerbului şi s-a mânjit cu sângele lui pe toată fața, plângând şi râzând şi aducând o rugăciune extatică de mulțumire universului pentru creatura aceea care îşi sacrificase atât de curajos viața ca să o hrănească pe a sa.

Iată ce însemna să trăieşti în pădure pentru Eustace.

În dimineața de după conversația noastră de la bar, i-am dus la plimbare pe frații Conway în parcul Tompkins. Acolo l-am pierdut pe Eustace. Nu-l mai găseam nicăieri şi începusem să mă îngrijorez, gândindu-mă că nu este în elementul lui, deci e neajutorat şi vulnerabil. Când l-am găsit, purta o conversație agreabilă cu cei mai înspăimântători traficanți de droguri, nişte personaje cu care n-ai vrea să dai ochii niciodată. Îi oferiseră lui Eustace Conway nişte cocaină, el a refuzat-o politicos, dar acum era absorbit într-o discuție cu ei pe alte teme.

„Băi, îl întrebau traficanții de droguri când am ajuns eu, unde-ai cumpărat cămaşa asta de toxicoman?"

Eustace le-a explicat traficanților de droguri că de fapt cămaşa nu era cumpărată, ci făcută de el. Dintr-o căprioară. Le-a povestit cu amănunte cum a împuşcat căprioara cu o flintă care merge cu praf de puşcă negru, cum a jupuit animalul („chiar cu acest cuțit!"), cum a frecat pielea cu creierul căprioarei, ca să devină mai moale, şi cum a cusut apoi cămaşa, folosind fire trase din muşchii de lângă coloana vertebrală a căprioarei. Le spunea traficanților că nu era o treabă prea dificilă, că şi ei ar fi putut s-o facă. Iar dacă vin să-l vadă în casa lui de la munte, la Turtle Island, îi va învăța o grămadă de lucruri minunate despre cum să trăieşti din ce-ți oferă natura.

I-am zis: „Eustace, trebuie să plecăm."

Traficanții au dat mâna cu el şi i-au zis: „La naiba, *Hustice*. Eşti o figură."

Dar aşa se poartă Eustace mereu, cu toată lumea – profitând de orice ocazie pentru a-i învăța pe alții despre natură. Ceea ce înseamnă că Eustace nu e doar un eremit sau un hipiot şi nici măcar un supraviețuitor. El nu trăieşte în pădure pentru că se ascunde de noi sau pentru că ştie să cultive buruieni excelente, sau pentru că adună arme pentru iminentul război rasial. El locuieşte în pădure pentru că acolo îi e locul. Mai mult, încearcă să-i facă şi pe alții să se mute în pădure cu el, pentru că e convins că are această chemare specială – nici mai mult nici mai puțin decât să salveze sufletul colectiv al nației americane prin reintroducerea conceptului de comuniune revelatoare cu Frontiera. Cu alte cuvinte, Eustace crede că este Omul Destinului[6].

Eustace a creat Turtle Island – cosmosul său perfect, făcut de el însuşi, pe o mie de pogoane – ca o structură fundamentală pentru învățare, o universitate brută, o mănăstire în sălbăticie. Toate acestea pentru că, după ani de zile de studiu al societăților primitive şi după experiențe nenumărate de transformare personală în sălbăticie, Eustace şi-a format o dogmă puternică. Este convins că America modernă poate să înceapă să inverseze procesul inerent de corupție, de lăcomie şi de stagnare doar prin alimentarea extazului ce vine din întâlnirile față în față cu ceea ce el numeşte „înalta artă şi divinitate a naturii”.

Credința lui este că noi, americanii, prin lupta noastră constantă pentru confort, stârpim frumusețea aspră şi edificatoare a adevăratului nostru mediu şi înlocuim această frumusețe cu un „mediu” lipsit de primejdii, dar fals.

Ceea ce vede Eustace este o societate care se autodistruge în mod constant, se poate spune, prin propria sa supra-

---

[6] Titlul unei piese de George Bernard Shaw (n. Tr.).

ingeniozitate. Inteligenți, ambițioşi, mereu în căutarea unei eficiențe sporite, noi americanii am reuşit, în două scurte secole, să creăm o lume a confortului permanent printr-o simplă apăsare pe buton. Nevoile fundamentale ale umanității – hrana, îmbrăcămintea, adăpostul, distracția, transportul şi până şi plăcerea sexuală – nu mai necesită niciun efort, nu mai e nevoie să le ritualizezi şi nici măcar să le înțelegi.

Toate aceste lucruri ne sunt puse la dispoziție în schimbul unei anumite sume de bani. Sau pe credit. Asta înseamnă că nimeni nu mai are nevoie să ştie să *facă* ceva, e de ajuns o competență îngustă care să-ți permită să câştigi destui bani pentru a plăti pentru bunurile şi serviciile vieții moderne.

Dar, înlocuind fiecare provocare cu o scurtătură, se pare că am pierdut ceva, iar Eustace nu este singurul care simte această pierdere. Suntem din ce în ce mai deprimați şi mai neliniştiți – şi nu din senin. Desigur, toate aceste bunuri şi servicii au fost adoptate pentru a economisi timp. Dar timp *pentru ce*? Creând un sistem care ne satisface fiecare dorință fără să ne ceară mari eforturi sau trudă, acum putem umple aceste ore cu...?

Ei bine, în primul rând cu televizorul – cu toptanul, ore în şir, zile întregi şi săptămâni şi luni din viața tuturor americanilor. De asemenea, cu serviciul.

Americanii petrec din ce în ce mai multe ore la serviciu în fiecare an; în aproape fiecare familie, ambii părinți (dacă *există* ambii părinți) trebuie să lucreze cu normă întreagă în afara căminului pentru a plăti pentru toate aceste bunuri şi servicii. Asta înseamnă multe deplasări. Mult stres. Mai puține legături cu familia şi cu comunitatea. Mâncare de la fast food consumată în maşină pe drumul spre şi de la serviciu. O sănătate din ce în ce mai şubredă.

(America este cu siguranță societatea cea mai grasă şi mai inactivă din istorie, şi punem pe noi tot mai multe kilograme în fiecare an. Se pare că avem acelaşi dispreț pentru trupurile noastre ca şi pentru resursele naturale; dacă un organ vital se strică, în fond şi la urma urmei, vom crede întotdeauna că putem pur şi simplu să cumpărăm unul nou. Altcineva o să se ocupe de asta.

În acelaşi fel în care credem că vom planta o altă pădure într-o zi, dacă o ştergem de pe fața pământului pe cea de acum. În cazul în care observăm c-am şters-o de pe fața pământului.)

E multă aroganță într-o astfel de atitudine, dar – mai mult decât atât – e şi o profundă alienare. Nu mai avem ritm. Pur şi simplu. Dacă nu ne mai cultivăm proviziile alimentare noi înşine, ce nevoie mai e să ne batem capul gândindu-ne, de pildă, la anotimpuri. Ce diferență mai e între iarnă şi vară dacă putem să mâncăm căpşuni în fiecare zi? Dacă putem să menținem temperatura din casele noastre la un nivel confortabil de 21°C tot timpul anului, e oare nevoie să ne dăm seama că vine toamna? Trebuie să ne pregătim pentru ea? Să o respectăm? Cu atât mai puțin ne gândim la ce înseamnă pentru noi, muritorii, că lucrurile mor în natură în fiecare toamnă. Şi, când vine din nou primăvara, e oare nevoie să vedem această renaştere? Să ne gândim o clipă şi poate să şi mulțumim cuiva pentru ea? Să o sărbătorim? Dacă nu e nevoie să ieşim din casă decât pentru a ne duce cu maşina la serviciu, e oare nevoie să fim cât de cât conştienți de această forță vitală puternică, covârşitoare, extraordinară şi veşnică ce creşte şi descreşte în jurul nostru tot timpul?

Din câte se vede, nu. Pentru că se pare că nu ne mai pasă. Sau aşa vede lucrurile Eustace Conway când se uită la America din jurul său. El vede oameni care nu mai țin pasul cu ciclurile naturale ce ne-au definit existența şi

cultura umană timp de milenii. Pierzând această legătură vitală cu natura, națiunea riscă să-şi piardă umanitatea. În fond şi la urma urmei nu suntem oaspeți extratereştri pe această planetă, ci locuitori fireşti şi înrudiți cu fiecare ființă vie de aici. Acest pământ este cel din care am ieşit şi cel în care vom sfârşi când vom muri şi, între timp, este căminul nostru. Şi n-avem nicio şansă să sperăm să ne înțelegem pe noi înşine dacă nu înțelegem măcar puțin din casa noastră. Iată înțelegerea de care avem nevoie pentru a situa viețile noastre într-un context metafizic lărgit.

Eustace vede în schimb o privelişte care-ți îngheață sângele-n vine – suntem nişte cetățeni atât de străini ritmurilor naturale, încât mergem prin viețile noastre ca simpli somnambuli, orbiți, asurziți şi fără simțire. O existență robotizată într-un mediu sterilizat care amorțeşte mintea, slăbeşte trupul şi atrofiază sufletul. Dar Eustace crede că ne putem recupera omenescul. Atunci când contemplăm vârsta respectabilă a unui munte, pricepem. Când observăm ordinea minunată a apei şi a luminii soarelui, pricepem. Când suntem atenți la fiecare nuanță din lumea noastră naturală, înțelegem în cele din urmă: fiecăruia dintre noi i s-a dat doar o singură clipă orbitoare de viață aici pe Pământ, şi trebuie să ne confruntăm cu realitatea cuprinşi de smerenie şi în acelaşi timp înălțați, supuşi fiecărei legi din univers şi recunoscători pentru participarea noastră scurtă, dar profundă, la el.

Într-adevăr, nu e un concept revoluționar. Orice ecologist din lume lucrează cu o filosofie care se bazează pe aceleaşi premise. Dar ceea ce-l deosebeşte clar pe Eustace Conway de toți ceilalți ecologişti este convingerea deosebită pe care a avut-o încă din copilărie că *propriul* său destin va fi cel care-i va trezi pe compatrioți din somnambulismul lor. El a crezut întotdeauna că numai el singur are această

capacitate şi această responsabilitate, că el trebuie să fie vasul schimbării. Un om, o viziune.

Şi iată care este mai exact viziunea lui – că americanii vor intra unul câte unul în această utopie mistică a pădurii. Acolo, sub îndrumarea lui Eustace, îşi vor plânge slăbiciunea, neştiința şi micimea încurajate de educația lor contemporană. Folosindu-şi carisma, îi va duce pe oameni înapoi în sălbăticie, le va desface legăturile de la ochi, le va arăta panorama uimitoare a Frontierei neatinse şi va spune: „Iată!” Apoi se va da câțiva paşi înapoi şi va fi martor la trezirea lor.

Eustace şi-a imaginat întotdeauna grupuri de copii care vin să participe la tabere de vară în sălbăticie, dar ar primi bucuros şi ucenicii adulți care, pe perioade mai lungi, ar studia viața în sânul naturii sub îndrumarea lui.

Desigur, Eustace ştie că e imposibil să-i tragă după el pe toți americanii, până la unul, de aceea e hotărât să iasă în lume cu mesajul său şi să aducă pădurile la oameni – ducând cu el mirosul însuşi al sălbăticiei în părul său, prin pielea sa şi prin cuvintele sale. El îşi va propovădui şi-şi va preda doctrina în toate şcolile, la toate târgurile de stat, în toate centrele comerciale, în toate parcările, în toate stațiile de benzină pe care le poate găsi. Va vorbi plin de pasiune oricărui om de afaceri, oricărei dădace, oricărei femei casnice, oricărei prostituate, oricărui milionar şi oricărui drogat din America.

Cu energia lui Eustace şi prin exemplul său – a fost întotdeauna sigur de asta – americanii se vor transforma încetul cu încetul. Vor creşte, vor învăța şi vor fi din nou puternici şi ingenioşi. Apoi vor pleca de lângă Eustace şi vor răspândi noua lor cunoaştere printre frații lor. În această manieră evanghelică, viziunea lui Eustace Conway despre un acord perfect cu natura se va răspândi şi se va tot răspândi printre familii, peste oraşe, peste țări şi state până

când vom fi toți capabili să trăim ca Eustace – să ne cultivăm hrana, să ne producem hainele, să facem focul folosind două bețişoare şi să recunoaştem omenescul nostru rănit. Astfel, atât marea noastră națiune, cât şi planeta noastră sfântă vor fi salvate.

În orice caz, acesta era planul său.

Îndrăzneț? Desigur. Totuşi, *e* ceva cu omul ăsta...

Eustace nu se dă bătut cu uşurință. După cum atestă plin de încântare fratele lui, Judson şi după cum am văzut eu însămi mai târziu, talentele lui Eustace în sălbăticie sunt într-adevăr multe. Este competent în multe domenii.

Este fizic şi psihic predestinat să fie îndemânatic. Are o vedere perfectă, un auz perfect, un echilibru perfect, reflexe perfecte şi o concentrare perfectă.

Are muşchi lungi, pe o structură osoasă uşoară dar solidă, ca un alergător înnăscut de curse medii. Corpul său poate să facă orice îi cere Eustace.

Mintea lui, la fel. I se expune o idee sau i se arată un proces o singură dată şi Eustace a înțeles tot, a reținut tot şi începe imediat să le îmbunătățească, folosindu-se de propriile lor principii. Este mult mai atent față de tot ce-l înconjoară decât oricine altcineva din cei pe care-i cunosc. Mintea lui funcționează, cum scria Henry Adams despre mintea primilor colonişti americani, „pur şi simplu ca un instrument de tăiat, practic, economic, ascuțit şi direct”.

Şi acest tip de minte face posibilă o onestitate solidă. Aşa că, atunci când l-am întrebat: „Există ceva ce *nu poți* să faci?” Eustace mi-a răspuns: „Ei bine, nimic nu mi s-a părut niciodată prea greu.” Cu alte cuvinte, Eustace are siguranța de sine care să susțină convingerea sa că poate schimba lumea.

Asta, pe lângă voința de nestrămutat şi viziunea ermetică despre lume a unui reformator înnăscut. Şi mai are şi multă

carismă, pe care o foloseşte cu nonşalanţă în orice interacţiune pe care o are cu cineva.

Am fost să-l văd pe Eustace la Turtle Island pentru prima dată în 1995.

Când eram deja la jumătatea sejurului meu, Eustace a trebuit să părăsească muntele, şi m-am dus cu el. Trebuia să părăsească pădurea, după cum o făcea adesea, pentru a-i învăţa pe alţii *despre* pădure, ca să câştige nişte bani şi să-şi propovăduiască evanghelia. Aşa că am traversat Carolina de Nord până la o mică tabără de vară a cărei tematică era educaţia privind mediul înconjurător.

Un grup de adolescenţi s-a furişat în sala de mese a taberei pentru evenimentul serii, iar mie mi s-au părut nişte coate goale – greoi, lipsiţi de respect, îmbrâncindu-se unul pe altul, zbierând şi râzând. Eustace trebuia să-i facă pe puştii ăştia să se entuziasmeze faţă de natură.

Mi-am zis: *Chestia asta n-o să se termine bine*.

Eustace, îmbrăcat cu blugi şi cu o cămaşă de pânză, nu din piele de cerb, s-a îndreptat spre scenă, unde era microfonul. Purta în jurul gâtului doi colţi mari de coiot. La cingătoare, cuţitul.

Îmbrânciturile, strigătele şi râsetele au continuat.

Eustace, zvelt şi serios, s-a postat lângă microfon cu mâinile în buzunare.

Şi, după un lung moment de tăcere, a zis: „Sunt un om care vorbeşte încet, aşa că în seara asta sunt nevoit să vorbesc încet."

Îmbrânciturile, strigătele şi râsetele au încetat. Toţi adolescenţii ăia trăsniţi se holbau la Eustace Conway, hipnotizaţi. Chiar aşa – o tăcere mormântală.

Vă jur. Era ca în afurisitul de *To Sir, with Love*[7].

---

[7] *Domnului profesor, cu dragoste*, celebru film american despre un profesor de culoare într-o şcoală cu elevi predominant albi (n. Tr.).

— M-am mutat în pădure când aveam şaptesprezece ani, a început Eustace.

Nu eram cu mult mai în vârstă decât sunteți voi astăzi...

Şi apoi le-a vorbit despre viața lui. Puştii încremeniseră, puteai să-i pici cu ceară şi n-ar fi simțit nimic. Eustace le-a povestit despre supraviețuirea în sălbăticie şi despre isprăvile lui, dar le-a vorbit şi despre diferența dintre lumea cutiilor şi lumea cercurilor.

— Eu trăiesc, le spunea Eustace, în natură, unde toate lucrurile sunt legate unele de altele şi sunt circulare. Anotimpurile sunt circulare. Planeta este circulară, la fel şi traiectoria soarelui. Cursul apei pe pământ este circular, căzând din cer şi circulând prin lume pentru a alimenta viața şi a se evapora din nou. Locuiesc într-o tepee circulară şi fac focul în cerc, şi când cei care-mi sunt dragi vin să mă vadă, stăm în cerc şi vorbim. Ciclurile vitale ale plantelor şi animalelor sunt circulare. Locuiesc în aer liber, unde pot vedea toate aceste lucruri. Oamenii din vechime înțeleseseră că lumea noastră este un cerc, dar oamenii moderni au pierdut din vedere acest lucru. Nu vreau să locuiesc într-o clădire, pentru că o clădire este un loc mort în care nu creşte nimic, în care nu curge apa şi în care viața se opreşte. Nu vreau să trăiesc într-un loc mort. Oamenii spun despre mine că nu trăiesc în lumea reală, dar americanii moderni sunt cei care trăiesc într-o lume falsă, pentru că au ieşit din cercul firesc al vieții. Am văzut cel mai limpede cercul vieții când am străbătut călare America şi am dat peste cadavrul unui coiot care murise nu demult. Animalul era mumificat de căldura deşertului, dar în jurul lui avea un cerc luxuriant, o linie subțire de iarbă proaspătă şi verde. Pământul împrumuta hrană din acel animal şi se regenera. Ce vedeam nu-mi vorbea despre moarte, mi-am dat eu seama; ci despre viața eternă. Am luat dinții coiotului şi mi-am făcut acest colier pe care-l vedeți aici, care stă un cerc în

jurul gâtului meu, ca să nu uit niciodată lecția pe care-am învățat-o. Mai trăiesc oamenii astăzi în cercuri? Nu. Trăiesc în cutii. Se trezesc în fiecare dimineață într-o cutie, care le ține loc de dormitor, când o cutie din apropierea lor începe să țiuie ca să le spună că e momentul să se trezească.

Apoi mănâncă micul dejun dintr-o cutie şi o aruncă această cutie într-o altă cutie. Părăsesc apoi cutia în care locuiesc ca să intre într-o cutie cu roți care-i duce la serviciu, o altă mare cutie împărțită în minuscule cutii cubice unde o mână de oameni îşi petrec zilele stând şi holbându-se la cutiile calculatoarelor din fața lor. Când ziua ia sfârşit, toată lumea intră în cutia lui cu roți şi se întoarce în cutia care-i ține loc de casă şi-şi petrece seara holbându-se la cutiile televizoarelor ca să se distreze. Ascultă muzică dintr-o cutie, mănâncă mâncarea dintr-o cutie, îşi țin hainele într-o cutie, îşi trăiesc viața într-o cutie!

Cei pe care vi-i descriu nu seamănă cu cineva cunoscut?

Deja puştii râdeau şi aplaudau.

— Spargeți cutia! spunea Eustace. Nu trebuie să trăiți aşa pentru că oamenii vă spun că e singurul mod în care o puteți face. Nu sunteți legați cu cătuşe de propria voastră cultură! *Nu* aşa a trăit omenirea timp de mii şi mii de ani, şi *nu* este acesta singurul mod în care putem trăi în zilele noastre!

După încă o oră asemănătoare, au urmat aplauze necontrolate, ca la o predică de evanghelizare. După discurs, Eustace s-a aşezat pe marginea scenei, bând din plosca de sticlă pe care o are tot timpul la el, plină de apă proaspătă de izvor de la Turtle Island. Adolescenții s-au apropiat respectuoşi, temători, în timp ce directorul taberei îi strângea mâna entuziasmat şi, discret, îi dădea un plic cu un cec generos. Adolescenții s-au adunat mai aproape în jurul lui. Cel mai tare, cel mai rău tip din gaşcă a venit să se

așeze chiar lângă Eustace. Şi-a dus pumnul la inimă şi a anunțat, cu o adevărată solemnitate:

„Băi, eşti tare. Eşti o bombă." Eustace şi-a dat capul pe spate şi-a râs. Ceilalți din tabără s-au aliniat ca să dea mâna cu el şi să-l bombardeze cu întrebări.

— Ai putea să faci focul chiar acum dacă ar fi nevoie?

— Da.

— Dacă cineva te-ar lăsa gol în mijlocul Alaskăi, ai putea să supraviețuieşti?

— Cred că da. Dar mi-ar fi mult mai uşor dac-aş avea un cuțit.

— Ți-a fost frică prima dată când te-ai mutat în pădure?

— Nu. Lumea civilizată mă sperie mai tare decât pădurea.

— Părinții tăi s-au ofticat că te-ai mutat în pădure?

— Tata n-a înțeles de ce lăsam în urma mea o casă modernă, confortabilă, dar mama a înțeles.

— Te-ai îmbolnăvit vreodată?

— Rareori.

— Te duci vreodată la doctor?

— Niciodată.

— Ştii să conduci o maşină?

— Cum crezi c-am ajuns aici în seara asta?

— Foloseşti vreo ustensilă modernă?

— Folosesc un ferăstrău cu lanț tot timpul ca să am grijă de pământul meu.

Folosesc telefonul. Şi gălețile din plastic. Doamne, gălețile din plastic sunt extraordinare! Am făcut o grămadă de găleți şi cisterne eu însumi, din scoarță de copac şi din ierburi – adică ştiu cum să fac să folosesc acele mijloace primitive de a transporta apa de colo până colo de multe ori – dar, credeți-mă, nu e nimic mai bun decât o găleată din plastic ca să-ți faci treaba mai repede!

Sunt minunate! Le ador!

— Ai o periuță de dinți?

— Pentru moment, nu.
— Ai o perie de păr?
— Aveam cândva o perie din porc spinos. Dar n-o mai am.
— Ce-i aia o perie din porc spinos?
— O perie făcută cu spinii unui porc spinos.
— Cum ai pus mâna pe *aşa ceva*?
— Un porc spinos mi-a salvat viaţa odată când mergeam pe drumul ce traversează Apalaşii, aşa că am făcut o perie de păr cu ţepii lui, în semn de respect.
— Cum e posibil ca un porc spinos să-ţi salveze viaţa?
— Dându-mi ceva de mâncare când eram mort de foame.
În acest moment, s-a aşternut tăcerea pentru o vreme, în timp ce puştii încercau să-şi imagineze toată treaba. Apoi unul dintre ei a zis „Aaa...” şi imediat întrebările au continuat.
— De ce erai mort de foame?
— Pentru că nu era nimic de mâncare.
— De ce nu era nimic de mâncare?
— Pentru că era iarnă.
— Care a fost perioada cea mai lungă în care ai răbdat de foame?
— Probabil cele două săptămâni înainte să omor porcul acela spinos.
— Ne arăţi şi nouă peria din porc spinos?
— N-o mai am. Am adus-o odată la o întrunire ca cea de astăzi, să o arăt unor puşti de vârsta voastră, şi cineva mi-a furat-o. Vă puteţi imagina cât de trist am fost?
— Ai o puşcă?
— Am mai multe puşti.
— Ai omorât vreodată pe cineva?
— Nu.
— Eşti însurat?
— Nu.
— De ce?

— Cred că n-am găsit încă femeia potrivită.
— Ai vrea să fii însurat?
— Mai mult decât orice pe lume.
— Nu te simți niciodată singur acolo în pădure?
Eustace a ezitat o clipă, zâmbind melancolic.
— Ba da, seara.
Mai târziu în aceeaşi seară, când am rămas singuri, Eustace mi-a mărturisit cât de adânc se întristează când petrece ceva vreme în preajma adolescenților americani moderni. Da, se poate vorbi cu ei, dar oamenii nu înțeleg niciodată că pe el îl doare când vede cât sunt de ignoranți puştii ăştia, cât sunt de indisciplinați în relațiile lor unii cu alții, cât de consumați sunt de poftele materiale şi cât de neajutorat de nepricepuți sunt, într-un fel în care n-ai să-i vezi niciodată, spre exemplu, pe copiii Amish.
Dar eu nu eram prea atentă la plângerile lui Eustace, pentru că aveam o altă întrebare care-mi stătea pe limbă:
— Hei, ia spune-mi ce s-a întâmplat în seara asta. De fiecare dată când vorbeşti obții un astfel de rezultat?
— Da.
— De la toate vârstele, de la toate categoriile sociale?
— Da.
Am stat un pic pe gânduri.
— Ia spune-mi mai exact. De ce crezi că aceşti adolescenți erau aşa de hipnotizați de prezența ta în seara asta?
Răspunsul lui Eustace a venit atât de repede, atât de ferm şi rostit cu atâta răceală încât am simțit un fior pe şira spinării.
— Pentru că, a spus el, au văzut imediat că eram un om adevărat. Şi probabil n-au mai întâlnit niciodată vreunul.

Capitolul 2

Fiul meu, călăul meu,
Te iau în brațe,
Tăcut şi mic şi de-abia pe picioare,
Şi trupul meu te încălzeşte.
Fiul meu, călăul meu, Donald Hall

În iarna anului 1975, când Eustace Conway împlinise paisprezece ani, a început un nou jurnal şi a scris fraza următoare, în loc de introducere:

„Eu, Eustace Conway, trăiesc într-o casă destul de mare din Gastonia, în Carolina de Nord. Am o mamă şi un tată care mai trăiesc încă, am şi doi frați (Walton şi Judson) şi o soră (Martha). Sunt foarte pasionat de meşteşugurile şi de ştiința indienilor. Am organizat un grup de dansuri indiene de patru persoane, cu mine cu tot. Acestea sunt: eu, fratele meu Walton, fratele cel mare, Tommy Morris, un prieten apropiat ce locuieşte la două case de a noastră, şi de asemenea Pete Morris, fratele lui. Tatăl lor s-a sinucis cu doi ani în urmă, dar mama lor o să se recăsătorească în curând. Mă duc la Muzeul de Istorie Naturală Scheile de fiecare dată când am ocazia pentru că-mi place acolo şi-mi plac oamenii de acolo. Aproape că am devenit un membru din echipa care lucrează la muzeu... Camera mea este ea însăşi un muzeu. Am acoperit-o cu picturi indiene şi cu poze cu indieni, cu piei de urşi de la unchiul meu din Alaska, şi cu multe unelte indiene pe care le-am făcut eu însumi. Nu mai e loc în camera mea pentru nimic altceva şi e într-adevăr plină şi mai am multe alte lucruri pe care nu le pot pune în ea.”

Eustace nu era un copil obişnuit. Era tot timpul ocupat. Se ducea în fiecare zi la şcoală, desigur, dar numai pentru că-l obligau să se ducă. După ore, se ducea cu bicicleta până la Muzeul Scheile, un mic muzeu de istorie naturală plin cu diorame prăfuite de pe vremea celui de-al Doilea Război Mondial – dioramele erelor florei şi faunei din

Carolina de Nord. Şi acolo începea adevărata zi de şcoală pentru Eustace; Eustace îi căzuse cu tronc domnului Alan Stout, directorul muzeului, şi acesta îl primea întotdeauna cu bucurie în adăpostul minunat al lui Scheile.

Era greu pentru Eustace să reziste acestei tentații. Puştiul avea un zâmbet larg şi minunat, atunci când catadicsea să zâmbească. Un copil atât de neobişnuit de atent! Atât de motivat şi interesat de geologie, antropologie, istorie, biologie – de orice îi puteai oferi. Domnul Stout îl lăsa pe Eustace să se plimbe prin încăperile din spate ale muzeului ore în şir în fiecare zi, spre fericirea supremă a băiatului. („Domnul Stout ştie mai multe despre indieni decât toate persoanele pe care le cunosc, spunea cu entuziasm Eustace în jurnalul său. Şi este şi un foarte bun pictor de acuarelă, pictează peisaje din Tennessee, unde s-a născut şi a crescut.") Eustace nu semăna cu niciunul dintre copiii pe care-i întâlnise domnul Stout până la el; şi într-adevăr, cu nici un alt copil pe care avea să-l întâlnească după aceea. Dacă-i dădeai o carte s-o citească, o studia, punea o mulțime de întrebări, şi cerea o altă carte a doua zi.

Dacă domnul Warren Kimsey, taxidermistul rezident al muzeului, îi arăta lui Eustace cum să jupoi un iepure de blană şi de carne, Eustace o făcea cu o perfecțiune extatică şi mai cerea un iepure ca să-şi îmbunătățească meşteşugul.

„Warren este nou în muzeu, se confesa Eustace jurnalului său, dar mi-a devenit încet, încet cel mai apropiat. De fapt, îmi place de el mai mult decât de orice altă persoană din lume."

Şi Eustace era un ajutor neprețuit. Foarte vrednic. Întotdeauna bucuros să măture depozitul sau să împlinească orice altă corvoadă pe care nimeni n-ar fi vrut să o facă. Domnul Stout îl lăsa chiar să folosească muzeul pe post de sală de repetiții pentru trupa lui de dansuri indiene. Eustace era preşedintele trupei, dar domnul Stout îi

antrena pe dansatori, îi înscria la concursuri, îi învăța pe băieți cum să țeasă şi să brodeze costumele complicate pe care indienii le purtau în timpul dansurilor. Când Eustace s-a făcut mai mare, domnul Stout l-a dus într-o excursie în canoe pe râul Catawba South Fork, ca să colecteze mostre de apă pentru studiile guvernamentale. L-a luat uneori numai pe Eustace singur cu cortul, privind cu admirație mută cum adolescentul prindea, omora, jupuia, gătea şi mânca şerpi cu clopoței.

Eustace îi era mai mult decât drag domnului Stout; acesta îl respecta. El credea că Eustace este excepțional. Observa cu atenție evoluția lui Eustace Conway în acelaşi fel în care Thomas Jefferson observase cu atenție evoluția unui tânăr vecin numit Meriwether Lewis (un copil despre care preşedintele îşi aducea mereu aminte ca fiind „remarcabil, chiar şi în frageda copilărie, pentru spiritul său întreprinzător, curajul şi discreția sa"). Şi, oricum, domnul Stout simțea că Eustace avea o nevoie disperată de a se putea duce undeva după-amiaza, altundeva decât acasă. Nu cunoştea detaliile situației lui familiale, dar se întâlnise cu tatăl băiatului, şi nu era nevoie să fii un geniu ca să-ți dai seama că viața nu era uşoară în casa destul de mare de pe Deerwood Drive.

Aşa că Eustace putea să-şi petreacă după-amiezile la muzeu şi s-o şteargă după aceea ca să ajungă în păduricea din spatele casei. Să-şi verifice capcanele, să vâneze broaşte țestoase, să facă poteci. Lua notițe despre ce vedea în timpul acestor incursiuni prin pădure. Ținuse un jurnal ani întregi, dar acesta nu reprezenta atât un mijloc de expresie personală, cât o cronică obligatorie a tot ceea ce făcea în ziua respectivă (fie legat de viața sălbatică, fie de lucruri mai lumeşti) şi o lungă listă cu lucrurile pe care intenționa să le facă a doua zi.

„Astăzi am hrănit cu viermi puiul meu de broască țestoasă aligator. M-am uitat la un film despre un băiat şi un porumbel călător, m-am antrenat la dansul cu cercurile şi am început să lucrez la penele pentru bățul de lovituri[8].

O să citesc din Biblia mea în fiecare seară până o termin. Poate că o să fac o creastă din pene adevărate de coadă de curcan.

Astăzi am găsit o urmă de puma, veche de trei zile. Am prins un şarpe de porumb lung de 1,65 m. Am pus şi o capcană pentru un raton unde văzusem urme de raton vechi de vreo 3 zile. Sper să-l prind pentru blană.

Am început să citesc o carte, *Lupta cu indienii din Vest*. După o vreme, am pus în ramă două picioare de căprioară... Martha mi-a zis că o veveriță fusese lovită de o maşină pe o alee a parcului din apropiere. Am jupuit-o, dar am băgat-o la congelator, să o dezosez mai târziu."

Într-unul din jurnalele lui din copilărie, o pagină întreagă e intitulată BROAŞTE, şi e plină de informații şi observații despre acestea. („Astăzi am prins trei brotaci şi i-am pus în vivariul meu de 33,4 litri. A doua zi am găsit câteva ouă în bolul cu apă. Am mai prins şi o salamandră şi am pus-o cu broaştele. Una dintre broaşte cred că e moartă, pentru că nu le-am mai văzut pe toate trei împreună de multă vreme...")

Ca şi cum Eustace ar fi fost un fel de mic Thoreau. Sau poate că nu. Deşi era foarte atent la mediul înconjurător, Eustace nu avea pe vremea aceea, şi nu va căpăta niciodată, comuniunea visătoare pe care o avea Thoreau cu natura. (De exemplu: „Uneori, în diminețile de vară, după ce mi-am făcut baia obişnuită, cugeta Thoreau, mă aşez în fața uşii însorite a casei, de la răsăritul soarelui până la prânz, răpit

---

[8] O armă a amerindienilor din Marile Câmpii pe care o foloseau în timpul confruntărilor cu duşmanii pentru a câştiga un renume prin curajul lor. Scopul era să-ți atingi duşmanul şi să scapi fără să fii rănit (n. Tr.).

de visare, înconjurat de pini, hicori şi oțetari, într-o singurătate şi nemişcare netulburate.”) Eustace Conway n-ar fi suportat nici în ruptul capului o astfel de odihnă decadentă. Chiar în copilărie, era mult prea compulsiv să stea săptămâni în şir doar ca să vadă cum se schimbă lumina. Dimpotrivă, Eustace se simțea împins să se *angajeze*. E mult mai potrivit să spunem că era asemenea tânărului Teddy Roosevelt, un alt copil hotărât şi plin de energie, care studiase de asemenea cu un maestru taxidermist, şi care scrisese şi el observații conştiincioase şi savante în jurnalele preadolescenței. Ca şi Teddy Roosevelt, tânărul Eustace Conway putea fi descris ca fiind „act pur”.

Eustace nu avea mulți prieteni. Nu semăna prea mult cu ceilalți, şi ştia deja acest lucru încă de la vârsta de zece ani. Când se uita la alți băieți de vârsta lui, vedea copii care petreceau ore în şir uitându-se la televizor, vorbind despre ce văzuseră la televizor şi imitând personajele de la televizor. Niciuna dintre aceste referințe nu aveau vreun sens pentru el.

Ceilalți băieți aveau şi ei pasiuni ciudate. În restaurantele cu autoservire, jucau acel joc complicat în care trebuia să rupi un creion în două, încercând să-şi fure unul altuia creioanele şi să le rupă, numărându-şi punctele: câte creioane rupsese fiecare. Acest joc îl uimea şi-l supăra pe Eustace. Cum putea cineva să aibă atâta dispreț pentru un lucru ce aparținea altcuiva? Creioanele erau făcute din copaci, în fond şi la urma urmei, aşa că aveau o anumită valoare. Se uita de asemenea la băieții din clasă care-şi iroseau semestrele desenând pagină după pagină maşini de curse în caietele de teme – şi folosind foile doar pe o singură parte! Eustace, încă de pe atunci, se gândea: *Ce pierdere de vreme... şi ce risipă de hârtie*. Aceşti băieți păreau mult prea al naibii de plictisiți. Singurul lucru la care se puteau gândi era să se bată şi să distrugă lucrurile. Eustace putea însă

oricând să se gândească la ceva folositor; nu erau destule ceasuri în zi pentru tot ce ar fi vrut să facă şi să învețe.

Mulți dintre copiii din vecinătate îl ştiau pe Eustace şi făceau parte din viața lui, dar nu erau prieteni în felul specific al copiilor; ei erau mai degrabă nişte variante timpurii de ucenici. Eustace obişnuia, de exemplu, să se plimbe pe trotuar cu un mare şarpe negru de casă înfăşurat în jurul gâtului, ceea ce atrăgea în mod firesc atenția. Copiii se adunau în jurul lui şi-i puneau întrebări şi el le povestea despre obiceiurile şarpelui şi despre ce fel de şarpe era, îi recruta ca să adune hrană pentru animal sau – dacă dădeau dovadă de un interes mai mare – îi ducea înapoi în pădure să le arate cum să prindă şi ei astfel de şerpi. Chiar şi copiii mai mari decât Eustace se duceau cu el în pădure să construiască fortărețe sub supravegherea lui sau să se bălăcească prin mlaştini în căutare de hrană pentru broaştele sale țestoase.

Dar la şcoală? Eustace nu avea prieteni. Fără o conversație despre un şarpe, fără sprijinul unei păduri ca dovadă a talentelor sale, Eustace era cam neajutorat în a intra în legătură cu cei de seama lui. Stătea la masă în timpul prânzului cu ceilalți proscrişi – copiii retardați mintal, copiii cu proteze la picioare şi copiii trişti ai celor mai sărace familii din Gastonia. Nu era prieten cu aceşti copii. Nici măcar nu-şi cunoşteau unii altora numele. Mâncau împreună în fiecare zi, dar apoi se uitau în altă parte cu o uşurare ruşinoasă când era agresat vreunul.

Era, totuşi, un băiat. Randy Cable, de-abia venise în Gastonia. Părinții lui erau țărani din Apalaşi, care se mutaseră de la munte în acest prosper oraş de periferie ca să găsească de lucru la morile locale. Randy nu ştia nici el pe nimeni aici. Într-o zi, în clasa a şaptea, Randy se juca retras, ca de obicei, de unul singur, pe marginea terenului de joacă, acolo unde se termina asfaltul şi începea pădurea.

Ceilalți copii erau absorbiți de un meci de baseball, însă Randy Cable nu ştia să joace baseball. Dădea şi el cu piciorul în ce găsea lângă pădure şi aşa a găsit o broască țestoasă. Şi o tot necăjea, o tot înghiontea, când apăru Eustace Conway, un băiat slăbuț, brunet şi serios.

— Îți plac broaştele țestoase? întrebă Eustace.

— Mai întrebi, răspunse Randy.

— Ştiu totul despre broaştele țestoase. Am mai mult de o sută în curtea din spatele casei, spuse Eustace.

— Nu-i adevărat.

— Ba-i adevărat. Dacă vii la mine acasă, ți le arăt.

Randy Cable îşi spune în sinea sa *Aha, nu mai spune.*

Dar după-amiaza a mers cu bicicleta pe-acolo şi a văzut că *era* adevărat. În curtea din spatele casei lui Eustace trăia o comunitate vastă şi ordonată de broaşte țestoase. Irigată şi umbroasă, acolo se afla o rețea de zeci de cuşti şi de coşuri pline cu mai mult de o sută de broaşte țestoase, din specii diferite, pe care Eustace le hrănea şi le îngrijea, după un sistem foarte bine documentat, de vreme ce exista deja de şase ani.

Lui Eustace îi plăceau mult broaştele țestoase. Îi plăceau caracterul, calmul, echilibrul lor spiritual perfect şi aura lor liniştitoare şi străveche.

Eustace se pricepea la broaşte țestoase. Putea să găsească broaşte țestoase oriunde. Putea să ochească o țestoasă ascunsă într-un camuflaj dens chiar şi când i se vedea din carapace numai o bucată cât o unghie. De câteva ori, Eustace a *auzit* broaşte țestoase. Mergând în tăcere prin pădure, putea să audă şuieratul aproape silențios al aerului făcut de o țestoasă care-şi scoate repede capul şi picioarele din carapace. Apoi Eustace se oprea, neclintit, şi se uita împrejur până dădea de ea. Sută la sută, era o broască țestoasă cutie, la un metru distanță, ascunsă în praful pădurii, strânsă în carapace.

Eustace inventase chiar un sistem de a prinde cochetele țestoase pictate din heleşteie şi lacuri. Stătea ascuns în pădure pe malul apei cu o undiță din stuf şi nuiele, iar drept momeală avea o halcă de costiță grasă. Arunca bucata de costiță la vreun metru de broasca țestoasă care se încălzea la soare şi apoi o trăgea încet prin fața ochilor animalului până când țestoasa mirosea momeala şi se lăsa să alunece în apă ca să meargă după ea. Centimetru cu centimetru, Eustace momea țestoasa din ce în ce mai aproape de mal şi apoi sărea din ascunziş, se arunca în apă cu o plasă, şi punea mâna pe țestoasă înainte ca aceasta să se scufunde de frică.

Întors acasă, îşi punea noua descoperire întruna dintre îngrădirile pe care le făcuse din placaj, fiecare fiind construită cu un echilibru potrivit de umbră, umiditate şi iarbă pentru specia respectivă. Avea țestoase de noroi, țestoase de apă, țestoase de cutie, țestoase pictate. Le hrănea cu raci, legume şi viermi (culeşi din zecile de butuci ordonați pe care Eustace îi pregătise în pădurea din spatele grădinii), şi țestoasele lui erau atât de mulțumite în locuința lor că se reproduceau în captivitate. De asemenea, Eustace adăpostea şerpi în grădina din spatele casei, şi un pui de vulpe orfan pe care-l chema Sputnik.

(Domnul Stout îi dăduse lui Eustace vulpea, după ce un localnic din Gastonia găsise animalul şi i-l adusese la Muzeul Scheile ca să fie îngrijit.) I-a arătat acest imperiu bine organizat, noului său prieten Randy Cable în acea după-amiază. Şi, pentru un copil de la țară ca Randy, acela era paradisul. Cei doi băieți au devenit buni prieteni.

„Astăzi m-am dus pentru prima dată la Randy Cable acasă, scrie Eustace în jurnalul său, nu mult după episodul cu țestoasa. Mi-a arătat pădurea lui şi un izvor unde a văzut urme de bizam, de raton, de păsări şi de pisică. Mi-a arătat o galerie de bizam în nişte aluviuni. Am făcut o capcană

pentru păsări dintr-un coş şi-am pus ca momeală nişte pâine. Am folosit o sfoară lungă şi un trăgaci din lemn. Erau o grămadă de mierle prin preajmă, dar n-am prins niciuna pentru că nu intrau în capcană. Am făcut nişte bețigaşe pentru capcană.

Am jupuit un iepure pentru o haină.”

Şi aşa a fost luni şi ani de zile. Randy îşi aduce aminte de Eustace ca de un copil ciudat şi fascinant, care ştia multe şi era foarte sensibil la lumea lui, într-un fel cum nu mai era nici un alt copil de doisprezece ani. Era atent până şi la cel mai mic detaliu. De exemplu, Eustace îi spunea lui Randy: „Îți place ciocolata? Vrei să ştii care este cel mai bun mod de a o mânca? Pune doar un pătrățel sub limbă şi lasă-l acolo să se topească. Aşa simți mai bine aroma cât mai mult timp posibil. Să nu accepți nimic din toate astea înainte de a verifica.”

Eustace era înnebunit după Randy Cable şi după tatăl lui Randy, un bărbat crescut la munte, care ştia totul despre vânătoare şi pescuit şi ce fel de plante sălbatice poți să culegi pe malul râurilor ca să le mănânci. Eustace se ducea acasă la Randy ori de câte ori putea. Randy vizita casa familiei Conway mult mai rar. Nu se simțea în largul lui acolo. Doamna Conway era drăguță, dar domnul Conway te cam speria. Cina, mai ales, era un eveniment înfricoşător.

Copiii vorbeau rareori în timpul mesei şi mama lor la fel. Domnul Conway, stând în fruntea mesei, era aspru şi sarcastic, gata oricând să explodeze. Toată atenția lui, se pare, era îndreptată asupra lui Eustace. Dacă băiatul începea să vorbească, domnul Conway râdea de greşelile lui gramaticale. Dacă băiatul spunea ceva despre cum îşi petrecuse ziua, domnul Conway îl expedia ca fiind „ridicol de copilăresc”. Dacă domnul Conway îl întreba pe Eustace despre nota de la un extemporal recent la matematică, şi

primea un răspuns care nu-i era pe plac, lansa un şuvoi de insulte şi de batjocuri.

„Eşti un prost, îşi aduce aminte Eustace că-i spunea tatăl lui, n-am mai văzut un copil atât de tâmpit. Nu-mi dau seama cum am putut să fac un fiu atât de idiot. Ce să zic? Cred că eşti pur şi simplu incapabil şi că n-o să înveți niciodată nimic.”

Apoi domnul Conway îi încuraja pe copiii mai mici să râdă cu el de prostia grotescă a fratelui lor mai mare, care nu era bun la nimic. Ceea ce ei făceau cu plăcere, în felul copiilor cu proteze la picioare, marginalizați, care, la masa de prânz, erau întotdeauna uşurați să vadă că un alt copil e terorizat în locul lor.

Un alt lucru care-l ținea departe pe Randy Cable era necontenita pisălogeală privind manierele la masă. Nu fusese niciodată într-o casă „decentă” înainte şi nici nu mai văzuse atâta ceremonie rigidă în timpul mesei. Dacă Eustace mânca prea repede sau nu folosea cum trebuie tacâmurile, tatăl lui îl călca în picioare pentru manierele lui „absurde şi primitive” la masă. Randy nici nu mai îndrăznea să-şi ridice furculița; nu dăduse niciodată de bucluc pentru asemenea lucruri la el acasă. Treizeci de ani mai târziu, Randy mai e încă nedumerit de accentul pe care-l punea domnul Conway pe etichetă în timpul mesei. „La masa noastră, îşi aduce aminte Randy, fiecare are grijă de el însuşi.”

Mda, aşa e. Şi la masa lui Eustace tot aşa stăteau lucrurile, într-un fel.

Motivele care stau în spatele hotărârii unui tată de a-şi numi primul născut cu propriul său nume sunt, cred, multiple. Înțeleg că obiceiul este în general considerat a fi o simplă convenție socială (în special în sudul Statelor Unite), dar eu cred că e mai mult de atât. Unii interpretează acest obicei ca fiind pură vanitate, eu mă întreb dacă nu e cumva

opusul vanităţii: nesiguranţa. Mi se pare o dorinţă mişcătoare şi plină de speranţă, ca şi cum tatăl – speriat de importanţa faptului de a fi creat o nouă viaţă, un om nou, un nou rival – se roagă cumva ca prin numirea copilului să se instaureze un fel de îngemănare între el şi copil. Cu un nume atât de familiar, copilul nu mai este defel un străin sau un posibil uzurpator. Este ca şi cum tatăl poate să se uite la nou-născut fără frică şi să-i spună: *Tu eşti eu; eu sunt tu.*

Dar el nu eşti tu, şi tu nu eşti el. Iată de ce în acest obicei se află tot atât de mult pericol pe câtă alinare.

Numele întreg al domnului Conway este Eustace Robinson Conway III, şi pe fiul său l-a numit Eustace Robinson Conway IV. De la început, cei doi se deosebeau doar printr-un singur adjectiv: Mare contra Mic. Ba chiar semănau unul cu altul, Marele şi Micul Eustace, cu aceiaşi mari şi tainici ochi căprui.

La început, Marele Eustace se ocupa de el cu bucuria de a avea un Mic Eustace în casă. Era minunat cu bebeluşul, fermecat de el, mândru cum nu se putea, atent, răbdător, tandru, lăudăros. Voia tot timpul să se joace cu el. Şi când copilul s-a făcut un pic mai mare, îl ducea în pădurea din spatele casei şi-i arăta copacii, zicându-i: „Priveşte...”

Micul Eustace era inteligent şi ager, şi era de aşteptat, pentru că Marele Eustace era un geniu recunoscut. Mândria unei familii vechi şi bogate de proprietari latifundiari şi oameni de afaceri din sud, Marele Eustace era un inginer chimist cu doctorat de la MIT. (A sărit câteva clase în liceu, a sărit şi mai mulţi ani în facultate şi a ieşit de la MIT cu diploma de doctor când avea douăzeci şi ceva de ani.) Avea un adevărat talent pentru matematici şi ştiinţe.

Mai mult decât un talent, era vorba despre *dragoste*. Calculul, pentru Marele Eustace, îşi dezvăluia misterele la

fel de uşor cum îşi dezvăluie armonia misterele pentru cei care sunt binecuvântaţi cu simţ muzical. Dar fizica?

Minunată. Şi trigonometria? O plăcere. Chimia? Ei bine, nu era nimic ascuns în chimie, doar uşurinţă, fascinaţie şi emoţie. Era, după cum îi plăcea lui însuşi să se descrie, un om „a cărui fiinţă întreagă era controlată de logica pură.” Era vanitos? Probabil. Dacă da, era doar logic să fii vanitos într-o lume în care ceilalţi oameni erau nişte creaturi atât de amuzant de neglijente care luau decizii bazate pe toane şi pe emoţie în loc să fie bazate pe o raţiune precisă.

Eustace Robinson III se afla, când avea 20 de ani, la Universitatea din Carolina de Sud şi din Carolina de Nord, unde preda ingineria chimică unor studenţi nu cu foarte mult mai tineri decât el. Era o slujbă bună, dar nu-i plăcea mediul academic politizat. Avusese întotdeauna probleme în lucrul cu oamenii. În cele din urmă, a părăsit catedra şi a găsit de lucru în sectorul privat, la o uzină chimică. Nici acolo nu a socializat prea mult cu semenii, dar intelectul său era respectat şi un pic temut. Un fost colaborator, care-şi aducea aminte de Marele Eustace sub numele de *Dr* Conway, spune că s-a dus într-o zi la el cu o întrebare urgentă despre o formulă chimică precisă. Dorind să-i dea un răspuns de o meticulozitate desăvârşită, *Dr* Conway a început să scrie o ecuaţie pe tablă, şi a tot scris şi-a tot adăugat date noi până când ecuaţia s-a încolăcit în jurul întregii table, transformându-se în noi concepte chimice, şi atunci, ameţit de emoţie, n-a mai avut unde să scrie pe tablă. Bineînţeles, până să ajungă aici, colaboratorul său pierduse de mult firul.

Ca să fim sinceri, era îndrăgostit de creierul lui, aşa că trebuie să fi fost încântat să urmărească evoluţia creierului fiului său. Desigur că era emoţionant pentru el să-l vadă pe cel cu acelaşi nume rezolvând minunatele dileme întâlnite în evoluţia copilului. Ai văzut cum ştie să deosebească lumina

de umbră? Ai văzut cum ştie să identifice chipurile şi obiectele? Ai văzut cum se ridică în picioare? Cum încearcă să formeze propoziţii? Cum, după ce i-ai arătat forma unei frunze, îţi spune cărui tip de copac îi aparţine?

Un geniu! În scurt timp va fi gata să rezolve probleme de calcul doar ca să se distreze!

Şi apoi Micul Eustace a împlinit doi ani.

La micul dejun, în dimineaţa zilei sale de naştere, Marele Eustace i-a făcut fiului său un cadou, puştiul fiind încă în scaunul special pentru copii. Marele Eustace era foarte nerăbdător să-şi vadă fiul jucându-se cu darul respectiv înainte de a se duce la serviciu. Era un puzzle. Dar mult prea sofisticat pentru un copil de doi ani, şi Micul Eustace, frustrat după câteva încercări de a-l asambla, şi-a pierdut repede interesul. După cum îşi aduce aminte doamna Conway, soţul ei şi-a ieşit din fire. „A început să ţipe la el şi să-i spună lucruri groaznice.” Copilul, îngrozit şi zăpăcit, urla cât îl ţinea gura, şi când doamna Conway a încercat să intervină, soţul a ţipat şi la ea, că alintă copilul şi-l încurajează să devină un imbecil fără personalitate. Iisuse Hristoase!

Puzzle-ul era simplu! Era limpede ca lumina zilei! Ce fel de copil retardat mintal nu e în stare să asambleze un simplu puzzle?

Şi poate că nu mai e nevoie să o spunem, lucrurile nu s-au îmbunătăţit cu trecerea timpului. Ba s-au înrăutăţit groaznic. Dl. Conway a decis că fiul său îl întărâta purtându-se atât de stupid, din „încăpăţânare”, şi că băiatul avea nevoie, prin urmare, de mai multă disciplină. Aşa că Eustace îşi aduce aminte – iar mama şi fraţii lui o confirmă – de o educaţie ce semăna mai mult cu o detenţie într-un lagăr de prizonieri de război decât cu o adevărată copilărie.

Dacă Micul Eustace atingea cumva unul dintre ciocanele din trusa de scule a Marelui Eustace fără să ceară voie, era

trimis în camera lui şi obligat să stea acolo ore în şir fără apă sau mâncare. Dacă Micul Eustace nu termina la timp ultima bucățică din farfurie, Marele Eustace îl obliga să stea la masă toată noaptea, chiar dacă asta însemna să lase copilul să doarmă pe scaun. Dacă Micul Eustace, când se juca, deranja un smoc de iarbă de pe gazonul tatălui, era bătut cu o vâslă de lemn. Dacă Micul Eustace, făcând corvezile domestice, îndrăznea să tundă iarba în direcția inversă acelor de ceasornic în loc să o facă în direcția acelor de ceasornic, cum ceruse tatăl lui, avea parte de un scandal monstru şi de chinurile iadului.

Privind în urmă – şi este surprinzător de dornic să o facă – domnul Conway recunoaşte că se poate să fi făcut şi greşeli. Poate că a fost cam aspru cu băiatul. Dar scopul lui era să-l transforme într-un copil perfect, aşa că furia lui era rezultatul marii dezamăgiri pe care o suferea din cauza lipsurilor neaşteptate ale fiului său.

— Este foarte omenesc, îmi spunea, să crezi că poți să-ți controlezi copiii, dar acum îmi dau seama că e imposibil. Cel mai bun plan este să nu ai niciun plan; să-i laşi să înainteze şi să devină oamenii care erau destinați să fie. Dar n-am înțeles acest lucru când eram un tânăr părinte. Eram bucuros să am un băiat şi mi-am închipuit că-l pot manipula pe Eustace ca să fac din el ce-aş fi vrut eu să fie. Dar s-a întâmplat să aibă toate aceste probleme de personalitate. Voiam să fie ca mine!

— Cum adică? l-am întrebat.

— Mă aşteptam să fie un elev bun, cel puțin unul cum am fost eu. Îmi ziceam că fiul meu trebuie măcar să ştie să numere! Am lucrat cu el ore în şir, încercând să-l învăț să numere o grămăjoară de cenți, dar era incapabil să învețe. Era exact opusul a ceea ce dorisem. Voiam să lucrez cu el la proiecte, dar era imposibil să lucrezi cu el. Un copil mereu

cu probleme. Nu îl înţeleg deloc. Nu ne putem înţelege unul pe altul.

Cu o altă ocazie, l-am întrebat pe domnul Conway:

— Nu v-aţi dorit niciodată ca lucrurile să se schimbe între dumneavoastră şi Eustace?

A răspuns imediat, ca şi cum ar fi aşteptat exact această întrebare.

— A fost o adevărată dezamăgire pentru mine să am această relaţie defectuoasă cu Eustace. Este cea mai mare dezamăgire a vieţii mele. Şi nu ştiu ce să fac. Nu cred că mai e vreo speranţă să am o relaţie bună cu el.

— Nicio speranţă? Nici măcar una?

— Nu sunt gata să subscriu la ideea că nu mi-am iubit destul copilul. Poate că oamenii vor zice că aşa este. Nu ştiu. Dar eu cred că mi-am iubit foarte mult fiul. Eram foarte emoţionat să am un băiat. V-am spus asta? De-abia *aşteptam* să vină pe lume.

Eustace Conway, trebuie s-o spunem, îşi aduce şi el aminte de grămăjoara aceea de centime. Noapte de noapte, pe podeaua din sufragerie, oră după oră, tatăl lui aduna şi împărţea grămăjoara de bani şi îi cerea lui Eustace răspunsul la nişte probleme de adunare şi înmulţire. Îşi aduce aminte orbirea înspăimântătoare în care i se retrăgea mintea şi refuzul tatălui său de a-l lăsa să se ducă la culcare până nu dădea răspunsul corect, obligându-l să rămână treaz după miezul nopţii cu acele înfricoşătoare grămezi de monede. Apoi plânsul lui şi ţipetele tatălui. Umilinţa şi ridicolul nesfârşit.

E ceva personal şi extrem când vine vorba despre reacţiile domnului Conway la comportamentul fiului său mai mare. Era ca şi cum se hotărâse să refuze să legalizeze acest copil, până când se ajungea la o ciudăţenie extremă.

Când poza lui Eustace a început să apară în ziare, datorită succeselor obţinute la concursuri cu trupa de dans

indian, tatăl lui nu voia nici măcar să citească articolele. („Ridicol, după părerea mea, spunea el, dar nimeni nu mă ascultă.") Când Eustace a obținut un premiu național de la Institutul Smithsonian, tatăl lui nu a asistat la ceremonie.

Odată, de Crăciun, Micul Eustace, după ce pusese bani deoparte, îi cumpărase tatălui arahide şi gumă de mestecat în dar, pentru că ştia că tatălui său îi plăceau arahidele şi guma de mestecat. În dimineața de Crăciun, i-a dat timid darul său. Marele Eustace a primit pachetul, i-a spus „Mulțumesc", l-a pus deoparte, dar nu l-a deschis niciodată.

Ca să fie şi mai rău, Eustace nu era un elev bun. Era normal la grădiniță (carnetul arată că putea să sară satisfăcător, să-şi lege şireturile, să se înțeleagă cu ceilalți copii, să asculte bucuros ordinele şi să-şi recite numărul de telefon), dar încă din clasa a doua primea numai note proaste, şi progresele pe care le făcea erau aproximative, iar profesorul sugerase că avea nevoie „de mult mai mult ajutor acasă cu temele".

„Eustace nu depune prea mult efort în munca sa, spunea unul dintre profesorii din clasa a III-a. Trebuie să memoreze rezultatele adunărilor."

Ce recomandare! Băiatul de şapte ani era deja ținut la masa din bucătărie ore în şir noaptea de un tată care închidea uşile şi trăgea storurile (izolându-i astfel atât pe Marele Eustace, cât şi pe Micul Eustace de restul familiei) şi țipa la fiul său din cauza temelor de la matematică, într-o izolare totală. Mai mult ajutor acasă? Eustace era deja stresat, speriat de moarte de teme, cuprins de panică la gândul cercului nocturn înfricoşător de efort, eşec şi pedeapsă.

Nu era felul de abuz despre care puteai să citeşti în ziare; Micul Eustace nu era plin de arsuri de la mucuri de țigară stinse pe brațele lui. Dar să nu ne înşelăm: era extrem de traumatizat. Era atât de nenorocit, încât frica lui avea o

manifestare fizică specială; a fost constipat în toată copilăria sa, „atât de speriat că nici să fac caca nu puteam”.

„Noapte după noapte, îşi aduce aminte Eustace, săptămână după săptămână, lună după lună, an după an, e ca şi cum taică-meu îmi tăia picioarele de sub mine. Apoi îmi tăia cioturile care-mi mai rămăseseră în locul unde se aflau înainte picioarele. Apoi îmi tăia braţele. Apoi îmi înfigea sabia prin tot corpul.”

*

În casă mai erau alţi trei copii – Walton, Martha şi drăgălaşul bebeluş Judson. Experienţele lor sunt diferite, în mod firesc, dacă acceptăm teoria că fiecare copil din fiecare familie este crescut practic într-o altă ţară, atât de mult pot varia evenimentele de-a lungul anilor. Ceilalţi copii nu au primit niciodată acelaşi tip de „căldură” de la tatăl lor ca cea pe care o îndurase Eustace.

Judson, cel mai tânăr, se pare că a fost scutit, mai mult decât toţi ceilalţi, de cea mai dură dramă familială, aşa cum se întâmplă mai mereu cu mezinul norocos şi neştiutor. Tatăl lui era „încăpăţânat şi egoist”, dar Judson n-a fost niciodată îngrozit de el. Era un copil adorabil, pe care tatăl său îl iubea şi pe care îl numea Gândăcel. Oricum, pe vremea când s-a născut Judson, tatăl lor renunţase în principiu la ideea creşterii unor copii perfecţi, îi încredinţase soţiei şi, după cum spunea el însuşi, „abdicase la subsol”, ca să mediteze într-o tăcere resemnată. Aşa că Judson n-a avut niciodată parte de ce era mai rău.

Copilăria lui Judson a fost într-adevăr o tabără de vară nesfârşită, pentru că-l avea pe fratele său mai mare, Eustace, care îl ducea în pădure, îl suia pe munte şi-l învăţa lucruri extraordinare despre natură. Judson a fost, încă de la naştere, proiectul special al lui Eustace; Eustace îl scotea mereu din casă şi-l ducea în pădure, unde erau mai în siguranţă. Încerca să-l ascundă pe Judson de radarul

Marelui Eustace. Era o decizie deliberată pe care Eustace îşi aduce aminte clar că a luat-o. Ştia că e mult prea târziu să-i salveze pe Walton şi pe Martha (simţea că fuseseră deja „spălaţi pe creier” de tatăl lor), dar când s-a născut Judson, Eustace i-a aruncat o privire şi şi-a zis: „Acesta e al meu. O să-i salvez viaţa.” În schimb, Judson îl venera pe Eustace, deşi, după cum recunoaşte el însuşi, „N-am fost niciodată cel care voia Eustace să fiu. Eram leneş. El îmi zicea: «Hai să prelucrăm o piele de cerb!» şi eu voiam să rămân în camera mea să mă joc cu figurinele din *Războiul stelelor*. Dar eram gata de orice ca să fiu în tovărăşia lui.”

Martha, singura fată, era un copil serios şi conştiincios, care îşi aduce aminte că perioada copilăriei sale a fost foarte diferită de copilăria altor fete de vârsta ei – una cu şerpi şi broaşte ţestoase şi pui de vulpe care trebuiau hrăniţi cu păsări vii şi expediţiile cu Eustace („capul răutăţilor”) prin pădure, unde aveau loc aventuri elaborate. Îşi aducea aminte de pericolele cu care ea şi fraţii ei se confruntau. Toate acele după-amiezi petrecute cotrobăind prin râuri furioase şi printre păianjeni otrăvitori şi prin cabane făcute de ei în copaci! Acum mamă foarte organizată şi extrem de protectoare, trăind într-o suburbie, nu înţelege deloc de ce ei şi fraţilor ei li se dădea voie să acumuleze astfel de experienţe fără nicio supraveghere. Îşi aduce aminte de un tată dur, într-adevăr, dar şi de o mamă nepotrivit de îngăduitoare, şi de certurile care aveau loc între cei doi părinţi despre cum se cresc copiii. („Hotărâţi-vă o dată!” avea întotdeauna poftă Martha să le strige.) Şi îşi aduce aminte de copilul Eustace ca de cel care „şi le făcea cu mâna lui”, pentru că nu învăţa la şcoală atât de bine cât ar fi vrut tati şi era un copil „încăpăţânat”.

Cât despre Walton Conway, acesta îşi aminteşte vag detaliile copilăriei sale. Pentru el copilăria reprezintă „o pată confuză, câteva urme de pensulă de culoare întunecată”. Şi

un coşmar recurent din copilărie în care tatăl avea de gând să-l ducă la subsol, să-l lege de o masă şi să-i taie membrele. Şi un episod aparte de la miezul nopţii în care părinţii se certau şi tatăl lui ţipa la mama lui că o să-i „înfigă un piolet în inimă”. Şi amintirea că şi-a văzut tătăl uitându-se în jos la Eustace, care avea zece ani, ameninţându-l că „avea să-l bată până la sânge”.

Dar lucrurile nu au stat atât de rău cum le înfăţişează Eustace, spune Walton. Tatăl lor era capabil de momente de tandreţe, cum ar fi să şteargă lacrimile unui copil care-şi julise genunchiul. Dar cum rămâne cu noaptea aceea oribilă când Walton l-a ameninţat că fuge de-acasă şi taică-său a spart uşa de la dormitor, l-a prins pe băiat furişându-se pe geam ca să scape, şi apoi l-a aruncat pe Walton pe fereastră? Ei, nu m-a *aruncat* propriu-zis. Nu a fost ca şi cum domnul Conway şi-ar fi aruncat copilul de la fereastra etajului doi; doar „m-a împins un pic”.

Ce mai contează?! Ceea ce Walton nu-şi aminteşte este senzaţia că tatăl său era sursa principală de nemulţumire şi de probleme din casă. Nu, Eustace era sursa. Eustace era mereu problema. Chiar şi când era mic, ne făcea viaţa mai grea decât era deja. Eustace era ursuz, nefericit şi îndărătnic, şi „nu-şi făcea temele”. Tati era capricios şi sever, eadevărat, dar îl puteai linişti dacă îl ascultai. Atât pentru Walton, cât şi pentru Martha, care erau elevi buni şi întotdeauna primii din clasă, soluţia pentru nefericirea familiei era foarte clară: dacă Eustace ar fi fost excelent la şcoală, tati ar fi fost fericit. Dacă Eustace n-ar mai fi fost încăpăţânat, tati n-ar mai fi ţipat la mama şi la toţi ceilalţi.

„De ce nu vrei să asculţi deloc de autoritatea lui? l-a întrebat Walton pe Eustace într-o zi, ani buni după aceea. De ce nu poţi să te supui? De ce a trebuit să faci mereu lucrurile în felul tău, chiar când erai pici, doar ca să-i faci în

ciudă? De ce trebuie să-i ții mereu piept şi să-l înfurii aşa de tare?”

Când i s-au cerut însă exemple, Walton nu şi-a putut aduce aminte de niciun moment în care Eustace să-i fi ținut piept tatălui său. Totuşi, Walton e sigur că trebuie să fi existat astfel de momente. De fapt, această imagine a lui Eustace de provocator agresiv al tatălui său, de adversar pe măsură şi la fel de încăpățânat („chiar când era pici”), este felul în care domnul Conway îl descrie pe Eustace, iar frații mai mici din familie l-au adoptat cu încredere.

Totuşi, ideea unui Mic Eustace bătăios nu stă în picioare când ne gândim la ceea ce spun adulții din afara familiei, care veneau în vizită la Conway în acei ani. Domnul Stout, de la Muzeul Scheile, îşi aduce aminte că a fost invitat la cină la familia Conway, unde îl privea pe tânărul Eustace mâncând într-o tăcere împietrită, supus şi timid, atent să „nu dea niciodată cu ochii de taică-său”.

Una dintre mătuşile lui Eustace îşi aduce aminte de domnul Conway, care îl plimba pe Eustace, în vârstă de patru ani, seara târziu, şi îl aducea în salon să-i salute pe ceilalți, apoi îi trântea probleme grele de matematică şi îl obliga să le rezolve. De fiecare dată când Eustace răspundea greşit, era luat în râs şi umilit de Marele Eustace, pentru că acel duel verbal era considerat o distracție pentru oaspeți, chipurile. Şi tot aşa, la nesfârşit, până când băiatul se topea de plâns, moment în care mătuşa ieşea din încăpere, zicându-şi că nu putea să suporte mai mult şi considerând scena „sadică, cea mai gravă maltratare infantilă” la care fusese vreodată martoră şi jurându-şi că n-avea să mai pună piciorul în acea casă.

Ca şi domnul Stout, mătuşa pare că nu-şi aduce aminte să-l fi văzut pe Micul Eustace, în niciun moment din seara respectivă, spunându-i tatălui său ceva de genul: „Tată, du-te-n moaş’ta pe gheață!”

Însă când Walton îşi aduce aminte că l-a auzit pe tatăl lui ameninţând că o să-l bată pe Eustace până la sânge, întrebarea pe care o pune este: *Ce-o fi făcut Eustace de l-a înfuriat aşa de tare pe tata?* Când Walton îşi aduce aminte că şi-a auzit tatăl spunându-i mamei că o să-i înfigă un piolet în inimă, şi-a zis: *Iarăşi se ceartă din cauza lui Eustace*. Iar dacă Eustace era obligat să petreacă ore în şir închis în cameră fără mâncare şi fără apă, *De data asta sigur a făcut-o cu adevărat lată*.

Poate că cel mai greu de înţeles din toată povestea este ce făcea mama în tot acest chin. Cum a fost posibil ca doamna Karen Conway – care fusese cândva Karen Johnson, băieţoasa fără regrete, campion de călărie, pădurar viguros, fata care-şi vânduse flautul de argint ca să meargă în Alaska la vârsta de douăzeci şi doi de ani – să se fi transformat într-o femeie care să nu-şi poată apăra fiul? Nu era niciodată în stare să-l protejeze pe Micul Eustace de Marele Eustace?

Nici măcar ea nu-şi poate explica astăzi acest lucru. Aşa sunt tainele căsniciei, presupun, şi aşa sunt tragediile familiale. Doamna Conway ştie acum că îi era frică de soţul ei. Era victima aceluiaşi fel de maltratare ca şi fiul ei. (Soţului se pare că nu-i plăcea nimic mai mult decât să-i întărâte pe copii să-şi bată joc de mama lor numind-o „hipopotam mare şi gras”.) Prietenii şi familia o încurajau să divorţeze, dar ea nu a găsit niciodată curajul să stea multă vreme departe de casă. În mare măsură, desigur, din cauza creştinismului sincer al doamnei Conway, care o convinsese că divorţul era un păcat de moarte. Şi restul... cine ştie? Cine ştie de ce rămân femeile? Îşi aminteşte însă că, atunci când încerca să-şi apere fiul, soţul ei se înfuria şi mai tare şi devenea chiar mai aspru în pedepsele aplicate Micului Eustace.

Aşa că mama lui Eustace a luat foarte devreme hotărârea că era mai bine să nu se bage şi să nu spună nimic.

În schimb născocea tertipuri pentru a-şi ajuta în secret fiul. Ca şi cum Eustace ar fi fost un prizonier disident încarcerat în celula dintr-o închisoare totalitară, ea îi strecura îmbărbătări clandestine, pe sub uşă şi prin crăpăturile din pereți. Uneori chiar îi trimitea bilețele („cu dragoste de la cea care crede în tine şi care te iubeşte cel mai mult...”), şi îşi arăta afecțiunea când erau numai ei doi şi nu-i vedea nimeni. Ea i-a transmis atât meşteşugurile, cât şi libertatea de a explora lumea, unde putea nu numai să fie cel mai bun, ci să şi respire siguranță, departe de zona tornadelor care era casa părintească. Şi tot ea i-a transmis fiului său, lucru mai important decât orice altceva, ideea ascunsă dar persistentă că în ciuda a tot ceea ce putea spune sau face tatăl lui, Eustace Robinson Conway IV avea să fie Omul Destinului.

Teoria Omului Destinului nu a fost inventată de Karen Conway. O preluase de la tatăl ei, un idealist extraordinar, C. Walton Johnson. Acest personaj, bunicul lui Eustace din partea mamei, era un veteran din Primul Război Mondial, căruia toți îi spuneau Chief (Şeful). Imediat ce s-a întors acasă după război, Chief Johnson a pus bazele filialei din Carolina de Nord a cercetaşilor din America. Dorea să lucreze cu băieții pentru că avea o idee fermă – nu, hai să anticipăm şi s-o numim o dogmă inflexibilă şi moralizatoare – despre procesul prin care băiețaşii slăbuți aveau să fie transformați în puternici Oameni ai Destinului. Credea că această evoluție reuşeşte cel mai bine trecând prin încercările la care te supune un mediu asemănător Frontierei şi, ca mulți americani dinaintea lui şi de după el, se temea foarte tare de efectele dispariției sălbăticiei asupra evoluției bărbăției americane. Or, Chief Johnson nu era omul care să dea înapoi şi să-i lase pe băieții americani să crească efeminați, decăzuți şi cocoloşiți de „influența moleşitoare şi deformatoare a oraşului”.

Nu, domnule. Nu sub ochii lui.

Prin urmare, prima trupă de cercetaşi din Carolina de Nord a fost un început bun, dar Chief a fost foarte repede dezamăgit de program, părându-i-se că-i menaja pe băieți. Aşa că, în 1924, Chief a fondat o tabără de vară privată extrem de severă, pe 125 de pogoane de pământ într-o zonă de munte lângă Asheville. A numit-o Tabăra de băieți Sequoia: Unde Cei Slabi devin Puternici şi Cei Puternici devin Măreți. (Din nefericire, nu se spune nicăieri dacă cei Slabi deveneau Măreți, dar sunt gata să pariez că încercau.) Cerea de la elevii din tabără şi de la personal numai un singur lucru: să se străduiască fără încetare să dobândească perfecțiunea fizică, morală şi intelectuală în toate aspectele vieții lor. Atunci şi numai atunci, puteau să devină Oameni ai Destinului.

„Fiecare epocă are nevoie de Oameni ai Destinului, scria Chief, întruna dintre multele mărturii pe care le-a lăsat pe această temă, şi în fiecare epocă, unii bărbați vor corespunde acestei nevoi, cum au făcut-o Aristotel, Galileo şi Wilson... Aceşti bărbați au crezut că erau Oameni ai Destinului, şi s-au pregătit pentru sarcina ce le stătea înainte. Erau cuprinşi de o dorință nestăvilită căreia nu-i puteau rezista. Niciun bărbat nu devine Omul Destinului dacă nu crede, cu o convingere nestrămutată, că are de adus o contribuție unică la societatea zilelor sale. Îngâmfare? Nu! Doar simțul misiunii şi curajul să mergi mai departe. Cel care este *constrâns* de o convingere interioară că are o misiune pe care *trebuie* să o îndeplinească, că s-a născut cu un scop, că *trebuie* şi că *o va urma* întocmai; acel bărbat va fi Omul Destinului.”

Cel mai potrivit mod de a purta de grijă unor astfel de personaje eroice este să începi cu cei tineri, credea Chief, şi în sălbăticie. În fond şi la urma urmei, scria el, „adevăratul băiat american a moştenit prea mult din spiritul pionierilor

ca să se simtă acasă în oraş”. Deci propunea ca părinții să-i îndepărteze pe băieții lor de „stresul emoțional al vieții” şi să-i mute în „tabăra care avea un Scop”, unde „măreția munților”, combinată cu îndrumarea consilierilor selecționați de director pentru „stilul lor de conducere matur, sănătos, inteligent şi responsabil”, îi va ajuta pe băieți să crească „aşa cum au avut de gând natura şi Dumnezeu, într-o bărbăție desăvârşită”.

Tabăra Sequoia nu era Tabăra de Tineret a lui Hitler. Şeful credea că niciun băiat din America, oricât de slab sau cu oricâte defecte (sau, de necrezut, dată fiind epoca, de orice rasă sau religie ar fi fost), nu trebuia să fie exclus de la şansa de a deveni Omul Destinului prin participarea la Tabăra Sequoia.

Băiatul dumneavoastră are „o sănătate bună şi constantă”, fiind deja binecuvântat cu un „fizic superb”? Ei bine, se va întoarce în mod firesc din Tabăra Sequoia „cu splendidele sale puteri înmulțite”. Fiul dumneavoastră este „supra-inteligent, ursuz şi uneori contrariant?” Nu ezitați să-l înrolați la Sequoia; aerul proaspăt o să-l învețe „nevoia de a-şi antrena corpul şi de a-l menține la acelaşi nivel cu inteligența”. Fiul dumneavoastră e „timid, sfios şi nu reuşeşte să-şi facă prieteni?” Sequoia îl va învăța să fie mai sociabil. Fiul dumneavoastră e un huligan? Consilierii de la Sequoia îl vor învăța că a-i agresa pe alții e un lucru „laş şi demn de dispreț”. Ei bine, chiar dacă fiul dumneavoastră e „mare şi gras şi ceilalți îl tachinează mereu”, Tabăra Sequoia e locul unde trebuie să vină, dacă nu pentru a dobândi un fizic superb, cel puțin pentru a învăța „să suporte o glumă şi să tragă avantaje din faptul de a fi luat peste picior de alții”.

Mama lui Eustace Conway era singura fiică a lui Chief Johnson. (Am văzut o superbă fotografie a Taberei Sequoia din anii ’40, cu toată tabăra aliniată în funcție de vârstă. Peste tot numai bărbați drepți ca bradul şi băieți serioşi

tunşi scurt, zâmbitori, cu privirea spre obiectiv, cu o singură excepție – fetița cu păr blond şi rochiță albă stând în centrul grămezii – fata lui Chief, mama lui Eustace Conway, la vârsta de cinci ani.) Karen a crescut în Tabăra Sequoia, înconjurată nu numai de păduri şi de băieți, ci şi de idealuri. Îşi iubea tatăl şi, mai mult decât ceilalți frați, îi accepta dogma cu supunere.

Când a venit vremea să se mărite, şi l-a ales ca soț tocmai pe consilierul favorit al tatălui său. S-a îndrăgostit de strălucitorul tânăr Eustace Conway III care, cu autodisciplina sa severă, cu grația sa fizică şi cu diploma de la MIT, pe lângă dragostea pasionată pentru viața în aer liber, părea reîncarnarea principiilor celor mai dragi ale lui Chief.

Şi, deşi soțul ei a lăsat deoparte visurile sale de a preda despre natură atunci când a intrat în sectorul privat, ea nu şi-a pierdut niciodată credința *ei* în pădure. Aşa că, în momentul în care s-a născut primul ei fiu, nici nu s-a pus problema cum trebuia să-l crească. Liber, pus la încercare, îndemnat să facă fapte vitejeşti, şi întotdeauna afară. Mulțumită mamei lui Eustace, acesta ştia la vârsta de şapte ani să arunce atât de bine cu cuțitul încât să nimerească o veveriță şi s-o pironească de trunchiul copacului. Şi să omoare o veveriță în goană de la cincisprezece metri cu arcul şi săgeata la vârsta de zece ani. Şi să plece în pădure, singur şi cu mâna goală, când avea doisprezece ani, să trăiască din ce-i oferea pământul şi să-şi construiască singur adăpostul.

În vreme ce domnul Conway îi tot explica răbdător tânărului Eustace că era un idiot debil, doamna Conway se ducea la bibliotecă în fiecare zi şi aducea acasă teancuri din ce în ce mai mari de biografii americane pentru ca Eustace să le citească. George Washington, Davy Crockett, Daniel Boone, Abraham Linconin, Kit Carson, John Frémont, Andrew Jackson, Geronimo, Red Cloud, Sitting Bull –

poveşti curajoase şi lipsite de ironie despre eroism, despre sălbăticie şi despre tăria morală. Acestea sunt vieţile cu care să te iei la întrecere, îi spunea ea fiului său când Marele Eustace nu-i auzea. Iată ce fel de bărbat poţi fi: un Om al Destinului.

Eustace Conway era o fiinţă înclinată spre literatură încă din copilărie (mai ales în copilărie), şi asimila morala acestor povestiri atât de bine, de parcă mama lui i-ar fi ţinut o pâlnie în ureche şi i le-ar fi vărsat direct în creier.

Când a citit că vitejii indieni îşi puneau la încercare rezistenţa fizică şi mentală alergând kilometri întregi prin deşert şi ţinând apă în gură fără să o înghită, a încercat şi el să alerge prin pădure făcând acelaşi lucru. Când a citit că pionierii de la Frontieră purtau aceeaşi pereche de pantaloni din piele de cerb aproape un an de zile, s-a hotărât să-şi facă şi el o pereche şi să nu poarte niciodată altceva. Când a citit că Lewis şi Clark purtau cu ei tot atâta hârtie şi cerneală câtă hrană şi câte gloanţe în călătoria lor, a început să ţină un jurnal.

Când a citit despre viteazul indian care fusese abandonat în spatele liniilor inamice într-o bătălie împotriva colonizatorilor – rănit şi abandonat cu un glonţ în genunchi – că a supravieţuit o iarnă întreagă ascunzându-se într-un şanţ, acoperit cu frunze, şi mâncând rozătoarele care se căţărau pe el... în fine, scenariul era imposibil de imitat în întregime, dar Eustace a imitat spiritul poveştii, rugându-l pe dentistul familiei să nu-i facă anestezie locală când îi trata cariile. Voia să înveţe cum să reziste la durerea fizică.

În gimnaziu, Eustace aducea vreo şase astfel de biografii eroice şi cărţi de aventuri în clasă în fiecare zi. Citea o carte până când i-o confisca profesorul, apoi începea o alta. Când îi era luată şi aceasta, începea alta, şi apoi alta.

Când nu mai rămânea niciuna, se uita pe fereastră şi plănuia lucruri inspirate din lecturile sale. Era de-abia în

clasa a doua, spre exemplu, când a început să-şi construiască o casă cu cinci etaje (completată cu un subsol şi cu pasarele care ajungeau până la crengile copacului din faţă), făcută după descrierile din *Robinson elveţianul*.

Evident, profesorii nu ştiau cum să se descurce cu acel băiat ciudat care nu era deloc atent la ore. Când a ajuns în clasa a cincea, diriginta a chemat-o pe doamna Conway la şedinţă.

I-a spus: „Nu cred că Eustace e capabil să înveţe."

Dar era prea târziu; era deja şcolit, desigur, în meşteşugurile şi etica pe care le învăţase de la mama lui. Şi dacă ideile ei despre cum trebuia să-şi crească fiul intrau în conflict cu ideile soţului, soluţia nu era să combine cele două filosofii ale lor într-o singură doctrină despre creşterea copiilor, ci să o aplice pe fiecare în parte – una zgomotos şi în public, alta în secret şi temeinic. Umilirile aspre ale tatălui erau aplicate numai seara şi în weekend; provocările agitatoare ale mamei erau păstrate pentru zilele lungi şi libere din pădure. Trăsătura pe care aceşti doi părinţi o aveau în comun era extremismul. Amândoi îl puneau pe Eustace în centrul atenţiei lor, unde primea ori o înaltă cinste, ori o umilire înjositoare. Mama îi spunea lui Eustace că era Omul Destinului şi că nu exista ispravă pe lumea asta prea măreaţă pentru el; tatăl îi spunea că nu e bun de nimic.

Înclinat spre literatură cum era, săracul copil îi credea pe amândoi. Cum de n-a explodat capul lui de la atâtea contradicţii e greu de spus. Dar nu e de mirare că Eustace a petrecut mare parte din orele tinereţii întrebându-se dacă nu cumva era obiectul unui vast şi sadic experiment ştiinţific. Poate că întreaga lui viaţă era înscenată într-un imens laborator, unde era pus la încercare, unde reacţiile îi erau studiate cu atenţie de nişte oameni de ştiinţă pe care

nu-i putea nici vedea, nici auzi. Ce altă explicație ar fi putut găsi?

Într-o după-amiază a primit pe furiş o scrisoare de la mama lui în care îi spunea că era „fiul superb, îndrăzneț, fără frică, interesant, iubit, de care era mândră şi pentru care era recunoscătoare” şi totuşi, poate chiar mai târziu în aceeaşi zi, avea să scrie în jurnal că tatăl lui i-a spus că „nu e mai deştept decât «un negrotei dintr-o mahala». Îmi vine să-l omor. Oare ce-o să se întâmple cu mine?”

Dormea doar câteva ore pe noapte. După ce restul familiei se ducea la culcare, Eustace stătea treaz până la două sau trei sau patru dimineața. Îşi termina temele, care erau întotdeauna o corvoadă pentru el, în afara rarelor ocazii în care putea să scrie referate pe subiecte precum „Cortul tepee, pe vremuri şi în zilele noastre”. După ce-şi termina temele, scria în jurnal, umplând paginile cu ceea ce făcuse şi văzuse.

„Astăzi am fost la lacul Robinwood pentru prima dată anul ăsta şi am prins o țestoasă pictată femelă pe care a trebuit s-o eliberez iarna trecută ca să hiberneze.”

„Astăzi am văzut în sfârşit cele trei broaşte din vivariu în acelaşi timp.”

„Astăzi Randy Cable a prins o salamandră albinoasă şi am pus-o în alcool.”

„Şarpele negru de casă este mulțumit de noua sa cuşcă.”

Îşi recitea jurnalul, încercând să vadă ce progrese făcuse în dorința lui de a deveni pădurar. În fiecare zi îşi impunea provocări şi mai mari în sălbăticie pentru că, după cum spunea mai târziu, „am crescut într-o cultură şi într-o familie care nu avea posibilitatea să-mi furnizeze rituri de trecere la vârsta adultă, aşa că trebuia să mi le inventez singur”.

După ce scria în jurnal, Eustace rămânea treaz până târziu în noapte, obsedat să-şi îmbunătățească priceperea în

ale țesutului şi brodatului. Uneori petrecea luni întregi lucrând la o singură pereche de mocasini din piele de cerb sau cu o carte veche, citită la lumină slabă, despre meşteşugurile indienilor din câmpie, ce zăcea deschisă pe pat, reproducând modele complicate de broderie cu mărgele în fotografii înfățişând haine indiene vechi.

Nefericita sa lume a extremelor a cultivat în Eustace un perfecționism feroce. Pentru el era important ca fiecare moment al vieții lui să nu aibă absolut nicio greşeală, ca să reducă ocaziile în care tatăl său l-ar fi luat în râs, dar şi ca să-i dovedească mamei că prețuirea ei adâncă e meritată. Şi-a fixat ştacheta incredibil de sus. (Se plângea în jurnale, ani de zile mai târziu, că nu a simțit niciodată „libertatea veşnică a tinereții" şi că, în schimb, a fost obsedat de „amenințarea iminentă a neîmplinirii".) Chiar şi în momentele în care era singur, chiar şi în toiul nopții, când lucra pe ascuns la broderiile indiene, trebuia să facă totul perfect, altminteri munca nu-i aducea nicio alinare. Deşirând cusăturile de fiecare dată când nu erau perfecte şi încercând din nou, Eustace perfecționa fiecare şir de mărgele de pe mocasini, până când modelul era identic cu cel al maeştrilor Cheyenne. Făcea artă acolo, în dormitorul lui de pe Deerwood Drive, în condițiile în care nici unui copil nu i-ar fi trăsnit prin minte să o încerce.

Când se simțea în cele din urmă epuizat, stingea lumina şi încerca să doarmă. Uneori îi asculta în întuneric pe părinți certându-se. Adesea, plângea.

Şi poate tot atât de des ținea strâns un cuțit de vânătoare lângă beregată în timp ce adormea. Îl linştea într-un mod ciudat să simtă lama rece de-a lungul gâtului. Era într-un fel liniştitor să ştie că poate să se sinucidă într-o clipă dacă lucrurile luau o întorsătură proastă. Faptul de a avea această posibilitate îi dădea cumva liniştea de care avea nevoie ca în sfârşit să adoarmă.

Capitolul 3

Astfel situați, la multe sute de kilometri distanță de familiile noastre, într-o sălbăticie înfiorătoare, cred că puțini s-ar fi bucurat la fel de mult de fericirea pe care am resimțit-o noi. M-am uitat adesea la fratele meu, vezi cât de puțin cere natura ca să fie satisfăcută? Fericirea, tovarăşa mulțumirii, se găseşte mai degrabă în piepturile noastre decât în faptul de a te bucura de lucrurile exterioare.

Daniel Boone

Davy Crockett a fugit de acasă la vârsta de treisprezece ani, ca să scape de un tată furios. Tatăl lui Daniel Boone obişnuia să-şi bată băieții până când aceştia îi implorau mila, numai Daniel nu se dădea niciodată bătut. („Nu poți să implori?” îl întreba tatăl lui.) În schimb, tânărul Daniel petrecea zile întregi singur în pădure, ca să stea departe de domeniul tatălui său şi, la vârsta de cincisprezece ani, câştigase faima de cel mai bun vânător din sălbăticia Pennsylvaniei. Exploratorul John Frémont avea cinci ani când şi-a pierdut tatăl. Kit Carson şi-a pierdut tatăl (omorât de o creangă căzută dintr-un copac în flăcări, lăsându-şi astfel soția singură să crească opt copii), iar Kit a fugit de-acasă când avea şaisprezece ani. Omul de munte Jim Bridger şi-a purtat singur de grijă de la vârsta de paisprezece ani.

Nimic din toate acestea nu era neobişnuit pentru vremea aceea. Vagoanele de marfă ale Vestului erau pline de tineri care fugiseră de acasă dintr-un motiv sau altul – şi în mod sigur nu e mic numărul celor care s-au îndreptat către Frontieră convinşi că cele mai periculoase lucruri din lume erau mai atrăgătoare decât ceea ce lăsaseră în urma lor în

micuța colibă din Noua Anglie, din Virginia sau din Tennessee. Se vorbeşte mult în cărțile noastre de istorie despre ce i-a *mânat* pe tinerii bărbați spre frontieră, şi n-aş fi deloc surprinsă dacă aş afla că relațiile cu tații lor au fost unul dintre factorii majori care i-a *împins* într-acolo.

Şi aşa se face că fiecare generație găseşte un nou val de băieți care au scăpat de acasă, dând orice să plece oriunde, numai să fie departe de Tata.

Este cu siguranță un mod de a popula destul de repede o țară, deşi nu unul ideal pentru viața emoțională a familiilor noastre. Eustace Conway încerca să facă acelaşi lucru – încerca să scape. Anii adolescenței lui au fost o traumă fără sfârşit, şi visa mereu să fugă.

„Înainte de a mă băga în pat, scria el în jurnal, la paisprezece ani, tati a venit şi mi-a ținut o prelegere despre cum ar trebui să mă port cu oamenii şi despre cum îmi pasă numai de mine. Mi-a spus că nimeni n-o să mă placă şi că fac pe şeful cu toată lumea şi că nu fac nimic pentru nimeni altcineva. Deşi ar fi un lucru prostesc să fug, cred că aş fi mai fericit oriunde în pădure. Dacă plec, o să fac tot posibilul să nu mă mai întorc, chiar dacă mor de foame.

Oriunde altundeva e mai bine decât aici."

Dar n-a îndrăznit. A mai rezistat încă trei ani. Numai când a terminat cu supunere liceul, Eustace Conway s-a despărțit de ai săi. A luat cortul tepee pe care-l făcuse el însuşi (o bătrână amerindiană care-l ştia pe Eustace spunea despre cort că era „cel mai frumos lucru pe care-l văzuse vreodată"), şi-a luat cuțitul, câteva cărți şi dus a fost.

„Sper că fac bine, se confesa el jurnalului când s-a mutat din casa părintească, şi că merg pe calea care este într-adevăr bună pentru mine."

Ce a urmat au fost probabil cei mai fericiți ani din viața lui Eustace. Şi cei mai liberi. Avea un cort tepee şi o motocicletă, şi asta era tot. Trăia pe şi în preajma munților

de lângă Gastonia. Şi-a dezasamblat şi reasamblat motocicleta ca să învețe cum funcționează un motor. Şi-a cusut singur hainele. Mânca urzici şi vâna animale mici cu o puşcă Cherokee, folosind săgeți pe care le făcea din bastonaşe, țepi de mărăcine şi fâşii din tendoane de căprioară. Îşi cioplea castroanele şi farfuriile din lemn şi le lustruia cu grăsime de castor. Îşi făcea urcioare din lutul pe care-l scotea din albia pâraielor, aceleaşi în care se şi spăla. Dormea pe jos, pe piei de animale.

Împletea funii din coajă de copac şi din propriul său păr. Făcea fâşii din coajă de stejar alb şi le împletea în coşuri. Gătea şi se încălzea la foc, şi n-a pus mâna pe un chibrit ani de zile.

„Căsuța mea arată acceptabil, scria el în jurnal, odată ce noua lui casă era pusă la punct. Şi sper să ajung să o cunosc şi să mă cunosc mai bine prin felul de viață pe care îl duc în prezent." I-a luat ceva vreme ca să se obişnuiască cu noua sa viață („În toiul nopții a început să plouă, aşa că m-am dat jos din pat fără tragere de inimă ca să închid trapele pentru fum, lucru de care trebuia să mă fi îngrijit mai devreme"), dar Eustace Conway a simțit aproape imediat că cel puțin locuia pe acest pământ aşa cum fusese menit să o facă. „Am dormit până la şapte dimineața, scria el după una dintre primele sale nopți în cortul indian, când soarele, strălucind prin pânza afumată, mi-a atras atenția asupra lumii. M-am trezit şi m-am spălat pe față cu apă de izvor. Ah, cât de mult mă iubeşte corpul meu! O zi bună tuturor!"

Cortul său tepee era formidabil – o fortăreață şi un templu, un adăpost suficient de uşor şi de efemer încât să nu aibă niciunul dintre dezavantajele psihologice ale suprastabilității unei case. Îl putea monta sau demonta în câteva minute. Îl împacheta, îl punea pe acoperişul maşinii unui prieten, conducea până la o şcoală primară, îl asambla

din nou pe terenul de joacă, spre încântarea copiilor de la gimnaziul care-l angajase să le vorbească elevilor despre natură în ziua respectivă. Putea să-şi transporte cortul la o adunare amerindiană într-un alt stat pentru un sfârşit de săptămână de dansuri şi de tovărăşie cu americanii băştinaşi cu care se împrietenise de-a lungul anilor. Putea să-l împacheteze şi să-l pună deoparte când călătorea făcând autostopul prin ţară sau putea să lenevească în cort, ascuns în pădure, bucuros că nimeni nu-l putea găsi.

După terminarea liceului s-a angajat, dar numai pentru o vreme. S-a îndreptat spre sud în Tennessee ca să lucreze ca educator despre natură pentru copiii cu tulburări psihice şi probleme de învăţare, într-un loc numit Şcoala Bodine. Era genial cu elevii, chiar dacă nu era mult mai mare decât ei. Avea raporturi extraordinare cu ei, dar nu-i reuşea tot atât de bine şi cu şefii.

Eustace Conway, trebuie s-o spunem, nu prea are multe de câştigat când lucrează sub autoritatea altor persoane. E un lucru care-l enervează. A intrat repede în conflict cu directorul, care, deşi îi promisese lui Eustace că putea să-şi aşeze cortul pe terenul campusului, nu-şi ţinuse promisiunea. Or, Eustace Conway nu dorea să aibă de-a face cu oamenii care nu-şi ţin promisiunile.

Aşa că, neliniştit şi nervos, Eustace a şters-o ca să viziteze un prieten care trăia în pădure, pe nume Frank, care mergea la facultate în Alabama. Au petrecut un sfârşit de săptămână plăcut împreună. S-au plimbat prin pădure, au tras cu o puşcă demodată cu praf negru în diverse lucruri şi au glumit. Dar Eustace avea senzaţia că prietenul lui este preocupat de ceva şi, într-adevăr, a reieşit că Frank se despărţise de prietena lui şi se zbătea ca un peşte pe uscat – renunţase la sport, la cursuri, apoi la slujbă. Nu ştia deloc ce să facă în viitor.

După ce i-a spus această tristă poveste lui Eustace, el i-a zis („şi cuvintele mi-au sărit din gură ca o broască ce sare dintr-o tigaie încinsă”), *Hai să traversăm Apalaşii.*

Nici el nu ştie de unde i-a trecut aşa o idee prin cap. I-a venit dintr-odată.

„Desigur, a zis Frank. Hai s-o facem.”

Aşa că Eustace l-a sunat pe directorul de la şcoala Bodine şi şi-a dat demisia din postul de profesor (mare brânză; tipul era un nemernic care-şi călcase cuvântul şi cine avea nevoie de o afurisită de slujbă?) şi, patru zile mai târziu, cei doi tineri aşteptau, într-o stație de autobuz din Montgomery, Alabama, un autobuz al firmei Greyhound să-i ducă la Bangor, în statul Maine. Decizia neaşteptată şi impetuoasă o luase prin surprindere până şi pe mama lui Eustace, care se număra de obicei printre cei care ar fi încurajat astfel de aventuri.

„Când mi-ai dat vestea la telefon, a fost o mare surpriză pentru mine, îi scrisese ea într-un bilețel rapid, încercând să-l prindă înainte de plecare. Am sentimente amestecate în ceea ce priveşte călătoria ta peste munți. Pot să înțeleg de ce doreşti să faci o astfel de călătorie şi sunt de acord cu aspectele ei pozitive, dar în celălalt taler al balanței, arată iresponsabilitatea în a-ți ține cuvântul dat şi incapacitatea de a pune lucrurile importante pe primul loc.”

Ceea ce adăugase după această frază era un pic provocator (ca să nu mai spunem că era clar), dar probabil că aşternuse acele vorbe pe hârtie pentru a-şi puncta propriile griji: „Tatăl tău crede că eşti un fluşturatic şi că nu te vei aşeza niciodată dacă nu vei începe să iei viața în serios şi să te gândeşti mai mult la pregătirea viitorului. El crede că trebuie să munceşti mai mult şi să fii mai demn de încredere, respectându-ți cuvântul dat şi angajamentele tale. Nu e de acord cu ce faci!”

Ei, da, trist. De-asta au oamenii nouăsprezece ani.

Aventura lor a debutat de-a dreptul aventuros. Eustace şi Frank au cumpărat bilete de autobuz dar nu puteau să se urce în autobuz înainte de a rezolva o ultimă problemă. Aşteptau o fată, o prietenă de-a lui Frank, care trebuia să apară cu sacul ei de dormit, un element indispensabil din echipamentul lor. Au aşteptat şi au tot aşteptat, dar fata n-a apărut. L-au rugat pe şoferul de autobuz să mai întârzie, dar în cele din urmă acesta a fost nevoit să plece ca să-şi respecte programul. Frank şi Eustace erau dărâmați. Şi abia atunci, la câteva minute după ce autobuzul plecase, a apărut şi fata cu sacul de dormit. Frank şi Eustace au sărit în maşina ei şi au pornit după autobuz.

După ce l-au ajuns din urmă, Eustace i-a spus fetei să tragă pe dreapta. Au claxonat şi-au făcut cu mâna, dar, deşi ceilalți pasageri se holbau, încremeniți, şoferul s-a făcut că nu-i vede. Eustace Conway nu era omul care să se lase ignorat şi n-avea de gând să piardă autobuzul spre Maine. Aşa că i-a spus fetei să ducă maşina – care gonea cu 120 de kilometri la oră – chiar în dreptul şoferului. Eustace a coborât geamul din dreapta, a ieşit pe geam, s-a urcat pe maşină, ținându-se de suportul de bagaje cu o mână şi cu biletele într-alta. A fluturat biletele în fața şoferului şi tot zbiera în vânt *„Lasă-ne să urcăm în autobuz!”*

„În acel moment, îşi aduce aminte Eustace, şoferul a hotărât că e probabil mai bine să tragă pe dreapta şi să ne lase să urcăm. Toți pasagerii ne-au ovaționat şi, cum mergeam printre rânduri, o doamnă mare şi corpolentă a strigat, «Doamne! Puteți juca într-un film!» „

Au ajuns deci la Maine, au făcut autostopul până la Bangor şi şi-au dat seama că ajunseseră prea devreme. Jandarmii i-au avertizat ca nici măcar să nu se *gândească* să se ducă dincolo de zona împădurită, unde zăpada era mare şi pământul era înghețat. Desigur, n-au ținut seama de avertismente şi au pornit pe munte înainte de zorii zilei

următoare. În acea după-amiază au văzut un vultur pleşuv plutind în văzduhul rece. Au pornit-o la drum cu o lună înaintea celorlalți drumeți.

Ce nu şi-au dat ei seama e că nu era destulă mâncare pe traseu. Deloc, deloc, deloc. Erau hămesiți. Urcau 40, 50 de kilometri pe zi aproape nemâncați. Aveau nişte fulgi de ovăz cu ei, şi cam atât. În fiecare dimineață mâncau o ceaşcă de fiertură de ovăz. Frank înfuleca sărăcăciosul mic dejun şi apoi se holba morocănos la Eustace, în timp ce Eustace savura fiecare bucățică, de parcă ar fi fost un prețios pătrățel de ciocolată. În prima parte a călătoriei nu au găsit aproape nimic de vânat pe drum; era mult prea devreme ca animalele să iasă atât de sus deasupra liniei pădurii şi, în plus, pământul era acoperit de o gheață groasă, fără niciun fel de plantă comestibilă în jur.

Când au ajuns la New Hampshire, pe jumătate nebuni de foame, Eustace a ochit nişte potârnichi în liziera pădurii. A luat o bucată de sfoară pe care o ținea în buzunar, a făcut un laț cu un diametru de 20 de centimetri, a strâns sfoara în jurul unui băț lung şi s-a furişat lângă potârnichea pe care o ochise.

A aruncat lațul peste pasăre, a strâns sfoara, a apucat pasărea şi i-a smuls capul. Frank țipa şi dansa şi zbiera şi-l îmbrățişa şi-l pupa pe Eustace în timp ce pasărea se mai zbătea încă peste zăpada deasă şi albă, umplând-o de sânge.

„Doamne, îşi aduce aminte Eustace, am mâncat pasărea aia cu fulgi cu tot.” I-au mâncat carnea; i-au mâncat creierii; i-au mâncat ghearele; şi, încă morți de foame, i-au mâncat până şi ultimul oscior.

Erau atât de motivați de foame, că au devenit mari vânători. Eustace l-a învățat pe Frank cum să prindă păsări cu lasoul (lăudat fie cerul pentru meşteşugul său, un joc pe care-l juca demult cu Randy Cable), şi nimic nu le-a scăpat,

în drumul lor spre sud. Au început să mănânce raci, păstrăvi şi fructe de pădure, urzici, orice. Au omorât şerpi cu clopoței şi le-au tăiat burțile să vadă dacă nu era vreun pui de iepure sau orice altceva gustos înăuntru; mâncau şi şarpele, şi ceea ce mâncase acesta. Eustace a omorât o dată o potârniche cu o piatră. A văzut pasărea şi şi-a zis în sinea lui: *„trebuie să o mănânc”*, a înşfăcat prima piatră la îndemână, a aruncat-o, a omorât pasărea şi au mâncat fiecare bucățică din această creatură binecuvântată, cu excepția penelor.

Se hotărâseră să fie vânători şi culegători. Nu era lucru uşor: locul era ciudat pentru planurile lor. Extrem de circulatul coridor al Apalaşilor era deja atât de devastat de oameni, încât era mult mai greu să găseşti de mâncare acolo decât în alte păduri. Eustace ştia prea bine că natura n-ar fi dus-o deloc bine dacă fiecare ar fi făcut ce făcea el. Conştient de toate acestea şi probabil simțindu-se un pic vinovat de exploatarea unui ținut deja supraexploatat, şi-a continuat experimentul. Ştia că primitivii călătoriseră distanțe enorme pe jos în mileniile trecute, mâncând doar ce puteau găsi în timpul călătoriei, şi era sigur că el şi Frank o să reziste. Dar asta nu schimba faptul că erau morți de foame.

Mâncau orice puteau vâna, culege, căutau prin gunoaie şi uneori mai şi furau. Când au ajuns în Parcul Montan al Urşilor din statul New York, s-a întâmplat să fie chiar ziua de 4 iulie, când sute de familii portoricane şi dominicane mâncau la iarbă verde şi sărbătoreau. Pentru Eustace şi Frank era un ospăț neaşteptat. Când şi-au dat seama că fiecare coş de gunoi din parc dădea pe dinafară de cutii superbe de orez fiert şi de fasole şi de pui pe jumătate mâncați şi de floricele de porumb şi de prăjituri, i-a apucat amețeala.

Cei doi erau ca şobolanul Templeton din filmul *Rețeaua miraculoasă*, în scena de la bâlci – câțiva omnivori în paradis, țipând unul la altul de la câteva coşuri de gunoi depărtare, prin zarva muzicii salsa: „Am găsit un jambon întreg! O, Doamne! Cartofi dulci!”

Dar cea mai disperată experiență pe care au avut-o cu mâncarea a fost pe drumul înapoi spre Maine, când au urcat din nou poteca timp de câteva zile şi au locuit într-un orăşel la o familie care creştea porcul comunității în curtea din spatele casei. Sistemul cu porcul comunității funcționa astfel: toată lumea din oraş hrănea porcul cu resturile de la masă şi, odată venit momentul tăierii, îşi împărțeau între ei carnea pentru iarnă. Frank şi Eustace au aflat despre acest obicei interesant în ziua în care stăpâna casei a făcut nişte plăcintă cu mere şi le-a dat băieților ei o găleată cu nişte coji de mere pentru porc. Afară, Frank şi Eustace s-au uitat unul la altul, s-au uitat la cojile de mere, şi şi-au zis: „La naiba.” S-au ascuns în spatele hambarului şi-au înfulecat cojile. După aceea, s-au oferit benevoli să hrănească ei porcul. Până în ziua de azi, tot ce povestesc despre această experiență este că bunii locuitori din acel orăşel din Maine aruncă într-adevăr multă mâncare într-o stare foarte bună, şi că frumuşelul porc al comunității n-a luat cu siguranță un gram atâta timp cât Eustace Conway şi Frank Chambless au fost prin zonă.

Călătoria era un triumf, din toate punctele de vedere. Cățărare, încântare, revelație, provocare şi epifanie – zi după zi. Frank şi Eustace au găsit în toate acestea o comunicare înălțătoare a unuia cu celălalt, un sens profund al înrudirii. Erau pe aceeaşi lungime de undă în privința naturii şi a lucrurilor care nu mergeau bine în America, şi erau amândoi cuceriți de învățăturile şi înțelepciunea americanilor nativi. Eustace putea să-i vorbească lui Frank despre problemele pe care le avea cu tatăl lui, iar Frank îi

vorbea despre problemele lui cu propriul tată şi despre ce simțea față de prietena lui, Lori. În aceşti doi tineri era o sinceritate, o absență totală de cinism, o detaşare şi un sânge rece care definesc generația lor ca întreg. Nici unuia nu-i era ruşine să se deschidă către celălalt.

Vorbeau nestingheriți despre Dumnezeu. Amândoi fuseseră crescuți în familii baptiste din sud, în care devoțiunea şi fundamentalismul erau lege.

Bunicul lui Eustace, Chief Johnson, fusese un creştin tare ca piatra, un om cu o moralitate orbitor de intensă, iar mama lui Eustace încercase să-i transmită convingerile primului ei născut. Eustace excelase la biserică pe vremea când era copil. Fusese vedeta timpurie a şcolii de duminică – ager, curios, atent.

Fusese întotdeauna un fan al lui Iisus Hristos. Eustace era foarte mişcat de episodul în care Iisus se duce la schimbătorii de bani din templu şi „le întoarce afurisitele de mese cu picioarele-n sus”, şi-i plăcea mai ales că Mântuitorul s-a dus într-un ținut sălbatic pentru a căuta marile răspunsuri.

Dar, pe măsură ce creştea, era din ce în ce mai dezamăgit de congregație şi de conducere. Simțea nesinceritatea şi prefăcătoria peste tot. În fiecare duminică stătea între cei doi părinți la biserică în timp ce aceştia îşi înclinau capetele şi ascultau pioşi predica. Duminică după duminică, Eustace a înțeles cu din ce în ce mai multă tristețe că totul era un spectacol, şi a realizat cât de profund era contrastul între acea imagine publică a cucerniciei familiale şi realitatea neînțelegerii din familie – o neînțelegere sălbatică, împachetată într-un recipient tăinuit în fiecare Sabat, pentru a nu-i tulbura pe vecini. Nu după mult timp, a început să se uite în jur la alte aşa-zise sfinte familii în stranele lor, toți îmbrăcați frumos, cu capetele plecate, şi nu

se putea împiedica să se întrebe ce orori se ascundeau în spatele imnurilor pe care le cântau.

Încet, încet, Eustace a început să fie din ce în ce mai puțin de acord cu ciclul creştin rugăciune – păcat – pocăință – rugăciune – păcat – pocăință – rugăciune – păcat – pocăință. I se părea clar că nu era nimic altceva decât o eschivare morală, ba chiar mai rău. Păcătuieşti; eşti iertat imediat; mai păcătuieşti un pic, eşti ferm convins că vei fi din nou iertat. Găsea acest lucru stupid, slab şi ieftin. De unde vine convingerea aceasta că oamenii sunt oricum meniți să păcătuiască? Dacă oamenilor le e dragă atât de mult Biblia, se întreba Eustace, de ce nu pot pur şi simplu să asculte de poruncile clare pe care le dă şi să renunțe la mințit, înşelat, furat, omorât şi la preacurvie? De câte ori trebuie să citeşti afurisitele de Zece Porunci până să le pricepi cum trebuie? Nu mai păcătui! Trăieşte în modul în care ai fost învățat să o faci!

Astfel n-o să mai fie nevoie să vii la biserică în fiecare duminică şi să pleci genunchiul şi să plângi şi să te pocăieşti. Şi o să ai mult mai mult timp de petrecut afară în pădure unde, credea Eustace, „găseşti numai adevărul – nicio minciună, nicio prefăcătorie, nicio iluzie, nicio ipocrizie. Doar o pace plină de adevăr, în care toate ființele sunt conduse de un set de legi perfecte, care nu s-au schimbat niciodată şi nici nu se vor schimba vreodată”.

Desigur, dată fiind înclinația sa şi forța lui personală, nu i-a trebuit multă vreme lui Eustace să renunțe la a se mai duce la biserică şi să înceapă să caute propriile răspunsuri. Şi-a petrecut anii adolescenței studiind fiecare religie de care afla, păstrând lecțiile creştinătății care îi erau pe plac şi adăugându-le bucățele din alte credințe. A fost inspirat de sărbătorirea extatică a dragostei la misticii sufiți din Antichitate, în timp ce perfecționismul său interior şi atent corespundea instinctiv dogmei centrale a budismului:

iluminarea se poate obține numai printr-o concentrare constantă. Îi plăcea preceptul taoist conform căruia oamenii ar trebui să fie ca apa, să curgă peste suprafețele aspre, să-şi schimbe forma pentru a se adapta formelor din natură şi pentru a eroda cu răbdare orice piatră. Îi plăceau lecțiile spirituale ale artelor marțiale din Orient – să te înclini în fața agresiunii altora şi să-i laşi să se rănească ei înşişi fără să-ți facă ție rău.

Eustace a găsit aproape în fiecare religie ceva demn de a fi păstrat, şi era gata să vorbească oricui (mormonilor, martorilor lui Iehova, adepților lui Krişna din aeroporturi) despre Dumnezeu. Totuşi, a fost influențat cel mai mult de spiritualitatea amerindienilor autohtoni. O cunoscuse prin intermediul căpeteniilor amerindienilor întâlniți la Muzeul Scheille şi prin studiul antropologiei. Putea accepta în totalitate ideea că Dumnezeu – de fapt divinitatea – poate fi găsit în orice ființă vie de pe Pământ şi că orice lucru de pe această planetă este o ființă vie. Nu numai animalele, ci şi copacii, şi aerul, şi chiar pietrele, toate fiind vechi şi integre.

Şi iată unde se întâlnea credința lui Eustace cu cea a tovarăşului său de drum: în convingerea lor că Dumnezeu e de găsit numai în natură. Acesta, desigur, era motivul pentru care cei doi mergeau pe drumul acela de munte, pentru a găsi această dumnezeire în sinea lor şi în lumea mare. Nimic nu-i oprea să vorbească despre această dumnezeire, noapte de noapte. Nici să scoată seara pipele indiene făcute de mână, să fumeze şi să se roage, legați unul de altul prin credința lor că pipa era vehiculul rugăciunii şi că fumul era doar reprezentarea sacră a ceea ce aduceau ca ofrandă cosmosului. Erau conştienți că doi bărbați albi care se roagă folosindu-se de o pipă indiană poate fi o nebunie în ochii altora, sau chiar o ofensă, dar Eustace şi Frank făceau mai mult decât să se joace de-a indienii – erau în pragul maturității lor, trăind în modul cel mai cinstit cu putință,

confruntându-se cu revelațiile şi provocările fiecărei zile. Şi acest fel-de-a-fi-împreună, mai mult decât orice altceva, era lucrul care-i plăcea cel mai mult lui Eustace în această călătorie.

Şi apoi, în Pennsylvania, Eustace Conway a cunoscut o fată.

O chema Donna Henry. Era o studentă de nouăsprezece ani din Pittsburgh, şi ea şi Eustace au dat unul de altul în etapa pennsylvaniană a potecii transapalaşiene. Donna îşi petrecea weekendul mergând pe munte cu o mătuşă şi cu un verişor, şi mica lor escapadă devenise un coşmar, pentru că mătuşa şi verişorul nu erau deloc în formă şi îşi încărcaseră rucsacurile cu mult prea multă mâncare şi echipament. Aşa că, în momentul în care s-au întâlnit, Donna Henry nu mergea, ci se odihnea pe marginea potecii, făcând o pauză, pentru că rudele ceruseră una. Stătea încercând să nu-i mai audă plângându-se de durerile de tălpi, de picioare şi de spate, şi atunci apăru Eustace Conway.

Pe atunci, Eustace începuse să renunțe la toate lucrurile pe care le avea şi pe care le considera inutile. În timp ce gonea spre sud şi se apropia din ce în ce mai mult de Georgia, obosise să tot care, aşa că, aplicând vechea zicală, „cu cât ştii mai multe, cu atât ai nevoie de mai puțin”, s-a debarasat încetul cu încetul de tot ce avea, cu excepția sacului de dormit, a cuțitului, a unui rest de frânghie şi a unei mici oale pentru gătit. A renunțat până şi la unele haine.

Ultimii 16 km ai călătoriei sale îi parcursese îmbrăcat doar cu două baticuri legate unul de altul, cât să-i acopere părțile ruşinoase. Nu păstrase nici măcar o haină care să-i țină de cald. Când mergea, nu-i era frig; când nu mergea, dormea. Când ploua, se acoperea cu un sac de plastic. Când

ritmul de mers i se părea plicticos (deşi era ritmul cuiva care parcurgea 48 de kilometri pe zi), o lua la goană pe potecă.

Iată deci arătarea pe care a văzut-o Donna Henry în acea zi pe potecă: o creatură uscăţivă, bronzată, bărboasă şi sălbatică, aproape complet dezbrăcată, purtând pantofi de sport şi alergând prin păduri ca un coiot.

Eustace era într-adevăr uscăţiv, dar numai fibră. Şi avea un chip înspăimântător. Când a văzut-o pe Donna, s-a oprit din alergat. Ea i-a spus bună ziua, el i-a răspuns. Apoi Eustace a lăsat să zboare unul dintre zâmbetele lui mari cât lumea, iar Donna a simţit cum dispar în strălucirea acelui zâmbet mătuşa şi verişorul şi rucsacul ei greu din spate, fiind înlocuite de certitudinea că viaţa ei nu avea să mai fie niciodată aceeaşi.

Ei bine, am obiceiul de a face speculaţii despre viaţa sexuală a oricărei persoane pe care o întâlnesc. Puteţi să-l numiţi un hobby; sau o perversiune – nu încerc să mă apăr. Doar enunţ un fapt. Totuşi, trebuie să mărturisesc că mi-am petrecut luni de zile gândindu-mă la Eustace Conway înainte de a-mi trece prin cap că ar putea avea şi trup. În special în comparaţie cu fratele lui, Judson, care nu e decât trup, Eustace părea cumva deasupra unei astfel de absurdităţi lumeşti şi trupeşti. Ca şi cum n-ar fi avut nevoie de aşa ceva.

Prima dată când i-am văzut pe cei doi fraţi împreună, am sesizat acest contrast extrem. Judson în barul East Village, flirtând şi dansând cu toate tipele pe care le vedea, şi Eustace, stând drept, într-un colţ, povestindu-mi cu seriozitate despre plăcerea de a bea o apă ce ţâşneşte direct din pământ, şi despre cum îţi schimbă chimia corporală calitatea luminii filtrate prin frunzişul pădurilor din Apalaşi, şi despre faptul că numai cei care trăiesc în sălbăticie pot recunoaşte adevărul central al existenţei, care este că moartea e vie şi e chiar lângă noi în orice moment, la fel de

aproape şi de importantă ca viața însăşi, şi că această realitate nu este ceva de temut, ci un adevăr sfânt ce trebuie venerat.

Sunt Învățătorul tuturor Oamenilor, părea el să spună, în timp ce ieşea din lumea sa şi plana peste a noastră. *Trebuie să aveți încredere în mine şi să mă urmați, dar să nu mă fraieriți...*

Şi, la urma urmei, se scaldă în râuri înghețate, aşa că întreaga problemă a libidoului este destul de greu de imaginat la el. Totuşi – şi aici m-a prins – Eustace Conway se descrie pe sine drept un erou epic masculin american, or, conceptul de iubire romantică sau sexuală lipseşte cu desăvârşire din epicul american masculin clasic.

Aşa cum a arătat-o scriitorul Leslie Fielder în volumul său germinal *Dragoste şi moarte în romanul american*, noi americanii avem singura cultură majoră din lumea cunoscută nouă care nu a considerat niciodată dragostea romantică drept un precept sacru. Restul lumii îşi are Don Juanii săi; noi îl avem pe Paul Bunyan.

Nu e nicio poveste de dragoste în *Moby Dick*; Huckleberry Finn nu reuşeşte să obțină fata în cele din urmă; John Wayne n-a visat niciodată să renunțe la calul lui pentru obligațiile impuse de o soție; iar Afurisitul de Davy Crockett nu se duce la întâlniri galante.

Oricare ar fi conflictul şi oricare ar fi evoluția la care sunt supuşi aceşti bărbați, o fac în tovărăşia singurei lor iubiri adevărate, natura, şi o fac de unii singuri sau cu ajutorul unui tovarăş de încredere, rol secundar de parte bărbătească. Femeile există ca să le salvezi sau să-ți duci mâna la pălărie când pleci departe la apusul soarelui fără ele. Şi uneori se ajunge la nişte situații ciudate – cum ar fi faptul că femeile, în mare parte a literaturii lumii, sunt descrise ca protejându-şi cu grijă virginitatea lor sacră, iar

în povestirile americane eroice, bărbații sunt tot la fel de des de o castitate neînduplecată.

Să ne oprim asupra unui exemplu tipic, povestea lui James Fenimore Cooper, *Deerslayer*[9]. Frumos, înțelept, curajos şi de dorit, Natty Bumppo nu se căsătoreşte niciodată, pentru că, dacă ar face-o, ar trebui să părăsească lumea singurătății desăvârşite de la Frontieră, acolo unde este mereu liber. Nu numai că ucigaşul de căprioare nu se căsătoreşte; nici nu prea pare să-i placă fetele. Când fatal de frumoasa şi de isteața eroină, Judith Hutter, îşi aruncă practic ființa ei subțire, brunetă şi cu ochi strălucitori la picioarele lui, el îi refuză politicos avansurile, deşi stătuse ascuns în munți, fără tovărăşie de parte femeiască un timp îngrozitor de lung. E adevărat că promite solemn că o va respecta întotdeauna şi că va fi oricând gata să-i salveze viața dacă va avea nevoie de el.

Judith, desigur, nu pricepe. Ce bărbat de nepătruns este acest erou sălbatic, îmbrăcat în piele de țap! Şi atât de diferit de ofițerii de pază chipeşi, născuți la oraş, care locuiau în barăcile din apropiere şi cărora le plăcea să flirteze şi să danseze! Judith îi propune până şi să locuiască în mijlocul pădurilor cu Natty pentru totdeauna, departe de confortul civilizației, şi el tot o refuză. Oare *Deerslayer* n-a cunoscut niciodată dragostea?

„Atunci unde este drăguța ta, Deerslayer?" vrea să ştie Judith, încercând să priceapă ceva din situație.

„Este în pădure, Judith", îi răspunde Deerslayer (într-un dialog care ilustrează nu numai relația dintre bărbatul american şi femei şi lumea înconjurătoare, ci şi un stil stângaci), „atârnând de ramurile copacilor, într-o ploaie uşoară – în roua de pe iarba din luminişuri – în norii care

[9] Ucigaşul de căprioare (n. Tr.).

plutesc deasupra în cerurile albastre – în păsările care cântă în păduri – în dulcile izvoare din care îmi astâmpăr setea, şi în toate celelalte daruri minunate ale providenței lui Dumnezeu!”

„Vrei să spui că, până acum, n-ai iubit niciodată pe una ca mine, ci ai iubit mai mult refugiile tale şi propriul tău fel de a trăi?” întreabă Judith. (Femeile din aceste romane pot fi uneori cam grele de cap, dar sunt extrem de utile în cadrul expunerii.)

„Întocmai, întocmai”, răspunde Deerslayer.

Şi astfel o trimite pe Judith înapoi pe drumul ei, să se ducă să-şi astâmpere setea la dulcele izvor al altuia.

Şi uite-aşa. Am citit destul de mult şi sunt extrem de sentimentală. Cine mă poate învinui că-mi imaginez la prima vedere că Eustace Conway e acelaşi bărbat ca Natty Bumppo, ucigaşul de căprioare? Ba chiar îi şi seamănă („înalt de 1,80 m în mocasinii săi, dar cu o osatură relativ uşoară şi zveltă, totuşi cu muşchi care promit o agilitate neobişnuită”) şi se îmbracă la fel. Iar Eustace, nu uitați, este bărbatul care-mi trimitea scrisori atât de sexy-dar-caste, scriindu-mi: „În zori, eram în vârful unui cireş plin de fructe, uitându-mă la calul meu înşeuat – aveam gura şi mâinile pline de cireşe – şi multe altele aşteptau să fie culese.” Da, sălbăticia cred că e pentru Eustace singura dragoste, iar providența lui Dumnezeu – singura sa nevoie.

Ei bine, mă înşelam.

Aşa că iată-l pe Eustace Conway pe poteca ce traversează Munții Apalaşi, încrucişându-şi drumul cu cel al Donnei Henry. Donna, sănătoasă, prietenoasă şi drăguță ca toți evadații, i-a plăcut lui Eustace, şi viceversa. S-au salutat, apoi şi-au zâmbit. Donna nu ştia de ce Eustace purta cele două batiste, dar i-a oferit imediat de mâncare, fascinată. Motivul pentru care îi dădea lui Eustace să mănânce era în parte pentru că dorea să-l mai aibă în preajmă, pentru că

fusese imediat atrasă de el; şi în parte pentru că dorea să mai uşureze bagajele plângăcioasei mătuşi şi văicărosului verişor. Eustace a mâncat tot ce i-a dat ea. A mâncat fără să se oprească, de parcă ar fi fost mort de foame. După cum şi era.

Când Eustace i-a zis că trebuie să-şi umple sticla cu apă, Donna i-a răspuns: „Şi eu!” şi au mers împreună un kilometru şi jumătate până la un izvoraş din apropiere, vorbind despre aventurile avute pe drumul de la Maine încoace. Acaparată, Donna l-a invitat să stea cu ea şi cu rudele ei în seara respectivă la cină. Şi de data asta, Eustace a mâncat cât a putut de mult, dându-le între timp detalii despre escapadele lui îndrăznețe, despre tepee şi despre modul lui de viață primitiv.

Donna i-a spus lui Eustace că era bine-venit să înnopteze împreună cu ei şi în noaptea următoare. El a acceptat invitația, şi când s-a întunecat de-a binelea şi focul era aproape stins, Eustace s-a strecurat în cortul Donnei şi şi-a furişat trupul lui lung, uscățiv, deasupra trupului ei. Şi s-a isprăvit cu ea.

A doua zi, fiind oficial îndrăgostită, Donna i-a trimis pe mătuşă şi pe verişor înapoi pe potecă, cu bagajele lor cu tot, şi a mers următorii 40 de kilometri cu Eustace. Era într-o formă olimpică – făcuse o excursie vara trecută cu nişte prieteni de la facultate – aşa că n-avea nicio problemă să se țină după el. Au mers şi-au tot mers şi-au mâncat mure direct din tufişuri, şi Eustace a învățat-o despre fiecare plantă, piatră şi ramură pe lângă care treceau.

La sfârşitul excursiei, Donna a trebuit să se întoarcă la realitate, în Pittsburgh, dar nu voia să plece. Eustace i-a spus că fac echipă bună, şi ea a fost de acord – într-adevăr, aşa era! Şi sincronizarea lor era bună. Pentru că, după cum se va vedea, Eustace era pe cale de a-şi pierde tovarăşul de drum.

Frank Chambless renunțase la călătorie pentru că îi era atât de dor de prietena lui, Lori şi pentru că Frank simțea că avea o şansă exact atunci să facă relația lor să meargă, numai să iasă din acea călătorie şi să-şi dedice energia împăcării cu ea. Eustace înțelesese şi acceptase scuzele sincere ale prietenului său pentru această renunțare. Totuşi, îi părea foarte rău să-şi piardă tovarăşul de călătorie când îi mai rămăseseră încă 160 de kilometri până la capăt. Aşa că, bineînțeles, văzând ce sportivă bună era Donna (ca să nu mai pomenim ce tovarăş de cort încântător), Eustace a avut o idee. A întrebat-o pe Donna dacă n-ar vrea să se întâlnească cu el în Virginia în câteva săptămâni şi să se i se alăture în călătorie. Ea a zis da. Donna Henry, în acel moment, ar fi acceptat cu bucurie să meargă pe jos până la Islamabad, doar pentru a mai avea o dată şansa să-l vadă pe Eustace Conway.

Câteva săptămâni mai târziu, Donna s-a urcat într-un autobuz pe la miezul nopții cu rucsacul şi cu sacul de dormit în spate şi a pornit-o spre sud să se întâlnească cu el. Maică-sa era atât de furioasă că Donna fuge dintr-un capriciu cu un bărbat numai piele şi os, îmbrăcat cu două baticuri, încât nici măcar nu şi-a luat la revedere de la ea.

Şi totuşi. Doar pentru asta împlineşte omul nouăsprezece ani.

Iată ce credea Donna că o să fie călătoria ei peste Munții Apalaşi cu Eustace Conway – iarăşi conversație şi mers şi cules de fructe de pădure şi observare a naturii şi dragoste şi tot aşa tot restul vremii. Şi într-adevăr, în prima zi a călătoriei, Eustace a stat lângă ea şi a învățat-o multe lucruri despre copaci şi flori. În a doua dimineață a călătoriei lor însă, s-a trezit devreme şi i-a spus: „O să ți-o iau înainte astăzi. Vreau să fac 48 de kilometri. Ne întâlnim pentru cină la locul unde ne vom opri.” Şi n-au mai mers împreună din acel moment. Zi după zi, nu se mai întâlnea

cu el pe potecă. O pornea în zori, iar ea după el. Singura lor comunicare erau câteva note pline de învățăminte pe care el le lăsa pentru ea pe cărare: „Donna – o să găseşti apă la 6 metri mai jos pe stânga. E un loc bun să faci o pauză.” Sau, „Ştiu că e o cățărare dificilă – te descurci minunat!”

Târziu în fiecare seară, îl prindea din urmă în locul de campare pe care el îl alesese deja pentru amândoi. Mâncau orice mâncare găsită, vânată sau friptă pe care o aveau la îndemână şi se culcau. Uneori Eustace era treaz şi vorbea până târziu în noapte despre visurile lui de a schimba lumea, iar ei îi plăcea să-l asculte. Donna n-a fost niciodată mai fericită decât în acele momente, excepție făcând, probabil, când Eustace i-a spus cu mândrie că era o „italiancă mică şi rezistentă”.

Toate acele lucruri despre natură erau noi pentru Donna (l-a întrebat odată pe Eustace, în timp ce treceau pe lângă o turmă de vite: „Ia spune-mi, astea sunt vaci sau cai?”), dar era dispusă să învețe şi foarte hotărâtă. Într-o zi, după ce merseseră 40 de kilometri, tocmai luau masa de seară împreună, în timp ce soarele apunea, şi cerul era frumos. Donna i-a spus: „Eustace, hai să fugim sus pe muntele acela şi să ne uităm la soare cum apune!” După ce merseseră 40 de kilometri! Donna era, după cum îi spunea el adesea, „o sculptură dură din muşchi” şi un tovarăş de călătorie discret. N-ar fi dat înapoi de la nimic ca să țină pasul cu omul ei. Mai mult, Donna credea în toate visurile pe care le avea Eustace Conway şi dorea să-l ajute să le ducă la bun sfârşit. Eustace o inspira şi o însuflețea. Când venea dimineața, el o pornea în grabă înaintea ei pe poteci, iar ea îl urma fără ezitare şi fără să pună întrebări – iar acest lucru, mărturiseşte Donna astăzi, „spune totul despre relația pe care o aveam”.

„M-am aruncat pur şi simplu în aventura asta cu totul, îşi aduce ea aminte.

Eram atrasă de el ca de un magnet, mergeam patruzeci, patruzeci şi opt de kilometri pe zi. Eram uscăţivă şi slabă şi nerăbdătoare să-i arăt că pot să ţin pasul cu el. Eram îndrăgostită nebuneşte. L-aş fi urmat până la capătul pământului.”

Când Eustace Conway se gândeşte la această călătorie peste Apalaşi, nu-i are în minte nici pe Donna Henry, nici pe Frank Chambless. După ce aduce un scurt omagiu tovarăşilor săi de călătorie pentru că-şi mişcau fundul şi nu se plângeau niciodată, lucrul de care-şi aminteşte cel mai bine din acele luni minunate în păduri sunt imagini cu el însuşi, singur. În sfârşit, singur.

Departe de casa familială şi departe de degetul ameninţător al tatălui şi în sfârşit de unul singur.

Îşi aduce aminte că-l dureau atât de tare picioarele încât îi curgeau lacrimile în timp ce se căţăra, dar nu se oprea niciodată din mers, pentru că se învăţase de când era copil să îndure durerea fizică asemenea unui viteaz indian. Îşi aduce aminte de momente în care era atât de deshidratat încât vedea negru în faţa ochilor. Îşi aduce aminte că a mers prin oraşul Pearisburg, din statul Virginia, aflat chiar pe traseu, oraş unde era un han şi un magazin alimentar. Era mort de foame de atâta vreme încât s-a hotărât – ce naiba – să-şi ofere un prânz. Un prânz adevărat, plătit cu bani americani, şi nu o afurisită de hrană de supravieţuitor, constând într-un iepuraş pe jumătate digerat, împrumutat din stomacul vreunui şarpe cu clopoţei. Iată ce-a cumpărat:

„Cel mai copt, cel mai mare şi mai frumos pepene galben pe care l-ai văzut vreodată. Am cumpărat o duzină şi jumătate de ouă. Nu erau ouă mici. Nu erau ouă medii. Nu erau ouă mari. Erau ouă *extra* mari. Am cumpărat şi o bucată din cea mai sănătoasă pâine de grâu pe care o poţi găsi. Am cumpărat trei litri de lapte şi o găletuşă cu iaurt. Am cumpărat un pachet de margarină, o bucată mare de

brânză şi o ceapă mare şi galbenă. Apoi m-am dus la bucătăria hanului, am prăjit ceapa în margarină şi am bătut ouăle pentru o omletă uriaşă, în care am pus jumătate din bucata de brânză. Am mâncat omleta. Apoi am uns fiecare felie de pâine şi am fărâmat restul de brânză pe felii. Apoi am băut cei trei litri de lapte. Apoi am mâncat iaurtul. Apoi am mâncat deliciosul pepene copt. Şi când am terminat, şi nu mai era mâncare deloc, nu mă simțeam încă sătul. Mă simțeam doar *mulțumit*, pentru prima dată în ultimele luni. Simțeam că *Da, acum am mâncat într-adevăr destul*."

Îşi aduce aminte de o altă zi lungă în Virginia, când a mers şi pe timp de noapte, pentru a atinge numărul de kilometri pe care şi-l alocase zilnic, mergând pe un drum de țară întunecos într-un peisaj cât se poate de rural. Era vineri seara, toți țăranii locului se plimbau încoace şi-ncolo în camioanele lor, ascultând muzică şi bând şi ducându-se la petreceri. Se tot opreau să vadă ce are de gând Eustace.

„Vrei să urci, băiete?" îl întrebau bravii băieți.

„Nu, mulțumesc", le răspundea Eustace.

„De unde vii?"

„Din Maine."

Răspunsul nu-i impresiona prea tare pe bravii băieți.

„Mda, şi unde te duci?"

„În Georgia", le spunea Eustace, iar flăcăii rămâneau cu gura căscată, tuşind neîncrezători.

„Nebunu' ăsta merge pe jos până-n *Georgia*!"

E clar că n-auziseră niciodată despre Maine.

Apoi, fiindu-le milă de Eustace, îi dădeau bere şi plecau. Eustace mergea prin întuneric, bând bere şi cântând în surdină, ascultând insectele de noapte din Virginia zumzăind. Tocmai când terminase berea, s-a oprit lângă el un alt camion cu localnici.

„Vrei să urci, băiete?"

Şi conversaţia s-a repetat, cuvânt cu cuvânt, până la poantă. „Nebunu' ăsta merge pe jos până-n *Georgia*!"

Eustace şi-a încheiat călătoria în septembrie 1981, tocmai în preajma zilei în care împlinea douăzeci de ani. I-au trebuit patru luni şi jumătate să-şi ducă la bun sfârşit călătoria. Şi-a scris lui însuşi o scrisoare de felicitare – o scrisoare dramatică (aşa cum poate scrie cineva numai atunci când împlineşte douăzeci de ani), mândră, sinceră şi plină de uimire faţă de măreţia proiectului pe care tocmai îl dusese la bun sfârşit.

Soarele a dispărut în spatele crestelor şi umbrele încep să joace prin pădure. E ultima noapte pe drumul ce traversează Apalaşii, o „Călătorie lungă dinspre mereu şi întotdeauna". Atât de mult a trecut de când m-am pornit, încât mi se pare doar un vis ceţos. M-am schimbat. Am devenit bărbat. Asemenea indienilor, am un nume nou: Vânătorul de Vulturi. Aspir la cele mai înalte ţeluri şi cea mai înaltă moralitate a Regelui Fiinţelor Înaripate. Câte poveşti aş putea spune... Am văzut multe locuri, am văzut mulţi oameni, toţi diferiţi, însă majoritatea buni. Am învăţat să mă rog des şi am primit multe daruri de la Prea Sfântul Dăruitor. Cred că Dumnezeu m-a ajutat să plănuiesc această călătorie cu mult înainte ca eu s-o ştiu...

Motivul acestei călătorii a apărut foarte simplu şi a căpătat profunzime cu timpul şi cu experienţa. La început am vrut să fiu mai aproape de natură într-un mod pozitiv şi total şi, în al doilea rând, să aflu mai multe despre mine. Cred că m-am achitat bine de ambele sarcini. Sunt foarte mulţumit.

Îmi doresc ca lumina zilei să-mi dea şi mai multă forţă să desăvârşesc aceste gânduri scrise, dar noaptea se adânceşte şi umbrele nu se mai văd.

Animalele de noapte au ieşit, iar eu trebuie să urmez ciclul pe care mi l-am ales.

Eustace R. Conway

Şi, într-adevăr, a urmat ciclul pe care şi-l alesese. Toate celelalte călătorii şi împliniri ale vieții sale de aici îşi trag seva. De exemplu, când, peste câteva luni, jupuind un raton, la o masă de picnic în Carolina de Nord, a venit la el un individ şi i-a spus: „Eşti Eustace Conway, nu-i aşa? Ultima dată când te-am văzut erai pe drumul ce traversează Apalaşii şi jupuiai un şarpe. Îmi aduc aminte că am vorbit despre aventuri în sălbăticie.” Bărbatul s-a recomandat a fi Alan York, şi au discutat o vreme, apoi Alan i-a spus: „Hei, hai să traversăm Alaska împreună.” Eustace a răspuns: „Nu cred că e posibil să traversezi Alaska pe jos, dar sunt aproape sigur că o poți face în caiac”, şi exact asta au făcut. Eustace şi Alan au plutit de-a lungul statului Alaska, luptându-se cu frigul şi cu valurile brutale, la numai câțiva centimetri de heringi şi de somoni şi de alge şi de balene.

După aşa o aventură, cât de greu poate fi să călătoreşti prin satele din Mexic ca să înveți olăritul şi țesutul? Şi această călătorie încununată de succes în Mexic i-a dat tânărului nostru întreprinzător încrederea să zboare spre Guatemala, să se dea jos din avion, şi să întrebe, „Unde sunt triburile primitive?” Totul a început deci cu traversarea Apalaşilor. Când îşi aduce aminte că la nouăsprezece ani se afla în Apalaşi, se gândeşte la un moment anume, un moment pe care avea să-l considere multă vreme ca fiind cel mai fericit din viața sa.

Se afla în New Hampshire. Reuşise să ajungă aici pornind din Maine, fără să moară de foame sau de frig. Ajunsese deasupra unei culmi. Oriunde întorcea privirea, vedea lumina roz sublimă a dimineții aruncată peste zăpadă şi gheață şi granit. Asta era tot. O viziune obişnuită a Munților

Albi în plină iarnă. Odată cu trecerea anilor, Eustace va călători în multe locuri mult mai interesante şi va admira unele dintre cele mai spectaculoase privelişti din lume, din Alaska până în Australia şi Arizona, şi probabil că nu asta e *cea mai* frumoasă privelişte pe care o va vedea. Şi nici nu e ceva la fel de eroic şi de înălţător ca cel pe care-l va trăi la capătul călătoriei, când câteva luni mai târziu, va fi ajuns înapoi în Georgia, unde-şi va exploata retoricul, „câte-poveşti-aş-putea-spune”. Dar acest moment e şi mai bun. Pentru că este momentul în care Eustace Conway înţelege pentru prima dată că este liber. E bărbat şi se află exact acolo unde vrea să fie, făcând ceea ce a ştiut dintotdeauna că putea să facă dacă era stăpân pe propriile sale decizii. E smerit, extaziat, simplificat, purificat, mântuit de acest moment, pentru că îşi dă seama că acolo sus, pe acel munte frumos, tatăl său nu se vede nicăieri.

Tatăl său nu-l mai poate ajunge de acum încolo. Nimeni nu-l mai poate ajunge. Nimeni nu-l mai poate controla şi nimeni nu-l mai poate pedepsi vreodată.

Eustace stă în picioare, paralizat de bucurie, bătându-se uşor cu palma într-o stare de uimire. Se simte ca un om care a plecat din faţa plutonului de execuţie cu puştile încărcate şi se pipăie să vadă dacă nu are găuri lăsate de gloanţe – dar nu găseşte niciuna. Aerul are un miros dulce, îşi aude inima bătând şi râde, şi râde, dându-şi seama că e teafăr.

Este cel mai bun moment din viaţa lui, pentru că e momentul în care Eustace Conway realizează pentru prima dată că a supravieţuit.

Capitolul 4

Suntem cuprinşi de frenezia nenumăratelor noastre proiecte de reformă socială. Nu e niciun om care să ştie să citească şi să nu aibă schiţa unei noi comunităţi în buzunarul de la haină.

Ralph Waldo Emerson

Când Eustace Conway s-a întors în Carolina de Nord, în toamna anului 1981, a început să caute un alt loc în care să-şi instaleze cortul său indian.

Ştia că poate să găsească un loc foarte bun dacă nu se grăbeşte. În aceşti primi ani ai vârstei sale adulte, ori de câte ori avea nevoie să se aşeze undeva pentru o perioadă de timp mai îndelungată, i se părea că e uşor să supravieţuieşti pe (şi din) pământul celor care erau destul de amabili încât să-l lase să se instaleze acolo.

„Sunt un caz unic pentru că locuiesc într-un cort indian, scria Eustace într-o scrisoare necerută de nimeni, prin intermediul căreia se prezenta unui proprietar de pământ din Carolina de Nord, căruia tocmai îi spionase terenurile. Pe când căutam o bucată de pământ unde să locuiesc în toamna viitoare, am dat peste terenurile tale şi aş dori să ştiu dacă ar fi posibil să mă laşi să-mi instalez cortul dincolo de pârâul de pe proprietatea ta. Nu am prea mulţi bani, dar pot să plătesc o chirie modestă. Aş putea să am grijă de proprietatea ta în calitate de intendent. Voi fi foarte respectuos şi înţelegător în ceea ce priveşte dorinţele tale. Îţi trimit un plic timbrat cu adresa mea, prin care îmi vei putea trimite răspunsul. Ţi-am trimis de asemenea şi un articol din ziar pentru a-ţi da mai multe informaţii despre stilul meu de viaţă.”

A fost probabil un adevărat chin pentru Eustace să aleagă un singur articol; în ultimul timp se scrisese mult despre el. Atrăgea din ce în ce mai mult atenţia publicului şi era preferatul reporterilor din Carolina de Nord, cărora le plăcea

să scrie despre acest „tânăr tăcut, fără pretenţii şi foarte modest”, care trăieşte „mai spartan decât spartanii, neîngăduindu-şi nici măcar luxul unor chibrituri pentru focul de tabără”.

Presa îl iubea pentru că era perfect. Elocvent, inteligent, curtenitor, ciudat şi, din fericire, fotogenic, tânărul Eustace Conway în tepee era visul oricărui editor interesat de oameni. Trăia din ceea ce îi oferea pământul, ca un om de munte de pe vremuri, dar nu era un supremaţionist înspăimântător, nu refuza să-şi plătească impozitele şi nu făcea pe grozavul vorbind despre extincţia iminentă a omului alb. În atitudinea lui faţă de natură exista multă delicateţe şi idealizare, dar nu era un hippy bleg, care să-i îndemne pe oameni să-şi dea hainele jos şi să facă dragoste cu copacii. Izolarea lui avea ceva incitant, nu era un pustnic fugar, şi întotdeauna era curtenitor cu presa. Da, îi îndemna pe semeni să chestioneze sistemul de valori al americanilor moderni, dar era politicos şi bun orator, iar pentru a-şi dovedi respectabilitatea, se prezenta ca un student eminent.

Chiar aşa – un student eminent. E interesant faptul că Eustace a hotărât să se ducă la facultate imediat după ce a traversat Apalaşii. O alegere ciudată pentru cineva care urâse atât de mult şcoala. Dar întotdeauna crezuse că putea fi un elev bun dacă ar fi putut scăpa de piciorul tatălui înfipt în grumazul său şi, într-adevăr, Eustace a avut rezultate foarte bune în facultate încă de la început, chiar şi la cursurile de matematică. Nu cred că mă înşel când spun că nu era nici un alt student la Gaston Community College ca Eustace. Devenise celebru în tot campusul, datorită cortului, hainelor de la Frontieră, vocii calme şi poveştilor despre aventurile din munţi sau de pe malul fluviului Mississippi. Reacţia colegilor anunţa o atitudine cu care avea să se confrunte tot restul vieţii. Puicuţele, nu ştiu cum să le numesc altfel, îl luau cu asalt; băieţii voiau să fie

întocmai ca el. Trăsăturile începeau să i se contureze, devenind în acelaşi timp mai neobişnuit, dar şi mai calm – oasele feței largi şi gura puternică, ochii mari, adumbriți, nasul lung şi acvilin. Era într-o formă fizică excelentă – un prieten care l-a văzut pe Eustace după ce încheiase călătoria peste Apalaşi spunea că arăta ca „o stâncă tare şi înaltă”. Părul mai mult negru decât castaniu. Pielea bronzată; dinții albi. Pe chipul lui nu vedeai nicio ambiguitate; totul era oblicitate, umbră şi netezime. Era extrem de viguros, părea sculptat în lemn tare. Mirosea ca un animal, dar ca unul curat.

Toți întorceau capul după el. Era popular şi interesant.

Scott Taylor, coleg cu Eustace în acei ani, îşi aduce aminte de el mergând prin campus „cu zâmbetul pe buze, îmbrăcat în haina lui din piele de țap, părând cel mai relaxat tip din lume. Muream de nerăbdare să-i văd cortul, dar nu poți să dai buzna în cortul omului”. După ceva vreme, Scott a fost invitat într-o „frumoasă zi ploioasă de toamnă”; Eustace l-a pus să stea pe malul râului şi să curețe legume pentru tocană. Scott nu mai făcuse niciodată aşa ceva şi era încântat. Era un puşti conservator dintr-o suburbie, se însurase de tânăr, venise la facultate să studieze chimia, iar acum era surprins şi incitat de tot ce spunea sau făcea Eustace.

Scott îşi aduce aminte: „Aveam nouăsprezece ani şi soția mea la fel, stăteam într-un apartament mic pe care încercam să-l facem să semene cu căminul clasic al unui cuplu din clasa de mijloc. Ne imitam părinții, fără să ne gândim deloc la viețile noastre. L-am invitat într-o zi pe Eustace Conway la noi, s-a plimbat prin apartament fără să spună o vorbă, iar după ce-a văzut tot ce era de văzut, a zis: «Măiculiță, ce de lucruri aveți!» Nu-mi trecuse niciodată prin cap că s-ar putea trăi altfel. Eustace a zis: «Imaginați-vă doar că toți banii cheltuiți pe lucrurile astea i-ați fi folosit ca

să călătoriți în jurul lumii sau ca să vă cumpărați cărți. Gândiți-vă cât de multe ați fi aflat despre viață». Sincer, nu mai auzisem niciodată aşa ceva. Mi-a împrumutat cărți despre tâmplărie, despre tăbăcărie, despre cum se prelucrează lemnul, ca să-mi arate că pot să fac eu însumi anumite lucruri. Îmi spunea: «Ştii, Scott, sunt şi alte lucruri pe care le poți face în vacanța de vară, în afară de lucrul la birou. Poți să mergi cu autostopul de la un capăt la altul al Americii, sau poți să te duci să vezi Europa». Europa! Autostopul! Erau cele mai exotice cuvinte pe care le auzisem vreodată!"

În cei doi ani petrecuți la Gaston Community College, Eustace a obținut note foarte bune şi a reuşit să se transfere la Appalachian State University, care dura patru ani, situată în oraşul montan Boone din Carolina de Nord. La început se întreba speriat cum avea să se descurce la ASU, ştiind că acolo pretențiile erau mult mai mari decât la universitatea locală, şi încă se mai simțea afectat de criticile din trecut ale tatălui, şi-l intimida, în acelaşi timp, gândul că va avea atât de mulți colegi de grupă.

În prima zi nu s-a dus la cursuri cu hainele din piele de cerb, atât era de speriat să nu atragă atenția asupra sa. S-a îmbrăcat în haine de stradă, a sărit pe motocicletă, şi a plecat destul de devreme ca să aibă timp să dea o tură prin campus şi să se orienteze. În timp ce mergea spre Boone însă, a văzut, pe marginea autostrăzii, un iepure care tocmai fusese omorât de o maşină; s-a oprit şi l-a luat. (De multă vreme Eustace făcuse din animalele victime ale autostrăzii o marfă de larg consum în alimentația sa. Principiul lui era următorul: dacă muştele sunt încă vii pe blana animalului, carnea e destul de proaspătă pentru a fi mâncată.) Şi-a băgat iepurele în rucsac, şi-a continuat drumul, şi a ajuns primul la curs, Arheologie 101. A ajuns de fapt cu o oră înainte, de teamă să nu se piardă prin campus. Având mult

timp de pierdut şi nevrând să stea fără să facă nimic, se întreba dacă să jupoaie sau nu iepurele.

Atunci i-a venit o idee! Şi-a adus aminte de o vorbă a mamei: „Şcoala este ceea ce faci tu din ea.” Aşa că a hotărât să facă ceva din ea. A întrebat în stânga şi-n dreapta, a dat de urma profesoarei cu care avea ore şi s-a prezentat. Cred c-a speriat-o. E vorba de profesoara Clawson, abia ieşită de pe băncile Harvardului, şi aceea nu era doar prima ei oră cu clasa respectivă, ci chiar prima ei experienţă în învăţământ şi prima întâlnire cu sudul.

„Uite care-i treaba, i-a spus Eustace, ştiu că este cursul tău, dar am o idee.

M-am gândit că poate putem preda împreună ceva interesant despre arheologie astăzi dacă le explic că trăiesc într-un mod primitiv, tradiţional, ştii? Şi am şi iepurele ăsta pe care tocmai l-am găsit mort pe marginea şoselei şi trebuie să-l jupoi ca să-l pot mânca la cină. Ce-ar fi dacă m-ai lăsa să jupoi iepurele în faţa clasei? Ar putea ţine loc de curs? Voi folosi unelte făcute din pietre, la fel ca cei din vechime. Ba pot chiar să fac uneltele în faţa clasei. Ar fi o lecţie bună de arheologie, nu-i aşa?”

Profesoara s-a holbat la el o bună bucată de vreme. Apoi şi-a venit în fire şi-a zis: „Bine. Hai să facem aşa.”

Au mers împreună până la laboratorul de geologie, au găsit nişte pietre bune silicioase şi s-au îndreptat spre sala de curs. Când au venit ceilalţi studenţi, profesoara Clawson s-a prezentat, le-a dat nişte hârtii de completat şi le-a spus: „Acum las locul unuia dintre colegii voştri, care vă va arăta cum să jupuiţi un iepure folosind o metodă primitivă.”

Eustace a sărit de la locul lui, a înşfăcat iepurele din sac cu îndemânarea unui magician experimentat, a ales câteva pietre şi a început să vorbească plin de entuziasm în timp ce sfărâma pietrele ca să facă din ele unelte. „Aveţi grijă să nu vă intre vreo aşchie în ochi, oameni buni!” spunea el, şi le

explica modul în care oamenii primitivi lustruiau pietrele cu cremene pentru a obține o margine destul de ascuțită încât să dezoseze şi să taie în bucăți o căprioară folosind doar două pietre; Eustace însuşi o făcuse de multe ori. De fapt, aztecii, le spunea el colegilor de clasă, obişnuiau să-şi ascută atât de tare şi atât de precis uneltele lor de piatră încât să poată face intervenții chirurgicale pe creier – „intervenții chirurgicale reuşite!” Pentru arheologi, spunea Eustace, studiul acestor pietre este esențial nu numai datorită semnificației lor, ci şi pentru că un animal tăiat în bucăți astfel poartă urme specifice pe oase, ceea ce îi poate ajuta pe cercetători să determine dacă respectivul animal din vechime a murit de moarte naturală sau a fost omorât şi mâncat de oameni.

Apoi Eustace a agățat iepurele cules de pe şosea cu un laț strâns în jurul unui şnur de la obloanele rabatabile de culoare bej ale clasei. I-a scos repede măruntaiele, vorbind despre faptul că intestinul mare al animalului era de obicei destul de curat, de vreme ce conține doar fecale tari şi negre, dar că trebuie să fii atent la intestinul mai mic şi la stomac, pentru că ele conțin mare parte din grețoasele şi urât mirositoarele lichide necesare digestiei. Dacă din greşeală crestezi unul dintre aceste organe, „toată chestia asta naşpa se împrăştie pe toată carnea, lucru cu adevărat grețos”.

În timp ce trebăluia, Eustace vorbea despre fiziologia unui iepure sălbatic, despre cât de delicată este pielea lui, ca hârtia creponată, şi deci despre cât de greu este să o prelucrezi fără să o rupi. Nu e ca pielea de căprioară, explica el în timp ce făcea o incizie precisă de la piciorul din spate până la anus şi înapoi până la vârful celuilalt picior. Pielea de căprioară este rezistentă şi moale şi folosită în zeci de feluri, spune Eustace, dar nu cea de iepure. Din pielea unui iepure sălbatic poți face o mitenă. Jupuind cu grijă pielea

iepurelui, fragilă ca o bucată de hârtie igienică udă, Eustace le-a atras atenția că șmecheria cu iepurii e să-i „decupezi” pielea, ca și cum ai decoji un măr.

Astfel poți obține o fâșie de 2,40 m de blană dintr-un singur iepure, *uite-așa!*

Eustace a dat pielea din mână-n mână în așa fel încât toată lumea să o poată pipăi. Studenții au întrebat ce se poate face cu o fâșie atât de fragilă de blană. Bineînțeles, Eustace cunoștea răspunsul. Amerindienii ar fi luat această fâșie de blană de iepure și ar fi înfășurat-o strâns în jurul unei sfori făcute din fire de iarbă întrețesute, cu pielea pe dinăuntru și blana pe dinafară. Și când s-ar fi uscat, iarba și carnea s-ar fi lipit perfect și amerindienii ar fi obținut astfel o funie lungă și solidă. Dacă țeși una de alta douăsprezece astfel de funii, obții o pătură care va fi nu numai ușoară și pufoasă, ci și extrem de călduroasă. Și dacă cercetezi vechile așezări din peșteri din New Mexico, cum făcuse Eustace Conway de multe ori, poți găsi astfel de pături ascunse în colțuri întunecoase, vechi de o mie de ani, nealterate datorită climatului arid al deșertului.

După acea zi, Eustace Conway a devenit din nou cunoscut de toată lumea.

Își recâștigase încrederea în sine și chiar începuse să se îmbrace cu haina lui din piele de cerb prin campus. Chiar în acea noapte, de fapt, profesoara Clawson a venit în cortul lui Eustace și a mâncat un castronaș mare cu tocană din iepurele-victimă a șoselei, împreună cu Eustace.

„Și fusese o vegetariană strictă până atunci! își aduce aminte Eustace. Dar sunt sigur că iepurele acela i-a plăcut.”

Bine ați venit în Sud, Doamnă Profesoară.

Eustace a locuit în tepee în toți anii de facultate, devenind din ce în ce mai informat în știința supraviețuirii în natură, pe măsură ce devenea mai instruit în sălile facultății. Majoritatea deprinderilor de care avea nevoie ca să ducă o

viață confortabilă în sălbăticie le stăpânea încă din copilărie şi adolescență.

Toate acele ceasuri atente de explorare şi descoperiri în pădurile din spatele diverselor case pe care le locuise Conway dădeau acum roade, ca şi experiența sa pe drumul ce traversează Apalaşii. Ceea ce Eustace însuşi numeşte „atenția sa vigilentă, agresivă” şi înnăscută îi asigurase o experiență considerabilă încă de la o vârstă fragedă.

A petrecut, în toți acei ani, multă vreme perfecționându-şi talentele vânătoreşti. A studiat comportamentul căprioarelor, dându-şi seama de un lucru: cu cât ştii mai multe despre animale, cu atât eşti mai bun în a le găsi.

Ani de zile după aceea, fiind deja un vânător cu adevărat încercat, îşi aducea aminte de anii de facultate şi-şi dădea seama că ratase zeci de căprioare; că fusese probabil de multe ori la câțiva metri de o căprioară şi că pur şi simplu nu-şi dăduse seama. Eustace trebuia să învețe să scaneze pădurea căutând „o pereche impunătoare de coarne şi un animal masiv într-o poieniță, cu un panou mare pe care să scrie UITE O CÃPRIOARÃ CHIAR AICI, EUSTACE!” În schimb, învățase să localizeze o căprioară aşa cum localiza cândva broaştele țestoase – căutând cu atenție diferențe minuscule în colorit sau în mişcările din pădurea tânără. Învățase cum să distingă un vârf de ureche de căprioară când acesta se scutură; cum să observe peticele pale ale burții albe în contrast cu un camuflaj de toamnă şi să le recunoască drept ceea ce erau. Ca o ureche muzicală formată, care poate să deosebească orice nuanță a fiecărui instrument într-o orchestră, Eustace ajunsese să poată auzi o ramură trosnind în pădure şi să ştie, luându-se după sunetul auzit, cât măsoară diametrul acelei ramuri, şi astfel îşi dădea seama dacă pe ea călcase o căprioară grea sau o veveriță sau dacă era doar zgomotul unei crengi uscate ce

cade dintr-un copac în briza dimineții. Eustace învățase să facă deosebirea dintre toate acestea.

În timpul acestor ani petrecuți în tepee, a învățat să respecte şi să aprecieze orice fel de vreme pe care natura o aducea peste locuința lui. Dacă ploua timp de trei zile, n-avea niciun sens să protestezi; era limpede că de asta avea nevoie natura în acel moment. Eustace încerca să se adapteze şi să-şi folosească timpul petrecut în cort pentru a-şi confecționa îmbrăcămintea, pentru citit, rugat sau pentru broderiile sale cu mărgele. A ajuns să înțeleagă temeinic faptul că iarna este un anotimp tot atât de important şi de frumos ca primăvara; că viscolele sunt la fel de importante şi de necesare ca strălucirea soarelui vara. Eustace îi auzea pe colegi plângându-se de vreme şi, întors în cortul său scria mult în jurnal despre convingerea lui că „nu există în natură nicio zi «rea». Nu poți judeca natura aşa de uşor, pentru că ea face întotdeauna ceea ce trebuie să facă”.

„Am tot pus pe foc toată noaptea, scria Eustace Conway, student la facultate, în jurnalul său, într-o zi friguroasă de decembrie, şi culeg o recoltă bună de CÃLDURÃ. Îmi place la nebunie. Trăiesc într-un mod care ar fi foarte greu de suportat de mulți oameni din zilele noastre. De exemplu, aseară, când se lăsa întunericul, am aprins focul, am început să-mi încălzesc apa şi să gătesc cina. Când s-a încălzit apa, m-am dezbrăcat până la brâu (în plin ger) şi m-am spălat pe cap şi pe piept. Ar fi mult prea mult pentru colegii mei de clasă să facă la fel!”

Ceea ce e probabil adevărat. Deşi, ca să fim sinceri, mai există unii oameni în zilele noastre care ar putea povesti aceeaşi scenă, fără probleme. Donna Henry, de exemplu. Deşi numele ei nu apare des în jurnale, Donna a fost alături de Eustace multă vreme, chiar acolo în cort, lângă el, dezbrăcându-se până la brâu şi ea, şi spălându-şi părul în aceleaşi condiții.

Donna a rămas cu Eustace după ce cuceriseră amândoi Apalaşii. Vara următoare, cei doi au traversat parcurile naționale din Vest împreună, din nou într-un ritm amețitor (el în frunte, ea străduindu-se să țină pasul cu el), şi ea şi-a dat seama, după tot acest timp în sălbăticie, că dorea cu disperare să se căsătorească cu el. A fost sinceră cu el. I-a spus direct: „suntem legați, suntem suflete gemene, suntem parteneri. E o relație cu care te întâlneşti o dată-n viață". Dar Eustace simțea că e mult prea necopt pentru căsătorie. În al doilea rând poate şi din cauza probabilității de a se muta din nou acasă, cu tata, căsătoria era ultimul lucru la care se gândea Eustace la vârsta de douăzeci de ani. Alegerile lui de până atunci, universitatea, escapadele lui, viața pe care o ducea în tepee erau tocmai contrariul căsătoriei; scopul lui era să atingă libertatea perfectă.

Şi totuşi o iubea pe Donna şi îi plăcea să-şi petreacă timpul cu ea, aşa că au petrecut ceva timp. S-a mutat o vreme cu el în cort, cât a fost Eustace la facultate, şi interesele lui au devenit şi ale ei. A învățat să coasă pielea de cerb, a făcut progrese în cultura amerindiană şi a început să se ducă la întrunirile amerindienilor cu Eustace, întâlnindu-i prietenii şi jucându-se de-a gazda în cort.

Donna Henry se transforma în Donna Trestia. Şi era singură şi tulburată de acest lucru. Adevărul e că nu reuşea să-l vadă pe Eustace prea des. Se concentra pe dubla sa specializare în antropologie şi engleză, iar când nu era la cursuri, era ocupată să devină activist şi profesor, ceea ce simțea din ce în ce mai imperios că era predestinată să fie. Eustace Conway, la începutul celor douăzeci de ani ai săi, era Omul Destinului, şi acest lucru nu-i lăsa prea mult timp pentru o prietenă. Începuse să călătorească prin sudul Americii, predând în şcolile de stat, punând la punct ceea ce avea să numească mai târziu „prezentarea pentru vânzări" – un program interactiv de educație şi trezire a conştiinței în

ceea ce priveşte natura. Era strălucit în acest domeniu. Era capabil să transforme o sală de conferinţe cu cei mai blazaţi oameni de afaceri într-un public care se ridică şi aplaudă cu frenezie. Ce să mai zicem despre copii? Copiii îl iubeau pe Eustace ca şi cum ar fi fost un fel de Moş Crăciun din pădure: „Domnule Conway, sunteţi un om foarte bun... Vă mulţumesc că aţi venit să participaţi la Heritage Day... Mi-a plăcut mult să aflu lucruri noi despre indieni. Mi-a plăcut în special ce-am auzit despre cum trăiau şi ce mâncau... A fost foarte interesant să văd că vă faceţi singur hainele... Când o să mă fac mare o să încerc să fiu ca dumneavoastră... Cred că m-aţi învăţat într-o zi mai mult decât am învăţat în opt ani de când am început să mă duc la şcoală."

Eustace era în acelaşi timp istovit de efortul de a sistematiza detaliile filosofiei sale. Ştia că este predestinat să fie profesor, dar ce anume trebuia să transmită el lumii? Voia să-i avertizeze pe oameni de loviturile regretabile pe care viaţa modernă şi orientată spre consum le dă Pământului. Să-i înveţe pe oameni cum să obţină libertatea faţă de ceea ce numea bunicul lui „moleşitoarea influenţă strâmbătoare de opinii a oraşului". Să-i educe să fie atenţi la alegerile pe care le fac. („Reducerea, Refolosirea şi Reciclarea sunt idei bune, spunea el, dar aceste trei concepte trebuie să fie ultima soluţie.

Trebuie să vă concentraţi mai degrabă asupra a două alte cuvinte care încep de asemenea cu R: Reconsiderare şi Refuz. Înainte de a cumpăra bunuri care vor fi apoi aruncate, întreabă-te dacă ai nevoie de ele. Şi apoi nu le cumpăra.

Refuză-le. *Poţi* s-o faci.") Esenţialul la care ajunsese era ideea că oamenii trebuie să se schimbe. Trebuie să se întoarcă la viaţa nas-în-nas cu natura, altfel lumea e pe sfârşite. Eustace Conway credea că poate să le arate oamenilor cum să facă acest lucru.

Şi-a petrecut anii de facultate lucrând la o carte – o carte practică, n-am găsit o descriere mai bună – cu titlul *Walk în Beauty: Living Outside* (*Hoinărind prin frumuseţe: a trăi afară*). Cartea prezintă un plan detaliat pentru americani, ca aceştia să realizeze tranziţia de la cultura modernă insipidă la o viaţă naturală mai bogată, în care ei şi copiii lor să prospere departe de „poluare, plastic şi flecăreala nesfârşită plină de absurdităţi, suficientă să-ţi învălmăşească mintea, să-ţi ridice tensiunea, să-ţi dea ulcer şi să favorizeze bolile de inimă”. Înţelesese că o mişcare bruscă spre sălbăticie i-ar fi speriat pe majoritatea americanilor, dar credea cu tărie că, dacă ar fi reuşit să scrie un ghid detaliat, ar fi putut să le ajute până şi pe cele mai răsfăţate familii să se întoarcă în păduri într-un mod confortabil şi lipsit de pericole. *Hoinărind prin frumuseţe* are tonul minunat al unui optimism de genul poţi-s-o-faci. În fiecare cuvânt se vede cât de încrezător era Eustace, la vârsta de douăzeci şi unu de ani: credea nu numai că deţinea răspunsurile corecte, ci şi că toată lumea avea să-l asculte cu atenţie.

Cartea este structurată pe teme clare, cum ar fi: Cum să te încălzeşti, Cum să iluminezi, Cum să-ţi fie bine, Cum să-ţi pregăteşti culcuşul („A înţelege principiile izolării este un bun punct de plecare”), Cum să fii curat, Cum să te îmbraci, De ce unelte ai nevoie, Cum să găteşti, Copiii, Apa, Animalele, Comunitatea, Focul, Singurătatea, Săpatul, Spiritualitatea şi Viziunea despre lume. Stilul lui Eustace este îngrijit şi autoritar. Mesajul lui constant este următorul: cu cât e cineva mai învăţat în ale sălbăticiei, cu atât este mai puţin „victimă a durităţii acesteia”, şi deci viaţa lui este mai confortabilă. Nu există niciun motiv, îl asigură el pe cititor, pentru care să suferi în pădure, odată ce ştii ce faci.

„Poate fi plăcut să fii nefericit în sălbăticie! Să hoinăreşti prin frumuseţe înseamnă să te integrezi armonios în tabloul

naturii, trăind momente de fericire, de mulțumire şi de neuitat. De neuitat nu pentru că ți-ai ars pantofii în foc şi că ai făcut dizinterie când ai băut apă infectată. Ci de neuitat în sensul că ai îmblânzit sălbăticia şi ai făcut-o plăcută, bună, liniştită, benefică şi confortabilă – aşa cum ar trebui să fie un cămin."

Luați-o încet, ne tempereazä Eustace. Luați-o pas cu pas. „Ieşiți mai întâi în curtea din spatele casei pentru a învăța meşteşugurile de bază." Când înveți să confecționezi un culcuş călduros din materiale naturale, „încearcă să dormi afară într-o noapte friguroasă, pe prispa din spatele casei, de unde poți să te retragi imediat în dormitor şi să te gândeşti de ce nu a mers cum trebuie, dacă e cazul". Eşti gata să porneşti în căutare de hrană şi să găteşti la un foc de tabără? Încearcă să faci acelaşi lucru într-un parc din apropiere înainte de a te muta în regiunile periferice ale Australiei. „Poți oricând să comanzi o pizza dacă ți-ai ars cina. Sau poți să începi din nou şi să reuşeşti a doua oară, sau a treia oară, îmbunătățindu-ți de fiecare dată tehnica." Mai presus de toate, oricât de insignifiant ar părea următorul detaliu: „*Fii atent!* Mi-au trebuit trei ani şi jumătate în pădure înainte de a-mi da seama cât de mult contează să ai o sticlă cu adevărat curată la lampa ta de petrol. Nu că nu-mi curățam sticla înainte – nu o făceam destul de bine. Dar acum o păstrez fără nicio pată, aşa că lumina pe care o obțin noaptea e mult mai bună."

E nevoie doar, spunea Eustace, de practică, de bun-simț şi de ceva bunăvoință de a încerca ceva nou. Nu vă dați bătuți, aveți încredere în voi, şi cât ați zice peşte, veți putea trăi într-o „casă ascunsă în pădure [la fel de] minunat de liniştită" cum e casa lui Eustace.

Capcana e că predatul, scrisul şi restul activităților lui, toate combinate, îl țineau departe de pădure pe pădurarul nostru. Dar îți poți susține atât de bine cauza trăind într-un

cort! Dacă eşti al dracului de hotărât să schimbi lumea, atunci trebuie să ieşi afară în lume. Nu trebuie să laşi să-ți scape nicio ocazie pentru a face campanie. Eustace vedea peste tot ocazii pentru campanie, aproape până la nebunie. Într-o zi, scrie fericit în jurnalul său din ianuarie, „m-am bucurat să văd luceafărul de dimineață printre firişoarele de fum”. Dar adaugă repede: „Încerc să scriu un articol despre viața în tepee pentru o revistă.”

Aduna atât de multe obligații şi întruniri, încât era foarte adesea departe de căsuța lui ascunsă în pădure, zile întregi. Îşi lasă prietena şi vechiul său tovarăş de călătorie, Donna Henry, singură în cort mare parte a zilei, zi după zi. Ea era cea care rămânea să observe natura în timp ce omul ei era ocupat cu predatul sau cu studiatul sau cu dansul la vreo adunare a indienilor sau era înconjurat de admiratori, şi ea se simțea din ce în ce mai puțin împăcată.

Donna (care astăzi admite că numai ea e de vină că nu şi-a construit o viață independentă de cea a bărbatului pe care îl admira) încerca să-i facă pe plac lui Eustace şi să îngrijească de tepee în absența lui.

Şi câteodată, când Eustace se vedea în sfârşit cu Donna, era aspru cu ea.

Perfecționismul lui nu se oprea la el însuşi. Uneori se enerva pentru că Donna nu făcuse tot ce trebuia sau pentru că nu-i ieşeau clătitele la foc de tabără sau pentru că nu curăța bine sticla de la lampa cu petrol. Şi era mult prea ocupat cu ale lui ca să nu aibă timp să-i arate mereu cum se fac toate cele. Ar fi trebuit să învețe şi singură. Ea ar fi trebuit să aibă inițiativa!

Cu timpul, Donna începu să aibă impresia că nu e-n stare de nimic şi că, oricât ar fi încercat, el tot nu ar fi fost mulțumit. În fiecare zi se gândea cu frică ce cusururi o să-i mai găsească. Şi apoi, într-o după-amiază rece de ianuarie, Donna l-a părăsit. Eustace a intrat în tepee cu nişte veverițe

moarte pe care le găsise pe marginea drumului. Le-a dat drumul jos şi a zis: „Fă o supă din ele pentru cină.” Şi a ieşit din cort, pentru că întârziase deja la următoarea întâlnire.

„Îmi aduc aminte, spune Donna astăzi, gândindu-se la trecut. Viața aceea era visul lui, eu îl urmam şi trăiam într-o tepee pentru că-l iubeam. Dar nu ştiam să fac supă de veveriță. Ce vreau să spun e că sunt din Pittsburgh, nu-i aşa? Şi tot ce mi-a spus a fost să nu arunc capetele, ca să nu se piardă nicio bucățică de carne. Aşa că am încercat să iau carnea de pe oase, neştiind că ar fi fost mai bine să fierb animalul întreg, în aşa fel încât carnea să se desprindă singură de pe oase. Desigur, nu prea puteai să scoți mare lucru de pe oasele alea cu un cuțit. Dar am făcut cum mă pricepeam eu mai bine, am lăsat capetele în supă, şi am îngropat oasele în spatele cortului. Când Eustace s-a întors acasă şi s-a uitat în supa prin care pluteau capetele, m-a întrebat, «Unde-i toată carnea? Şi unde sunt restul de oase?» I-am spus ce făcusem şi s-a înfuriat. Atât de tare, încât m-a trimis, în mijlocul lunii ianuarie, în toiul nopții, să sap şi să scot afurisitele alea de oase de veveriță şi să i le arăt, ca să-mi arate ce multă carne irosisem. Apoi m-a pus să spăl carcasele şi să le gătesc. Patru zile mai târziu l-am părăsit.”

Donna şi Eustace şi-au vorbit din nou abia după şase ani. Donna s-a îngropat în studiul culturii nord-americane. S-a mutat într-o rezervație indiană şi s-a măritat cu un sioux din Lakota, în mare parte pentru că îşi închipuia că l-ar înlocui pe Eustace. Dar căsnicia ei nu a fost una fericită. De dragul fiului ei, pe care-l cheamă Tony, şi-a luat inima-n dinți şi s-a despărțit de primul soț. În cele din urmă s-a măritat din nou – cu un om bun, de data asta, şi-a făcut o editură de succes, şi a avut un al doilea copil.

Au trecut douăzeci de ani, dar Donna încă îl mai iubeşte pe Eustace. Crede că erau făcuți unul pentru altul şi că Eustace a fost un prost că nu s-a căsătorit cu ea. În ciuda

„relației emoționale semnificative” pe care o are cu al doilea soț (care a acceptat cu eleganță sentimentele durabile ale soției sale pentru acest fost iubit ca făcând parte din „pachetul Donna Henry”) şi în ciuda temerilor ei că Eustace „nu ştie să iubească, ci doar să dea ordine”, Donna crede că a văzut lumina zilei pentru a fi „cea mai bună tovarăşă” a lui Eustace Conway. Şi poate că povestea ei nu s-a încheiat încă. Într-o zi, crede ea, va locui din nou pe muntele acela împreună cu el. Între timp, îşi trimite în fiecare an fiul în tabăra de vară a lui Eustace de la Turtle Island, ca să învețe să fie bărbat.

„Eustace Conway este eroul fiului meu, spune ea. Nu ştiu dacă Eustace va avea vreodată copii ai lui, dar dacă are vreun copil de suflet, Tony al meu este unul dintre ei.”

În ceea ce-l priveşte pe Eustace, amintirile lui despre Donna sunt pline de afecțiune, ea fiind „cea mai extraordinară atletă înnăscută pe care am întâlnit-o vreodată – o parteneră puternică şi hotărâtă”. Era superbă, spune el, şi probabil că ar fi fost o soție extraordinară, dar el era prea tânăr să se însoare.

Când l-am întrebat dacă îşi aduce aminte de faimosul episod cu oasele de veveriță (mai precis, întrebarea mea a fost, „Te rog, Eustace, spune-mi că n-ai făcut aşa ceva cu adevărat!”), a oftat; presupun că era nu numai o poveste adevărată, ci exact tipul de eveniment care se repetă în viața lui „iarăşi şi iarăşi, cu multe persoane diferite”. Părea că-l regretă din toată inima şi că regretă şi aşteptările mărețe pe care le are de la toată lumea, şi faptul că, necunoscând compromisul, nu reuşeşte să-i facă pe oamenii buni să se simtă bine cu ei înşişi. Apoi am schimbat subiectul şi am încheiat discuția.

Dar când m-am întors acasă, în aceeaşi seară, am găsit un mesaj de la Eustace pe robotul telefonic. Se gândise mult la episodul cu oasele de veveriță şi n-ar fi vrut să rămân cu

o impresie greşită. Acum îşi aducea bine aminte. Şi îşi aducea aminte că o pusese pe Donna să sape după oasele de veveriță în plină noapte pentru că i s-a părut ocazia excelentă s-o învețe mai multe despre ce se poate face cu o carcasă de veveriță.

„De ce să laşi să se irosească atâta carne? a continuat el. Şi faptul că s-a întâmplat în ianuarie era într-adevăr spre avantajul nostru, pentru că temperatura era atât de scăzută. Bucățile de carne au fost foarte bine păstrate în pământul înghețat. În timp ce, dacă ar fi fost în mijlocul verii, poate că aş fi lăsat-o baltă, pentru că probabil carnea ar fi fost stricată din cauza soarelui şi ar fi fost acoperită cu larve şi insecte. Cred că m-am gândit la toate aceste lucruri şi mi-am dat seama că resturile carcasei erau încă bune de mâncat şi că era o ocazie bună să o învăț ceva, şi probabil m-am gândit că ar fi fost păcat să renunțăm la carnea aia, înțelegi? Aşa că atunci când i-am cerut să aducă oasele înapoi, n-am făcut decât să fiu rațional."

Încheind cu speranța că înțeleg mai bine acum toate aceste lucruri, Eustace mi-a urat o seară plăcută şi a închis.

„Ce încearcă acest Om al Muntelui de azi să demonstreze?" întreba unul dintre numeroşii jurnalişti care îl vizitau pe Eustace Conway în tepee său în timpul acelor ani de studenție. Apoi reproducea răspunsul lui Eustace:

„Nimic. Majoritatea oamenilor preferă să trăiască în case, să se uite la televizor şi să se ducă la cinema. Mie îmi place să trăiesc în cortul meu, să privesc ploaia căzând sau ninsoarea aşternându-se şi să ascult limbajul naturii. Dacă ei cred că banii şi materialismul sunt valorile principale în viață, cine sunt eu să-i judec? Tot ce cer în schimb este acelaşi respect pentru viața mea."

Dar nu era chiar aşa de simplu. Eustace cerea mult mai mult decât dreptul inalienabil de a fi lăsat să-şi trăiască viața în linişte, departe de privirea judecătoare a societății.

Nu-i greu să fii lăsat în pace – nu mai vorbi cu nimeni, nu mai ieşi în public, nu-i mai invita pe jurnalişti la tine acasă, nu mai spune lumii cât de tăcut este zgomotul ploii şi nu mai scrie articole care să le explice oamenilor cum să-şi transforme vieţile. Dacă vrei să fii lăsat în pace, mută-te în pădure şi rămâi acolo, nemişcat şi tăcut. Fă-te pustnic şi, dacă nu începi să trimiţi scrisori cu explozibil, vei fi ignorat. Dacă asta e ceea ce vrei cu adevărat.

Dar nu asta voia Eustace. El voia exact contrariul: voia ca oamenii să-l judece, pentru că el credea că descoperise o viaţă mai bună pentru toţi americanii, una pe care oamenii ar trebui s-o cerceteze cu mare grijă pentru a înţelege adevărul viziunii sale. Voia ca oamenii care se uitau la televizor şi la filme să vadă cum trăieşte, să pună întrebări despre viaţa lui, să vadă cu ochii lor cât de mulţumit şi de sănătos era, să mediteze cu seriozitate la ideile lui şi să le pună la încercare. Voia să ajungă până la ei – la toţi.

Pentru că asta fac Oamenii Destinului, or, Eustace Conway încă avea în vedere acest statut de Om al Destinului. Şi mama lui de asemenea. Când a absolvit facultatea în 1984, *magna cum laude*, doamna Conway i-a trimis fiului ei o scrisoare de felicitare în care-i aducea aminte că nu era la capătul drumului.

„Ai ajuns la o nouă răscruce în călătoria ta – una dintre realizările tale remarcabile, datorate unui efort îndelungat şi dificil, îi scria ea. Eu ştiu cel mai bine cum ai ajuns să obţii diploma de absolvent cu două specializări, te aplaud şi te felicit cu multă mândrie şi consideraţie! Dar nu uita, educaţia trebuie să fie un proces neîntrerupt până în ziua în care vei muri. Ai realizat mare parte din lucrările de punere a fundaţiei – sper să cauţi şi înţelepciunea, care este mai mare decât cunoaşterea. Mă rog să te îndrume Dumnezeu, să te apere şi să te binecuvânteze, în timp ce îţi vei continua

călătoria ta pe acest pământ. Mama ta, mândră de tine şi devotată.”

Nu că ar fi fost nevoie să i se aducă aminte lui Eustace. Era deja nerăbdător. „Vreau să fac ceva măreț, să simt că *am făcut-o*, că *am reuşit*”, scria el în jurnal.

Şi era din ce în ce mai tulburat de ceea ce vedea. Într-o seară, a avut loc un eveniment dintre cele mai triste când o gaşcă de localnici a venit la cort să-i ceară împrumut nişte cartuşe de 22 mm ca să-i vină de hac unui raton pe care-l încolțiseră şi care se urcase într-un copac pe malul râului lângă care locuia Eustace. Din câte se părea, băuseră, vânaseră şi se amuzaseră copios. Dar erau nişte vânători atât de nepricepuți, îi spuneau ei lui Eustace, încât, deşi trăseseră în raton de mai mult de douăzeci de ori, nici nu-l omorâseră, nici nu-l făcuseră să coboare din copac. Mai mult ca sigur era rănit. Nu vrea Eustace să le dea nişte muniție ca să-i ajute să termine odată cu animalul ăla afurisit?

Eustace ura tot ce era legat de acest incident – câinii lătrând, cacofonia focurilor de puşcă („Ziceai că e război”, se plângea el în jurnal), stupiditatea bărbaților şi lipsa lor totală de considerație pentru spiritul animalului. Cum puteau să tragă într-o ființă vie ca şi cum ar fi fost o țintă de plastic într-un joc de bâlci şi apoi s-o lase să sufere mai bine de o oră, în timp ce ei umblau de colo-colo după gloanțe? Şi ce fel de nătărăi blegi şi incapabili ar fi putut să rateze ținta de *douăzeci* de ori? Şi, în fond, ce avea el de împărțit cu idioții ăştia care-i invadau intimitatea în toiul nopții, când el încerca să trăiască departe de societate?

Nu le-a zis nimic din toate astea, s-a ridicat, s-a îmbrăcat. Nu avea gloanțe de 22 mm, dar şi-a luat puşca lui cu iarbă şi a mers după câini şi după bărbații ăia, la lumina lunii, până la copac. A tras o singură dată cu arma lui antică şi demodată, şi a omorât ratonul.

„Numai când l-am jupuit, scria el, mi-am dat seama că avea o singură gaură în blană, aceea pe care o făcusem eu.”

Barbarii ăia nici măcar nu zgâriaseră animalul. Nici măcar o singură dată din douăzeci de focuri de armă. Nu că le-ar fi păsat. Tot ce voiau era blana, pe care Eustace a jupuit-o şi le-a dat-o, ca s-o poată vinde. Aproape că l-a bufnit plânsul când jupuia animalul, şi i-a păstrat carnea s-o mănânce mai târziu, mulțumind solemn ratonului că-şi dăduse viața. Ceilalți n-aveau să mănânce nicio bucățică din afurisita aia de carne de raton.

Episodul ăsta l-a deprimat. Lipsa de respect față de natură. Lăcomia.

Prostia. Irosirea. Lipsa de respect față de spiritul unei alte ființe vii, lipsa de venerație față de legile naturii – toate astea îl îmbolnăveau pe Eustace, a cărui misiune pe pământ era să sprijine vechea credință în sacralitatea profundă a vieții. Dar unde începi cu nişte oameni atât de ageamii şi de uituci? Oameni pentru care împuşcatul animalelor este o distracție la beție şi care nici măcar nu vor carnea animalului mort?

„Focurile iadului, scria el în jurnal. Ce trebuie să fac? M-ar fi ignorat ca pe un fel de Grizzly Adams[10], ca pe un ciudat nebun după natură, dacă aş fi încercat să le explic.”

Şi mai era ceva care-l tulbura pe Eustace. Se cam săturase să fie considerat un excentric, un fel de Grizzly Adams nebun, când avea atât de mult de oferit lumii. Devenise mai taciturn şi mai agitat, nu-i mai era deajuns doar să-şi facă singur haine sau să împuşte animale pentru hrană. Era gata pentru ceva mai important, pentru ceva mai îndrăzneț.

---

[10] Personaj de film, care fuge în sălbăticie după ce e acuzat de crimă şi se împrieteneşte cu un urs grizzly (n. Tr.).

„Am nevoie de ceva nou, proaspăt, viu, stimulant, scria el în jurnal. Am nevoie de viață, de prim-plan, de gheare şi de colți. Viață, realitate, putere, strădanie. Există lucruri mai reale de făcut, care împlinesc mai mult, decât să stai şi să vorbeşti cu prietenii despre aceleaşi probleme, an după an. Nu vreau să *vorbesc*, vreau să *fac*, vreau să cunosc adevărurile şi limitele vieții! Nu vreau ca viața mea să nu însemne nimic, să nu conteze. Oamenii îmi spun mereu cât de multe *fac*, dar nu simt c-am început. La naiba că nu! Şi viața e atât de scurtă, mâine poate n-o să mai fiu. Viziune, concentrare, centru... ce?

Cum s-o fac? Ce să fac? Pot s-o fac? Încotro s-o iau? Evadarea nu e o soluție.

Nu există decât o singură cale – destinul, destinul. Să am încredere în destin."

N-a fost destul pentru el, cu alte cuvinte, să locuiască în tepee şi să facă mocasini şi să asculte ploaia. Şi, că veni vorba de tepee, nu dorea să-şi petreacă tot restul vieții mutând-o de pe bucata de pământ a cuiva pe bucata altcuiva. Fiecare loc pe care-şi pusese cortul fusese vândut de sub el şi se transformase în cartiere noi, sub ochii lui. Se întâmpla ceva îngrozitor. Era ca şi cum ar fi stat pe un banc de nisip şi ar fi privit cum se ridică nivelul mării.

Unde s-ar fi putut duce ca să nu fie atins de dezvoltarea comercială? Voia să predea în continuare, dar în condițiile impuse de el, şi nu neapărat timp de patruzeci şi cinci de minute, cât îi acorda directorul şcolii de stat la care urma să se ducă în ziua respectivă. Avea nevoie de mai multe provocări, de mai multă putere, de mai mulți oameni la care să ajungă. Avea nevoie de mai mult *pământ*.

Ani de zile mai târziu, când era întrebat de ce locuieşte la Turtle Island şi de ce face atâtea eforturi să-şi păstreze cele o mie de pogoane, Eustace Conway avea răspunsul pregătit.

A devenit, în cele din urmă, unul dintre cele mai puternice atuuri în discursurile lui publice.

„Când eram copil, îmi plăcea mult o carte cu titlul *Întoarcerea în dumbrava umbroasă*. Cartea vorbeşte despre nişte animale care locuiesc într-o pădure minunată. Viaţa lor e perfectă, fericită şi fără pericole, până când, într-o zi, vin buldozerele şi le distrug casele pentru a construi o şosea pentru oameni. Animalele nu au unde să se ducă. Dar apoi, într-o altă zi, animalele se urcă într-un tren de marfă şi se îndreaptă spre vest. Când ajung acolo, găsesc o pădure nouă, exact ca cea pe care o pierduseră, şi trăiesc fericite până la adânci bătrâneţi. Mă gândesc tot timpul la această carte, pentru că toate locurile unde am trăit au fost distruse. Când eram copil, locuiam în Columbia, în Carolina de Sud, lângă nişte locuri sălbatice, păduri şi mlaştini.

Apoi au venit dezvoltatorii imobiliari, au luat pământul şi l-au distrus. Aşa că familia mea s-a mutat în Gastonia, în Carolina de Nord, unde au cumpărat o casă lângă un teren de sute de hectare, traversat de un pârâu curat şi frumos.

M-am îndrăgostit de pădurea aceea. O cunoşteam mai bine decât am cunoscut vreodată vreun loc, pentru că-mi petreceam toată ziua în ea, jucându-mă şi explorând. M-am bucurat de acest loc toată copilăria mea. Am construit forturi, am făcut poteci, m-am antrenat să alerg cu o viteză ameţitoare prin pădure, să mă rostogolesc dacă mi se întâmpla să cad şi să sar din nou în picioare ca să alerg iar. M-am urcat în copaci şi am mers din creangă-n creangă, ca Tarzan. Cunoşteam textura frunzelor şi căldura solului.

Cunoşteam sunetele, culorile şi senzaţiile din pădure. Şi, într-o zi, au început să apară ţăruşii dezvoltatorilor imobiliari prin toată pădurea. Nu ştiam pentru ce erau ţăruşii, dar ştiam că nu era un semn bun. Ştiam că era o violare a naturii, şi am încercat să-i smulg acolo unde îi găseam. Dar eram un copil – cum aş fi putut să-i opresc? Ei

îmi distrugeau pădurea şi construiau sute şi sute de case, până când pământul pe care-l iubeam a fost nivelat şi pârâul a devenit apă poluată. Au numit acel complex imobiliar Gardner Woods[11], dar era o minciună. Nu mai existau păduri. Gardner Woods fuseseră decimate.

Singurul lucru care rămăsese din păduri era doar numele.

Apoi m-am mutat pe parcela de pământ a unor prieteni, nu departe de pădurea cu esenţe tari numită Allan's Knob[12], şi am locuit acolo până când promotorii au tăiat pădurea pentru a construi case. Apoi am dat de un vechi om de munte din Boone pe care-l chema Jay Miller, şi m-a lăsat să-mi pun cortul pe frumosul său pământ apalaşian. Mi-a plăcut mult acolo. Am locuit în zona Howard's Knob[13], o pădure plină de urşi, curcani şi rădăcini de ginseng. Aveam un izvor chiar lângă cort, de unde beam apă în fiecare dimineaţă. Şi am dus-o minunat acolo până când, într-o zi, bătrânul Jay Miller s-a hotărât să pornească la vânătoare după preaputernicii dolari, şi şi-a vândut pământul pentru cherestea. Iar compania de cherestea a venit şi şi-a instalat gaterele chiar lângă mine – o fabrică de cherestea care se apropia din ce în ce mai tare, cu fiecare trunchi de copac pe care-l tăiau din pădure, până la cel din urmă care se înălţa între mine şi ei. Eram în ultimul an la facultate pe vremea aceea, şi mi-am cumpărat dopuri pentru urechi să pot studia pentru examene, atât de zgomotos era gaterul. Când am plecat, pădurea pe care o iubeam, în care-mi duceam viaţa şi care mă hrănea şi mă îmbrăca nu mai era decât un

---

11 Pădurile grădinarului (n. Tr.).

12 Ciotul lui Allan (n. Tr.).

13 Ciotul lui Howard (n. Tr.).

câmp mare cu cioturi. Iar frumosul izvor din care beam apă a fost distrus şi s-a umplut de nămol.

Ce-mi rămânea de făcut? Atunci mi-am dat seama că morala din *Întoarcerea în dumbrava umbroasă* era o minciună. Este o minciună sfruntată inventată pentru a-i face pe copii să creadă că va exista întotdeauna o altă pădure undeva acolo în vest, peste deal. Este o minciună care vrea să ne convingă că e nu e nicio problemă dacă tot vin buldozerele. Dar nu e aşa, şi trebuie să-i învățăm pe oameni că este o minciună, pentru că buldozerele o să tot vină până când va dispărea şi ultimul copac. Nu există niciun loc care să fie în siguranță. Când mi-am dat seama de acest lucru? Când m-am hotărât să cumpăr o pădure care să fie a mea şi să mă bat până la moarte cu oricine va încerca vreodată să o distrugă. Acesta a fost răspunsul meu şi e lucrul cel mai important pe care l-am putut face cu viața mea pe acest pământ."

Era momentul să găsească Turtle Island.

„Pământ, scria el în jurnal la începutul anilor '80, ca şi cum ar fi avut nevoie să nu uite. Trebuie să am pământ. Pământul! Îl visez. Îl vreau. Mă voi sacrifica pentru el."

Capitolul 5

Acesta este locul!

Brigham Young, când a văzut pentru prima dată valea Marelui Lac Sărat

America întotdeauna s-a dăruit pe sine cu generozitate – şi-a dăruit trupul şi spiritul său încăpător – viziunilor utopiştilor. Se poate spune că toți cei care au venit în America de bunăvoie au fost nişte utopişti în devenire, nişte indivizi având o idee proprie, oricât de modestă, despre

crearea unui etalon al paradisului în această Lume Nouă. Desigur, se poate de asemenea spune că această țară a fost o utopie cu mii de ani înainte de venirea europenilor şi înainte ca aceştia să înceapă să distrugă totul pentru a se conforma planului lor rigid de organizare a spațiului. Dar să ne gândim cum au văzut acei europeni țara– liberă, nesfârşită, pustie. Desigur că era tentant să te gândeşti ce fel de societate ar fi putut fi creată acolo.

Bineînțeles, nu americanii sunt cei care au inventat utopia. Ca de obicei, cei care au inventat-o au fost grecii. Iar europenii au pus la cale societăți perfecte încă înainte de Renaştere. Sir Thomas Morus, Tommaso Campanella şi Francis Bacon aveau viziunile lor, la fel, mai târziu, Rabelais, Montaigne, Hobbes. Numai că ei n-au trecut de la proiect la realitate. Ei erau gânditori şi scriitori, nu lideri charismatici. În plus, pe harta extenuată de războaie a Vechii Lumi nu se găsea niciun loc unde să poată fi aplicată o utopie. Din punct de vedere politic, geografic şi social, era un lucru imposibil. Vorbim despre oameni care proiectau corăbii, dar nu văzuseră niciodată oceanul. Aşa că vasele visurilor lor puteau avea orice mărime şi orice formă, pentru că nu erau niciodată trimise în larg.

Dar când a fost descoperită America – sau, mai degrabă, când a fost inventat conceptul de America – gânditorii, scriitorii şi liderii charismatici au dat de greu. Pentru că aici totul era posibil. Dacă obțineai nişte pământ şi convingeai destule persoane să ți se alăture, puteai construi paradisul. Şi astfel, pe lângă marile planuri utopice ale unora ca Jefferson (planuri care au ajuns să fie numite în cele din urmă „guvern"), ne-am pricopsit cu zeci de organizări utopice mai mici şi mai ciudate, împrăştiate pe tot teritoriul.

Între 1800 şi 1900, în entuziasmul general, mai mult de o sută de astfel de comunități au apărut în întreaga Americă. Societatea Inspiraționistă Amana a fost proiectată în

Germania de un producător de ciorapi, un dulgher şi o servitoare analfabetă. Dar visul lor a devenit realitate numai când amaniştii au venit în Statele Unite, în 1842, şi au cumpărat mii de pogoane lângă graniţa districtului Buffalo. Această populaţie severă, tăcută, foarte îndemânatică, serioasă şi bine organizată a prosperat şi şi-a vândut în cele din urmă pământul cu profit şi s-a mutat în Iowa, unde a propăşit până în 1932.

Gruparea Shakers a rezistat şi ea un timp mai îndelungat decât ar fi fost de prevăzut pentru o comunitate de celibatari. Şi harnicii rappişti sau harmonişti au construit într-un ritm impresionant, în primul lor an petrecut în Conoquenessing Valley din Pennsylvania, cincizeci de case din cherestea, o biserică, o şcoală, o moară şi un hambar, defrişând 150 de hectare.

Dar comunităţilor americane nu le-a mers prea bine. Cele mai multe s-au prăbuşit sub realităţile incontestabil neutopice ale falimentului, luptelor interne pentru putere, dezacordurilor filosofice irezolvabile şi tristei condiţii umane. Oraşul New Harmony a fost întemeiat în Indiana în jurul anului 1825 de către Robert Owen, care şi-a numit proiectul „un nou imperiu al bunei voinţe”, ce avea să se împrăştie „din Comunitate în Comunitate, din Stat în Stat, din Continent în Continent, eclipsând în cele din urmă întreg pământul, răspândind lumină, mireasmă şi abundenţă, inteligenţă şi fericire, peste fiii oamenilor”. Sute şi sute de credincioşi l-au urmat, dar el nu avea un plan economic viabil pentru comunitatea lui, şi a şters-o repede în Anglia când lucrurile au început să meargă prost. Adepţii lui au schimbat cinci constituţii într-un singur an, s-au împărţit în patru comunităţi rivale, şi în cele din urmă au implodat, sub presiunea mai multor procese judiciare.

Bishop Hill a fost întemeiat de Eric Janson, un suedez, care a adus cu sine opt sute de adepți în America în 1846, pentru a forma o comunitate socialistă.

Credincioşii şi-au petrecut prima iarnă în peşterile din Illinois, unde o sută patruzeci şi patru dintre ei au murit de holeră în doar două săptămâni, în timp ce Jason le purta de grijă, spunându-le cu bucurie: „Du-te, mori în pace”, iar oile din turma lui se prăbuşeau, una după alta. Comunitatea Mountain Cove a spiritualiştilor şi-a stabilit societatea perfectă în Virginia rurală, exact pe locul unde se găsea Grădina Raiului înainte, conform calculelor lor. Asemenea lui Adam şi Evei însă, spiritualiştii au fost goniți din Rai înainte de a şti ce i-a lovit; experimentul lor a durat doar doi ani. Comunitatea fruitlanderilor a fost întemeiată de Bronson Alcott, un fermecător adept al „discuțiilor profunde”, care învăța că munca trebuie făcută numai atunci când este „dictată de spirit”.

Fruitlanderii au instaurat probabil un record național al rapidității dezmembrării unei utopii; proiectul lor a ținut doar o vară, cea din 1843, pentru că, atunci când a venit frigul, toată lumea s-a dus acasă.

Icarienii s-au grăbit spre America din Franța. Liderul lor, Étienne Cabet, i-a încurajat astfel: „Ziua de 3 februarie 1848 va fi o dată epocală, pentru că în această zi s-a împlinit una dintre cele mai mărețe fapte din istoria rasei umane – avangarda, îmbarcându-se pe vasul *Roma*, a pornit spre Icaria... Fie ca vânturile şi valurile să vă fie propice vouă, soldați ai umanității!” E posibil ca nici un alt soldat al umanității să nu fi suferit atât de mult ca icarienii, care au ajuns în cele din urmă să locuiască pe 100 000 de pogoane de pământuri mlăştinoase şi fierbinți la granița cu New Orleans, decimați de malarie, de oboseală, de foame, de dezertări şi omorâți de fulgere.

Totuşi, cred că Charles Fourier este utopistul preferat al tuturor. Fourier se gândise la toate, după cum explică în multele şi imensele lui cărți. Adepții săi s-au împrăştiat în toate Statele Unite pe la mijlocul secolului XIX, mai ales în New England, unde o criză economică acută lăsase mulți oameni fără locuri de muncă. Din cele patruzeci de comunități fourieriste fondate în America, doar trei au durat mai mult de doi ani. Privind în urmă, e greu de înțeles cum se face că ideile lui Fourier au prins şi în altă parte decât în cotloanele splendidei sale minți. Se pare însă că rânduiala ispititoare a viziunii lui i-a cucerit pe americani atunci când aveau cel mai mult nevoie, când erau în căutarea unor răspunsuri limpezi.

Singura speranță pentru omenire, declara răspicat Charles Fourier, e o structură socială extrem de bine organizată, care să respecte caracteristicile şi ierarhia lumii insectelor. Comunitatea cea mai mică, numită grup, cuprinde şapte persoane: câte două de fiecare aripă, pentru a reprezenta extremele „ascendente” şi „descendente” ale înclinațiilor, în timp ce celelalte trei vor sta la mijloc, pentru a menține echilibrul. În societatea ideală, va exista un grup pentru fiecare ocupație (creşterea copiilor, îngrijirea păsărilor, cultivarea trandafirilor etc.). Cinci grupuri de şapte formează o serie, iar fiecare serie va avea la rândul ei un centru şi două aripi. Iar un falanster – structura ultimă în organizarea societății – cuprinde mai multe serii, pentru a crea batalioane de 1620 până la 1800 de indivizi. Fiecare falanster va acoperi trei hectare de grădini şi livezi, iar membrii falansterului vor locui într-o splendidă falansterie, alcătuită din dormitoare, săli de bal, camere de consiliu, biblioteci şi creşe.

În societatea perfectă a lui Fourier, munca trebuia să fie evaluată în funcție de utilitatea acesteia. De aceea, cea mai neplăcută şi mai necesară muncă (întreținerea canalizării,

săparea mormintelor) avea să se bucure de cea mai mare remunerație şi de cea mai mare stimă. Oamenii trebuie să muncească în funcție de înclinațiile lor naturale. De vreme ce copiii, de exemplu, au o aplecare naturală pentru a săpa în noroi şi murdărie, ei vor deveni grupurile speciale de evacuare a gunoiului, numite Micile Hoarde, şi vor câştiga un salariu mare, vor fi primii la parade, unde vor fi onorați în mod regulat de ceilalți cetățeni cu venerabilul „Salut al Stimei".

Fourier a mers chiar mai departe, afirmând că descifrase mecanismul întregului univers, pe lângă faptul că pătrunsese banalul mecanism al societății omeneşti perfecte. Fiecare planetă, spunea el, dăinuie 80 000 de ani, şi viața fiecăreia e împărțită în mod natural în stadii. Când Pământul avea să intre într-al optulea stadiu, Fourier credea că bărbaților le vor creşte cozi dotate cu ochi, că trupurile moarte se vor transforma în „aer parfumat", calotele polare vor emite rouă aromată, că vor apărea şase noi Luni şi că animalelor periculoase le va lua locul opusul lor inofensiv (numit, de exemplu, „anti-rechin", sau „anti-purice"). Şi va aduce acest episod cu sine– gloriosul al optulea stadiu al Pământului –, răspândirea falansterelor lui Fourier pe întreaga planetă, până când vor fi exact 2 985 984, unite într-un singur neam şi într-o singură limbă.

Da. După cum vedeți, cu ideile utopice se poate ajunge unde nici cu gândul nu gândeşti.

Totuşi, se pare că a existat o vreme potrivită pentru astfel de vise, şi acea vreme a fost secolul XIX. Pe la 1900, nu numai că aproape toate comunitățile idealiste ale Americii aproape că dispăruseră, ba chiar nu mai vorbea nimeni despre cumpărarea unui teren în mijlocul pustiului şi despre crearea unei societăți model cu doar o mână de adepți. La fel cum s-a întâmplat cu declinul multor lucruri în această țară, de vină este probabil era industrială.

Producția de bunuri în masă, trecerea de la economia agrară la cea urbană, declinul meşteşugurilor individuale au erodat orgoliul americanilor. Era din ce în ce mai greu să crezi că o singură persoană (sau o singură congregație, sau un falanster) ar putea să se rupă de marea maşinărie care era America.

Apăruse rețeaua. Sau, dacă vreți, a început să se strângă lațul în jurul gâtului.

Spre sfârşitul secolului, cultura americană – zgomotoasă, puternică, stabilă, uniformă, omniprezentă – nu părea să fie dornică de schimbare. De-abia în anii ’60, de fapt, vor găsi americanii din nou energia (sau nebunia) să se întoarcă la structurarea în masă a societăților utopice.

Anii ’60, desigur, au început cu adevărat în anii ’50. Totul a pornit de la mişcarea Beat, care a adus o schimbare în muzică, a pus o serie de întrebări societății, a trezit un interes serios față de experimentarea drogurilor şi a sexului, dar şi o atitudine generală de rezistență față de convenționalism. Pe la mijlocul anilor ’50, vechile idei romantice din secolul XIX care îndemnau la separarea de corupția societății începeau să aibă din nou farmec. Poeți precum Allen Ginsberg (moştenitorul lui Walt Whitman) şi scriitori ca Jack Kerouac (care se autointitula un „Thoreau urban”) s-au angajat să redefinească şi să redescopere modurile de a trăi în America fără să te pierzi în ceea ce Kerouac numea nesfârşitul ciclu al „muncii, producției, consumului, muncii, producției, consumului...”

Beatnicii sunt deseori asociați cu viața citadină, în special cu oraşul San Francisco. Dar, în stilul clasic al secolului XIX al lui Teddy Roosevelt, poeții generației Beat şi-au întors supuşi spatele la influența efeminantă a oraşelor pentru a căuta experiențe mai aspre şi pentru a deveni bărbați adevărați.

Poetul Lew Welch a părăsit un post bun de redactor în Chicago la începutul anilor ’60 şi a devenit un pustnic, ascuns prin colinele de la poalele munților Sierra. Tânărul Jack Kerouac a găsit de lucru la Serviciul Forestier Național, fiind paznic pentru detectarea incendiilor în Munții Cascade. (A lucrat şi pe o navă a marinei comerciale şi a fost frânar pe tronsonul Pacific Sud al căilor ferate). Allen Ginsberg şi poetul Gary Snyder au lucrat pe nave între anii 1940 şi 1950. („Am avut slujbe de toate felurile, se umfla în pene Snyder. Pot să mă mândresc cu faptul că am lucrat nouă luni pe un petrolier pe mare şi nimeni n-a bănuit vreodată că făcusem studii superioare.”) Beatnicii erau deranjați de copleşitoarele valori consumeriste ale Americii contemporane şi găseau în sălbăticie şi în munca manuală căi perfecte, după cum spunea Kerouac, pentru a „elimina cheagurile de sânge din existență”.

Încă o dată, întoarcerea la Frontieră pentru o curățare totală. Pe la mijlocul anilor ’60, aceste idei cucereau din ce în ce mai mulți tineri americani. Numai romanele lui Kerouac au dat naştere la un şir nesfârşit de tineri care se străduiau din răsputeri prin toată țara să-şi găsească soarta, iar *Walden* – o operă mult timp neglijată, care slăveşte atât natura, cât şi nonconformismul – a fost de asemenea redescoperită în acea perioadă, cum s-a întâmplat şi cu eseurile marelui naturalist al secolului XIX, John Muir. O revoluție contraculturală era din nou în plină fierbere, şi, în prelungirea acestei rezistențe au apărut, aproape inevitabil, noile utopii.

Din 1965 până în 1975, zeci de mii de tineri americani şi-au încercat norocul în experimente idealiste de viață în comun. Comunitățile erau mai colorate şi mai exotice decât echivalentele lor din secolul XIX. Majoritatea au eşuat rapid, adesea comic, deşi e greu să nu te înduioşeze idealismul ideilor lor.

Astfel a apărut celebra Drop City din Colorado, înfiinţată de nişte artişti hippy îndrăgostiţi de sărăcie, care construiau structuri din dopuri de sticlă şi prelate (nu glumesc) şi a căror utopie cu viaţă scurtă era plină de „tot felul de bătăi de tobe şi de clopoţei, zornăituri, larmă şi cântece". Fondatorii comunităţii Drop City detestau atât de tare regulile şi judecăţile, încât insistau să-i accepte pe toţi cei care ar fi vrut să împărtăşească utopia lor. Motiv pentru care comunitatea s-a autodistrus, deoarece devenise un azil pentru dependenţii de droguri şi pentru găştile de motociclişti care băgau spaima-n oricine. Aceeaşi soartă i-a lovit şi pe californienii cu inima bună din Gorda Mountain, care înfiinţaseră o comunitate în aer liber în 1962, sperând că politica lor de bun venit avea să atragă o mulţime de artişti şi de visători. Însă comunitatea a trebuit să fie închisă în 1968, după ce a fost invadată de toxicomani, de epave, de fugari şi de criminali.

Marele guru LSD, Ken Kesey, şi a sa Merry Pranksters au înfiinţat o utopie în miniatură în locuinţa lor din California (dar Kesey s-a săturat în cele din urmă atât de tare de comunitatea lui, numind-o nimic mai mult decât „o minciună comunitară", încât i-a pus pe toţi în autobuzele către Woodstock în 1969, dându-le ordine stricte să nu se mai întoarcă niciodată).

Timothy Leary a pus bazele unei utopii psihedelice mai elaborate, pe o proprietate luxuriantă din Millbrook, New York, care aparţinuse cândva familiei lui Andrew Mellon. Experimentul lui Leary a fost descris drept „o şcoală, o comunitate şi o casă de petreceri de dimensiuni niciodată egalate"; la Millbrook veneau şi savanţi serioşi să discute despre cultură şi poezie, dar treabă nu făcea nimeni, aşa că visul s-a destrămat prin 1965.

Şi alte comunităţi din anii '60 au fost caracterizate de aceeaşi lipsă de structură internă. Black Bear Ranch,

întemeiată inițial pe noțiunea lipsei desăvârşite de reguli, a depus în cele din urmă armele şi a creat două reguli foarte stricte: (1) este interzis să te aşezi pe tejghelele de la bucătărie şi (2) este interzisă acționarea manivelei aparatului care face smântână, pentru că, după cum îşi aducea aminte un hippy bătrân, „era foarte enervant când se aşeza cineva pe tejgheaua de la bucătărie şi se juca acționând manivela aparatului care face smântână”. În afară de asta, puteai să faci aproape orice voiai la Black Bear Ranch.

Nu era uşor să ții în viață aceste utopii. Puştii care le-au creat chiar asta erau – nişte puşti. Albi, din clasa mijlocie, cu studii superioare, majoritatea nepricepându-se la treburile fermei. Aceste comunități s-au clătinat în stânga şi-n dreapta, luate cu asalt din interior de abuzul de droguri, de dezorganizare, apatie, resentimente şi faliment, şi atacate din afară de valorile şi legile dominante ale Americii momentului. Morning Star Ranch din California, spre exemplu, nu mai reuşea să iasă din scandalul cu şeriful local, care, în 1967, îl arestase pe conducătorul comunității, Lou Gottlieb, pentru crima de a fi „condus o campanie organizată pentru violarea legilor sanitare ale statului respectiv”. Gottlieb, care era şi un personaj foarte inteligent, nu doar un idealist utopic, a făcut următoarea remarcă zeflemitoare la arestarea sa: „Dacă vor reuşi să găsească vreo urmă de organizare aici, aş vrea să mi-o arate şi mie.”

Da, domnule polițist, ar fi fost dificil să găseşti vreo urmă de organizare în majoritatea acestor utopii din anii ’60. E mult prea uşor să te uiți acum înapoi la ele, privindu-le ca nimic mai mult decât efecte secundare spasmodice ale unei mişcări violente în rândul tinerilor, care nu voiau decât să descopere căi noi şi creative de a evita responsabilitatea maturizării. Deşi, dacă ne uităm mai îndeaproape, trebuie

să spunem că nu toate comunitățile americane din anii ’60 erau un carnaval trăsnit. Unele comunități erau întemeiate pe principii religioase serioase; altele aveau proiecte politice majore; altele erau binecuvântate cu membri care încercau în mod serios şi conştiincios să ducă o viață bună şi simplă. Câteva comunități hippy au fost conduse cu destulă pricepere în conducere pentru a-şi asigura supraviețuirea pe termen lung.

Comunitatea numită simplu Ferma a devenit productivă în Tennessee din 1971, după câteva ajustări majore ale politicii inițiale de anarhie totală. De-a lungul anilor, în comunitate au fost introduse reguli şi restricții mai tradiționale, iar realismul ideilor privind menținerea drepturilor individuale în cadrul mai larg al vieții în comun i-au ajutat pe membrii săi să nu-şi piardă mințile şi să fie relativ scutiți de dezamăgiri şi resentimente. La fel ca orice alt experiment comunitar care durează mai mult de un an, Ferma a trebuit să modifice mult din romantismul de la început în schimbul unui principiu organizatoric mai pragmatic. Totuşi, proiectele sociale pe termen lung şi încununate de succes ale Fermei (câteva programe de educare ecologică; o firmă de advocacy) reflectă visele idealiste originare ale fondatorilor.

Într-adevăr, conştiința idealismului prosper pare să fie un factor la fel de critic în menținerea vie a comunității de-a lungul anilor ca şi o contabilitate bună şi o politică strictă în privința membrilor – la fel cum, într-o căsnicie bună, un cuplu va îndura mai uşor greutatea anilor dacă mai supraviețuieşte măcar o scânteie din romantismul tinereții. Iată mărturia unui veteran al Fermei: „Am trecut prin nişte vremuri destul de grele împreună. Există o doză de sentimentalism în speranța noastră de reuşită a Fermei.”

În acest context, să ne gândim la faimoasa Hog Farm din California. Hog Farm este încă prosperă la douăzeci şi cinci

de ani de la întemeiere, o rezistență datorată în mare măsură îndrumării charismatice a marelui său conducător şi vizionar hippy, Hugh Romney, cunoscut şi ca Wavy Gravy (foarte mândru că este singurul utopist american care are onoarea ca o îngheţată Ben and Jerry's să-i poarte numele). Wavy Gravy a refuzat cu încăpățânare de-a lungul anilor să facă rabat de la valorile lui şaizeciste: gratis-pentru-toată-lumea, binefacere, şi utopia lui prosperă ca un monument închinat puterii idealismului pur. Tabăra de vară a comunității Hog Farm (Tabăra Winnarainbow) este o instituție californiană înfloritoare, la fel cum e şi departamentul ce se ocupă de actele caritabile, care ani de zile a combătut cu succes orbirea în ţările Lumii a Treia.

Toţi cei care trăiesc la Hog Farm astăzi îşi urmează atât conducătorul lor fermecător, cât şi proiectele politice, cu devotament şi cu o bună stare de spirit. Succesul lor îndelungat îi sfidează pe cei care susțin că a te conforma normelor societății este singurul mod de a supraviețui în America modernă.

Pentru toate concesiile şi dezamăgirile pe care le-au trăit de-a lungul deceniilor, membrii comunității Hog Farm luptă încă împreună, continuând să se definească la fel de provocator ca la început: „o familie extinsă, o fantasmă vie, o armată de clovni".

Eustace Conway s-a născut la începutul anilor '60. Şi-a petrecut tinerețea în plină revoluție contraculturală, dar nonconformismul acelei epoci pare să fi avut foarte puțin efect asupra ideilor lui. Hipioții de azi sunt de partea lui Eustace, pentru că sunt convinşi că este unul de-al lor. La prima vedere, Eustace pare să fie un hippy; are părul lung, barbă, îndeamnă la întoarcerea la natură, iar pe camion a lipit un afiş pe care scrie „Prietenii sunt de toate felurile". Numai că Eustace este de fapt destul de conservator. E refractar la droguri şi la cei ce le folosesc, nu are pic de

înțelegere pentru libertinaj, şi a fost uneori acuzat că prețuieşte mai mult disciplina decât libertatea. Dacă ai vrea, de exemplu, să-i iei puşca, ar trebui probabil să i-o smulgi din mâinile lui reci şi moarte. Deci, nu, Eustace Conway al nostru nu este chiar o fantasmă vie, niciun pifan drogat dintr-o armată de clovni.

Eustace împărtăşeşte totuşi cu visătorii hippy din anii '60 (şi cu strămoşii lor romantici şi utopici din anii '60) un crez specific american: că societatea este capabilă de transformare şi dornică să se transforme. Dacă ai o bucată de pământ undeva şi o motivație serioasă, poți să începi un mic proiect care va creşte şi va provoca o schimbare masivă în întreaga țară. Lui Eustace Conway, ca oricărui utopist de seamă, nu-i era teamă să încerce. Nu se sfia să afirme că avea toate răspunsurile. Nu se sfia să formuleze o viziune cu totul nouă despre lume.

Voia ca Turtle Island să fie mai mult decât o rezervație naturală. Voia să facă mai mult decât bunicul lui din Sequoia. Acest pământ nu trebuia să devină o tabără de vară unde copiii să poată scăpa o vreme de relele oraşului şi să devină cetățeni puternici. Nu, Eustace dorea ca Turtle Island să fie scena unui experiment utopic colosal, al cărui proiect era nici mai mult, nici mai puțin decât schimbarea şi salvarea Americii. Matricea viitorului. De nenumărate ori auzise emoționantul proverb: „Dacă atingi o singură viață, schimbi întreaga lume."

Ei bine, ca să fim sinceri, Eustace Conway credea că e o prostie. Nu e nevoie să vă gândiți la o scară atât de mică, oameni buni! De ce să te mulțumeşti să atingi doar o singură viață? De ce să nu salvezi întreaga planetă? Era sigur că asta era menirea lui.

„Dumnezeu n-a mai făcut pe nimeni ca tine pe lumea asta, scria mama lui Eustace, care apărea întotdeauna la momentul potrivit ca să-i amintească fiului ei de chemarea

sa unică. Şi are pentru tine ceva anume de făcut, pentru a folosi darurile pe care ţi le-a dat.”

Eustace era întru totul de acord, şi în jurul vârstei de 25 de ani, era înflăcărat de dorinţa de a întemeia propria sa utopie. De dorit o dorea; nu-i lipsea decât pământul.

Nu se aşteptase să-şi găsească mult iubita Turtle Island în Carolina de Nord, unde terenurile erau deja foarte scumpe şi unde suprapopularea era deja o problemă. Dar, după cum vom vedea, ascunse între munţii din spatele facultăţii şi oraşului turistic Boone, se aflau tot felul de văişoare umbroase în care viaţa nu se schimbase de zeci de ani. Terenul era ieftin, şi oamenii trăiau destul de liniştiţi. Eustace a început să se intereseze de un teren mai mare.

Când a auzit că un loc numit Alley Church era de vânzare, s-a dus până acolo cu un fost profesor de-al lui de la facultate, care ştia multe despre cumpărarea terenurilor şi despre impozitele funciare – pe vremea aceea Eustace nu se pricepea la aşa ceva, dar avea să capete experienţă curând.

La capătul unui drum neasfaltat, plin de hârtoape, au găsit perfecţiunea. O sută şapte hectare dintr-o fostă mare pădure de esenţă tare tipică sudului Apalaşilor, înnebunitor de frumoasă. Avea tot ceea ce căuta Eustace – apă proaspătă de izvor, o bună expunere la soare, hotare atrăgătoare din colină-n colină, cu pământ puţin înclinat, bun pentru agricultură, cu cherestea pentru construcţii şi cu un ecosistem tulburător de bogat. Pădurea era din mai multe tipuri de copaci: salcâmi, mesteceni şi măcriş. Văzduhul era umed şi greu, iar vegetaţia la sol era luxuriantă şi încărcată de ferigi. Un climat minunat pentru iedera otrăvitoare şi pentru şerpii-mocasini, dar şi pentru specii mai blânde – păstrăvi, ciocănitori, condurul doamnei roz şi galben, ginseng, orhidee, mac cu suc roşu, rododendron…

Pământul era viguros, negru şi umed. Ca majoritatea pădurilor de pe coasta de est a Americii, nu era o pădure din vechime. Era o pădure crescută a doua oară, în curs de vindecare, o pădure care crescuse din nou după ce fusese tăiată în urmă cu mai mult de un secol, transformată în teren agricol şi apoi abandonată timp de decenii (în cazul nostru, atunci când provincialii locali fuseseră ispitiţi de fabricile oraşului din vale). Animalele, urmând exemplul copacilor, se întorseseră şi ele. Erau multe veveriţe, foarte multe păsări şi destule indicii că numărul căprioarelor era în creştere. În umezeala văzduhului zorilor, i se părea lui Eustace o hărmălaie de viaţă demnă de o junglă. Bănuia că sunt şi nişte râşi roşii prin apropiere. Şi urşi.

Eustace a studiat terenul pentru prima dată în iarna anului 1986. În momentul în care şi-a tras camionul pe marginea autostrăzii principale, s-a trezit în mijlocul Apalaşiei, lucru ce i se arăta din ce în ce mai limpede cu cât se căţăra tot mai sus în Munţii Blue Ridge. Puţinii oameni care locuiau în pustietatea aceea *erau* din vechime. Autentici, din secolul trecut, provinciali get-beget. Casele lor erau nişte cocioabe cu acoperişuri din cositor, de-abia sprijinindu-se de pereţii acestor văi prăpăstioase. Curţile erau pline de unelte fosilizate şi de maşini preistorice, iar oamenii ţineau iepurii şi puii de găină pe acoperiş, departe de vulpi. Expresia „sărăcie lucie” nu e de ajuns pentru a descrie cât de grea şi de sărăcăcioasă părea viaţa lor.

Drumurile erau sinuoase şi nemarcate, iar Eustace nu era sigur dacă se afla pe terenul bun; şi-a parcat camionul în curtea uneia dintre aceste cocioabe gata să se prăbuşească şi a bătut la uşă să întrebe unde era Alley Church. O femeie subţirică şi palidă, purtând un şorţ de stambă, a ieşit în uşă şi, din spatele plasei pentru muşte, s-a holbat pur şi simplu la Eustace, îngrozită.

Probabil că nu mai văzuse niciodată vreun alt bărbat la uşa ei în afara celor care făceau parte din familie.

„Făcea nişte aluat pentru biscuiţi, îşi aduce aminte Eustace, şi avea mâinile pline de făină, iar chipul îi era la fel de alb ca făina de pe mâini, tremura de frică. În cele din urmă, când a reuşit să vorbească, vocea îi era atât de stinsă şi de sacadată, încât mi-era frică să nu leşine. Era ca şi cum aş fi vorbit cu cineva care e bolnav şi internat la spital, dar care tot mai încearcă să vorbească. Aş fi vrut să-i spun: «Cruţă-ţi puterile! Nu încerca să vorbeşti!», aşa era de timidă."

Femeia era Susie Barlow, şi făcea parte din reţeaua de familii înrudite din Apalaşi, cu care Eustace avea să devină vecin în scurt timp. Familiile Barlow, Carlton şi (un nume destul de potrivit) Hicks[14] trăiseră în râpa lor de când se ştiau. Erau oameni cumsecade, izolaţi, care încă îşi scoteau măselele cu cleşti de fier atunci când era nevoie. Creşteau porci şi produceau cel mai grozav jambon sărat, de 25 de kilograme bucata. Creşteau câini pentru vânat şi ca să-i vândă. Ţineau cutia cu nisip pentru câini în mijlocul salonului, iar căţeluşii se clătinau de colo-colo, orbeşte, într-un coş mare de lemn, urinând pe o cuvertură ţesută de mână şi peticită, pentru care sigur ai fi putut scoate câteva sute de dolari într-o licitaţie la New York. Cele trei familii erau sărace, dar foarte pioase, respectau ziua de odihnă şi citeau Biblia cu smerenie.

„Vă spun numai atât, zice Eustace. Ştiţi că am câteva probleme cu creştinismul, nu? Dar când mă duc în vizită la vecini şi ei îmi spun: «Vrei să te rogi cu noi, frate Eustace?», îngenunchez pe podea şi *mă rog.* Mă pun în genunchi în bucătăriile lor, pe linoleumul cald, îmi pun mâinile în

---

[14] Ţăranii (n. Tr.).

mâinile lor muncite din greu, şi mă rog din toată inima, pentru că ei sunt cei mai sinceri credincioşi pe care i-am văzut vreodată.”

Vecinii erau perfecți. Bucata de pământ era perfectă. Eustace era gata să-şi înceapă călătoria sa utopică. Dar nu voia s-o facă de unul singur.

Era prototipul romantic al bărbatului singur în sălbăticie, dar îşi dorea cu disperare să împartă visul lui cu o femeie. Aşa cum îşi imagina casa utopică şi ideală, proiecta (cu detalii la fel de precise şi de fantastice) mireasa utopică şi ideală. Ştia exact cum voia să fie, cum voia să arate, ce voia să aducă ea în viața lui.

Trebuia să fie frumoasă, inteligentă, puternică, iubitoare, capabilă, partener credincios, o notă gingaşă care să umanizeze strălucitul său plan de viață şi care să-i susțină viziunea. I se arăta adesea în vis sub forma unei tinere frumuseți amerindiene, tăcută şi iubitoare şi liniştită. Eva care l-ar fi ajutat pe Eustace să-şi construiască Raiul. Era aceeaşi fată de vis, de altfel, pe care şi-o imagina Henry David Thoreau pe vremea când se ascundea de unul singur la Walden Pond – o odraslă imaculată a naturii, un model de perfecțiune, asemenea semizeiței din mitologia greacă: „Hebe, purtătoarea cupei lui Jupiter, fiica Iunonei, care avea puterea de a reda zeilor şi bărbaților vigoarea tinereții lor... probabil singura tânără fată cu adevărat viguroasă, puternică şi sănătoasă care a păşit vreodată pe glob, care aducea primăvara oriunde mergea.”

Aşa era femeia visurilor lui Eustace, icoana însăşi a abundenței, fertilității şi grației. Dar nu-i era deloc uşor s-o găsească. Nu întâlnitul femeilor era problema. Se întâlnea cu o mulțime de femei; era greu să dai peste cea potrivită.

Relația lui cu Belinda, de exemplu, era tipică pentru relația lui cu sexul opus. Belinda, care locuia în Arizona, îl văzuse pe Eustace Conway vorbind despre viața în pădure

pe postul național de televiziune, la o emisiune numită *PM Magazine*. Şi se îndrăgostise pe loc de el, emoționată de viziunea romantică a acestui sălbatic orator din creierii munților, şi a luat legătura cu el prin poştă. Şi-au scris scrisori pasionale unul altuia, iar Eustace chiar a locuit cu ea în vest pentru o scurtă perioadă, dar povestea lor nu a durat. Belinda avea un copil, dar acesta a fost doar unul dintre motivele pentru care s-au despărțit. Eustace n-a fost niciodată convins că Belinda îl iubea ca om, nu doar ca idee.

Apoi a apărut Frances, „fata puternică din Anglia", iar Eustace s-a îndrăgostit şi de ea.

„Pare să aibă înțelepciunea, puterea şi tenacitatea care să facă din ea un partener bun, scria Eustace despre Frances în jurnal. Am nevoie de dragoste şi de prietenie, am primit atât de puțin până acum. Ştiu că sunt un romantic.

Uneori mi se pare că sunt foarte logic şi, în anumite privințe, am sânge rece şi sunt organizat, dar alteori pot fi atât de tânăr, de naiv şi de irealist."

Frances a dispărut în curând şi a apărut Bitsy, de care Eustace s-a îndrăgostit până peste urechi. Bitsy era o doctoriță apaşă, frumoasă şi misterioasă. Nu numai o apaşă, ci chiar o descendentă a ultimului şef apaş, Geromino, şi avea toate calitățile la care visa Eustace: zâmbet larg, părul lung, pielea închisă la culoare, un corp atletic, „ochi care te topeau", încredere, grație. Dar lucrurile nu s-au legat nici cu Bitsy.

„Încă te mai doresc, i-a mărturisit ea, într-o scrisoare în care punea capăt în cele din urmă relației lor. Dar nu pot să vin la tine. Eşti un vrăjitor. Simt că mă vrei pentru nevoile tale. Nu vreau să fiu salvată, nici învățată sau condusă în altă direcție decât cea care mi-e proprie în acest moment. Tu eşti un dăruitor, un învățător. E un lucru bun, pentru unii. Dar simt că mă vrei ca pe un trofeu al tău. Iartă-mă dacă-ți

par dură. Nu asta e intenția mea. Nevoile tale le pun în umbră pe ale mele."

Eustace n-a primit ușor această despărțire.

„OF! LA NAIBA! BITSY! exploda în jurnalul său din februarie 1986.

Plâng, mă prăbușesc pe podea, strig de durere. Of, la naiba, nu găsesc nicio ușurare. Nu reușesc să te uit! Tu! Trebuie să te văd. Tu ești singura soluție...

Inima mea sângerează după tine. Te iubesc cum iubesc viața, întregul univers! Sunt bolnav după tine! Ce pot face? Nu pot face nimic. Nimic nimic nimic NIMIC NIMIC. Of, cum să pot suporta pierderea ta? Te vreau nevastă, tovarășă, ca să împărțim aventurile vieții unul cu altul. Nu voi mai găsi niciodată una ca tine... și ce spune soarta, ce spune Dumnezeu, ce spune energia curgătoare a universului despre *asta*?"

Apoi, din jurnalul lui Eustace Conway din februarie 1987: „Valarie Spratlin. Dragoste. Dragoste nouă. De unde ai venit? Te-a trimis oare Dumnezeu? Ești oare adevărată? Ești cu adevărat a mea? Te iubesc atât de mult cât cred că te iubesc, sau iubesc doar dragostea pe care mi-o dai? Mi-ar plăcea să cred că tu ești răspunsul la rugăciunile mele. Ești tu următorul pas în viața mea agitată, plină de învățăminte și predestinată? Este oare soarta un stăpân puternic și suntem noi predestinați a fi suflete gemene?"

Valarie Spratlin, o femeie atrăgătoare și plină de energie, cu zece ani mai mare decât Eustace, lucra în 1987 la departamentul de resurse naturale din Georgia. Era director peste o cincime din parcurile statului. Auzise despre Eustace Conway și despre „circul său ambulant" de la un prieten din Carolina de Nord, așa că l-a invitat pe Eustace în Georgia să țină niște seminare în complexul ei de parcuri. Îi scria scrisori adresându-i-se cu „Păgânul meu Sălbatic și Primitiv". Îi plăcea întregul tablou iconografic al lui Eustace

– pielea de cerb, cortul indian, totul. Fostul ei prieten fusese un muzician care lucra cu Frații Alman, deci Valarie își petrecuse ultimii zece ani din viață călătorind prin toată țara cu ei; se autocaracteriza drept o persoană gata de aventură.

„Știu că de-abia ne-am cunoscut acum două săptămâni, îi scria Valarie lui Eustace într-un poezioară spontană, dar sentimentele mele pentru tine cresc neîncetat.”

La scurt timp de la prima lor întâlnire, Eustace a rugat-o pe Valarie să vină cu el într-o excursie de trei săptămâni în sud-vest, până la Mesa Verde și pe la toate vestigiile indiene. „La naiba, bineînțeles că da”, a spus ea. Au încărcat bagajele într-o mică Toyota și au pornit-o. Ea își aduce aminte că Eustace nu a vrut nici măcar o dată să cumpere ceva de mâncare; trebuia să șterpelească mâncare sau să mănânce de trei ori pe zi fulgi de ovăz și stafide. „Fir-ar să fie, își aduce ea aminte, era cel mai zgârcit bărbat din câți am văzut vreodată.” A dus-o prin Marele Canion – „nu la o plimbare lejeră, ci cât era ziua de lungă, cu nimic altceva de mâncare decât nenorociții ăia de fulgi de ovăz și niște stafide” – și a doua zi s-au îndreptat spre Canionul Bryce, pentru alte trei zile de mers fără oprire. Astea erau plimbările în stilul Eustace: patruzeci de kilometri în șir, fără nicio pauză.

„Eustace Conway, i-a spus ea în cele din urmă, când, într-o seară, el insista să mai urce încă un vârf ca să vadă un apus de soare, mă pui *prea tare* la încercare.”

El s-a uitat la ea fără să-și creadă urechilor. „Dar, Valarie, poate că n-o să mai vii niciodată aici. Nu-mi vine să cred că renunți la șansa de a vedea o asemenea priveliște frumoasă.”

„Hai să facem o învoială, i-a spus ea. Mă urc pe afurisitul ăla de munte dacă-mi promiți că, după ce ne dăm jos de-acolo, mă duci într-un restaurant adevărat și-mi cumperi *imediat* un hamburger și cartofi prăjiți și o Coca-Cola.”

El a izbucnit în râs. A acceptat şi a convins-o să se cațere. Era romantic şi îndrăgostit, dar nici Valarie nu era un adversar uşor de învins. Era relaxată şi vioaie. Ştia unde să tragă o linie între ea şi Eustace, acolo unde alții găseau că e imposibil să i te opui. Şi era înnebunită după el. Ecologistă prin născare şi educator de formație, dăduse peste tipul ăsta care lua fiecare opinie pe care o avea ea despre lume şi o înmulțea cu cincizeci. Vararie îl susținea în tot ceea ce plănuia el şi nu mult după aceea a avut loc o schimbare în numărul pronumelui pe care-l foloseau în discuțiile despre viitor. Eustace nu mai vorbea despre „nevoia mea de a găsi un pământ bun”, ci despre „nevoia noastră de a găsi pământ bun”. Această femeie părea să fie în toate privințele ceea ce Eustace sperase întotdeauna să găsească: un partener adevărat.

Împreună, Eustace şi Valarie au căutat în tot sudul un loc care s-ar fi potrivit cu utopia lui – adică a lor.

Aşa se face că, spre sfârşitul iernii lui 1986, Eustace Conway a dus-o pe Valarie Spratlin sus, în munții de dincolo de Boone, ca să-i arate locul pe care dorea să-l cumpere. Drumul a fost un coşmar. Sub o ploaie înghețată. Au mers într-o dubă dărăpănată şi veche pe care Eustace abia o cumpărase, cu găuri în podea prin care tot intrau gazele de eşapament. Drumul pe munte-n sus era mai mult o albie secată de râu, plină de bolovani şi de gropi, nu un drum făcut pentru maşini. În cele din urmă au coborât din dubă şi Eustace, încântat, i-a strigat lui Valarie, „Am ajuns! Ăsta este!”

Era un frig năpraznic. Era întuneric. Urla vântul. Valarie nu vedea nimic.

S-a adăpostit sub o cucută mare ca să scape de vremea de afară, dar nişte găinuşe sălbatice care locuiau în copacul de deasupra au început să protesteze, şi mişcările lor au

făcut să-i cadă lui Valarie şi mai multă apă îngheţată pe spate.

„Nu-mi place aici, Eustace”, i-a spus ea.

„O să-ţi placă mâine-dimineaţă”, i-a promis el.

Nu aveau unde se adăposti. Au dormit sub o prelată în noaptea aia, şi a început să ningă. Pe la miezul nopţii, Eustace s-a căţărat singur până în punctul cel mai înalt al proprietăţii şi a fumat o pipă, spunând o rugăciune de mulţumire pentru că-şi găsise destinul. Valarie, tremurând sub prelată, se gândea: „Ninge şi nu ştiu unde naiba sunt şi sunt moartă de frig şi afurisitul ăla de bărbat tocmai a plecat să fumeze o pipă!”

Dimineaţa, însă, când Eustace i-a arătat ţinutul, a început să vadă ce-i plăcea la locul acela. Nu era nimic altceva decât pădure deasă, totuşi Eustace deja avea un plan pentru cele 107 de pogoane ale lumii sale personale – podeţele aveau să fie aici; un loc de instalat cortul acolo; aici ar fi perfect pentru o păşune; acolo ar putea fi instalat hambarul; aici am putea construi cabane pentru oaspeţi; într-o zi o să cumpăr pământul de cealaltă parte a crestei şi o să plantez hrişcă...

Pe toate putea deja să le vadă. Şi felul limpede în care le explica? Ei bine, datorită lui, şi ea le putea vedea.

Terenul avea să-l coste aproape 80 000 de dolari.

Eustace pusese bani de-o parte, dar nu atâţia bani. Şi niciun bancher pe lume nu s-ar fi uitat la un tânăr îmbrăcat în piele de cerb care locuia într-o tepee. Aşa că de unde ar fi putut un om al muntelui să obţină cei 80 000 de dolari de care avea nevoie urgent? Eustace Conway ştia că singura persoană care avea o astfel de sumă era tatăl lui.

Lui Eustace nu-i prea venea să bată la uşa lui pentru bani. Nu se simţea deloc în largul lui când vorbea cu el. Tatăl lui nu-i spusese niciodată vreun cuvânt bun. Nu se arătase niciodată bucuros că „idiotul” său fiu absolvise

magna cum laude facultatea. Nu venise niciodată să asculte conferințele lui Eustace în amfiteatrele pline cu un public captivat; să asculte măcar o singură povestire sau să se uite la o singură fotografie din călătoriile lui Eustace: să citească măcar unul dintre articolele scrise despre fiul său. (Doamna Conway le decupa şi le lăsa pe măsuța de cafea ca soțul ei să le vadă; dar el vedea doar *Wall Street Journal* sau paharul de apă de deasupra lor, ca şi cum ar fi fost invizibile.) Din toate punctele de vedere, Marele Eustace era mai detaşat de copiii săi acum, când plecaseră toți din casa lui.

„Mi-aş dori ca tata să-ți scrie, îi scria mama lui Eustace fiului ei când era la facultate, dar se pare că are multe rețineri. Martei i-a trimis pentru prima oară o scrisoare de ziua ei, şi a fost atât de surprinsă, încât Marta spune că a citit-o cu gura deschisă.”

Eustace era uimit să-şi dea seama că până şi acum, la douăzeci şi ceva de ani, era încă bântuit de suferința din copilărie. Credea că toate aveau să dispară cu vârsta, odată ce părăsise casa părintească. De ce îl mai putea face încă să plângă tatăl lui? De ce mai avea încă vise ce-l trezeau la patru dimineața, „dezgropând vechi amintiri pline de durere şi suferință”? Eustace a fost şocat să constate, întruna dintre vizitele sale de Crăciun în Gastonia, că tatăl său rămăsese „omul cel mai grosolan pe care l-am întâlnit vreodată, omul cel mai rigid pe care l-am întâlnit vreodată, omul cel mai critic pe care l-am întâlnit vreodată”.

Nu că Eustace n-ar fi încercat să se împace cu taică-său. Încercase în adolescență. Mama lui îl încurajase mereu pe Micul Eustace să facă tot ce poate pentru a îmbunătăți relația sa cu Marele Eustace.

„Nădăjduiesc şi mă rog atât de mult ca totul să meargă mai bine pentru tine şi pentru noi toți la anul, îi scrisese ea lui Eustace înainte de ultimul an de liceu. La fel cum tu îți doreşti atât de mult dragostea şi respectul lui, aşa îşi

doreşte şi el dragostea, respectul şi ascultarea ta. E datoria unui copil faţă de părinţii lui. Sunt sigură că unul dintre motivele pentru care s-a arătat atât de dificil în relaţia cu tine este că a fost întotdeauna «vioara a doua» în viaţa ta, de vreme ce *mie* mi-ai dat aproape toată atenţia ta, timpul şi încrederea, atât pentru lucrurile de care aveai nevoie, cât şi în ceea ce priveşte afecţiunea.

Toate au început cu mult timp în urmă, când erai un băieţel şi, datorită faptului că ţi-am acordat prea mult timp şi prea multă atenţie, s-a ajuns la o relaţie foarte nefericită. În acest moment încă se mai poate să dezvolţi o nouă relaţie fericită cu tatăl tău, dar ţine de tine să o faci posibilă. În tinereţe structurile şi atitudinile comportamentale sunt mult mai flexibile. *Înghite-ţi toată mândria* ca să asculţi de tatăl tău şi să admiţi că ai făcut şi ai spus lucruri în trecut ce nu i-au fost pe plac, şi fii gata să-i faci pe plac atât cât îţi stă în putere."

Aşa că Eustace, de când avea doisprezece ani, îi scria scrisori tatălui său.

Ştia că el se considera un interlocutor bun şi spera că îşi vor îmbunătăţi relaţia dacă se exprimă cum trebuie. Lucra la scrisorile alea săptămâni întregi, încercând să găsească modul cel mai matur şi mai plin de respect pentru a i se adresa Marelui Eustace. Îi scria că ştia că aveau o relaţie dificilă şi că ar dori să facă în aşa fel încât să se rezolve problemele dintre ei. Îi sugera că ar fi fost bine ca cineva să-i ajute să-şi vorbească. Îi spunea că îi părea rău că-l dezamăgise, şi probabil că dacă ar discuta despre problemele lor cu calm, ar putea să-şi schimbe comportamentul pentru a-l face pe tatăl său mai fericit.

Tatăl său nu răspundea niciodată la scrisori, deşi din când în când citea câte una cu un aer batjocoritor, ca să-i amuze pe fraţii lui Eustace. Erau atâtea lucruri de care puteai să-ţi baţi joc: ortografia lui Eustace, gramatica,

îndrăzneala lui de a i se adresa ca de la egal la egal – lucruri de genul acesta.

Marele Eustace se distra mai ales cu scrisoarea pe care Micul Eustace i-o trimisese când era la liceu, în care sugera că fratele lui, Walton, care avea o minte sclipitoare şi o fire sensibilă, ar fi fost mai potrivit pentru o şcoală privată, în care să nu fie agresat de copiii localnicilor din Gastonia High. Cât a mai râs! Marele Eustace a tot citit scrisoarea celorlalți copii, şi toată lumea, până şi Walton, era îndemnată să-şi bată joc de Micul Eustace pentru îndrăzneala de a-i spune tatălui său cum stau lucrurile în familie.

Iar când a ajuns la vârsta adultă, de multe ori Eustace s-a surprins în aceeaşi ipostază.

„Nu-ți scriu ca să-ți provoc suferință sau întristare, scria el odată, de la bărbat la bărbat. Dimpotrivă. Îmi cer iertare că ți-am provocat suferință sau orice altceva în afară de lucruri bune în viața ta. Am vrut întotdeauna să fiu un om bun. Bun pentru tine, bun pentru mama, bun pentru toată lumea. Am imensă nevoie să fiu acceptat de tine, să fiu apreciat, lăudat, considerat ceva mai bun decât un gunoi (prost, ignorant, ratat, bun de nimic). E un mare gol acolo unde caut dragoste. Tot ce-am vrut în viață a fost dragostea ta. Mă simt ca o molie aproape de o lumânare. Probabil că ar trebui să-mi accept înfrângerea şi să mă țin departe de tine. Dar negarea şi distanța nu acoperă nevoia mea de a fi acceptat de tine."

Din nou, niciun răspuns.

Aşa că, într-adevăr, relația nu progresa deloc. Eustace avea nevoie de mulți bani, iar tatăl său, cumpătat şi econom, îi avea. Eustace nu-i ceruse tatălui său nici măcar un cent; era o chestiune de mândrie. Când domnul Conway i-a spus odată tânărului Eustace că ar trebui să discute despre o rentă, Eustace i-a spus, „Nu cred că merit vreo

rentă”, şi discuția s-a încheiat. Eustace nu i-a cerut niciodată tatălui său să-l ajute să plătească facultatea, deşi domnul Conway plătise bucuros toate cheltuielile şcolare pentru ceilalți copii. Cum ar fi putut deci Eustace Conway să se ducă, adult fiind, la tatăl său, în 1987, şi să-i ceară un împrumut? Un împrumut destul de mare.

Conversația, aşa cum ne putem lesne imagina, nu a fost una politicoasă.

Bătrânul l-a tras de urechi pe Eustace: era predestinat să eşueze în ceea ce voia să facă; să nu se aştepte la nicio milă din partea lui când va veni şeriful să-i arate hârtiile de faliment; şi cine se credea el, oricum, să-şi închipuie că poate să-şi asume responsabilitatea îngrijirii a 107 de hectare de pământ şi a conducerii unei afaceri?

„Te înşeli când crezi că-ți poate reuşi aşa ceva”, i-a spus tatăl său, în repetate rânduri.

Eustace era ca o stâncă într-un curent de apă, lăsând potopul rece să se repeadă asupra lui, ținând gura închisă, palid, repetându-şi în gând refrenul mângâietor: *Ştiu că am dreptate, ştiu că am dreptate, ştiu că am dreptate...*

Şi, în cele din urmă, tatăl său i-a împrumutat banii.

Cu o dobândă bună, evident.

Pe data de 15 octombrie 1987, Eustace Conway a cumpărat prima bucată din Turtle Island. Şi imediat s-a pus pe treabă, încercând să strângă bani. Într-un an de zile, îi înapoia tatălui suma împrumutată. Eustace a reuşit să strângă banii într-un timp atât de scurt, muncind ca un nebun, străbătând tot sudul într-un tur de conferințe care erau o pedeapsă fizică şi emoțională, ca să învețe, să predice şi să influențeze. Valarie şi-a folosit toate relațiile cu Serviciul Parcului pentru a-i obține contracte în şcolile şi centrele care se ocupau cu natura, iar Eustace s-a transformat într-un auto-promotor hotărât.

„Au fost emoționanți acei primi ani la Turtle Island, își aduce astăzi aminte Valarie. Eustace locuia cu mine într-o casă frumoasă din Georgia, planificându-și conferințele și încercând să-i înapoieze banii tatălui lui. I-am fost agent, organizându-i întâlniri în tot statul. Şi, în cele din urmă, am renunțat la postul pe care-l ocupam, mi-am vândut casa și ne-am mutat la Turtle Island. Mă duceam după fericirea mea. Acolo voiam să fiu. Am muncit din greu să punem locul acela pe picioare. L-am ajutat să construiască o cabană pentru unelte, pentru că cel mai important lucru pentru Eustace era un loc unde să-și poată pune la adăpost toate uneltele de care avea nevoie pentru a crea restul viziunii sale. Am locuit într-o tepee și am gătit pe o plită cu lemne, dar eram fericită să trăiesc astfel pentru că doream să învăț. Credeam în ceea ce făceam. Credeam în ceea ce învățam. Eram într-o misiune spirituală de una singură, iar Eustace avea și el misiunea lui."

Viața lor era și un coșmar, și o comedie. Eustace era pe drumuri mare parte a timpului, și trebuia să care fiecare bucată de hârtie, fiecare cec, fiecare teanc de scrisori într-o geantă veche de piele. Țineau fișele cu adresele școlilor și pliantele în cutii, în tepee, și se umezeau de la ploaie, le rodeau șoarecii și mucegaiul. Nu aveau telefon. Odată, Eustace a mers pe jos până în vale să-l roage pe unul dintre vecini, pe bătrânul Lonnie Carlton, să-i împrumute telefonul pentru niște convorbiri interurbane în interes de serviciu, pentru care intenționa să plătească. Pentru un bătrân fermier apalașian cum era Lonnie, o convorbire interurbană era un eveniment ce avea loc o dată pe an, probabil la moartea cuiva din familie, și care nu dura cu siguranță niciodată mai mult de două minute. Ei bine, Eustace a luat acel telefon și a vorbit cu directorii de școli și cu liderii cercetașilor și cu reporterii de ziare din tot sudul timp de

şase ore pline. Bătrânul Lennie a stat acolo şi s-a uitat la el în tot acest timp, cu gura căscată.

Când şi-a dat seama că o să aibă nevoie de un telefon al lui, Eustace a tras o linie telefonică de la casa unui vecin până într-o peşteră din apropiere, pe care a transformato în birou. Cobora muntele şi apoi se cățăra în peşteră, noaptea, în timpul iernii, şi făcea ceea ce a numit mai târziu „nişte mici afaceri destul de bune”, construindu-şi relații, luând notițe şi făcând toată această muncă la lumina focului care trosnea. Mai târziu a obținut autorizația de a trage o linie de telefon în şura pentru vite a vecinului său, Will Hicks.

Valarie a învelit telefonul într-un răcitor de polistiren, să nu ruginească de la umezeală. Îşi aduce aminte cum dădea telefoane şi negocia tarife intransigente pentru conferințe din pod, unde fânul era pus la uscat, iar dedesubt mugeau vacile sub ea.

„Oamenii de la celălalt capăt al firului întrebau «Ce-i cu zgomotul ăsta?» şi eu îi răspundeam «A, e deschis televizorul în cealaltă cameră». Vă spun că era ca în *Green Acres*[15] ce-aveam noi acolo. Apoi telefonul s-a udat şi s-a stricat. Am încercat să-l usuc punându-l pe plita încinsă. Desigur, s-a topit cu totul, era ca într-un tablou de Salvador Dali. Aşa trăiam.”

Ceva trebuia să se schimbe. Într-o seară, Eustace a scos-o pe Valarie la restaurant pentru o cină simpatică la Boone, la Red Onion Café, să-i mulțumească pentru toată munca făcută. În timpul cinei, pe şervețelele de hârtie de la masă, a schițat clădirea biroului de care hotărâse el că aveau nevoie. Dându-şi seama că avea o pauză de patruzeci de zile – o vacanță extraordinară – între conferințele contractate, a calculat, în timpul cinei, că poate să construiască biroul în

---

[15] Serial american în care un cuplu se mută de la oraş la o fermă, la țară (n. Tr.).

acel răgaz. Altfel n-avea să-l facă niciodată. În zorii zilei următoare, Eustace s-a pus pe treabă.

Clădirea urma să aibă panouri solare pasive, o suprafață de 180 m², şi voia să o construiască din zgură, sticlă şi lemn foarte puțin prelucrat. Eustace nu ştia exact cum să construiască o clădire solară şi nu construise niciodată ceva mai sofisticat decât un adăpost pentru unelte, dar era al naibii de sigur că poate face acest lucru. A ales un loc bun şi însorit, aproape de intrarea pe Turtle Island, pentru a folosi biroul pentru primirea vizitatorilor şi pentru a fi la o distanță considerabilă de centrul taberei, aflat în adâncul pădurii. A săpat în pământ trei laturi, pentru a păstra căldura, iar Valarie l-a ajutat să pună o podea de cărămidă care să absoarbă căldura naturală. Intrarea era făcută din nişte frumoase ferestre franceze cumpărate cu cinci dolari dintr-o piață de vechituri. Clanțele erau din coarne de căprioară. Eustace a pus ferestre mari şi a instalat nişte lucarne în acoperişul biroului, toate recuperate de la deşeuri, pentru lumină şi căldură.

Partea din față a acoperişului, care se poate vedea, e din şindrilă, pentru valoarea estetică. La partea din spate însă a făcut economie şi a folosit tablă de cositor. Pereții interiori sunt lambrisați cu plăci de pin alb, late de 60 cm, pe care Eustace le-a recuperat dintr-un vechi hambar abandonat şi care dau încăperii căldură şi profunzime. Din resturile unui şopron, Eustace a făcut două birouri mari şi nişte rafturi solide pentru cărți, care împart încăperea în două spații de lucru. Pe jos a pus un preş vechi pe care-l găsise la o licitație în Navajo. Pe rafturile de sus de pe pereți a pus coşuri şi ceramică rară, inclusiv un vechi vas *pueblo* pe care Eustace îl văzuse pe veranda unei case din Raleigh într-o după-amiază. Dându-şi seama despre ce e vorba, s-a oferit să-l cumpere pentru douăzeci de dolari. „Desigur, i-a spus stăpâna casei. Luați-l.

M-am săturat să tot mătur în jurul vechiturii ăsteia.” Mai târziu, Eustace a trimis o fotografie a vasului unui expert de la Sotheby, care i-a estimat valoarea la câteva mii de dolari.

Biroul din Turtle Island este o clădire încântătoare. Înăuntru e plin de opere de artă frumoase şi de cărți. În jurul lui cresc florile sălbatice ale lui Eustace – irişi, iarba fiarelor şi condurul doamnei. E o clădire călduroasă, organică, primitoare, cu o structură solară extrem de eficientă, dotată cu telefon şi robot telefonic. Eustace a proiectat-o, a construit-o, a decorat-o şi a aranjat totul împrejur în patruzeci de zile.

Încă de pe atunci, Eustace îşi câştigase prin munți reputația de băgăreț. De exemplu, când şi-a cumpărat cheresteaua de la un bătrân apalaşian, pe nume Taft Broyhill, care avea o fabrică de cherestea. Eustace lucra toată ziua la clădirea sa şi apoi şi noaptea, la lumina farurilor camionului. Când avea nevoie de mai multă cherestea, se ducea pe muntele alăturat şi făcea o vizită fabricii lui Taft Broyhill la miezul nopții, îl trezea pe fermier, cădea la învoială cu el în plină noapte, ca să nu piardă prețioasa lumină din timpul zilei cu comerțul. Apoi venea înapoi la Turtle Island, dormea trei sau patru ore, şi începea din nou să muncească la clădire cu mult înainte de zorii zilei.

Într-o noapte, când se îndrepta spre casa lui Taft Broyhill, în miez de noapte, îl însoțea un prieten care venise să-l ajute câteva zile. În timp ce bătrânul punea cheresteaua în camion, Eustace a observat într-o grămadă de lemne vechi un butuc de hicori superb, o bucată de lemn mult prea frumoasă pentru a fi transformată în cherestea. L-a întrebat pe bătrân dacă o poate cumpăra şi dacă n-ar vrea să i-l taie la nişte dimensiuni potrivite.

„La ce-ți trebuie?” l-a întrebat bătrânul.

„La ce, i-a explicat Eustace, tocmai mă gândeam cât de bun ar fi acest hicori tare să sculptez mânere şi cozi pentru unelte şi lucruri de genul ăsta.”

Bătrânul, amabil, a pornit maşina de tăiat cheresteaua şi, la lumina farurilor camionului lui Eustace, la miezul nopții şi prin ninsoare, a început să taie buşteanul de hicori. Apoi s-a oprit deodată, a oprit şi maşina, şi s-a ridicat în picioare. S-a uitat o vreme la Eustace şi la prietenul lui. Eustace, întrebându-se care era problema, aştepta ca Taft Broyhill să ia cuvântul.

„Ştiți, a tărăgănat în cele din urmă bătrânul, mă întreb ce faceți voi, măi băieți, în timpul vostru *liber*?”

Eustace se omora cu munca. După ce a terminat de construit biroul, a pornit-o din nou pe drumuri, făcea bani predicând despre fericirea vieții primitive, despre înțelepciunea amerindienilor băştinaşi şi despre beneficiile „vieții simple”. Zbura înnebunit de la un stat la altul, încercând să-i convingă pe oameni să renunțe la viața lor stresantă şi să se bucure de comuniunea caldă cu natura. Un ritm cumplit. Un prieten i-a adus un detector de radare ca să mai scape de amenzi pentru viteză, în graba lui nesfârşită către vreo prezentare. Prin februarie 1988, Eustace părea pe marginea prăpastiei, frizând nebunia, când scria:

„Cursă lungă, mare călătorie, această dorință să duc la bun sfârşit ceea ce fac acum, un băiat sărac care plăteşte o bucată mare de pământ. Atât de multe de făcut, munca de zi cu zi, foarte greu, chiar şi astăzi – o zi fără cursuri sau conferințe; am petrecut douăsprezece ore cu hârtiile, răspunzând la solicitări şi primind şi mai multă muncă, mai mult mai mult mai mult MAI MULT una peste alta. Rezist, asemenea unui halterofil entuziast, plin de adrenalină; muncesc până şi în somn – somnul-muncă, aşa-i spun –, renunțând la timpul în care aş putea s-o iubesc pe Valarie,

renunțând la timpul în care aş putea culege flori… Atlanta, apoi Augusta, Toccoa şi apoi în Clarksville – prostituându-mi timpul în folosul a sute de oameni – zi de zi pe scenă, pe scenă, pe scenă UUUURLÂÂÂND!

Trăiesc din puterea scenei şi din fluxul de energie, adunându-le laolaltă…

Dorm şapte minute, apoi mă trezesc – conduc – fii extraordinar. Eşti cel mai bun! Se încurcă în sforile tale ca şi cum ai fi o marionetă ce trebuie muncită, controlată, ascultată şi căreia i se spune înainte, înapoi… ah, şi lipsa de înțelegere! Nu vă dați seama că am nevoie de odihnă? Nu vă dați seama că am nevoie de aer? Trebuie să respir, ce naiba! Lăsați-mă în pace, ticăloşi proşti! Nu vedeți? Oameni proşti, nu înțelegeți? *Un discurs nemaipomenit, ai fost la înălțime!* Am auzit-o de atâtea ori, parcă ar fi o poezie. La naiba. Îmi obțin pământul. Am de protejat o natură liniştită în care să dorm într-o zi, la capătul unui lung tunel – ce paradox… Cât de mult să-i las pe alții înăuntru?

Of, oameni buni din lumea-ntreagă, VĂ IUBESC – dă-mi putere, Doamne, să-mi continui drumul. Într-o zi o să găsesc ferigi moi şi un soare sub care să mă aşez şi să mă odihnesc. Pacea.”

Şi, la câteva săptămâni după aceea, la sfârşitul unei perorații asemănătoare:

„Să nu mai vorbim de încercarea de a-mi da seama dacă vreau ca Valarie să fie perechea mea pe viață.”

În vara anului 1989, Eustace primea primii oaspeți la Turtle Island.

Turtle Island nu mai era un vis – era o instituție. Eustace îşi făcuse broşuri, cărți de vizită, polițe de asigurare, truse de prim ajutor. Era adevărat. Tuturor copiilor le plăcea, în fiecare an. În loc să-i lase pe părinți să-i conducă pe copii pe munte, până la locul de parcare improvizat, Eustace îşi trimitea angajații să întâmpine familiile pe drum şi apoi

veneau cu toții pe jos până la Turtle Island. Părinții nu puteau să urce până sus? Ei, ce păcat. *Luați-vă la revedere aici, dragilor.* Şi, astfel, copiii intrau în valea fertilă de la Turtle Island prin pădure, pe jos, pătrunzând în împărăție printr-o uşă sacră şi secretă. Pădurile dădeau în pajiştile inundate de soare ale taberei, unde copiii găseau această minunată lume nouă, diferită de orice altceva putuseră vedea până atunci. Fără electricitate, fără apă curentă, fără trafic, fără *magazine*.

Şi, când ajungeau acolo, Eustace Conway le ieşea în întâmpinare, îmbrăcat cu hainele lui din piele de cerb şi arborând surâsul cel mai liniştit. În timpul verii, îi învăța pe copii să mănânce lucruri despre care nu ştiau că sunt comestibile, să ascută şi să folosească cuțitele, să-şi sculpteze propriile linguri, să facă noduri şi să joace jocuri amerindiene. Le spunea să-şi taie o şuviță din păr, să o lase drept ofrandă de mulțumire de fiecare dată când tăiau o creangă dintr-un copac viu. Îi învăța să se respecte unul pe altul şi să respecte natura. Îşi propusese să vindece răul spiritual provocat de cultura americană modernă. Într-o zi se plimba prin pădure cu un grup de copii, când a dat peste un măceş. Nici n-a apucat bine să le spună copiilor cât de delicios era gustul acelor frunze, că s-au năpustit ca lăcustele să-i rupă crengile.

„Nu, le-a spus Eustace. Nu distrugeți toată planta! Luați o singură frunză, ciuguliți un pic din ea, şi dați-o mai departe. Nu uitați că lumea nu e aici pentru a fi consumată şi distrusă. Nu uitați că nu sunteți ultimii care trec prin aceste păduri. Sau ultimii care trăiesc pe această planetă. Trebuie să lăsați ceva în urmă."

I-a învățat până şi cum să se roage. După ce copiii se trezeau în zori, Eustace îi ducea pe dealul unde se rugase în prima iarnă dormită la Turtle Island. Locul era numit „dealul răsăritului de soare", şi se aşezau acolo în tăcere,

uitându-se la răsărit, meditând cu toții la ziua care începea. Îi ducea pe jos la cascade şi heleşteie, cumpărase un cal bătrân ca să-i poată purta încoace şi-ncolo. Îi învăța cum să prindă şi să mănânce raci de râu şi cum să pună capcane pentru animale mici.

Dacă vreun copil spunea: „Nu vreau să omor un animal fără apărare”, Eustace zâmbea şi-i explica: „Să-ți spun un mic secret, prietene. În natură nu există niciun animal «lipsit de apărare». Ştiu doar câțiva oameni care-s fără apărare.”

Avea, în sfârşit, locul lui, un loc unde să poată preda într-un mediu interactiv, timp de douăzeci şi patru de ore pe zi, fără vreo altă distracție şi fără ca timpul sau resursele să-i fie limitate. Tot ce dorea să le arate elevilor se afla la îndemână. Ca şi cum ar fi locuit într-o enciclopedie.

Când se plimba prin natură, obişnuia să spună: „Ciuperca de-acolo este comestibilă. Trebuie să aveți mare grijă cu specia aceasta, pentru că mai sunt patru ciuperci care arată exact la fel. Două dintre ele sunt otrăvitoare şi două nu.

Singurul mod în care le puteți deosebi e să rupeți ciuperca în două şi să puneți limba pe substanța lăptoasă dinăuntru. Vedeți? Dacă are un gust amar, e otravă.”

Sau le vorbea despre cum aveau grijă oamenii primitivi de sănătatea lor şi ce fel de alun foloseau pentru a se trata. „Creşte chiar aici şi e bun pentru tot felul de răni.”

Sau spunea: „Acesta este un mesteacăn negru. Mestecați o bucată din chestia asta. Are gust bun, aşa-i? Scoarța din interior este cea mai valoroasă.

Pe vremuri, se făcea bere de mesteacăn. Poate că o să facem şi noi mai târziu.”

Era în al nouălea cer când vedea ce succesul are creația lui. Părea să nu existe nicio limită pentru ceea ce i-ar fi putut învăța pe alții acolo. Copiii se întorceau acasă şi

părinții îi scriau lui Eustace: „Ce i-ați făcut fiului meu, de s-a maturizat atât de mult? Ce l-ați învățat de a devenit atât de atent la lumea care-l înconjoară?”

Eustace ținea şi seminare de o săptămână pentru adulți. Când a scos un astfel de grup la o plimbare prin pădure şi mergeau pe albia unui râu, una dintre femei, care nu mai fusese niciodată în pădure, a început să țipe. Văzuse un şarpe înotând împotriva curentului. Eustace avea pe el doar o pânză care-i acoperea şoldurile, aşa că s-a băgat în apă, a prins şarpele cu mâna şi i-a explicat liniştit femeii de la oraş fiziologia animalului. A rugat-o să pună mâna pe el şi să se uite în gura lui. În cele din urmă, femeia a luat şarpele în mână, în timp ce prietenii ei îi o fotografiau.

Cu o altă ocazie, Eustace a dus un grup de copii de grădiniță la o plimbare prin pădure. Le-a arătat acoperişul dens de frunze şi le-a vorbit despre diferitele specii de arbori. Apoi i-a lăsat să bea apă dintr-un izvor, ca să le arate că apa iese din pământ, şi nu doar din robinete. I-a lăsat să mestece scoarță de măcriş, şi au fost uimiți să vadă că Eustace are dreptate, semăna la gust cu bomboanele acidulate. Pe când mergeau prin pădure, le-a explicat cum funcționează solul pădurii, ciclicitatea lui. Le-a explicat cum se infiltrează apa în pământ şi cum hrăneşte rădăcinile copacilor; cum trăiesc în solul pădurii insecte şi animale, mâncându-se unele pe altele, şi toată materia organică pe care o pot găsi, menținând ciclul în funcțiune.

„Pădurea e vie”, le-a spus el, dar vedea că puştii nu prea înțeleg. Apoi le-a pus o întrebare: „Cine vrea să mă ajute?” Un băiețel a făcut un pas înainte şi Eustace – cu ajutorul copiiilor – a săpat două şanțuri superficiale; ceilalți copii i-au îngropat pe amândoi în aşa fel încât numai fața le ieşea afară din pământ, uitându-se drept în sus.

„Acum *noi* suntem solul pădurii, a spus Eustace. Hai să le spunem celorlalți ce vedem şi ce simțim. Să le explicăm ce ni se întâmplă."

Eustace şi copilul de cinci ani au rămas o vreme acolo, în aluatul moale al pădurii, şi au descris ceea ce vedeau şi simțeau. Cum i-a bătut soarele pe față o vreme şi cum a venit umbra odată cu mişcarea crengilor de deasupra lor.

Au descris acele moarte de pin ce cădeau peste ei şi picăturile de umezeală de la fostele ploi aterizând pe obrajii lor, insectele şi păianjenii care le circulau pe față. Era uimitor. Copiii erau vrăjiți. Şi după aceea, bineînțeles, toți au vrut să fie îngropați. Aşa că Eustace i-a îngropat pe fiecare pe rând, transformând fiecare copil pentru scurtă vreme în podeaua pădurii şi surâzând încurajator în timp ce glasurile lor ascuțite, semn că au înțeles, umpleau aerul umed şi curat.

„*Este* vie!" tot spuneau ei. „*Este* vie!"

Aproape că nu le venea să creadă.

Capitolul 6

Obligațiile mele publice îmi mănâncă tot timpul... Am fost foarte mulțumit să aud că prima ediție a cărții mele s-a vândut în întregime... Aş dori să ştiu dacă aveți vreun agent în New Orleans şi în oraşele de pe Mississippi, acolo aş vinde mai bine decât în alte locuri... Trimiteți-mi 10 exemplare, aş vrea să le dăruiesc prietenilor mei apropiați. De asemenea, aş dori să înțelegeți că Thomas Chilton din Kentucky este îndreptățit să primească o jumătate din cei 62,5% din profiturile mele, conform înțelegerii dintre dumneavoastră şi mine...

Fragment dintr-o scrisoare de afaceri scrisă de Davy Crockett editorului memoriilor sale

În mai 2000, stăteam în fața lui Eustace Conway, în biroul său însorit. Între noi era o cutie mare de carton care, dacă e să ne luăm după eticheta originală, conținuse cândva un *Fierăstrău electric şi lubrifiant marca Stilh*. În această cutie Eustace păstrează toate informațiile despre parcelele lui de pământ, care însumează astăzi peste o mie de pogoane. Cutia este plină cu dosare etichetate, puse alandala: „Formulare de cedare a terenurilor”, „Hărți Johnson”, „Chitanțe de impozite funciare”, „Pământul lui Cabell Gragg”, „Informații prioritare”, „Administrarea pădurii” şi un dosar extrem de gros cu eticheta „Persoane care vor pământ şi pământ de vânzare”.

Cu câteva luni în urmă, călărisem împreună cu Eustace prin treizeci de centimetri de zăpadă tare, înconjurând toată proprietatea lui, Turtle Island.

Plimbarea noastră călare a durat câteva ore, şi în unele locuri ne-am dat jos de pe cai ca să reuşim să urcăm sau să coborâm pereții aproape perpendiculari ai dealurilor, dar Eustace nu s-a oprit o clipă din vorbit. Mi-a arătat fiecare copac şi fiecare piatră de hotar şi mi-a spus cine era proprietarul cu care se învecina, ce făcea el cu pământul lui şi cât de mult ar fi gata să plătească într-o zi pentru acel pământ. După ce am văzut Turtle Island la fața locului, voiam să o văd şi pe hartă.

Aşa că Eustace a scos o hartă uriaşă şi a desfăşurat-o, ca un pirat.

Proprietatea era schițată în parcele mici şi mari, legate una de alta, şi mi-a spus cum obținuse fiecare bucățică, în timp. Am avut în fața ochilor portretul unui geniu. Eustace adunase totul ca un maestru în ale şahului. A cumpărat prima dată cele 107 hectare care alcătuiesc valea Turtle Island şi apoi, pe măsură ce a mai câştigat nişte bani, a cumpărat, încet, încet, toate culmile dimprejur. Vârfurile

dealurilor sunt cele mai valoroase pentru agenții imobiliari, în fond şi la urma urmei, de vreme ce toată lumea îşi vrea casa în vârf de munte. Cumpărând culmile, Eustace făcuse ca dealurile aflate sub ele să fie mai puțin atractive pentru agenții imobiliari, şi era puțin probabil să fie vândute altcuiva înainte ca Eustace să-şi poată permite să pună mâna pe ele.

„Îmi doream toate crestele tuturor culmilor din jurul meu, îmi spunea Eustace. Voiam să pot să mă uit în sus din valea mea şi să nu văd poluare luminoasă, case, eroziuni care să-mi distrugă pădurea, şi nu voiam să aud alte sunete în afară de cele făcute de natură. Crestele culmilor erau cheia problemei şi pentru că în genere pe culmi se construiesc şoselele, odată ce prin pădure trece o şosea, eşti mort. Şoselele aduc oameni şi oamenii aduc distrugerea, iar eu trebuia să împiedic acest lucru. Aşa că am cumpărat toate crestele. Dacă n-aş fi făcut-o, acum am fi avut o şosea pe-aici, mai mult ca sigur."

Odată ce a devenit proprietarul crestelor, a umplut golurile, cumpărând pantele care legau valea lui de vârfurile munților din preajmă. Astfel şi-a protejat cursurile de apă. El îşi transforma de fapt proprietatea dintr-un mic bazin plat, la o altitudine joasă, într-o ceaşcă mare, o vale perfectă, care avea să fie protejată de munți din toate părțile. Cumpărase o parcelă crucială de 114 hectare, numită Pământul lui Johnson. („Dick Johnson deținea 40 000 de acri lângă mine, şi i-a scos la vânzare. Desigur, nu-mi puteam permite să cumpăr tot lotul, dar trebuia să asigur această mică parcelă aflată chiar pe perimetrul Turtle Island, ca să mențin un tampon între rezervația mea naturală şi planurile de dezvoltare imobiliară." Pământul lui Johnson a fost o achiziție urgentă; Eustace trebuia să facă rost de bani în două zile, şi a reuşit.) Apoi a cumpărat o altă bucățică de pământ, pe care a numit-o Coada de Balenă,

datorită formei sale. („Este o suprafață frumușică, cu o panoramă vastă spre vale, și știam că într-o zi o s-o viziteze cineva și o să-și spună că ar fi un loc frumos pentru o casă, așa că trebuia s-o iau eu.”) Apoi a cumpărat cea mai scumpă și cea mai mică bucată de pământ, de-abia acoperind cinci pogoane, pentru care ar fi dat o mână și-un picior. („Mi-am dat seama că, dacă o cumpăr, pot controla accesul la imensa proprietate de partea cealaltă, de vreme ce acest locșor este singurul unde poți construi o șosea. Nu-mi puteam permite să cumpăr uriașa proprietate, dar îmi puteam permite să cumpăr treptat această mică barieră de aici. Doar ca măsură de protecție. Și poate că într-o zi o să reușesc să cumpăr și ce rămâne, fără să am vreo concurență serioasă.”)

Dar partea cea mai importantă din Turtle Island a fost lotul de 156,16 acri numit Pământul lui Cabell Gragg. Cabell Gragg era un viclean fermier bătrân care deținea o bucățică de pământ chiar în spate la Turtle Island. Era ultima bucată de care avea nevoie Eustace ca să-și completeze sursele de apă ce ar fi făcut valea sa inviolabilă. Încă de când a văzut prima dată pădurile respective, Eustace știuse că acela va fi locul în care o să-și construiască o casă într-o zi.

Nu erau cei mai ispititori 156,16 acri de pământ din lume, dar dacă ar fi pus cineva mâna pe ei, dacă i-ar fi defrișat, poluat sau construit pe ei, Turtle Island ar fi fost otrăvită prin proximitatea cu acest loc. Acea bucată de pământ era crucială. Era călcâiul lui Ahile al lui Eustace.

„Dacă n-aș fi putut să pun mâna pe Pământul lui Cabell Gragg, spunea Eustace, visul meu ar fi luat sfârșit. Dacă altcineva ar fi cumpărat proprietatea, s-ar fi isprăvit cu mine. M-aș fi dus a doua zi și aș fi vândut tot pământul pe care-l am, aș fi renunțat la visul meu, pentru că nu s-ar mai fi putut realiza. Ar fi trebuit s-o iau de la capăt în altă parte.

Timp de aproape zece ani, în fiecare zi mi-am stors creierii cum să reuşesc – construind, făcând pajişti şi poduri –, ştiind în tot acest timp că, dacă n-o să pot cumpăra Pământul lui Cabell Gragg, toată munca mea a fost în zadar.”

Din 1987 până în 1997, Eustace a încercat din răsputeri să pună mâna pe acele 156,16 de pogoane. Nu citeşti zece pagini la rând din jurnalul lui din acea perioadă fără să dai cel puțin o dată de Pământul lui Cabell Gragg.

Eustace i-a scris acestuia nenumărate scrisori, l-a dus să-i arate Turtle Island, i-a trimis cadouri şi, mai târziu, chiar l-a vizitat în sanatoriul particular unde se afla, ca să negocieze termenii tranzacției. De zeci de ori Eustace a crezut că reuşise, dar bătrânul Cabell Gragg revenea asupra deciziei ca să dubleze prețul sau să-i spună că găsise o ofertă mai bună. Îl scotea din minți. Eustace avea o sticlă de şampanie pe care o păstra s-o bea în cinstea cumpărării acelui pământ şi, după zece ani, pe sticlă se aşternuse (după cum spune Eustace, în felul său foarte precis) un strat de „0,15 centimetri de praf”. Era gata să facă cea mai nebunească propunere pentru a obține proprietatea. La un moment dat, când Gragg şi-a manifestat interesul față de o casă victoriană fantezistă din Boone, Eustace aproape că a cumpărat-o pentru a i-o oferi lui Cabell în schimbul pământului, dar înțelegerea a căzut.

În cele din urmă, Eustace a reuşit să obțină prețiosul Pământ al lui Cabell Gragg. Dar, la nivel personal, prețul plătit a fost foarte mare, iar calea aleasă a fost cea mai îndrăzneață şi riscantă.

L-a obținut făcându-se frate cu dracul.

Lângă locul în care trăieşte Eustace se află un munte, unde ani de zile n-a fost decât pădure. Zeci de mii de acri din acest munte se ridicau pe verticală deasupra pământului lui Eustace şi, încă de pe vremea când văzuse

pentru prima oară Turtle Island, visase să-l cumpere pe tot şi să-şi înmulţească proprietăţile. Nu ştia că avea să o facă, dar avea de gând să găsească o cale.

De fiecare dată când venea cu maşina la Turtle Island, pe drumul dinspre Boone, trecea pe lângă o belvedere unde putea să-şi parcheze camionul pe marginea drumului şi să stea puţin să contemple trecătoarea şi văile; se vedeau perfect atât proprietatea sa, cât şi muntele superb, enorm şi împădurit de lângă ea. Îşi zicea: *Într-o zi... cumva...*

Şi apoi, într-o după-amiază din 1994, în timp ce-şi conducea camionul dinspre Boone spre Turtle Island, a văzut un Cadillac la belvederea sa favorită. Patru bărbaţi în costume stăteau lângă maşină, uitându-se cu binoclurile peste trecătoare la acel munte superb, enorm şi împădurit. Eustace a simţit că i se opreşte inima-n piept. A ştiut chiar în acel moment că visul său de a poseda acel munte era, din clipa respectivă, terminat. Nu ştia cine erau acei bărbaţi, dar era al naibii de sigur *ce* erau şi ştia pentru ce veniseră.

Morala din *Întoarcerea în dumbrava umbroasă* se repeta. Nu există nici un alt motiv pe lume pentru care bărbaţi în costume să scruteze pădurile cu binocluri lipite de ochi în acel colţ pierdut din Apalaşia, sigur voiau să cumpere ceva. Eustace şi-a tras camionul chiar lângă Cadillac şi s-a dat jos.

Surprinse, costumele s-au întors. Au lăsat binoclurile jos şi s-au uitat la el. Cu mâinile înfipte-n şolduri, Eustace i-a măsurat cu privirea. Unul dintre bărbaţi s-a înroşit, nervos, altul a tuşit. Ca şi cum ar fi fost prinşi furând ceva sau făcând sex.

„Pot să vă servesc cu ceva, domnilor?” i-a întrebat Eustace, fioros.

Dar era deja prea târziu; se serveau deja singuri.

Nu i-au spus un cuvânt lui Eustace în ziua respectivă, dar adevărul a ieşit la suprafaţă în lunile următoare. Un tip

numit David Kaplan a venit în oraş căutând să cumpere tot pământul disponibil în zonă, ca să construiască o staţiune de odihnă costisitoare, rezervată elitei, numită Heavenly Mountain[16] unde credincioşi bogaţi vor putea veni şi practica meditaţia transcendentală, înconjuraţi de lux. Heavenly Mountain ar fi avut nevoie de şosele, de un teren de aterizare pentru elicopter, de un teren de golf, unul de tenis şi de multe clădiri.

David Kaplan era inteligent, ambiţios şi părea să aibă toţi banii din lume.

Pogon după pogon, a cumpărat tot pământul de care avea nevoie. Vechile ferme, trecătorile răzleţe, râurile limpezi, păşunile şi văile stâncoase – le-a cumpărat pe toate. Circula o glumă printre localnici, şi anume că tranzacţiile cu terenuri cumpărate de David Kapland se desfăşurau după cum urmează: el se oprea cu Jaguarul său lângă vreo cocioabă dărăpănată şi se adresa vreunui bătrân localnic care stătea la poartă: „Bună ziua. Sunt David Kaplan. Banii nu contează. Ce mai faceţi?"

Ce e făcut, făcut rămâne. Aşa e cu regretele. Eustace şi-a scos din minte Heavenly Mountain cât de bine a putut. Ba chiar făcea glume pe seama lui.

Când au început să doboare copacii şi când a început să prindă formă măreţul centru de meditaţie, Eustace a început să numească proprietatea „Muntele mai-puţin-paradiziac", întrebând: „Nu-i aşa că arată mult mai puţin paradiziac acum?" Eustace se amuza şi pe seama noilor săi vecini, imitându-l pe prezentatorul TV al unei emisiuni pentru copii, Rogers, tărăgănând cuvintele în felul său inconfundabil, „Heavenly Mountain este vecinul nostru. Ştiţi să spuneţi «*vecin*», copii? Heavenly Mountain construieşte

[16] Muntele Paradiziac (n. Tr.).

drumuri care sunt dăunătoare mediului nostru. Ştiţi să spuneţi «*dăunătoare*», copii?”

Oricum, îşi spunea el, un centru de meditaţie transcendentală nu e cel mai rău vecin posibil; era desigur mult mai bine decât mii de hectare de case individuale. Transcendentaliştii veneau la Heavenly Mountain să intre în comuniune cu natura, în fond şi la urma urmei, şi ce să mai zicem despre arhitectura lor vedică şi viaţa lor vegetariană, căutau cu adevărat şi cu sinceritate o relaţie mai armonioasă cu universul (chiar dacă îşi construiau case de 36 000 de metri pătraţi în care să caute acea armonie). David Kaplan avea de gând să construiască numai pe 10% din proprietatea sa, salvând restul pădurii de la tăiere, vânătoare şi construcţia drumurilor. Şi, de vreme ce complexul era un loc în care lumea venea să caute liniştea, era foarte interesat să păstreze proprietatea din apropiere împădurită şi liniştită, iar asta îl interesa şi pe Eustace. Aşa că venirea lui David Kapland nu era cel mai rău lucru care se putea întâmpla.

Ajunsese să privească lucrurile astfel: BINE, deci David Kaplan vrea toate proprietăţile din lume. Perfect. Eustace nu-l putea învinui pentru asta. Eustace trebuia în schimb să se concentreze asupra protejării a ceea ce avea deja.

Ceea ce însemna că David Kapland n-avea decât să cumpere fiecare centimetru din Carolina de Nord, cu excepţia celor 156,16 de pogoane ale Pământului lui Cabell Gragg.

Dar acesta este momentul când Cabell Gragg a început să devină şiret.

Când Eustace s-a dus să discute despre teren, Cabell a început să spună: „Păi, ştii, oamenii ăia cu meditaţia transcendentală sunt interesaţi să cumpere.”

Eustace nu putea înţelege; pământul nu avea nicio valoare pentru altcineva decât pentru el însuşi. Dar apoi şi-a

dat seama ce se întâmpla. De vreme ce Cabell Gragg îşi văzuse vecinii îmbogăţindu-se prin vânzarea fermelor lor valoroase lui David Kaplan, în Jaguarul lui lucios, Cabell se hotărâse să nu-i vândă lui Eustace Conway, care avea o maşină ponosită din 1974. Cabell dorea satisfacţia sentimentului că face şi el parte din explozia imobiliară.

Aştepta să obţină oferta celui mai bogat.

Eustace a cerut o întrevedere la nivel înalt cu David Kaplan. Asta nu pentru că David Kaplan şi Eustace Conway se iubeau. Erau concurenţi direcţi – omul de munte din noua eră împotriva dezvoltatorului imobiliar din noua eră – şi erau probabil personajele cele mai subtile din zonă. Avuseseră deja câteva mici conflicte neplăcute. David Kaplan îşi construise o casă mare şi luxuoasă pe Heavenly Mountain, şi scările pridvorului casei lui erau la un metru şi ceva de graniţa proprietăţii lui Eustace. Lui Eustace i se părea cam neobrăzat, şi o şi spunea. Mai mult, unul dintre elicopterele complexului de pe Heavenly Mountain tot zumzăia, zburând la joasă altitudine, deasupra rezervaţiei naturale a lui Eustace, zi după zi, stârnind vântul şi făcând zgomot. Hristoase, cât de tare ura Eustace asta! Cum să conservi sanctuarul din Turtle Island cu un elicopter zburând deasupra capului? Şi oricât de multe telefoane furioase dădea Eustace, elicopterul nu se oprea niciodată. În cele din urmă, Eustace s-a săturat atât de tare, încât a ieşit după elicopter cu o armă de vânătoare, a ochit direct capul pilotului şi a strigat: *„Du-te dracului odată!”*

Ceea ce lui David Kaplan i se părea cam neobrăzat.

Prin urmare, faptul că Eustace îi cerea o favoare lui David Kaplan era un adevărat eveniment. Nu era o simplă favoare, ci o rugăminte. Eustace, recunoscând că nu mai are de ales, s-a dat peste cap şi s-a dus la adversarul lui. I-a spus lui David Kaplan totul despre pământul lui Cabell Gragg. I-a spus exact cât pământ era şi cât costă şi de câţi ani de zile îl

dorea şi de ce avea nevoie de el şi ce-ar face dacă n-ar reuşi să-l obţină. I-a dat această informaţie, aduceţi-vă aminte, unui om care încerca să pună mâna pe fiecare centimetru de pământ pe care-l putea obţine. Apoi Eustace l-a rugat pe David Kaplan să fie drăguţ şi să cumpere pământul lui Cabell Gragg. După care, Eustace va cumpăra pământul de la David Kaplan. Cabell ar avea satisfacţia să vândă unui dezvoltator bogat; Eustace ar avea pământul de care avea nevoie pentru a-şi putea continua visul; iar David Kaplan ar avea...? Ei bine, David Kaplan nu avea nimic de câştigat din această afacere, dar ar fi drăguţ din partea lui dacă l-ar ajuta.

David Kaplan a fost de acord. Cei doi bărbaţi n-au semnat nici măcar o bucăţică de hârtie; au dat mâinile ca semn al înţelegerii dintre ei. „Dacă mă tragi pe sfoară, i-a explicat Eustace politicos, sunt mort.” Şi a plecat, ştiind că viaţa lui era în mâinile celui mare mare rival al său. Un număr la trapez.

Ruleta rusească. Era ca şi cum ai pune la bătaie o fermă, având doar o pereche de doiari. Dar n-avea de ales. Oricum, bănuia în secret că David Kaplan era un om corect. Nu numai corect, ci şi destul de inteligent să ştie că n-avea rost să-şi facă din Eustace Conway un duşman pe viaţă.

În cele din urmă, pariul a mers. David i-a făcut o ofertă lui Cabell Gragg – aceeaşi ofertă pe care Eustace i-o tot făcuse ani întregi –, iar Cabell a muşcat din momeală. David Kaplan a cumpărat pământul acela preţios şi două zile mai târziu, spre cinstea lui, i l-a vândut lui Eustace.

Imperiul lui era acum în siguranţă.

Sunt de acord, probabil că Eustace Conway nu este un om obişnuit. Poate că nu citeşte ziarele şi nu ascultă radio, şi e adevărat că odată, în 1995, întrebat de un copil de şcoală dacă ştia cine e Bill Clinton, a răspuns: „Cred că Bill Clinton este un personaj politic american, dar nu sunt

sigur." Aşa că nu e chiar la zi cu ultimele ştiri, dar asta nu înseamnă că nu este la fel de bun în afaceri ca orice alt tip în costum, abonat la *The Economist*. Eustace este subtil, pătrunzător şi, la nevoie, nemilos – în cel mai bun sens al cuvântului.

Totuşi, această latură afaceristă nu e uşor de observat, dacă nu eşti unul dintre cei care fac hărţile fiscale la primăria din Boone, Carolina de Nord.

Oamenii nu văd această latură chibzuită a lui Eustace Conway, pentru că nu vorbeşte despre ea la fel de mult cât vorbeşte despre cum ascultă sunetul ploii şi despre cum se face focul fără chibrituri. Doar nu pentru asta e plătit să vorbească! Dar nu este singurul motiv. În general, oamenii nu văd această latură dură a afacerilor la Eustace pentru că nu vor. Le e frică să se uite mai îndeaproape şi s-o vadă, ca să nu strice imaginea drăguţă a pieii de cerb, a cortului, a puştii lui învechite, a bolului sculptat în lemn, a zâmbetului deschis şi liniştit. Iată imaginea de care au nevoie astăzi, imaginea de care au avut întotdeauna nevoie.

„Maniere de cavaler şi liber ca vântul", cum îi descria britanica Isabel Lucy Bird, scriitoare de jurnale de călătorie, pe bărbaţii secolului XIX din vestul Americii.

„Sălbatic, primitiv, păgân", după cum spunea Valarie Spratlin, când se îndrăgostise de Eustace.

Aşa ne spunem cu toţii, când ne îndrăgostim de Eustace. Cel puţin cei care se îndrăgostesc. Şi suntem mulţi. Cunosc sentimentul. Şi eu m-am gândit că e primul om cu adevărat autentic pe care l-am întâlnit vreodată, tipul de om la care aspiram când mergeam spre Wyoming, la douăzeci şi doi de ani – un suflet autentic, necontaminat de rugina lumii moderne. La prima vedere, Eustace pare ultimul exemplar dintr-o specie nobilă, pentru că nu există nimic „virtual" în ceea ce priveşte realitatea sa. Este un om care trăieşte,

aproape literalmente, o viață care pentru restul țării a devenit în mare parte o metaforă.

Gândiți-vă cât de multe articole puteți găsi în fiecare an în *Wall Street Journal* descriind vreun întreprinzător sau om de afaceri în termeni precum „pionier”, „rebel” sau „cowboy”. Gândiți-vă la numeroasele ocazii în care aceşti bărbați ambițioşi şi moderni sunt descrişi în termeni precum „recuperare”, sau străduindu-se să trăiască „dincolo de Frontieră”, ori chiar „călărind în apusul soarelui”. Folosim încă acest vocabular de secol XIX pentru a-i descrie pe cetățenii noştri cei mai curajoşi, dar acum a devenit un adevărat cod, pentru că aceşti indivizi nu sunt de fapt pionieri; sunt programatori talentați, cercetători în biogenetică, politicieni, sau moguli ai mass media, făcând valuri în grăbita economie modernă.

Dar când Eustace Conway vorbeşte despre revendicare, el chiar revendică literalmente ceva. Alte expresii de la Frontieră pe care noi ceilalți le folosim drept metafore, Eustace le foloseşte la modul propriu. *Stă* înfipt în şa; *îşi ține* praful de puşcă uscat; *îşi construieşte* o gospodărie. Când vorbeşte despre înhămarea cailor sau despre chemarea înapoi a câinilor sau despre reparatul gardurilor, poți să fii sigur că e vorba de cai adevărați, câini adevărați şi garduri adevărate. Şi când Eustace iese după pradă, nu e vorba de preluarea agresivă a unei companii rivale, ci despre omorârea unei sălbăticiuni.

Îmi aduc aminte că eram odată la Turtle Island, ajutându-l pe Eustace la fierărie. Micul lui atelier este tot timpul activ. Eustace e un fierar priceput, în vechiul stil fermier: nu făureşte filigrane delicate de fier, ci repară echipamentul fermei şi pune potcoave la cai. În ziua despre care vorbesc, Eustace încălzea nişte vergi de fier ca să repare o piesă stricată a vechii lui maşini de tăiat iarba. Avea în acelaşi timp câteva fiare la topit în cuptor şi, distrat de faptul că

încerca să mă învețe bazele fierăritului, a uitat de ele, şi erau atât de fierbinți, încât rezistența metalului putea fi compromisă. Când şi-a adus aminte, a zis: „La naiba! Am prea multe fiare pe foc”[17].

Pentru prima dată auzeam această expresie folosită într-un context adecvat.

E parte a plăcerii de a te afla în preajma lui Eustace: orice lucru pare a fi în contextul care-i aparține. El validează noțiunea de identitate a Frontierei, multă vreme ignorată de majoritatea bărbaților din generația sa, care mai toți au rămas doar cu vocabularul. Iar vocabularul de Frontieră a supraviețuit frontierei noastre prezente, pentru că identitatea masculină a Americii s-a bazat pe acea epocă scurtă a explorării, independenței romantice şi deplasării spre vest. Ne cramponăm de acea identitate, la mult timp după ce şi-a pierdut suportul real, pentru că ne place prea mult ideea ca să renunțăm la ea. Iată de ce, cred eu, atât de mulți bărbați în țara asta au o idee reziduală despre ei înşişi ca fiind pionieri.

Mă gândesc în special la unchiul meu, Terry, care s-a născut la o fermă din Minnesota şi a fost crescut de copiii pionierilor americani. Terry, din generația de după război, inteligent şi sensibil, nu ştia cum să scape mai repede de-acasă. S-a mutat în est, şi-a pus bazele propriei afaceri, şi acum este expert în calculatoare. Cu câțiva ani în urmă, Terry a intrat în jocul pe calculator în rețea numit Oregon Trail. Ideea jocului era că tu, jucătorul, eşti un pionier american din secolul XIX şi te îndrepți spre vest într-o căruță, cu toată familia. Pentru a câştiga jocul, trebuie să ajungi până la Pacific, supraviețuind unui număr mare de probe virtuale, precum bolile, viscolele neaşteptate, atacurile

---

[17] În limba engleză, *iron in the fire* este o expresie care înseamnă „proiect” (n. Tr.).

indienilor şi foametea în trecătorile aspre de peste munți. Cu cât eşti mai bine pregătit – adică dacă ai provizii şi dacă alegi calea cea mai lipsită de primejdii –, cu atât ai mai multe şanse de a supraviețui.

Unchiului Terry îi plăcea acest joc şi petrecea ore în şir pe calculator, străduindu-se să se îndrepte virtual spre vest, la fel cum bunicii lui se străduiseră să se îndrepte realmente în aceeaşi direcție, în urmă cu un secol.

Dar ceva tot îl frustra pe Terry la acest joc: programul pe calculator nu-i permitea să improvizeze în fața dezastrului. Primea subit un mesaj pe ecran care-i spunea că osia căruței se rupsese şi că avea să moară pentru că nu poate merge mai departe. Calculatorul proclamase eşecul acestui pionier. Când jocul lua sfârşit, Terry se ridica de la birou şi se îndrepta spre frigider, înjurând de supărare. Înşfăca încă o bere şi-i bombănea pe creatorii jocului, destul de comic în supărarea lui.

„Dacă aş fi cu adevărat pe Oregon Trail, sigur aş rezolva problema!”

Spunea el. „Aş găsi o modalitate să repar afurisita aia de osie. Doar nu-s prost! Aş tăia un copac, aş construi ceva!”

Avea probabil dreptate. Terry nu numai că fusese crescut într-o fermă; îşi petrecuse tinerețea idealistă vagabondând prin sălbăticia Americii în căutarea unei independențe care să fie pe măsura lui. Confruntat cu dificultățile de pe Oregon Trail, Terry probabil că ar fi supraviețuit. Dar n-avea cum să dovedească asta. Pe de altă parte, Eustace Conway o face. Eustace *traversează* cu animalele sale continentul, *trece* printr-o grămadă de încercări grele, *găseşte* o soluție când îi plesneşte osia.

Lucrurile încep să se complice atunci când trebuie să ne hotărâm ce vrem să fie Eustace Conway, ca să întruchipeze ideile pe care le avem despre el, şi apoi ignorăm ceea ce nu se potriveşte cu imaginea noastră romantică de la prima

vedere. Prima reacție pe care am avut-o când am fost martora vieții lui Eustace Conway a fost uşurarea. Când am auzit prima dată vorbindu-se despre viața şi aventurile lui, tot ce mi-am putut zice a fost *Slavă Domnului*.

Slavă Domnului că cineva în America încă mai trăieşte aşa, Slavă Domnului că mai există încă un om de munte autentic, un bărbat de la Frontieră, un pionier, un nonconformist. Slavă Domnului că mai există măcar un spirit ingenios şi independent în țara asta. Undeva, la un nivel emoțional profund, existența lui Eustace însemna pentru mine că încă este cumva adevărat faptul că noi americanii suntem, în pofida tuturor dovezilor, o națiune în care oamenii sunt liberi, sălbatici, puternici, curajoşi şi cu o voință de fier, şi nu leneşi, graşi, plictisitori şi lipsiți de orice motivație.

Iată cum m-am simțit când l-am întâlnit pe Eustace pentru prima dată, şi de atunci încoace am cunoscut alte zeci de persoane care au reacționat la fel când s-au întâlnit pentru prima dată cu el. Reacția inițială a multor americani, în special a bărbaților, când aruncă o privire asupra vieții lui Eustace Conway, este: „Vreau să fac ce faci tu.” De fapt, dacă examinăm lucrurile mai îndeaproape, probabil că nu vor cu adevărat. Deşi sunt un pic stânjeniți de tihna şi de confortul vieții lor moderne, sunt şanse să nu fie gata să renunțe la ele. *Nu aşa de repede, amice...*

Majoritatea americanilor probabil că nu doresc să trăiască din ce le oferă pământul într-un mod care să implice un disconfort real, dar sunt încă atinşi de faptul că Eustace este mereu sigur şi le spune „Poți s-o faci!” Pentru că asta vor să audă. Nu vrem să fim afară într-un viscol pe Oregon Trail, reparând osia spartă a unei căruțe cu coviltir; vrem să credem că *am putea face* asta dacă ar fi cazul. Iar Eustace trăieşte cum trăieşte pentru a ne oferi această dovadă liniştitoare.

„Poți s-o faci!” ne tot repetă el.

Şi noi continuăm să-l credem, pentru că el *poate s-o facă*!

El este eul nostru mitic, întrupat, iată de ce este atât de plăcut să-l întâlneşti. Ca atunci când vezi un vultur pleşuv. (Atâta timp cât mai există măcar unul, ne gândim noi, poate că lucrurile nu sunt atât de rele, în fond şi la urma urmei.) Desigur, să încarnezi speranțele mitice ale unei societăți întregi este o sarcină cam mare pentru un singur om, dar Eustace a fost gata s-o facă.

Iar oamenii simt *asta* în el; simt câtă încredere are în faptul că e destul de încăpător pentru a sluji drept metaforă vie, că e destul de puternic să poarte toate dorințele noastre în spate. Aşa că îl putem idolatriza fără pericol – experiență emoționantă în această epocă necoaptă, lipsită de iluzii, în care e periculos să idolatrizezi pe cineva. Iar oamenii se lasă purtați de emoții, devin iraționali. Ştiu ce spun, pentru că am trecut şi eu prin asta.

Îmi place să recitesc jurnalul meu de pe vremea când Eustace şi Judson Conway au venit să mă viziteze la New York. Îmi place mai ales fragmentul în care vorbesc despre prima mea întâlnire cu Eustace, unde îl descriu ca fiind „fratele mai mare al lui Judson, încântător, sălbatic şi total naiv”.

Încântător? Fără doar şi poate.

Sălbatic? Cu siguranță.

Naiv? Mai gândeşte-te, fată dragă.

Nu e nici pe departe naiv, şi nicăieri nu e mai clar ce spun decât în afacerile lui cu terenuri. Cei care se urcă pe munte ca să-l viziteze pe Eustace Conway şi să-i vadă pământul se întreabă rareori care-i povestea acelui pământ. Turtle Island se potriveşte atât de total cu Eustace, încât lumea crede că a crescut din el sau că el a crescut din ea. Ca orice îl reprezintă public pe Eustace, pământul său pare detaşat de procesele corupte ale societății noastre.

În ciuda tuturor evidențelor, lumea consideră că Turtle Island e o mică parceluță de teren din Frontiera americană. Iar Eustace n-avea cum să cumpere locul respectiv, ar fi fost prea meschin şi nu i se potrivea; probabil că doar l-a cerut.

Îl putem vedea pe Eustace prin ochii lui Domingo Faustino Sarmiento, un intelectual argentinian din secolul XIX care a făcut o vizită suficient de lungă în America pentru a vedea cum „acest fermier independent caută pământuri fertile, un loc pitoresc, lângă un râu navigabil; iar când se hotărăşte, ca în cele mai primitive timpuri ale istoriei lumii, spune: «E al meu!» şi, fără alte ceremonii, ia în posesie pământul respectiv în numele Reginelor Lumii: Munca şi Bunăvoința”. Ne place atât de mult această idee, încât a gândi altceva despre Eustace sau despre cum a pus mâna pe domeniul lui ar ruina viziunea noastră minunată şi liniştitoare despre el ca Ultimul Bărbat American. Dar povestea lui Eustace Conway *este* povestea bărbăției americane. Abil, ambițios, plin de energie, agresiv, comunicativ – el se află la capătul unui lung şi celebru şir de oameni asemenea lui.

Nu e nimic anacronic în felul său practic de a fi. Vrem ca Eustace să fie Afurisenia Sa Davy Crockett? Foarte bine. Cine credem exact că a fost Davy Crockett? Un congresman american, asta fost. Era dintr-o zonă împădurită şi izolată, desigur, şi era un vânător dibaci care omorâse un urs doar cu cuțitul (deşi nu o făcuse probabil atunci când era un țânc), dar era şiret ca toți dracii şi ştia cum să-şi exploateze charisma sa de om din sălbăticie pentru a obține avantaje politice. Într-o dezbatere cu un opozant politic aristocratic, omul pădurii din Tennessee a fost întrebat dacă era de acord că e necesară o schimbare radicală „în sistemul juridic la următoarea sesiune legislativă”.

Crockett (îmbrăcat în piele aspră de cerb) a câştigat admirația mulțimii adunate, replicând tărăgănat că nu ştia

nimic despre faptul că există vreo creatură numită „sistem juridic”. Lucru încântător şi amuzant, desigur, deşi probabil neadevărat, de vreme ce Crockett lucrase în şi pentru sistemul juridic ani de zile – ca judecător de pace, ca referent la curte, ca împuternicit al oraşului şi, în acel moment, ca membru al legislaturii de stat.

Crockett era un promotor strălucit al propriei sale persoane, pe care te puteai întotdeauna baza că avea să furnizeze un discurs provincial plin de duh sau o poveste incredibilă despre întâlnirea cu vreun „varmut” sălbatic şi periculos. A fost destul de viclean încât să-şi programeze cu grijă publicarea eroicelor lui memorii. *Viața şi aventurile Colonelului David Crockett din Tennessee-ul de vest*, pentru a coincide cu campania de alegeri a congresului din 1833. „Ce loc mizerabil este oraşul”, se jeluia Crockett. Şi apoi s-a mutat la Washington, unde a devenit foarte apropiat de rivalii săi republicani nord-estici, pentru a se asigura că, lucru destul de oportun, polița lui pentru pământul său iubit avea să fie acceptată.

De fapt, aceşti celebri bărbați americani ai pădurilor au ajuns cu toții să fie celebri bărbați americani ai pădurilor datorită inteligenței şi ambiției lor şi spectacolelor îngrijite pe care le puneau la cale. Daniel Boone, modelul însuşi al bărbatului liber de la Frontieră, era un speculant imobiliar (un dezvoltator imobiliar, chiar aşa) de cel mai mare calibru. El a pus bazele oraşului Boonesborough din Kentucky şi pe urmă a înaintat mai mult de douăzeci şi nouă de plângeri legale pentru terenuri, ajungând să dețină în cele din urmă mii de acri. S-a încurcat în litigii legate de delimitările terenurilor, inclusiv într-un caz urât în care s-a zbătut folosind sistemul judiciar colonial timp de mai mult de douăzeci şi trei de ani. (Chiar şi în secolul XVIII, chiar şi pentru Daniel Boone, procesul de împroprietărire era mai complicat birocratic decât afirmația „Este al meu!”. Boone

ştia cum funcţiona lumea. După cum îi scria unui prieten colonist: „Sunt convins că îţi doreşti să închei afacerea aia cu pământul, dar fără bani nu se poate.”)

Întâmplător sau nu, au existat multe momente eroice din istoria Americii care ar fi fost imposibile fără bani. Daniel Boone a devenit celebru pentru că a intrat într-o afacere cu un profesor din Pennsylvania, pe care-l chema John Filson, a cărui familie avea o grămadă de pământ în Kentucky şi care căuta o modalitate pentru a face reclamă statului respectiv, ridicând astfel valoarea proprietăţilor sale. Filson a sfârşit prin a scrie o carte palpitantă, *Aventurile Colonelului Daniel Boone*, care a devenit un mare succes şi, după cum erau şi intenţiile sale, o momeală pentru colonişti să vină în Kentucky şi să cumpere toate terenurile aflate în proprietatea lui Boone – şi a lui Filson. O iniţiativă extrem de profitabilă şi de deşteaptă din partea lui Boone, care a făcut din el idolul timpului său.

Atât Boone, cât şi Crockett erau nişte oameni de afaceri mai ageri decât ţi-ai fi putut da seama dacă te uitai la emisiunile în care apăreau la televizor în anii ’50. (*„Cel mai straşnic, mai bătăios bărbat de la Frontieră pe care l-am cunoscut vreodată!* „) Şi nu erau singurii deştepţi. Kit Carson avea zeci de romane de aventuri scrise despre el şi publicate la New York încă din timpul vieţii (*Kit Carson: Cavalerul Câmpiilor*; *Kit Carson: Prinţul căutătorilor de aur*, printre altele). Iar bătrânul şef al lui Carson, exploratorul John Frémont, era destul de inteligent încât să adauge o tuşă romantică rapoartelor de explorare cerute de congres, ca să facă din ele bestselleruri. Până şi Lewis şi Clark ştiau cum să vândă. Când s-au întors din celebra lor expediţie, s-au îmbrăcat cu haine grosolane şi fără pretenţii când navigau pe râu spre oraşul St. Louis, unde au fost întâmpinaţi cu aclamaţii de mii de locuitori şi de un număr mare de reporteri de ziar, dintre care unul scria, plin de admiraţie:

„Chiar că semănau cu Robinson Crusoe – îmbrăcați din cap până-n picioare în piele de cerb."

Aşa că, atunci când Eustace Conway intră într-o „mică afacere pe cinste" sau când vinde pământ în schimbul pământului sau când scrie în jurnalul său:

„Tocmai am adunat un teanc mare de articole din ziare pentru publicitate; sunt probabil vreo 35 de articole importante scrise despre mine de-a lungul anilor – e un teanc impresionant pentru a mă vinde", sau când se foloseşte de persona sa de om de munte ca să câştige publicul, nu-i trădează pe înaintaşii lui americani de la Frontieră în niciun fel; *le face cinste*. Ei ar înțelege imediat ce pune el la cale, şi l-ar admira, pentru că succesul pe continentul acesta a constat întotdeauna în elaborarea unei astfel de tactici inteligente.

„Muncesc şapte zile pe săptămână, ceas de ceas, de un an încoace, scria Eustace în jurnal, la câțiva ani după ce Turtle Island fusese inaugurată. Cred că sunt un bun exemplu de om care se străduieşte să atingă un scop, care depinde nu de ce primeşte imediat în schimb, ci de viziunea pe care o are despre viitor, parte integrantă din educația mea socială şi filosofică. Bunicul meu mi-a dat un exemplu în multe privințe cu Sequoia. Chiar acum aud o bufniță, şi-mi aduc aminte de el, în timp ce căldura focului lui trăieşte în mine."

Nu mai era dator tatălui său („şi fericită cu adevărat ziua în care scapi de o asemenea povară"), dar celelalte încercări cu care se confrunta nu aveau sfârşit. Era nevoie de mult efort organizatoric să pui pe roate tabăra de băieți şi tabăra de fete la Turtle Island în fiecare vară. Şi mai era şi lucrul cu copiii.

Unul îşi tăia mâna cu o unealtă ascuțită din obsidian şi trebuia să-i coasă rana; altul se otrăvea; altul era prins fumând marijuana şi trebuia trimis acasă, căci Eustace nu tolera niciun fel de drog.

Ca să nu mai vorbim de problemele cu angajații. Pentru că standardele lui de excelență erau cum erau, Eustace şi-a dat repede seama că n-avea să fie uşor să găsească angajați destoinici, în care să poată avea încredere. Frații lui, Judson şi Walton, au fost o vreme consilierii lui Eustace. Erau formidabili, dar aveau şi ei viețile lor şi nu le putea cere să predea veşnic la Turtle Island.

Walton terminase facultatea şi voia să plece în Europa, unde avea să locuiască timp de câțiva ani. Judson tânjea deja să-şi petreacă verile în vest şi voia să-şi ia zborul spre propriile sale aventuri, circulând în vagoane de marfă şi cu autostopul. („Tocmai am făcut o excursie prin munții Wind River din Wyoming, îi scria Judson lui Eustace într-o carte poştală exuberantă, ca de obicei. M-am luptat deasupra zonei împădurite cu un viscol, pe o distanță de 24 de kilometri – la vreo 3 600 de metri altitudine. Era cât pe ce să mă omoare. M-am distrat grozav. Sper că tabăra merge bine. A, apropo, acum sunt cowboy.")

Era extrem de greu pentru Eustace să găsească persoane care să muncească la fel de mult (sau măcar pe-aproape) ca el şi să-i arate totuşi respectul pe care el simțea că-l merită. Eustace spunea des că ideea unei zile de lucru de doar opt ore e „dezgustătoare", prin urmare foarte rar era mulțumit de eforturile angajaților. Veneau la Turtle Island „plini de venerație, uimiți şi îndrăgostiți de locul acesta" (după cum scrisese unul dintre angajați) şi apoi păreau şocați că li se cerea să muncească aşa de greu. Iarăşi şi iarăşi, îşi pierdea echipa, fie din cauza demisiilor, fie pentru că îi concedia.

Ar fi vrut să aibă în mod miraculos angajații de încredere care lucraseră pentru bunicul lui în Tabăra Sequoia în anii '30, în locul acestor puşti moderni cu toate *sentimentele* şi *nevoile* lor. Bunicul lui cerea puritate şi perfecțiune, şi, în general, le obținea. Dacă Chief auzea doar un zvon că vreun ghid fusese văzut fumând o țigară în oraş în timpul zilei lui

libere, acel ghid şi-ar fi găsit lucrurile împachetate gata când se întorcea în tabără. Chief nu se întreba niciodată dacă nu cumva călca în picioare sentimentele cuiva sau dacă nu cumva era considerat „nedrept”. El avea autoritatea supremă, lucru pe care-l reclama şi Eustace. Şi, pe lângă asta, angajamentul de a lucra la fel de mult ca el. Ceea ce era un lucru greu.

Am lucrat cu Eustace Conway. Nimeni nu vizitează Turtle Island fără să muncească. Mi-am petrecut acolo o săptămână într-o toamnă, ajutându-l pe Eustace să construiască o colibă. Eram trei – Eustace, eu şi un tânăr învățăcel tăcut şi hotărât, pe care-l chema Christian Kaltrider. Munceam douăsprezece ore pe zi, şi nu-mi aduc aminte să fi avut pauze de masă. Muncă pe tăcute, fără oprire. Stilul de lucru al lui Eustace este ca un marş – consecvent şi constant. Ai impresia că eşti într-un pluton. Nu mai gândeşti şi te supui ritmului. Eustace este singurul care vorbeşte, şi o face ca să dea comenzi, cu o autoritate insațiabilă, deşi toate comenzile sunt politicoase. Eustace s-a oprit doar o clipă din lucru. M-a rugat frumos să caut în grămada lui de unelte şi să-i aduc o teslă.

„Îmi pare rău, i-am spus, nu ştiu cum arată.”

Mi-a descris tesla – seamănă cu un topor, dar are lamă în unghi drept, se foloseşte pentru prelucrarea lemnului. Am găsit unealta şi tocmai mă întorceam la colibă să i-o aduc, când Eustace a pus brusc ciocanul jos, s-a ridicat în picioare, şi-a şters fruntea, şi mi-a zis: „Sunt aproape sigur că am văzut cuvântul «teslă» într-o carte. Nu a scris Hemingway despre sunetul teslei care venea din curtea unei case când cineva făcea un sicriu?”

Am tras o palmă unui tăune ce mi se aşezase pe gât şi am încercat să-l ajut:

„Poate că te gândeşti la Faulkner? Cred că e o scenă în *Pe patul de moarte*, în care Faulkner descrie zgomotul pe care-l face cineva care construieşte un coşciug în curte.”

„Da, evident, a zis Eustace. Faulkner.”

Şi s-a reapucat de lucru, lăsându-mă să mă holbez la el cu o teslă-n mână.

Da, evident. Faulkner. Acuma toată lumea la treabă.

Eustace voia să termine podeaua până la apusul soarelui, aşa că ne grăbeam. Era atât de nerăbdător, încât a folosit drujba ca să taie buştenii cei mai mari. Eustace tocmai tăia un buştean când drujba a dat de un nod, şi i-a sărit în faţă. A încercat să se apere cu mâna stângă, şi s-a tăiat la două degete.

A scos un ţipăt scurt, în genul „Auu!”, şi şi-a tras mâna înapoi. Sângele a început să curgă şuvoi. Christian şi cu mine am îngheţat, muţi. Eustace şi-a scuturat o dată mâna, făcând să ţâşnească un jet de sânge, apoi a reînceput să taie cu drujba. Aşteptam să spună ceva sau să încerce să oprească sângerarea, care era destul de abundentă, dar n-a făcut-o. Aşa că ne-am văzut fiecare de treabă. A continuat să sângereze, să taie lemne, să bată cu ciocanul, să sângereze şi să taie lemne în continuare. La sfârşitul zilei, tot braţul lui Eustace, buştenii, uneltele, mâinile mele, mâinile lui Christian erau acoperite de sânge.

Şi mi-am zis în sinea mea: *A, deci asta se aşteaptă de la noi.*

Am lucrat până la apusul soarelui şi ne-am întors în tabără. Am mers lângă Eustace, din al cărui braţ picura sânge. A trecut pe lângă un tufiş în floare şi, didactic, a zis: „Iată ceva interesant. Nu vezi de obicei balsaminacee cu flori portocalii şi galbene pe o singură plantă în acelaşi timp. Din trunchi poţi să faci o alifie care calmează iritaţia provocată de iedera otrăvitoare.”

„Foarte interesant”, am zis eu.

Eustace şi-a bandajat mâna ciopârţită abia după cină. A menţionat incidentul doar o dată, spunând: „Am noroc că nu mi-am tăiat degetele de tot cu drujba."

Mai târziu în aceeaşi seară l-am întrebat pe Eustace care fusese cel mai grav accident de până atunci, şi el mi-a răspuns că n-a fost niciodată rănit serios. Odată îşi tăiase o bucată din degetul mare când dezosa carnea de pe un schelet de căprioară. Era o tăietură adâncă, lungă, „iar carnea atârna în afară şi tot restul", şi era limpede că avea nevoie de cusături. Aşa că Eustace a cusut-o, folosind un ac şi aţă, şi să coasă ştia, că doar cosea pielea de cerb. Se vindecase de minune.

„Nu ştiu dac-aş fi în stare să mă cos singură", i-am spus.

„Poţi să faci orice crezi că poţi face."

„Nu cred că-mi pot coase propria piele."

Eustace a râs şi a lăsat de la el: „Atunci probabil că n-o poţi face."

*

„Tuturor le e greu să-şi facă treaba pe-aici, se plângea Eustace în jurnalul din 1992. Mediul este atât de nou. Pentru ei nu e cu adevărat o problemă.

Faptul că *eu* sunt stresat de ritmul lor încet şi nepriceperea lor mă enervează.

Ei sunt fericiţi şi se bucură de fiecare clipă."

Eustace era încercat din toate părţile. Un prieten i-a demonstrat că nu e bine că nu are o asigurare de sănătate. „Dar sunt sănătos!" a protestat el. Aşa că prietenul lui i-a explicat că, dacă Eustace ar fi fost rănit grav într-un accident şi ar fi avut nevoie de reanimare, spitalul putea să-i confişte toate bunurile, inclusiv pământul, ca să acopere cheltuielile. Iisuse Hristoase!

Eustace nu se gândise niciodată până atunci la aşa ceva. În plus, şirul de impozite părea să nu aibă capăt, plata cadastrelor la fel. Mai trebuia să se ocupe şi de braconieri.

L-a încolțit odată când mergea prin pădure pe un puşti stupid care împuşcase un cerb în afara sezonului de vânătoare, cu o armă ilegală, la vreo cincizeci de metri de bucătăria lui Eustace. Lucru şi mai îngrozitor, el însuşi fusese acuzat de braconaj.

Tocmai preda unei clase de opt tineri într-o după-amiază, când patru maşini de la guvern şi opt şerifi s-au dat jos şi l-au arestat pentru braconaj de căprioară. Avertizat de un vecin ranchiunos, pădurarul s-a dus direct la depozitul lui Eustace, unde erau zeci de piei de căprioară şi l-a acuzat pe Eustace că ar fi omorât animalele fără permis. De fapt, pieile îi fuseseră date lui Eustace de nişte clienți care doreau ca el să le prelucreze. A fost îngrozitor.

Eustace a trebuit să-şi petreacă luna următoare adunând scrisori drept dovadă de la fiecare persoană care îi dăduse o piele de căprioară, documente de la ecologişti şi politicieni din tot sudul care jurau că Eustace Conway este un apărător al naturii care n-ar fi vânat niciodată mai mult decât era permis prin lege. În ziua procesului deci, Eustace a avut curajul să poarte pantalonii lui din piele de căprioară la tribunal. De ce nu? Aşa se îmbrăca întotdeauna.

Când a intrat în tribunal semăna cu Jeremiah Johnson. Ma-Maw, o vecină mai în vârstă, care locuia în vale şi care ura legea la fel de mult cum îl ura pe vecinul lor ranchiunos, a venit cu Eustace să-i ofere sprijin moral. („Mi-e teamă că judecătorul o să-mi dea jos pantalonii ăştia de căprioară şi o să mă arunce în închisoare", a glumit Eustace cu Ma-Maw, care i-a spus pe un ton grav: „Nu-ți face griji. Sub fusta asta am nişte izmene. Dacă îți fură pantalonii, îți dau izmenele mele. Poți să te îmbraci cu ele în puşcărie, Houston!" Lui Ma-Maw îi plăceau băieții din familia Conway, dar nu reuşea *niciodată* să le nimerească numele...)

Când i-a venit vremea să ia cuvântul, Eustace i-a dat judecătorului cea mai senzațională lecție, elocventă şi plină

de pasiune, despre viața, visele şi viziunile lui despre salvarea naturii, până când judecătorul – amuzat şi impresionat – i-a spus, în timp ce semna hârtiile pentru respingerea acuzațiilor de braconaj: „Te pot ajuta cu ceva la Turtle Island, fiule?”

Eustace avea de-a face şi cu alte procese, ca atunci când Societatea Americană Băştinaşă „Triunghiul” i-a trimis o scrisoare primarului din Garner, Carolina de Nord. Scrisoarea exprima îngrijorarea societății respective legată de „informația pe care o primise despre un individ care ar participa la un eveniment, sponsorizat de oraşul dumneavoastră, pe 12

Octombrie. Persoana în cauză este domnul Eustace Conway... Am înțeles că domnul Conway furnizează informații publicului larg şi unor grupuri interesate despre cum să supraviețuiască şi cum să trăiască din ce oferă Mama Pământ în modul cel mai simplu posibil. Este de asemenea cunoscut pentru construirea unor structuri ce sunt de obicei numite tepee. Indienii care locuiau în departamentele din nord-estul şi sud-estul acestei țări n-au trăit niciodată în tepee. Indienii din Carolina de Nord au locuit în clădiri numite «case lungi».

Suntem serios îngrijorați că persoanele care vor lua parte la acest eveniment deosebit vor pleca având trei păreri foarte greşite: (a) că domnul Conway este amerindian, (b) că domnul Conway vorbeşte în numele băştinaşilor, şi (c) că indienii din Carolina de Nord locuiau în tepee. Vă rugăm cu modestie ca domnului Conway să nu i se permită să ridice structura cunoscută de obicei sub numele de tepee pentru motivele citate mai sus.”

Erau exact genul de porcării pentru care Eustace nu avea timp. Pentru numele lui Dumnezeu, dacă era cineva pe planeta asta care să ştie că indienii din Carolina de Nord nu locuiseră în tepee, acela era Eustace Conway, care studiase

limbile majorității triburilor de indieni din Carolina de Nord, care putea să danseze cele mai obscure dansuri ale triburilor de indieni din Carolina de Nord, care se hrănise în mod regulat folosind tehnicile de vânătoare ale triburilor de indieni din Carolina de Nord şi care era întotdeauna atent să explice publicului său că el însuşi era produsul culturii moderne americane albe (ca să le dovedească faptul că *oricine* poate trăi cum trăieşte el) şi că tepee era un tip de locuință din Marile Câmpii. De asemenea, după cum explica în răspunsul său, „Sunt mai mult decât un englez care imită modul de a trăi al amerindienilor, nu sunt doar un «amator». Îi înțeleg şi îi respect pe amerindieni... Cred că nu poți să mărturiseşti astfel de sentimente într-o scrisoare... dar trecând pipa de la unul la altul, trăind pe Mama Pământ, ascultând ființele înaripate ale aerului şi pe cele cu patru picioare ale pământului, cinstesc toate puterile universului.”

Apoi erau afurisiții de inspectori sanitari.

„Întruna din primele zile ale taberei, scria el în jurnal în iulie 1992, Judson a venit în goană să mă cheme. Am crezut că se lovise cineva. Când colo, era vorba de inspectorii sanitari, toți la costum, care veneau să inspecteze tabăra.

Ei bine, am pus un tricou alb pe mine şi m-am dus să-i întâmpin pe diavoli.

Am încercat să am o atitudine pozitivă – le-am explicat prin ce era unică această tabără. Le-am făcut un tur al locului – clădirile taberei, toaletele, bucătăria (care era foarte curată) – şi am încercat să fiu cât mai curtenitor.

Erau plini de admirație pentru ceea ce fac. David Shelly, un tânăr venit în tabără, le-a făcut o demonstrație şi le-a dat o lecție de ascuțit cuțitul – impresionant. Mi-au zis că «o să se gândească», o să vadă unde pot ei încadra situația noastră neobişnuită.”

Avea tot timpul de lucru. În ciuda iubirii pe care le-o purta ființelor înaripate din aer şi celor cu patru picioare de

pe pământ, găsea cu greu timpul necesar să noteze observațiile lui despre natură în jurnal.

„Îmi place mult să privesc ciocănitoarea neagră trecând în zborul său oblic, a reuşit el să mâzgălească în grabă într-o dimineață, pe la patru, când se termina ziua lui de lucru. Le aud cât e ziua de lungă. E o plăcere să ai cântul acestei păsări drept muzică de fundal. Multe ciori şi din când în când un uliu.

Auşeii sunt şi ei prin preajmă; unul aproape că era să-mi intre-n față când mă aflam în locul sacru de deasupra viitoarei pajişti. Sunt urme de căprioară, dar curcani n-am văzut anul acesta. Îmi place schimbarea anotimpurilor. De-abia aştept (şi nu spun şi nici nu gândesc acest lucru destul) zilele în care voi fi liber să mă bucur de multele şi subtilele schimbări zilnice ale vremii şi vieții în valea Apalaşilor, aici unde este şi inima mea, aici unde îmi înfig rădăcinile, aici unde mă lupt, aici unde nădăjduiesc că voi muri."

În acel moment însă, era un vis îndepărtat. O însemnare mai caracteristică era: „Am sunat ca să verific câteva rezervări ale unor şcoli aseară, tot cu hârțogăraia. Cred că şi dacă aş petrece trei ore pe zi cu hârtiile tot nu le-aş da de cap. A trebuit să-i spun aseară unei doamne că nu pot participa la programul din primăvară al şcolii ei. Mă încearcă o mândrie ciudată ştiind că sunt destul de solicitat încât mă văd obligat să refuz, dar mi-e teamă că n-am avut destulă înțelegere pentru situația ei. Trebuie să înțeleg şi cealaltă fată a lucrurilor."

Avea atât de multe conferințe de onorat, încât în cele din urmă a investit în realizarea unui film de 45 de minute intitulat *Toate rudele mele: cercul vieții*, pe care într-o scrisoare adresată unui director de şcoală din sud l-a descris ca pe „o resursă pedagogică ce poate fi utilizată în orice moment al anului".

Filmul i-a permis lui Eustace să fie în două locuri în acelaşi timp. „*Toate rudele mele* e bun pentru orele de istorie, dar şi pentru ştiinţele naturale, ecologie, biologie, antropologie, scria Eustace în scrisoarea ce însoţea filmul.

Broşura alăturată furnizează mai multe informaţii, dar nu este deajuns să citiţi despre aceste lucruri; ele trebuie văzute. Sunt foarte încântat de realizarea filmului şi bucuros că-l pot oferi şcolii dumneavoastră la un preţ rezonabil."

Adevărul este însă că Eustace devenea din ce în ce mai puţin convins că discursurile din circuitele pe care le făcea aveau vreun efect pozitiv. Pentru un om care crezuse cu sinceritate că ar schimba lumea dacă va putea să atragă atenţia oamenilor suficient de mult timp, rutina înţepenită a scurtelor vizite în şcoli nu mai era satisfăcătoare.

„M-am întâlnit astăzi cu elevii clasei a VI-a, scria el după o întâlnire neliniştitoare. Nu mi-a venit să cred peste câtă lipsă de educaţie şi de inspiraţie am dat! Copiii erau într-o stare deplorabilă... Niciun fel de motivaţie. Niciun fel de înţelegere a lumii. Doar nişte roboţi care se conformează unei vieţi prestabilite. Avem de-a face aici cu un caz de supravieţuire – nici vorbă de artă sau de creativitate. Niciun pic de pasiune.

Doar o existenţă înceată şi monotonă într-o ignoranţă oprimantă. I-am întrebat dacă ştiau ce înseamnă cuvântul «sacru». Nu ştiau. Valorile lor sunt banii, maşinile noi şi telefoanele. Unul dintre cei cincizeci a avut altceva de spus despre sacralitate. Băiatul a zis: «Viaţa». Un singur sufleţel din clasă era pe drumul cel bun, care nu are ca motivaţie lăcomia, slavă Domnului...

Eram puternic provocat de situaţia în care eram şi i-am scuturat bine, încercând să-i trezesc şi să-i fac să gândească, dar nu simt c-am ajuns prea departe. Aşa că

iată-ne în anii ’90, în care copiii sunt acum mai puțin umani.”

La numai doi ani după ce întemeiase Turtle Island, Eustace începuse să obosească. Scria în jurnalul său din iulie 1991: „Îmi dau seama că tânjesc cu adevărat după nişte momente de unul singur. Nu vreau să am oameni în jur.

Presiunea acestei comunități de la Turtle Island mă sfârşeşte. Îmi fură din timp şi-mi mănâncă zilele... Biroul – toată lumea trece pe-aici şi nu-mi pot face treaba. Ieri, în timp ce încercam să rezolv nişte chestiuni birocratice, Valarie, Ayal şi Jenny au intrat şi-au început să vorbească despre angajați. Ce invazie în spațiul meu! Azi-noapte cineva a oprit robotul telefonului ca să nu mai răspundă automat – după ce-mi petrecusem 200 de ore lucrând la liniile telefonice. Azi-dimineață mă pregăteam să fac o baie rece în pârâu ca să mă răcoresc, dar cineva îmi luase găleata de la locul ei. Am găsit o şosetă mucegăită în grădină... Mieii rămăseseră în țarc azi (nu din vina mea). Le-am dat drumul şi m-am gândit la ziua pe care am petrecut-o făcând țarcul, şi cum nimeni nu vrea să-şi asume responsabilitatea mieilor.

Ce trebuie să fac? Trebuie să găsesc o cale să am grijă de mine şi de acest loc în aşa fel încât să nu mă mai epuizeze emoțional. Un impuls ar fi să las baltă toate activitățile de-aici. Problema s-ar rezolva, dar n-ar fi bine pentru tabără şi pentru scopul centrului... Ce este important? Granițele (personale) sunt aici în joc. Trebuie să fac pe plac altora sau mie însumi? Am muncit din greu ca locul ăsta să fie ce este azi. Ce-au făcut *ei*? Au investit *ei* vreodată într-un proiect provocator? Cum să-i suport? Trebuie? Donațiile sunt un mod în care oamenii mă pot *ajuta* – să-mi dea ceva de care am nevoie... E şocant cât mă afectează toate astea. Şase ore de somn adânc, fără vise, şi m-am trezit în miezul zilei... Ce

să fac? Idei: să deleg autoritatea, să le spun tuturor care sunt nevoile mele emoționale şi să-i rog să fie atenți. Presupun că aş putea foarte bine să nici nu fiu aici. Ar fi o idee. Imaginează-ți. Atâta lume cu care ai de-a face... Ei bine, noroc, Eustace.”

Anul următor, Eustace se simțea cu adevărat ocolit de noroc. Era prea obosit şi prea dezamăgit până şi pentru a se mai plânge în jurnal. A notat doar un singur rând, sumbru, pentru întregul an: „Mă simt inspirat astăzi să scriu despre profunda dezamăgire față de realitatea vremurilor noastre – corupția guvernului – oameni falşi – valori bolnave şi oameni inconştienți trăind vieți fără sens”.

Iar pe pagina următoare, după exact douăsprezece luni, acest mesaj: „Idem, sau se scrie item, oricum ar fi, doar atât am de adăugat la ceea ce-am scris anul trecut. Doar că mai rău. Poate şi mai cinic.”

Cel mai rău era că o pierdea pe Valarie.

Epuizat de afacerea lui şi tot timpul pe drumuri, Eustace nu prea avea timp pentru prietena lui. Şi ea muncea din greu, încă-l mai iubea pe Eustace, dar simțea din ce în ce mai mult că se pierduse pe ea însăşi în el.

„Încă-l mai iubesc pe omul acesta, îmi spunea Valarie, aducându-şi aminte de relația lor, care durase cincisprezece ani. Mai păstrez încă toate darurile pe care mi le-a făcut, teaca de cuțit decorată cu mărgele, mica secure pe care am folosito mereu la Turtle Island, o frumoasă pereche de cercei. Dacă aş muri mâine, aş vrea să fiu îngropată cu cerceii ăştia. Mi-a plăcut enorm să învăț de la Eustace. Îmi plăcea că de ziua mea întotdeauna îmi făcea cadouri de genul «fă-o singură». I-am spus odată că îmi doream o pipă pentru riturile şi rugăciunile mele, şi într-o zi am găsit o frumoasă bucată de steatită pe blatul de bucătărie. «Ce e asta?» am întrebat. Mi-a zis: «E pipa ta, Valarie». «Nu pricep,

i-am răspuns. Unde e?» Şi a zâmbit în felul lui minunat şi mi-a spus:

«E înăuntrul pietrei, draga mea. Trebuie doar s-o scoatem de acolo amândoi.»

Îl iubeam, dar mi-am pierdut propria identitate într-a lui, pentru că este atât de copleşitor şi de puternic. Aveam treburile mele în viață, care mergeau, înainte de a-l întâlni, şi am ajuns repede să fiu în umbra lui, iar lumea mea a început să se învârtească în jurul lumii lui. A fost şi este o persoană iubitoare, dar intolerantă. Părerea altcuiva nu era niciodată bine-venită. Era obsedat să câştige bani, să cumpere pământ, să aibă succes, era tot timpul pe drumuri.

Am ajuns să nu ne mai vedem deloc. Nu vorbeam decât când avea să-mi dea nişte ordine."

Valarie şi Eustace aveau un bun prieten comun, un amerindian pe nume Henry, care venea des cu ei la adunările indienilor şi preda la Turtle Island.

După câțiva ani de singurătate şi nemulțumire, după ce începuse să-şi dea seama din ce în ce mai mult că nu era nimic altceva decât „Prima Doamnă de la Turtle Island", Valarie a avut o relație cu Henry. I-a ascuns acest lucru lui Eustace şi a negat că s-ar fi întâmplat vreodată, chiar şi atunci când, devenind bănuitor, Eustace a întrebat-o deschis. Eustace, ştiind că se întâmpla ceva, l-a invitat într-o seară pe Henry să fumeze pipa ceremonială şi l-a întrebat fără ocolişuri dacă se culcase cu Valarie. O regulă sacră a spiritualității amerindiene este să nu minți când fumezi pipa, dar Henry s-a uitat în ochii lui Eustace şi a negat.

Eustace era tulburat. Ştia în inima lui că ceva nu era în regulă dar nu cunoştea toate amănuntele. Distrus, s-a despărțit de Valarie, simțind că nu mai putea să aibă încredere în ea. La câteva luni după ce s-au despărțit, Valarie s-a întors, i-a spus adevărul şi l-a rugat să o ierte.

Dar nu poţi să-l minţi pe Eustace Conway şi să speri la o a doua şansă. Era mult prea supărat pentru a se gândi la împăcare sau să uite că fusese rănit.

Faptul că nici în cea mai intimă dintre relaţii nu exista încredere l-a distrus.

După toată suferinţa provocată de tatăl său, îşi promisese să gonească imediat din viaţa lui pe oricine l-ar fi rănit sau trădat cu bună ştiinţă. Valarie trebuia să plece. Timp de un an, Eustace a suferit şi s-a gândit dacă ar fi putut să-i mai acorde o dată încrederea sa şi, în cele din urmă, a recunoscut că pur şi simplu nu poate.

„Adevărul este sacru pentru mine, îi scria el lui Valarie, explicându-i de ce nu mai puteau fi împreună. Adevărul şi eu suntem totuna. Trăiesc cu el. Mor cu el. Ţi-am cerut adevărul. Ţi-am spus că trebuie să-mi spui mereu adevărul... că nu-mi păsa de cât de mult doare. Te-am implorat să-mi spui adevărul... Iar tu ţi-ai bătut joc de mine, ţi-ai bătut joc de adevărul nostru. Ce spune acest lucru despre puterea ta de a corespunde nevoilor mele? Du-te dracului! La naiba! E destul... Câte să îndur? Am fost deja martorul cruzimii tatălui meu... Aveam nevoie de sprijinul tău – m-ai înjunghiat pe la spate. Te iubesc atât de mult. Eşti comoara mea. Aş fi putut să te ţin în braţe şi să-ţi mângâi inimioara pentru totdeauna, dar adevărul meu a spus: destul e destul!”

Şi prietenul lui, Henry?

„Ai fumat pipa cu mine când, încolţit, am venit la tine rugându-mă şi cerându-ţi adevărul. Şi m-ai minţit ca un ticălos. Trebuie să mori. Sparge pipa în două, înfige-ţi lemnul ei în inimă şi vei avea o vagă idee despre durerea pe care o simt. Acum femeia cu care voiam să mă însor e o târfă. Nu meriţi să fii numit om. Du-te dracului şi mori.”

„Văd şi înţeleg, i-a scris Valarie lui Eustace, luni de zile după ce se despărţiseră, de ce nu ai vrea să accepţi *nicio*

responsabilitate pentru dezintegrarea şi eşecul, în cele din urmă, al relației noastre, pentru că asta ar însemna să admiți că e posibil, doar posibil, să ai şi tu partea ta în declanşarea suferinței pe care o trăim acum. Dacă ai recunoaşte asta, ai fi obligat să priveşti mai bine, mai adânc în tine însuți şi, după cum ştim amândoi, nu ai nici timpul, nici dorința şi nici chiar, scuză-mi sinceritatea, modestia pentru a o face. Crede-mă, nu încerc să reduc din responsabilitatea mea, încerc doar să te ajut să vezi lucrurile în întregul lor. Da, sigur, e mult mai uşor să dai toată vina pentru suferință pe altcineva: «Aşa m-au făcut ai mei», «Guvernul îşi bate joc de planetă» sau «Valarie mi-a frânt inima»... Ai vrut să te desparți de mine pentru că, după cum ai spus-o tu însuți, «*Eu* mi-am bătut joc de inima ta» şi faptul că nu-ți poți călca promisiunea făcută față de tine însuți, să nu accepți nimic altceva decât adevărul, îți sună bine, sunt sigură... Dar dacă dragostea e adevărată, toate le rabdă, toate le iartă şi supraviețuieşte tuturor încercărilor... La capătul acestei experiențe dureroase, ai fi avut o femeie care ar fi ştiut, în sfârşit, cum să iubească şi cum să se lase iubită, o femeie care te înțelegea, te iubea, credea în tine, te susținea şi renunțase *la tot* ca să facă parte din visul tău. Nu-ți dai seama că arunci cel mai mare dar din lume?

O femeie care-ți acceptă defectele, neajunsurile, cruzimea sufletească şi, da, chiar şi ciudățenia ta, şi care încă te iubeşte, în ciuda a tot. DOBITOC AFURISIT, PROST ŞI ÎNCREZUT."

A fost un an îngrozitor.

Dar timpul trece. La fel şi durerile inimii. La puțină vreme după Valarie, a apărut Mandy. „Bună, Frumoaso, îi scria Eustace noii sale iubiri. Mă bucur că încep să te cunosc mai bine... ai mult de dat. Când te vei putea deschide acestei lumi o să fim cu toții binecuvântați. Mă copleşeşte faptul că te cunosc mai bine, că te-am întâlnit. Simt că am fost

predestinați unul altuia... Când sunt cu tine mă simt tânăr şi nevinovat. Le-aş putea zâmbi ochilor tăi pentru totdeauna...”

Apoi Mandy s-a dus, şi a venit Marcia. „Mă înalță întâlnirea cu Marcia. A fost o binecuvântare pentru mine – o inspirație şi o speranță nouă. Mă rog pentru îndrumarea lui Dumnezeu în tot ce fac.”

Apoi a apărut Dale. „Atât de blândă, atât de săritoare, îmi împărtăşeşte viziunea mai mult decât oricine.”

Apoi Jenny. „O fată superbă cu părul negru şi o rochie de în alb... Ce-o să se aleagă de tine, de mine, de dorințe, de vise?”

Apoi a fost Amy. „Păr lung, frumos, nevinovată, zâmbet radios, am întâlnit-o când participam la un atelier într-o şcoală, şi era atât de frumoasă, încât abia mă puteam concentra asupra a ceea ce făceam. M-am tot holbat la ea şi, după curs, m-am apropiat de ea şi i-am zis: «Aş putea să petrec mai mult timp cu tine?» „

În cele din urmă, Eustace a stat ceva timp cu Amy. Absolvise ştiințe exacte, era inteligentă şi serioasă, şi s-a dovedit a-i fi de mare ajutor. A petrecut o săptămână la casa de vară a familiei ei, în Cape May, New Jersey, şi a scris în jurnal:

„Am stat închişi în casă săptămâna asta. Am lucrat la documentele administrative pentru Turtle Island; Amy scria la calculator şi printa apoi originalele pentru ca eu să le xeroxez mai târziu sau să le trimit prin poştă când va fi nevoie: broşuri pentru tabăra de vară, pentru formularul de înscriere, informații medicale şi formulare de ieşire, liste cu conținutul truselor de prim ajutor, hărți cu ieşirile de urgență şi cu localizarea spitalelor... o scrisoare lui Cabell Gragg pentru a-l încuraja să-mi vândă pământul în 1994, o scrisoare adresată angajaților de la Turtle Island, cărora le mulțumeam şi-i încurajam, lista angajaților, numele şi

numerele de telefon pentru agenda mea, reclame pentru cursurile din primăvară, lista cu ce trebuie să aducă şi să nu aducă (revăzută) şi un ghid pentru cei care vin în tabără...

Contracte şi multe altele... Uimitor! Amy este extraordinară – lucrează un pic cam încet, dar rezultatul este de calitate superioară.”

Apoi Amy a plecat, iar scrisorile ei au fost clasate într-un dosar, cu eticheta: „O fantezie cu Amy, stricată de realitate – caracterul educativ al visurilor. Cel puțin am trăit ce era de trăit şi am învățat.”

Apoi a apărut Tonya, frumoasa şi misterioasa cățărătoare aborigenă.

Eustace şi Tonya au plecat spre Noua Zeelandă şi Australia pentru câteva luni şi s-au cățărat pe toate stâncile şi pe toți munții pe care i-au putut găsi. Era uimitoare şi puternică, iar Eustace o iubea cu adevărat, dar credea că ceva ascuns în sufletul ei o împiedica să-l iubească total şi, oricum, era greu pentru Eustace să-şi dea inima atât cât ar fi vrut acestei fete, căci era încă proaspătă şi sfâşietoare amintirea unei femei care-i lăsase pasiune, dorință şi nefericire.

Era vorba de Carla. Carla, frumoasa cântăreață de muzică populară din Apalaşi, a fost iubirea vieții lui Eustace Conway. A întâlnit-o la un festival de muzică populară la care el lua cuvântul şi ea cânta. („Ar fi trebuit s-o vezi pe fata asta pe scenă cântând la chitară cu părul ei lung şi cu fustele ei scurte, dansând şi unduindu-şi şoldurile pe toată scena, până când îți venea să dai naibii lumea întreagă, aşa era de fierbinte.”) Eustace se ofilea şi se topea şi se îndrăgostea de Carla, şi încă o mai crede cea mai aproape de ideal dintre femeile pe care le-a întâlnit vreodată.

„Era incredibilă. O femeie apalaşiană frumoasă, modernă, o autentică fată de miner din Kentucky, stăpânind

meşteşugurile a patru generații, adică tot ce admir mai mult în cultura mea. Era ca o zeiță pentru mine. Cânta, compunea, dansa, era cel mai bun bucătar întâlnit vreodată... Era sălbatică şi liberă şi curajoasă şi inteligentă şi încrezătoare şi cu un trup incredibil, flexibil, viguros şi bronzat. Se ocupa de cai, ştia să cânte la orice instrument, ştia să coacă o plăcintă la un foc de tabără, prepara leacuri din ierburi, îşi făcea singură săpun, putea să taie animale, îşi dorea mulți copii... A fost cea mai dăruită şi cea mai generoasă şi nesățioasă iubită pe care am avut-o vreodată.

Dumnezeule, aş putea continua la nesfârşit!... Era un adevărat copil al naturii, şi purta rochii sexy de pe vremuri, din pânză vărgată, şi dansa prin păduri ca o căprioară. Şi era atât de talentată, încât aş fi fost gata să las baltă orice ca s-o ajut să avanseze în carieră. Şi era mult mai deşteaptă decât mine!

Şi ştia să coasă şi să deseneze! Şi ştia să *scrie corect*! Ştia să facă orice!

Femeia asta era un vis care întrecea până şi puterea *mea* de a visa, iar eu sunt un visător dat naibii!”

Aproape imediat, Eustace a cerut-o pe Carla de nevastă. Ea şi-a dat capul pe spate, râzând, şi i-a spus: „Cu mare plăcere, Eustace.”

Aşa că s-au logodit, şi Carla s-a mutat la Turtle Island. Acum, aducându-şi aminte, Carla spune că aveau probleme serioase încă de la început. „La început simțeam că el era un spirit înrudit. Dar după şase săptămâni am observat la el lucruri care m-au speriat. Veneam dintr-un patriarhat de modă veche şi rigid din Apalaşi, aşa că eram foarte sensibilă la felul cum Eustace interpreta rolurile de gen. Într-un anumit sens, avea într-adevăr o viziune cu adevărat egalitară în privința femeilor, dar, de fiecare dată când se înfuria pe mine că nu pusesem masa pentru cină exact la ora care trebuia, mă îngrozea.

Pe de altă parte, familiei mele nu-i plăcea deloc de Eustace. Îl considerau nesincer, un şarlatan. Erau îngrijoraţi de influenţa pe care o avea asupra mea.

De-abia ne cunoscuserăm când a venit la părinţii mei acasă, a luat repede cina cu ai mei, mi-a împachetat lucrurile şi m-a luat cu el. Sunt foarte apropiată de familia mea, şi ei au avut impresia că mă furase. Eustace credea că familia mea mă întărâtă împotriva lui, aşa că a încercat să mă izoleze de ei. Ei bine, când tatăl meu şi fraţii mei şi-au dat seama de acest lucru, şi-au încărcat pur şi simplu puştile în camion şi au venit să mă ia înapoi."

N-a durat multă vreme până când Carla, unul dintre cele mai libere spirite din lume, a început să se lase dusă de curent. În scurt timp s-a încurcat cu altcineva. Eustace a aflat despre imprudenţa ei în felul cel mai straniu. A primit într-o lună o factură telefonică enormă – sute de dolari pe telefoane date din biroul lui în plină noapte la acelaşi număr de telefon. Curios, Eustace a format numărul, şi, când i-a răspuns un bărbat, Eustace i-a explicat situaţia.

Apoi a avut o idee.

„Nu cumva ştii o femeie pe nume Carla?" a întrebat el.

„Ba sigur că da, i-a spus tipul. E prietena mea".

„Nu mai spune, i-a zis Eustace. Şi eu care credeam că e logodnica mea."

Se pare că în fiecare noapte Carla se strecura afară din tepee şi se ducea până la birou să-l sune pe atrăgătorul cântăreţ la banjo cu care avea o aventură. O altă trădare. Nu era, vorba vechiului cântec de cowboy, primul rodeo al lui Eustace Conway. Şi, după cum ştim, Eustace nu e omul care să-şi împartă viaţa cu o persoană pe care-o consideră mincinoasă şi ipocrită. Carla trebuia să plece. Fusese o iubire maraton, şi acum se încheiase.

Eustace a fost sfâşiat. Descurajat. *Spintecat*.

În decembrie 1993, scria în jurnal: „Mă lupt cu depresia, resentimentul şi suferința. Doare, într-adevăr, relația cu Carla, respingerea, faptul că «n-a mers». N-am investit niciodată mai mult – i-am dat tot ce aveam. N-am fost niciodată rănit mai adânc.”

Avea treizeci şi doi de ani şi era şocat să se uite împrejur şi să observe dintr-odată că, deşi reuşise multe printr-o voință de fier, nu avea nevastă şi copii. La vârsta lui ar fi trebuit să-şi fi găsit locul într-o familie. Unde era acea femeie frumoasă cu buclele pe spate şi cu rochia din pânză tărcată care făcea plăcinte cu lapte bătut când se crăpa de ziuă? Unde erau băiețandrii puternici şi robuşti care să se joace liniştiți pe podeaua cabanei şi să învețe de la blândul lor tată cum să cioplească lemnul de hicori? Unde greşise Eustace?

De ce nu reuşea să le păstreze pe femeile de care se îndrăgostea? Păreau mereu apăsate sau copleşite de el. Şi nu se simțea înțeles sau sprijinit. Poate că alegea persoanele nepotrivite. Poate că nu era capabil să suporte intimitatea sau îi era prea frică să nu fie rănit lăsând o relație să ia întorsăturile ei adesea întortocheate. Poate că avea nevoie de o nouă abordare.

Era din ce în ce mai clar că, în dragoste, Eustace nu reuşea să facă această importantă legătură.

A rugat-o pe una dintre prietenele sale care era psiholog să vină la Turtle Island la o plimbare într-o zi. A dus-o în pădure şi i-a spus că se temea că are o problemă emoțională, că nu reuşea să facă să meargă relațiile cu alții. Cei cu care lucra la Turtle Island erau tot timpul supărați pe el sau nu-l înțelegeau, şi nu era atât de apropiat de frații lui pe cât ar fi vrut să fie, pe femei le gonea întotdeauna sau nu reuşea să se apropie într-atât încât să aibă încredere în oameni. I-a povestit despre copilăria lui şi i-a mărturisit că

mai suferea încă mult din cauza tatălui şi că se întreba dacă toate acestea nu erau legate între ele.

„Cred că trebuie să vorbesc cu un specialist”, i-a spus el.

Psiholoaga i-a răspuns: „Toate lucrurile de care ai nevoie pentru a fi fericit, Eustace, sunt chiar aici în pădurea aceasta. Psihologia modernă nu e pentru tine. Eşti persoana cea mai sănătoasă pe care o cunosc.”

Doamne, câteodată oamenii îşi închipuie în mintea lor un Eustace Conway de vis şi apoi îl fac să *se potrivească*. Această femeie era probabil atât de constrânsă de viziunea despre viața în sălbăticie desprinsă din Thoreau şi idealizată („Nu poate exista o tristețe profundă pentru cel care trăieşte în mijlocul naturii şi are simțurile liniştite”), încât nu voia să se uite mai îndeaproape la cineva care nu era un concept, ci o ființă reală şi tristă. Poate că ar fi costat-o prea mult să renunțe la ideea pe care o avea despre Eustace. E greu să o învinuieşti; nu era prima femeie care nega toate aparențele pentru a-l păstra în inima ei pe acest păgân sălbatic la fel de curat ca în prima zi când îl întâlnise.

„Sufletul meu e bolnav, i-a scris tatălui său, m-au doborât toți anii ăştia apăsători. Sunt tulburat. Sufăr. Mă trezesc în fiecare zi şi sufăr din cauza asta.

Arată această scrisoare unui psiholog şi vezi dacă n-are vreun sfat pentru mine. Te rog să nu înțelegi greşit, îți mulțumesc sincer pentru ajutorul pe care mi-l dai în tot felul de treburi, pentru gestiunea banilor, de pildă. Îți sunt chiar *foarte recunoscător*. Sper că sinceritatea emoțiilor mele nu va fi considerată o «agresiune», ci o bază pentru apropiere şi înțelegere. O relație mai sănătoasă, asta vreau, şi nu una mai complicată. Cu respect, Eustace.”

Din nou, niciun răspuns.

Îi ştiu foarte bine pe părinții lui Eustace. Am fost invitată în casa lor şi am luat cina la ei de multe ori. Ca toți ceilalți, mă adresez doamnei Conway cu „Mamă Mare” şi, ca toți

ceilalți, o ador. Îmi plac generozitatea ei şi poveştile din vremea când locuia în Alaska. Îmi place că, de fiecare dată când ajung la uşa ei, mă îmbrățişează şi spune: „Uite-o pe munteanca noastră!”

Şi trebuie să recunosc că-mi place să fiu în preajma tatălui lui Eustace Conway. Îmi plac inteligența şi istețimea lui, şi îl găsesc nesfârşit de curios în acelaşi fel ciudat şi precis ca fiul său; vrea să ştie exact câte ore mi-a luat să vin din Boone în Gastonia, şi, când îi spun, calculează imediat (şi corect) că trebuie să mă fi oprit vreo patruzeci şi cinci de minute la prânz, altfel aş fi ajuns mai devreme. Precizia lui, desigur, este neîndurătoare. Fiind o „ființă de o logică perfectă”, nu lasă de la el un milimetru şi îmi dau seama din ce punct de vedere este imposibil de trăit cu el. Dialogurile lui cu soția sunt pline de astfel de replici derutante:

Dna Conway: Se poate ca Judson să vină în vizită mâine.

Dl Conway: De ce spui asta? Nu ştii dacă e adevărat. Te-a sunat să-ți spună că o să vină?

Dna Conway: Nu, dar i-am lăsat un mesaj pe robot, în care-l invitam pe la noi.

Dl Conway: În acest caz mă uimeşte că spui că se poate să vină în vizită.

Ce şanse presupui că sunt, Karen, din moment ce n-am mai avut deloc veşti de la el? E clar că nu ştim dacă va veni sau nu. A spune că „se poate” este incorect şi greşit din partea ta.

Dna Conway: Îmi pare rău.

Dl Conway: Dar pe mine nimeni nu mă ascultă.

Aşa că vă puteți imagina.

Totuşi, pot să vorbesc cu el. Când sunt în vizită la familia Conway, vorbesc adesea cu Marele Eustace despre cărțile din seria *Vrăjitorul din Oz*, nişte cărți fantastice scrise de Frank Baum la sfârşitul secolului trecut. Se pare că Marele Eustace şi cu mine am fost amândoi crescuți în lectura

acelorași frumoase ediții de lux. (În copilărie, domnul Conway primise o carte cadou de Crăciun, în timp ce eu moștenisem un întreg vechi set de la bunica.) Majoritatea oamenilor nu știu că există o continuare a poveștii originale a lui Dorothy Gale, așa că Marele Eustace era încântat să afle că știam bine poveștile și-mi puteam aminti de fiecare ilustrație luxuriantă stil Art Déco și discuta despre cele mai minore personaje. Tik-Tok, Bilina Puiul, Tigrul Înfometat, Regele Pitic, Tăvălugurile și Policrom (fata curcubeului) – îi știu pe toți, la fel și el, și putem vorbim despre astfel de lucruri ore în șir.

Alte dăți mă duce în grădină și mă învață despre păsările din Carolina de Nord. Și odată am ieșit afară la miezul nopții ca să ne uităm la stele. „Ai văzut-o pe Marte în ultima vreme?” m-a întrebat domnul Conway. Am recunoscut că nu, așa că mi-a arătat-o. Mi-a spus că-i place să iasă afară în fiecare noapte să urmărească orbita acestei planete ca să vadă cât de mult se apropie Marte de Saturn.

„S-au apropiat din ce în ce mai tare în fiecare zi în ultimele trei luni, mi-a spus el. În fond și la urma urmei, să ne aducem aminte sensul cuvântului «planetă» – corp călător.”

Așa că uneori Marele Eustace și cu mine vorbim despre cărți, iar alteori despre operă sau constelații. Dar cel mai adesea vorbim despre fiul lui.

Marele Eustace vrea mereu să știe cum se descurcă Micul Eustace acolo în Turtle Island. Cine îi sunt ucenicii? Pune la cale vreo călătorie mai îndelungată? A mai construit vreo clădire? Cum arată drumul acela înșelător pe munte-n sus? Pare extenuat sau deprimat?

Încerc să-l pun la curent. Și, odată – pentru că nu pot să mă țin departe de cele mai ascunse secrete ale vieților altor oameni –, i-am spus: „E bine, domnule Conway, dar cred că are disperată nevoie de aprobarea dumneavoastră.”

„Astea-s prostii.”

„Nu, nu sunt prostii. Aşa este.”

„Nu-mi vorbeşte niciodată, mi-a răspuns el, aşa că nu ştiu ce se întâmplă cu el. Nu vrea să aibă nimic de-a face cu mine, din câte se pare.”

Într-adevăr, cei doi Eustace Conway vorbeau arareori şi se vedeau şi mai rar. Dacă se întâlneau o dată pe an, de Crăciun, le era mai mult decât de ajuns, iar Micului Eustace nu prea-i vine să doarmă în casa părintească, pentru nu-i place deloc să fie în preajma tatălui său. Totuşi, într-o seară din primăvara anului 2000, Eustace a trecut prin Gastonia şi a dormit acasă o noapte. Era de-a dreptul ciudată, la limită chiar şocantă ideea că ar putea să vină la mijlocul lunii mai, fără să aibă vreo mare sărbătoare drept motiv. Dar Eustace avea de luat nişte cherestea de undeva de lângă Gastonia, aşa că s-a gândit că poate să dea pe-acasă pe seară. Eu l-am însoţit.

Am tras maşina lângă casă, casa în care Eustace a trăit cei mai răi ani din viață, şi l-am găsit pe tatăl său în curtea din față, manevrând o maşină veche de tuns iarba, care era mică, trebuia să împingi la ea, era uzată şi ruginită toată. Eustace s-a dat jos din camion şi a zâmbit.

„Ce-ai acolo, tată?” l-a întrebat.

„O maşină de tuns iarba perfect funcțională, pe care am găsit-o aruncată la gunoi aseară, când mă plimbam cu bicicleta.”

„Vorbeşti serios? Cineva a aruncat chestia asta la gunoi?”

„Nu-i aşa că-i ridicol? E foarte bună.”

„E o maşină de tuns iarba care arată bine, tată. Foarte bine.”

Maşina arăta de fapt ca şi cum ar fi fost pescuită de pe fundul unui eleşteu.

„Merge?” l-a întrebat Eustace.

„Bineînțeles că merge.”

„Mamă, ce ca lumea e.”

Nu-i mai văzusem niciodată pe Eustace Conway şi pe tatăl lui împreună.

După toți anii aceştia în care avusesem legături cu familia, era prima întâlnire față-n față la care asistam. N-aş putea spune la ce mă aşteptam, dar nu la aşa ceva – nu la Eustace aplecat lângă camion, cu un zâmbet sincer, complimentând maşina de tuns iarbă recuperată de tatăl său. Şi nici la acest tată radios, nerăbdător să-i arate ultima sa descoperire.

„Vezi, aici, fiule, era o gaură într-unul din mânere, dar am sudat o bucată de metal deasupra uite-aşa şi acum e numai bună.”

„Interesant.”

„Ai avea nevoie de aşa ceva la Turtle Island?”

„Ştii ce, tată. Cred că găsesc eu ceva de făcut cu maşina asta. Pot să-i scot motorul şi să-l folosesc la altceva, sau pot s-o desfac şi să-i folosesc piesele, sau pot s-o folosesc chiar eu sau să o dau unuia dintre vecini. Ar fi grozav.

M-aş bucura să mi-o dai. Ştii că găsesc eu ce să fac cu lucrurile.”

În clipa următoare, tatăl şi fiul, zâmbind amândoi, încărcau maşina de tuns iarba în camionul lui Eustace.

Doamne, cum a fost cina în seara aceea în Gastonia! Cei doi Eustace au fost de nedespărțit toată seara. Nu aveau ochi pentru nimeni altcineva. Nu l-am văzut niciodată pe domnul Conway atât de agitat, iar Eustace era şi el în mare formă. Jur că se ridicau în slăvi unul pe altul în fața mea. Erau topiți unul după celălalt. Şi era mai sfâşietor pentru mine să-i văd pe aceşti doi bărbați dorindu-şi atât de disperat aprobarea celuilalt decât ar fi fost să-i văd certându-se. N-ar fi putut, aşa părea, să caute cu mai multă stăruință să se apropie unul de altul.

Se îndemnau reciproc să povestească păţaniile preferate. Eustace l-a pus pe taică-su să povestească despre ziua în care se dusese la urgenţă cu o tăietură adâncă la picior şi se enervase atât de tare că asistentele nu-l băgau în seamă, încât se întinsese pe jos în faţa biroului de repartizare a pacienţilor şi refuzase să se mişte până nu se ocupă cineva de el. Apoi domnul Conway zâmbea fericit în timp ce Eustace povestea despre aventura traversării Apalaşilor, mai ales despre momentul când îi era atât de sete, încât a băut apă dintr-o baltă stătută, în care era un raton mort, în putrefacţie, „cu panglici albastre de carne putrezită plutind prin apă”. Domnul Conway strigă, captivat de relatare: „Nu-mi pot imagina pe nimeni altcineva făcând aşa ceva!”

După cină, Eustace şi tatăl lui au ieşit în grădină să discute despre un stejar care trebuia plantat în altă parte. Era o seară înmiresmată din sud, iar soarele atârna atât de jos pe cer, de nişte nori uşori, încât aerul era peste tot brăzdat de o ceaţă aurie. Bărbaţii stăteau în picioare în grădină, cu mâinile în buzunare, vorbind despre stejar. Când, deodată, s-a auzit un cântec de pasăre – prelung şi melodios. Ca nişte actori instruiţi de acelaşi regizor, tatăl şi fiul s-au uitat în sus în aceeaşi clipă.

„Ce este? a întrebat Eustace. E mierloiul american?”

„Nu ştiu...”

Din nou, cântecul păsării.

„Ooo!”, a spus Eustace, rămânând nemişcat.

„N-am mai auzit niciodată un mierloi american să cânte aşa, a zis domnul Conway, cu voce înceată şi tainică. S-ar putea să fie un sturz.”

Cântecul s-a auzit din nou – dulce, prelung.

„Nu pare să semene cu niciun sturz pe care l-am auzit vreodată”, a zis Eustace.

„Trebuie să recunosc, nici eu n-am auzit aşa ceva. Seamănă cu un flaut, nu-i aşa? Nu ştiu dacă ar putea să fie

mierloiul american. Aş pune pariu că e un sturz, dar n-am auzit niciodată un sturz să cânte atât de... armonios.”

„Am auzit păsări cântând aşa doar în selvă”, a spus fiul.

„Sună aproape ca la operă”, a spus tatăl.

Tăcuţi, stăteau amândoi cu capetele date pe spate, contemplând frunzişul pestriţ şi luxuriant al cornului şi al magnoliei înalte. Pasărea cânta ca şi cum ar fi citit o partitură, ca o soprană ce face vocalize pentru un concert, trecând din gamă-n gamă. Ce pasăre obişnuită din Carolina de Nord ar fi putut cânta atât de superb? Treceau în revistă posibilităţile. În acest anotimp, la ora asta, ce-ar putea fi? Bărbaţii aveau amândoi aceeaşi expresie de perplexitate extaziată pe chip, în timp ce ascultau pasărea şi erau atenţi la speculaţiile inteligente ale celuilalt.

„O vezi?” a întrebat domnul Conway.

„Cred că e după colţul casei, tată”, a şoptit Eustace.

„Da, cred că ai dreptate.”

„Mă duc să văd dacă o pot dibui, să ne dăm seama ce este.”

„Da! Du-te!”

Eustace s-a strecurat după colţul casei în timp ce pasărea continua să cânte.

Domnul Conway îl privea pe fiul său cu o expresie de plăcere desăvârşită şi relaxată. Chipul său era plin de mândrie şi de atenţie. Momentul era delicios.

Aşa că trebuia să întreb. „Domnule Conway? Credeţi că Eustace va găsi pasărea?”

Încântarea zugrăvită pe faţa domnului Conway s-a şters imediat, înlocuită de o privire mai grea şi mai familiară, plină de plictiseală. Transformarea a avut loc într-o clipă, dar era ca şi cum ai vedea un stor urât din metal trântindu-se peste o vitrină atrăgătoare. O măsură de securitate din cele mai dezagreabile. În mod evident că uitase că eram acolo. Oare trăsesem cu urechea? Oare fusesem martoră la

toată desfăşurarea scenei? Şi acum îi ceream cumva să-şi valideze fiul?

„Nu, a zis domnul Conway, ferm. N-o s-o găsească. Nu e bun la astfel de lucruri. Ei, unul dintre frații lui ar fi găsit-o dacă ar fi fost aici. Băieții ăştia au talent la păsări. Dar Eustace nu. N-are nicio şansă.”

Şi spunând acestea, domnul Conway a intrat înapoi în casă. A închis uşa în urma lui. A întors spatele celui mai frumos ceas al serii. Eram uimită. Ar fi fost atât de dureros pentru omul ăsta, care era clar că radia de încântare, să spună un cuvânt bun despre fiul lui? După tot acest timp? L-ar fi omorât să cedeze măcar un singur afurisit de centimetru o dată-n viața lui?

Se pare că da.

Concluzia poveştii, nu mai e nevoie s-o spun, e că Eustace Conway a găsit pasărea. Bineînțeles. S-a furişat până sub locul unde era pasărea, pentru că se hotărâse să o facă şi pentru că poate să facă orice hotărăşte să facă. A prins-o cântând şi a văzut că era, totuşi, un sturz – dar cu ce viers! A cântat cândva vreun sturz mai frumos? Eustace a avut dovada şi apoi a țâşnit după colțul casei, strigând încântat:

„Am văzut-o, tată!” i-a spus Micul Eustace Marelui Eustace, dar era prea târziu.

L-a căutat cu privirea.

Unde era tata?

Dus.

Dar de ce?

Cine naiba o să ştie vreodată?

Eustace venise alergând de după casă, arzând de nerăbdare să-i spună tatălui său ce văzuse şi ce aflase. Nu o făcea pentru nimeni altcineva. Dar tatăl său nu voia să audă, nu voia să fie de față. Aşa că Eustace a respirat

adânc. Şi-a venit în fire. Apoi a adoptat din nou tonul celui mai serios şi mai plictisit profesor din lume.

Şi mi-a povestit totul *mie*, în schimb.

Capitolul 7

În fața lui se întinde un continent nemărginit, iar el înaintează în grabă, de parcă timpul nu i-ar mai da răgaz şi i-ar fi teamă că străduințele sale nu vor avea unde rodi.

Alexis de Tocqueville

Eustace are zece cai în acest moment. Este primul care recunoaşte că a avea zece cai este absurd, deşănțat şi total inutil pentru mica lui fermă, dar nu poate să nu-i cumpere când îi vede atât de frumoşi.

Eu mă pricep la cai. Am crescut cu oameni care erau adevărați vrăjitori de cai. Bunicul meu avea un grajd excelent; am lucrat la ferma unui bărbat care-şi ținea cei şaptezeci şi cinci de cai aliniați fără niciun efort, dar n-am văzut niciodată pe cineva mai firesc înzestrat decât Eustace să se ocupe de cai. Caii îl ascultă. Sunt atenți la el. Când trece Eustace pe păşunile lui, caii ridică ochii din iarba pe care o pasc să se uite la el, nemişcați, aşteptând un cuvânt – un harem devotat, o mână de neveste pline de speranță.

Lucru şi mai impresionant dacă ne gândim că Eustace n-a crescut în preajma cailor şi n-a avut niciunul până la vârsta de zece ani. A ezitat multă vreme: caii sunt pretențioşi, iar îngrijirea lor presupune mult spațiu şi mulți bani. Când trăieşti din ce-ți oferă pământul, e mult mai uşor să te hrăneşti pe tine însuți decât să hrăneşti un cal. Dar a ştiut întotdeauna că într-o zi o să aibă cai. Făcea parte din planurile lui pe termen lung. Cumpărase, de exemplu, o maşină veche de tuns iarba trasă de cai, cu ani de zile

înainte de a fi avut vreo pajişte pe care să o tundă şi vreun cal cu care să o tragă.

Când, în cele din urmă, tăiase destui copaci ca să creeze păşuni la Turtle Island, a împrumutat o iapă Percheron de la un vecin, pentru ca cei care veneau în tabără să poată călări şi pentru ca el să poată lucra pământul. Iapa era înceată şi bătrână, dar simplul fapt că o avea în preajmă îi făcea inima să bată mai tare. Voia mai mult. Aşa că şi-a cumpărat o iapă de tracțiune, puternică şi tânără, Bonnie, şi cu ea a învățat cum să strunească temerile şi inteligența unui cal, cum să ia decizii şi să dea ordine într-o fracțiune de secundă, inspirând încredere. Eustace a avut de învățat şi de la oameni – un bătrân fermier pe nume Hoy Moretz, care ştia totul despre îmblânzirea animalelor, şi un tânăr menonit, Johnny Ruhl, care simte caii într-un fel pe care Eustace îl consideră fără egal. Eustace îşi ducea caii la cei doi pentru a lua lecții şi stătea cu ei când lucrau, uitându-se şi învățând. Hoy şi Johnny găseau că Eustace este elevul ideal – atent şi talentat, învăța uşor, pentru că părea să înțeleagă intuitiv vechiul proverb american care spune că Dumnezeu i-a dat omului două urechi şi o singură gură ca să tacă şi să asculte.

Eustace a lucrat mult timp pământul cu Boonie şi a pus-o la tracțiune, şi ea era făcută pentru asta. Era un bou în piele de cal, iar Eustace era foarte mulțumit de ea. Dar era şi fascinat de ideea de a merge la drum lung cu ea.

Aşa că din când în când îşi înşeua iapa şi o lua spre munți câteva zile la rând, doar ca să aibă o idee despre cum ar putea fi să călătoreşti în tovărăşia unui animal. Lui Eustace îi plăcea mult ideea, dar Boonie nu era deloc făcută pentru astfel de aventuri. Era prea înceată, prea solidă. Apoi Eustace a început să tânjească după un cal de călărie adevărat. Îşi dorea o motocicletă rafinată, nu un buldozer masiv, cum era Boonie. Şi astfel, urmând sfatul şi având

aprobarea profesorilor săi, a cumpărat în 1994 un pursânge arab, un alergător campion şi cu rezistenţă mare, pe nume Hasty (Cel Iute).

Hasty îşi purta numele cum nu se poate mai bine. În plus, Hasty era gata dresat. Pe Boonie, Eustace trebuise s-o înveţe cum să se poarte, dar acum Hasty îl învăţa pe Eustace cum să se poarte. Eustace era foarte atent şi învăţa repede, până când el şi Hasty au ajuns pe picior de egalitate, fiind în stare să petreacă zile întregi învăţându-se unul pe altul cum să fie o pereche. Eustace a început să plece în călătorii lungi cu Hasty, trecând călare prin munţi până pe coasta Carolinei de Nord. După cum se aşteptase, îi plăcea efortul de a menţine un ritm rapid pe un teren nesigur, cu un animal drept tovarăş şi fără nicio apărare împotriva accidentelor. Nu se aşteptase însă la o atât de mare atenţie din partea concetăţenilor prin a căror viaţă se întâmpla ca el să apară, călare. Ceva legat de prezenţa şi de caracterul idilic al unui cal atrăgea oamenii.

Reacţia era extraordinară şi generalizată. În prima zi a unui an, când Eustace călărea cu Hasty spre coastă, a trecut printr-un sat sărac din Carolina de Nord. Era plin de cocioabe dărăpănate şi sinistre, de rulote şi curţi pline de maşini ruginite. Trecând pe lângă o casă şubredă, a observat că în curtea din spate era mare agitaţie. Cam o sută de oameni, toţi de culoare şi săraci, se adunaseră pentru o mare petrecere în familie. Mirosul de carne friptă plutea prin aerul rece de ianuarie. Toată suflarea dansa şi cânta în zgomotul petrecerii. Când au dat cu ochii de Eustace – un om de munte suspect şi bărbos, un alb pe cal, cu puşca atârnată în şa –, au râs, au aplaudat şi l-au strigat: „Vino-ncoace!” Aşa că Eustace a sărit cu calul direct în grădină, chiar în mijlocul numeroasei familii. Pur şi simplu, făcea parte din familie. Toată lumea îl îmbrăţişa şi-i ura bun venit şi se bucura de parcă ar fi fost un văr

îndepărtat. S-au strâns în jurul lui şi au cerut pe rând o plimbare cu calul.

Aveau o mie de întrebări. Voiau să ştie totul despre Eustace, despre mesajul lui utopic şi despre destinația călătoriei lui. L-au îndopat cu mâncare, l-au ospătat cu şuncă bună, cu plăcinte şi cu un fel de varză creață şi cu turtă de mălai şi cu bere, apoi l-au lăsat să-şi vadă de drum, urmat de o ceată veselă care alerga după el, binecuvântându-l, micşorându-se treptat şi dispărând în cele din urmă.

Pentru Eustace, care-şi petrecuse cea mai mare parte din viață născocind căi pentru a sparge gheața şi a intra în conştiința americanilor, era o revelație.

Fusese o întâlnire spontană şi îmbucurătoare, şi ştia că nu ar fi fost niciodată invitat la o astfel de petrecere dacă n-ar fi avut calul care să spargă gheața.

Eustace străbătuse toată America – pe jos, cu autostopul, în vagoane de marfă şi în drumuri lungi cu maşina –, dar nimic nu-l pregătise pentru o atât de mare apropiere de oameni cum era aceea pe care i-o asigura un cal. Găsise răspunsul.

În mod evident, venise vremea să pună la cale o călătorie de-a curmezişul continentului.

Eustace voia să traverseze America pe cal şi voia să-l ia cu el şi pe fratele lui mai mic. Judson Conway era un însoțitor excelent, tovarăşul ideal pentru o astfel de excursie. Dar, dincolo de asta, Eustace simțea că el şi Judson, ca frați, aveau nevoie de o experiență eroică. Îşi dădea seama că-l considera încă pe Judson un băiețel, un puşti delicat care se ascunde în dormitor, printre figurine din *Războiul stelelor*, şi voia să şteargă această imagine. Judson era acum un bărbat. Judson vâna şi călărea, era un călător încercat şi era un cowboy cu experiență. Eustace voia să-l vadă în toate aceste ipostaze, trăind în acelaşi timp un

maraton de aventuri care mai mult ca sigur i-ar fi apropiat pe cei doi frați şi i-ar fi adus pe picior de egalitate.

Judson, nu mai e nevoie s-o spunem, era încântat. Voia el să părăsească societatea modernă şi să traverseze țara călare, ca un erou de film hollywoodian, ca un străin fără nume? La naiba că da! Numai gândul la această călătorie îl înnebunea pe Judson, care îşi dorea din toată inima să poată trăi „pe muchie de cuțit, în stil mare”. A primit ideea cu brațele deschise, declarând că era pregătit să pornească în orice moment, gata de cursă. Numai să-i arăți încotro e Vestul şi să-i spui hai – şi să vezi cum se ridică praful în urma lui.

Aşa că s-au hotărât. Ba şi-au ales şi un nume. Aveau să fie Long Riders[18].

Eustace, bineînțeles, a dat zor cu organizarea. A calculat de câți cai aveau nevoie, de câți bani aveau nevoie, de ce fel de arme şi de cât timp. A adunat hărți şi istorioare de la cei care mai merseseră călare pe distanțe lungi, încercând să anticipeze fiecare eveniment neprevăzut. Desigur că era aproape imposibil să prevadă exact cu ce s-ar fi putut confrunta în călătoria lor; era important să aleagă un traseu inteligent, nişte cai buni şi un început în forță.

Eustace a ales un drum din sud care traversează țara. Long Riders aveau să înceapă din Jekyll Island, de pe coasta Georgiei, şi să se îndrepte spre vest cât de repede puteau, gonind prin Alabama, Mississippi, Louisiana, Texas, New Mexico, Arizona şi apoi direct prin California. Planul lui Eustace era să ocolească marile oraşe, ca să nu fie arestați sau loviți de vreun camion (mama lui Eustace îi ceruse să-i promită că micul Judson nu se va prăpădi pe drum) – şi acesta era cel mai rezonabil plan pe care-l putea face. Era

---

18 Călăreții de Drum Lung (n. Tr.).

obligatoriu să se concentreze asupra felului în care vor merge. Nu porneau la o plimbare leneşă şi contemplativă. Voia ca el, fratele lui şi caii lor să dea absolut tot ce puteau, ca să vadă exact cum se vor adapta la atâţia kilometri, supuşi în acelaşi timp examenului aspru al unei încercări fizice.

Şi apoi, pe nepusă masă, li s-a mai alăturat un partener.

Judson, în felul său judsonian, a făcut vâlvă în jurul călătoriei şi i-a atras astfel atenţia prietenei lui Susan Klimkowski, din Carolina de Nord, care lucrase cu Judson la ferma aceea din Wyoming. Suficient de frumoasă, extrem de timidă şi surprinzător de dură, la douăzeci şi cinci de ani, Susan avea mai mulţi ani de experienţă în ale călăriei decât Judson şi Eustace la un loc. Era unul dintre acei oameni care călăresc înainte de a învăţa să meargă.

Nu căuta emoţiile tari şi nici nu voia să se dea în spectacol, nu pretindea să fie copilul destinului, dar când a auzit despre călătoria de-a lungul Americii, s-a închegat în ea o hotărâre nestrămutată. Trebuia să meargă şi ea.

Judson lucrase cu Susan în Munţii Stâncoşi destulă vreme ca să ştie că putea să facă eforturile fizice pe care le cerea călătoria, dar i-a spus că trebuie să discute cu Eustace în persoană. Îndemnată de respect şi de intuiţie, Susan l-a întrebat pe Eustace Conway dacă poate să li se alăture celor doi Long Riders, nu recitând un discurs la telefon, ci călărind până la el, pe munte, şi discutând problema din şa. Cu alte cuvinte, l-a abordat pe Eustace aşa cum avea de gând să abordeze întreaga provocare – pregătită, capabilă şi necerând altceva decât un cuvânt: „Da."

Iar Eustace i l-a dat. Era impresionat de felul în care se prezentase şi îşi putea da seama că ştia cum să se poarte cu caii. Dacă era în stare să ţină pasul, putea să vină cu ei. Şi, ca bonus, Susan aducea un camion de tonaj redus şi o

remorcă de transportat caii, „accesorii” pe care Eustace le considera excelente pentru călătoria lor. Ştia că o astfel de călătorie poate fi făcută şi fără maşini, dar ştia de asemenea că aveau deja destule de făcut într-un timp foarte scurt şi că un spaţiu mobil şi sigur în care să transporte caii obosiţi sau nişte pături în plus i-ar fi scutit într-o mare măsură de stres şi de pericole. Îi şi ţinea puţin pe loc – Eustace, Judson şi Susan, pe rând, aveau să conducă maşina înainte pe drum în fiecare zi, apoi să fugă înapoi, ca să continue călătoria călare. Apoi trebuiau să bată şaua împreună ca să parcurgă kilometrii ce-i despărţeau de locul în care era parcat camionul şi să facă un salt brusc înainte a doua zi dimineaţă. Avea să fie o corvoadă, dar merita.

Foarte bine. Iată că acum erau trei. Trei oameni, patru cai, un camion, o remorcă pentru cai şi un întreg continent în faţa lor. În ziua de Crăciun din 1995, au pornit la drum. Purtau pe cap fesuri de Moş Crăciun, râzând cu gura până la urechi, plini de energie şi pasionaţi. Numaidecât au găsit o sticlă nedesfăcută de Bacardi pe marginea drumului. „Binecuvântare de la Dumnezeu, un dar al naturii”, a declarat Eustace, pe urmă au dat romul pe gât şi şi-au început călătoria.

Eustace călărea pe Hasty. Susan pe Mac, un Tennessee Walker negru de doisprezece ani, în care puteai avea încredere. Judson călărea ba pe Spur, un superb pursânge arab argintiu pe care-l cumpărase la o licitaţie, ba pe Chief, un cal cumpărat special pentru această aventură, pe care fraţii Conway îl botezaseră după legendarul lor bunic, Chief Johnson.

„Săracul Chief, a spus Judson, în ziua în care l-au cumpărat. Şi-a petrecut toată viaţa pe o păşune şi n-are nici cea mai mică idee în ce se bagă. O să înveţe ce înseamnă să fii un cal adevărat.”

Nu că vreunul unul dintre ei, cai sau oameni, ar fi avut o idee clară în ce aveau să se bage. („Nu ştiam ce facem, avea să spună Eustace mai târziu. Şi ăsta este adevărul.”) Eustace era cu mult mai motivat şi mai emoţionat decât Susan şi Judson, care încă mai credeau că îi aşteaptă o distracţie neîntreruptă.

Eustace era destul de realist cât să-l preocupe dacă vor supravieţui. Orice avea să se întâmple, totuşi, Eustace era pregătit să înregistreze totul. Luase cu el un mic magnetofon şi optsprezece casete, şi ţinea un jurnal oral în timp ce călăreau. O făcea în parte ca să evite procesul lent al redactării amintirilor.

Digresiu-nile lui constante de pe casete, asemenea unui flux al conştiinţei, sunt într-adevăr mult mai evocatoare, având cântecul păsărilor, zgomotul traficului şi respiraţia cailor în fundal.

„Într-o mână ţin magnetofonul şi în cealaltă hăţurile, spune el în a doua zi a călătoriei. Am văzut un superb peisaj plin de licheni coloraţi, o fetiţă cu o geacă de culoare deschisă căţărată într-un pin bătrân şi imens, prese pentru melasă, furnale, palmieri pitici. Drumul este destul de murdar, cu gunoaie, pahare, cutii de bere, de ţigări, sticle, ambalaje, conserve, sticle, folii de aluminiu. Uimitor, gunoiul. La vreo şase metri mai încolo însă e frumos.

Copaci iluminaţi, plantaţii de pini. Un fel de monocultură. Un sol foarte nisipos. În acest moment sunt la fel de liber ca oricine altcineva din America.

Şi e atât de mulţumitor să fii aici, departe de responsabilităţi, aş dori ca mai mulţi oameni să ducă o viaţă simplă.”

Îşi înregistra experienţa, fiind ca un etnograf la lucru. Eustace era nerăbdător să-i intervieveze pe americanii obişnuiţi pe care-i întâlnea pe drum. Se tot gândise în ultimii ani la dispariţia dialectelor regionale, datorată

influenței pătrunzătoare a mass-mediei. Fusese martorul auditiv al acestui lucru în valea unde se stabilise: bătrânii apalașieni păreau să vorbească o limbă total diferită de cea a nepoților lor. Bunicii mai aveau încă tărăgănarea elisabetană; pronunțau cuvântul *sword*[19] *cu* un *w* hotărât, de exemplu; și numeau uneltele și animalele folosind cuvinte vechi care în curând nu vor mai exista, în timp ce rudele lor mai tinere începeau cu toții să semene la vorbă cu niște DJ din New York. Eustace gustă dialectele autentice și diversificate, imitându-le cu destul succes. Știe că asta va fi ultima lui ocazie să inventarieze o gamă largă de graiuri din sudul Americii, de vreme ce Long Riders treceau frecvent chiar prin grădinile din spatele caselor. Aveau permis de liberă trecere și călăreau în linie dreaptă chiar prin centrul vieții americane – fără bariere, fără granițe, fără margini sau opreliști. Erau aproape ca niște fantome, și orice zid devenea inexistent în fața lor. Puteau să miroasă, să atingă și să intre în contact cu oamenii pe lângă care treceau.

Eustace a înregistrat un bătrân sărac din Georgia care întreba: „Ce fel de fermă aveți?”

„Ei bine, domnule, a început Eustace, eu am vreo mie de pogoane în Carolina de Nord. Cred că se poate spune că am o fermă primitivă și tradițională, care e totodată un centru de educație...”

Dar bătrânul l-a întrerupt. Nu, nu. Nu voia să știe ce fel de *fermă* avea Eustace; voia să știe ce fel de *armă de foc*[20] avea Eustace.

Pe casetă îl poți auzi după aceea pe Eustace râzând și tot râzând, apoi lămurind politicos confuzia.

---

[19] Sabie (n. Tr.).

[20] *Farm*, respectiv *fire arm* (n. Tr.).

Îi plăcea şi vorba negrilor din Georgia, cum eram bătrânul din balansoarul de pe pridvor care şi-a lăsat pe caseta lui Eustace amintirile despre cum a crescut într-o familie de arendaşi:

„Tatăl meu trecea din cameră-n cameră şi zicea: «Trezirea, băieţi!». N-aveam curent electric. Zicea: «Sus, băieţi!» şi data următoare zicea:

«Credeam că v-am zis să vă treziţi»... Nu erau pe vremea aceea lucruri ca maltratarea copiilor şi era *mai bine* să te dai jos din pat, fi'n'că să-ţi spun ceva, tata era ditamai omu' de 125 de kilograme şi când zicea: «Trezirea, băieţi!», era bine să *fii în picioare*."

Era uşor să-i faci pe oameni să vorbească. Ajuta, bineînţeles, faptul că cei trei călăreţi aveau un aer atât de romantic. Eustace era tare înalt şi elegant în vechea lui şa din cavaleria americană, sălbatic şi bărbos şi adesea cu bustul gol, purtând pene în păr şi călărind cu dibăcie, fără hamuri. Arăta ca un dezertor din Texas Rangers, vreun Jeb descătuşat care-şi părăsise unitatea şi devenise indian. Judson şi Susan erau îmbrăcaţi ca nişte cowboy călare prăfuiţi de pe vremuri – numai apărători de piele şi pinteni şi pălării uzate de cowboy şi trenciuri lungi şi bandane. Înfăţişarea lor era doar pe jumătate calculată; cam astea sunt hainele pe care le porţi când mergi pe cal toată ziua, expus razelor de soare, ploii, zăpezii, crengilor şi prafului.

Spre veşnica lui pomenire, Judson era dispus din când în când să-şi sacrifice imaginea de cowboy veritabil de dragul comodităţii. Începuse să poarte colanţi lucioşi în culori pastel pe sub apărătorile de piele, ceea ce-i făcea să-şi iasă din minţi pe şoferii de camion şi pe lucrătorii de la ferme, toţi extrem de macho. Dar materialul lucios al colanţilor îl proteja pe Judson împotriva arsurilor provocate de şa şi, când se sătura de călărie, îşi dădea jos cizmele, încălţa o pereche de Nike şi alerga câţiva kilometri pe lângă calul său,

ca să se menţină în formă şi ca să scape de crampele de la picioare.

Călăreţii erau fascinanţi. Dar caii îi atrăgeau cel mai mult pe oameni.

„Oriunde ne duceam, spunea Judson, eram ca la defilare.” Copiii din suburbiile Atlantei veneau alergând spre ei fără să stea măcar o clipă pe gânduri, doar ca să mângâie caii. Povestea s-a repetat cu familiile sărace de fermieri pe care le-au întâlnit mai târziu în Texas.

Povestea avea să se repete până şi în rezervaţia apaşă din Arizona.

Rezervaţia era un pământ deşert şi sărăcit pe care se gândiseră să-l ocolească, pentru că pe o distanţă de sute de kilometri toţi albii îi avertizaseră că-şi riscă viaţa lăsându-se în mâinile „acelor apaşi înfricoşători, agresivi şi ticăloşi”.

Dar Eustace, care ştia destulă istorie veche şi politică actuală pentru a şti ce ascultare se cuvine să li se dea acestor avertismente, nu s-a abătut de la ruta prestabilită. Partenerilor săi neliniştiţi le-a declarat: „Nu ne vom schimba ruta pentru nişte prejudecăţi rasiale idioate. Ce-am învăţat până acum din călătoria asta, oameni buni? Cine nu s-a purtat bine cu noi până acum? Negri, albi, hispanici – toţi au fost de treabă. Şi dacă începem să ne ferim de oameni pentru că ne e frică, atunci am distrus tot ce apăram mai înainte. Puteţi să faceţi un ocol dacă vreţi, dar eu o să trec călare prin mijlocul afurisitei ăsteia de rezervaţii, cu sau fără voi. Şi nu-mi pasă dacă sunt împuşcat în cap pentru asta.”

Aşa că cei trei Long Riders au mers călare chiar prin mijlocul rezervaţiei apaşe, împreună. Iar apaşii s-au dovedit a fi nişte ticăloşi agresivi şi înfricoşători, invitându-i pe Long Riders să-şi petreacă noaptea în casele lor şi oferindu-le de mâncare atât lor, cât şi cailor lor.

Aceeaşi poveste avea să se repete când mergeau deja de câteva luni, când au trecut printr-un cartier din ghetourile din San Diego („Nu vă duceți!" îi avertiza lumea; copiii mexicani ieşeau ca din puşcă din casele lor ca să le ceară să urce şi ei pe cal, în timp ce părinții făceau poze, le dădeau de mâncare şi-i binecuvântau. În toată țara, aceeaşi primire. Peste tot îi însoțeau camere de filmat şi escorte ale şerifilor, de la o graniță de stat la cealaltă. De la o coastă la alta, primari şi preoți îi întâmpinau în numele locuitorilor, oraş după oraş, urându-le bun venit. Un delir de ospitalitate şi emoție.

Maşinile trăgeau pe dreapta, şoferii săreau din maşină, alergau spre Long Riders, le puneau mereu şi mereu aceleaşi întrebări: „Cine sunteți? Unde vă duceți? Cu ce vă putem ajuta?"

Şi de fiecare dată: „Vreau să fac şi eu ce faceți voi."

„Poți s-o faci, răspundea de fiecare dată Eustace. Poți!"

Îşi începeau ziua la patru dimineața, când îngrijeau caii şi încercau să-şi imagineze în ce loc aveau să găsească de mâncare şi de băut pentru ei şi pentru animale în următorii 50 sau 80 de kilometri. În fiecare zi, unul dintre ei trebuia să conducă remorca la kilometri distanță înainte şi apoi să revină, făcând autostopul la locul de campare, de unde porneau călare împreună. Le lua mult timp; uneori doi Long Riders stăteau pe loc ore întregi, în timp ce al treilea încerca vitejeşte să oprească o maşină. Şi ziua nu se încheia decât după miezul nopții. Ritmul lor era crunt. Erau deşelați de atâta călărit, dar nu au încetinit niciodată, n-au mers niciodată la pas, ci numai la trap.

Se aflau la distanțe atât de mari de veterinari şi de fierari, încât Eustace a fost nevoit să se specializeze în tratarea şi potcovirea animalelor. De atâtea ori văzuse cum se pun potcoavele, încât era sigur că ar şti cum s-o facă. L-a sunat pe Hoy Moretz, mentorul lui în ale echitației din Carolina de

Nord, şi l-a întrebat dacă ar putea să-şi potcovească singur caii în timpul călătoriei, dar Hoy l-a avertizat energic: „N-o face. Eşti băiat deştept, dar nu eşti un profesionist. Poți să înveți cum să-ți potcoveşti caii la fermă, dar riscul e prea mare când eşti la drum lung, nu te pricepi, şi poți să le faci răni.” Sfat înțelept, Eustace era întru totul de acord, dar nu a ținut seama de el în cele din urmă, pentru că ştim cu toții că nevoia este mama tuturor invențiilor. Trebuia să învețe, aşa că a învățat. Tot el le făcea injecții cailor şi le dădea medicamente, le potrivea rația de mâncare şi vorbea ore în şir pe magnetofon despre forma lor fizică.

„Hasty a urinat cu sânge, un sânge negru; sunt îngrijorat... a căzut astăzi de două ori, pare imposibil, dar s-a întâmplat, s-a lovit cu capul de pământ...

l-am acoperit ochii şi l-am purtat de colo-colo, ca să-l pregătesc pentru traversarea podului. Ar fi bine ca unul dintre cai să treacă peste acest nou tip de pod cu grătar metalic, de care cailor le e foarte frică, pentru că pot vedea sub ei, aşa poate o să treacă toți şi vom fi cu toții teferi... Am găsit o pietricică în copita lui Spur care îl jena... încerc să le menajez ligamentele; nu poți lăsa nici măcar o singură bubiță netratată.”

De mai multe ori de-a lungul călătoriei, Eustace şi-a dat seama că aveau nevoie de cai mai odihniți, aşa că s-a oprit să cumpere sau să facă troc cu animalele. Aşa i-au cumpărat pe Cajun, pe Fat Albert, pe Blackie şi pe Chavez. Aşa s-au pricopsit cu vestitul lor catâr, Peter Rabbit.

Peter Rabbit venea din sudul Mississippiului. Eustace era hotărât să cumpere un catâr pentru Long Riders, pentru că voia un animal puternic de povară. Aşa că le zicea tuturor celor pe care-i întâlnea că voia să cumpere un catâr. Cineva i-a recomandat un fermier din apropiere, care avea cu siguranță animale de vânzare la preț redus. Fermierul, Pierson Gay, era chipeş, conservator şi distins – un

gentleman sudist clasic, cu o mustață albă bine îngrijită. Long Riders l-au sunat de pe drum şi i-au spus ce căutau. El s-a oferit să-i găzduiască în noaptea respectivă în grajdurile lui şi să negocieze cu ei. Dar Judson îşi aminteşte, totuşi, că „pe când ne îndreptam spre ferma lui, cu părul lung şi gras şi arătând ca o ceată de hipioți, Pierson şi-a întors pur şi simplu capul când ne-a văzut. E un tip atât de dichisit, o jur pe ce-am mai sfânt, încât mai că i s-a făcut greață.”

Dar există, pesemne, o comunicare secretă între oamenii care se pricep la cai, un fel de cod numai al lor. Aşa cum Eustace s-a convins că Susan Klimkowski ştie să călărească imediat cum a văzut-o, nu i-a trebuit multă vreme lui Pierson Gay să-şi dea seamă că tinerii din fața lui ştiau ce făceau.

Pierson avea un animal de vânzare – un catâr mare, arătos şi drăcos. Mai puternic nici că se putea. Îl chema Peter Rabbit. Eustace, Judson şi Susan s-au uitat le Peter Rabbit şi l-au găsit sănătos şi robust, exact ce le trebuia pentru bagaje. Pierson le-a spus că vinde catârul pentru o mie de dolari. Dar călăreții noştri, mai ales Eustace, ştiau cum să negocieze pentru un animal; nu accepți niciodată primul preț. I-au întors oferta lui Pierson şi i-au propus nouă sute de dolari. Când a auzit, domnul Pierson Gay a dat înapoi, bolborosind în timp ce părăsea grajdul: „O mie de dolari; ăsta este prețul. Atâta valorează catârul pentru mine şi atâta am spus că face, aşa că ori îmi dați o mie de dolari, ori îl las pe Peter Rabbit chiar aici pe păşune; nu mă supăr deloc.”

N-au avut încotro şi au scos mia de parai.

Peter Rabbit avea totuşi câteva probleme. Pierson Gay n-a încercat deloc să le ascundă. Catârii au întotdeauna probleme. Catârii sunt deştepți, dar, spre deosebire de cai, sunt destul de afurisiți. Catârii pot gândi, complota şi cere

răzbunare. Nu trebuie să laşi garda jos când eşti în preajma catârilor, şi cu atât mai puţin în cazul celui de faţă, care e de-a dreptul diabolic. Existau reguli.

Nu te atingi de urechile lui Peter Rabbit, altfel va încerca să te omoare. Altfel spus, dacă voiai să-i pui căpăstru, îţi riscai viaţa. Nu te atingi de burta lui Peter Rabbit, altfel va încerca să te omoare. Altfel spus, dacă voiai să pui o şa pe catâr, o făceai pe riscul tău. Mai sunt şi cazuri, i-a avertizat Pierson Gay (expert competent în materie de patrupede, care de multă vreme renunţase la orice tentativă de a îmblânzi animalul în chestiune), în care Peter Rabbit e în stare să te atace fără niciun motiv evident. Şi nici picioarele nu trebuie să i le atingi. Altfel va încerca să te omoare.

Dar era un animal puternic şi robust. Aşa că l-au cumpărat.

Long Riders au plecat a doua zi cu Peter Rabit, un catâr odihnit şi puternic.

Nu a trecut multă vreme până când catârul şi-a făcut simţită prezenţa. Ploua cu găleata, iar Judson încerca să-şi acopere calul cu o prelată de plastic, ca să protejeze bagajul. Prelata fâlfâia şi şfichiuia în jur din cauza vântului, iar lui Peter Rabbit nu-i era deloc pe plac ce vedea. S-a dat puţin înapoi şi l-a izbit pe Judson din toate puterile, nimerindu-l în partea cea mai cărnoasă a spatelui. Dacă ar fi aterizat în altă parte, lovitura ar fi putut să-i distrugă genunchiul, să-i rupă o mână, să-i zdrobească un şold, să-i spargă capul sau să-i spintece burta. Ce e sigur e că lovitura zdravănă a lui Peter Rabbit l-a propulsat pe Judson un metru şi jumătate prin aer şi apoi l-a făcut să aterizeze direct pe pământ, unde, admite Judson, a zăcut liniştit pe iarba udă, lăsând ploaia să-i curgă pe faţă şi gândindu-se ce plăcut era să te odihneşti întins pe spate şi să faci o mică pauză în această călătorie brutală.

Dar Eustace a trecut la acțiune. Nu-şi luase ochii de la Peter Rabbit, aşteptând un moment în care să li se ciocnească voințele, ca să-i explice catârului cine era şeful. Momentul acela venise. Catârul şi omul au luat poziția de atac, deschizând prima dintre zecile de confruntări care-i aşteptau.

Eustace s-a aplecat spre catâr, ca şi cum ar fi fost într-o încăierare la cârciumă, şi i-a strigat în față: „*Nu care cumva să-l mai loveşti vreodată pe frate-meu!* „ Catârul s-a aplecat să-l lovească, dar Eustace l-a apucat de căpăstru, a înşfăcat un bici cu cealaltă mână şi a început să bată catârul. Peter Rabbit lovea şi el şi îl târî pe Eustace vreo treizeci de metri, dar Eustace se ținea strâns şi înverşunat de căpăstru. Peter Rabbit a dat cu Eustace de copaci şi de pietre, lovind şi muşcând, urlând amândoi să-şi spargă pieptul. Judson şi Susan au fugit şi s-au ascuns în pădure, îngroziți, iar Judson striga întruna:

„Iisuse Hristoase, Eustace! Las-o baltă! Animalu' ăsta încearcă să te omoare!" Dar Eustace s-a ținut tare, a încasat câteva lovituri şi apoi a tăbărât asupra catârului, l-a tras lângă nişte pompe pitoreşti şi foarte vechi dintr-o benzinărie dezafectată şi l-a legat.

Apoi au purtat tratative.

Eustace, redus (sau ridicat) la o stare de brutalitate pură, a apucat botul lui Peter Rabbit cu dinții şi a muşcat strâns, tare. Apoi i-a deschis botul şi a mugit înăuntru ca un grizzly care atacă. Apoi l-a apucat pe Peter Rabbit de urechi şi le-a mestecat şi pe ele, mormăind şi urlând ca un căpcăun înjunghiat. Apoi a înconjurat catârul dându-i pumni. Apoi a ridicat fiecare dintre picioarele catârului – unul câte unul, ca să-i arate cine e stăpânul – şi a urlat în fiecare copită ca şi cum ar fi fost un fel de telefon al bestiilor.

Maşinile de pe autostradă mergeau mai încet – *foarte* încet – când treceau pe lângă această scenă, şi din automobile apăreau chipuri palide, încremenite.

Judson şi Susan, şocați, se ascunseseră în pădure, privind cum se desfăşurau lucrurile.

„Ce-aş putea să spun? i-a murmurat Judson lui Susan, îngrozit şi mândru totodată. Fratele meu e un animal.”

Eustace s-a mai ocupat de Peter Rabbit o vreme, apoi l-a lăsat să plece.

Peter Rabbit a şters-o, zicându-şi cu siguranță în sinea lui: „*Sfinte Sisoe...*”

Între Eustace Conway şi Peter Rabbit au mai avut loc câteva tratative de acest gen de-a lungul călătoriei, până să priceapă catârul, care nu era un prost, toată tărăşenia. A admis, pentru prima dată în viața lui de catâr, că altcineva avea să ia deciziile. Şi până să ajungă în California, catârul acesta devenise atât de politicos şi de disciplinat şi de bine dresat, încât Long Riders s-au simțit datori să-l pună la curent şi pe Pierson Gay. Eustace stă în fața catârului, cu o ureche între dinți. Susan e ghemuită sub catâr, gâdilându-l pe burtă. Iar Judson stă în picioare pe spatele catârului, cu brațele larg deschise, rânjind.

Au trimis poza în Mississippi, la primii stăpâni ai lui Peter Rabbit. După câteva săptămâni, Eustace l-a sunat pe Pierson Gay ca să vadă dacă primiseră fotografia. Doamna Pierson Gay, o foarte amabilă şi stilată doamnă din sud, a răspuns la telefon. Da, într-adevăr, a tărăgănat ea într-un mod încântător, primiseră fotografia.

„Ce ziceți de catâru' nostru?” a întrebat Eustace.

„*Pe cuvânt*, dragă, a replicat doamna Pierson Gay cu cel mai domol accent sudic de dinainte de război, parc-ar fi studiat la Harvard.”

Nu se distrau chiar în fiecare zi. Au avut momente memorabile de-a lungul călătoriei, dar au avut şi perioade

lungi şi anoste mergând de-a lungul autostrăzilor pustii, unde gunoaiele creşteau ca iarba. Prin Texas, au mers printr-o furtună de nisip orbitoare, supravieţuind doar pentru că-şi puseseră bandanele pe ochi, un truc care a funcţionat până când agenţii de poliţie i-au oprit şi le-au cerut să-şi scoată „măştile” pentru că „oamenii încep să se teamă că sunteţi tâlhari”. În alte momente ale călătoriei, au avut de îndurat o căldură atât de mare, încât lui Eustace îi era frică să nu-i moară caii şi să nu li se usuce plămânii de atâta pârjol. Uneori se opreau la amiază într-un petic de umbră, ca să mai scape de căldură.

Judson întreba: „Cât de lungă va fi pauza?”

„Zece minute”, răspundea Eustace. Judson şi Susan se întindeau pe jos, îşi acopereau faţa cu pălăria şi trăgeau un pui de somn de exact zece minute. Dar Eustace nu dormea niciodată. El se îngrijea de cai. În acele zece minute se învârtea în jurul lor, le verifica picioarele, nodurile de la căpestre, se uita în ochii animalelor, căuta răni lăsate de şa. Nu-l îngrijora căldura, nici oboseala lui; era îngrijorat numai de cai.

În Louisiana a fost cel mai rău. Au călărit printr-un viscol paralizant de patru zile. A venit peste ei de nicăieri sub forma unei ploi reci, şi în scurt timp cei trei călăreţi arătau de parcă ar fi fost împachetaţi în jumătate de centimetru de gheaţă. Totul era îngheţat – pălării, scări, coburi, cizme, bărbi.

A fost singura vreme care i-a oprit din drum pe Long Riders, şi nu din cauza propriului disconfort, ci pentru că Eustace refuza să pună sănătatea cailor în pericol pe şoselele lunecoase acoperite cu gheaţă tare. Încercând să găsească un loc unde să se ascundă de furtună, au sfârşit prin a se adăposti sub copertina unei mici băcănii vechi. Eustace l-a trimis pe Judson printre localnici, spunându-i să se folosească de vestitul său farmec pentru a obţine

paturi calde pentru călăreți în noaptea respectivă şi un hambar călduros pentru cai.

„Du-te şi rezolvă treaba, frățioare, i-a spus Eustace. Fă ce faci tu mai bine.”

Judson, care lucrează repede, s-a împrietenit cu nişte tipi care mestecau tutun în magazinul universal. În câteva minute, Long Riders erau invitați să aştepte trecerea furtunii de gheață într-un complex rezidențial din apropiere, condus de o organizație din garda națională, reprezentând Mişcarea Patriotică. Aceşti activişti, conform descrierii făcute de Eustace, erau „nişte oameni care cred că guvernul Statelor Unite are mult prea mult control asupra vieților noastre, ceea ce nu este în fond o idee rea şi eu sunt de acord cu multe din ce spun ei, deşi n-am fost prea plăcut impresionat de nivelul lor de dezorganizare, şi toți beau atât de mult alcool, încât nu-şi pot prezenta mesajul într-un mod eficient”.

„Da, vă putem găzdui, le-a spus tărăgănat unul dintre activişti. Aveți puşti?

Dacă da, n-aveți nevoie de ele la noi! Avem o grămadă de arme.”

În următoarele două zile, Long Riders au fost oaspeții Mişcării Patriotice.

Prinşi în mica fermă din Louisiana din cauza vremii, Susan şi Judson au petrecut două zile confortabile îmbătându-se mangă alături de aceşti vajnici apărători ai celui de-al Doilea Amendament al Constituției americane[21] şi trăgând cu arma de plăcere. Între timp, Eustace a încercat să rămână treaz şi productiv, petrecându-şi cele patruzeci şi opt de ore sunându-i pe toți cei pe care îi întâlnise de-a curmezişul Americii, încercând să afle dacă

---

[21] Cel de-al Doilea Amendament stipulează dreptul de a deține şi purta arme (n. Tr.).

nu era cineva care să vrea să se alăture Long Riders-ilor şi să şofeze camionul.

Eustace se săturase de toată tărăşenia cu condusul înainte şi cu autostopul înapoi. După cum era de aşteptat, după vreo sută de telefoane, şi-a găsit şoferul, un băiat de nouăsprezece ani care, pentru că era un fel de ajutor de şofer, a fost poreclit Swamper; la ora aia n-avea nimic altceva de făcut decât să sară într-un autobuz spre Carolina de Nord şi să se alăture echipei din Louisiana.

Când viscolul a luat sfârşit, cei trei şi-au luat rămas-bun de la prietenii lor activişti şi s-au îndreptat din nou spre vest împreună cu noul lor tovarăş, tânărul Swamper, care conducea maşina, accelerând spre Texas.

Texasul a fost o bucurie pentru Eustace, pentru că acolo şi-a cumpărat calul cel mai bun din viața sa – dragul său Hobo. Hobo era făcut pentru drum.

Hobo avea să devină o legendă, cel mai rapid, mai inteligent şi mai credincios cal pe care l-a avut Eustace vreodată. L-a cumpărat pe drum, în mijlocul Texasului, de la un fermier, domnul Garland. Fermierul se sprijinea de gard când Long Riders au trecut pe lângă el în galop şi au intrat în vorbă. În timp ce domnul Garland povestea despre acest cal pe care se gândea să-l vândă („de fel subțire şi rapid"), lui Eustace aproape că-i lăsa gura apă. Din acele câteva cuvinte îşi putea imagina toată povestea. Texanul acela cumpărase un cal frumos şi rapid pentru că-i plăcea ideea, dar acum se trezise că animalul e prea rapid ca să-l poată stăpâni. Adu-l aici!

„Vrei să-l vezi?" a întrebat texanul.

Eustace s-a urcat în şa şi i-a zis: „Hai, băiete." Într-o nanosecundă amețitoare, dintr-un cal care păştea mulțumit pe câmp, s-a transformat într-un cal care galopa cu o viteză formidabilă. Lui Eustace i-a zburat pălăria de pe cap, şi de-abia se mai ținea în scări.

„Nu cred că fratele tău e în stare să se descurce cu calul ăsta”, i-a spus domnul Garland lui Judson, care privea de lângă gard, iar Judson i-a zis: „O, o să se descurce.”

Ce zi! Lui Eustace îi era teamă să nu pară obraznic şi neruşinat dacă-i spune texanului cât de bine se simţise cu calul acela sub el, cât de bine şi de încântător a fost când Hobo a pornit-o peste păşuni „ca un cursier înnăscut, ca o rachetă”, cum nu se putea abţine să-şi spună că n-a simţit nimic mai bun între picioarele sale decât poate trupul Carlei...

L-a cumpărat pe Hobo pe loc şi apoi au plecat călare. Eustace şi acest cal spectaculos au avut cea mai uimitoare relaţie, chiar din prima zi. După cum spunea Eustace: „Tot ce aveam de făcut era să gândesc şi, la fel de repede pe cât îmi formulam gândul, Hobo acţiona.” Acesta a fost animalul care reuşea în sfârşit să se supună voinţei lui Eustace – un adevărat partener, un animal care voia *să meargă*. Hobo avea un spor excelent. Long Riders avea nevoie de un ritm înfocat ca cel al lui Hobo ca să fie pe măsura elanului lor. Era greu uneori să nu-ţi pierzi motivaţia. Toţi – cai şi călăreţi – sufereau din cauza rănilor, a tensiunii şi a oboselii. Judson trăgea cu pistolul de bucurie de fiecare dată când treceau peste graniţa unui stat, de exemplu, dar într-o zi au avut un accident urât la graniţa dintre Arizona şi New Mexico, deoarece calul lui Eustace a luat-o la goană speriat şi l-a aruncat din şa. Eustace nu călărea nici pe Hobo, nici pe Hasty în ziua respectivă, testa o iapă pe care o cumpăraseră de curând – Blackie, corcitură de mustang, puternică şi fâşneaţă, căreia se pare că nu-i plăceau armele. Când Judson a tras cu pistolul, calul s-a dus ca un glonţ şi Eustace a aterizat în vârful capului pe o stâncă. Se rănise atât de grav, încât aproape că nici nu mai vedea şi tresărea la fiecare pas, dar a lăsat sângele să se închege, pe post de

pansament, şi a continuat să călărească, pentru că „Ce avea să facă? Să *nu* mai continue?”

Nu erau la promenadă. Nu înaintau încetişor de-a curmezişul Americii.

Parcurgeau kilometru după kilometru, ceea ce însemna că erau tot timpul obosiți. Le era foame şi-i dureau toate. Se certau între ei. Din nefericire, era tocmai opusul a ceea ce dorise Eustace să se întâmple în această călătorie. El sperase să-şi întărească relația cu Judson, dar dimpotrivă, Judson se îndepărta şi mai mult de atitudinea lui de adorație față de eroismul fratelui său mai mare. Judson voia să se amuze în călătoria asta, şi nu mai putea suporta obsesia încăpățânată a lui Eustace pentru viteză, care-i împiedica să se oprească şi să admire împrejurimile.

„Ce pot să spun despre Eustace? a zis Judson mai târziu. Tre’ să fie al naibii de Ernest Shackleton tot timpul, să bată toate recordurile mondiale, să fie cel mai rapid nu ştiu ce şi cel mai bun nu ştiu cum. Nu poate să se relaxeze şi să se simtă bine. Nu pentru asta am vrut să venim Susan şi cu mine.”

Călătoria de-a curmezişul țării se transformase într-un tablou vast în care diferențele dintre frații Conway erau îndrăzneț tuşate. De o parte, Eustace – mânat de vechile sale teme mitologice despre eroi şi destine. Lângă el, Judson – îmboldit de dorința de a se distra şi înarmat cu o înțelegere absolut modernă a rolurilor pe care le joacă oamenii în această lume. Această atitudine a lui Judson Conway (atitudine, că tot veni vorba, pe care o împărtăşeşte cu aproape toți americanii moderni, exceptându-l pe fratele lui) îi permitea să spună, amuzat: „Ei, acum sunt un cowboy adevărat!”, când trăgea cu pistolul lui cu şase gloanțe. Judson călărea de-a curmezişul Americii pentru că ştia că alții obişnuiau să facă acest lucru şi pentru că era plăcut şi amuzant să imiți un idol. Eustace călărea de-a curmezişul

Americii pentru că dorea ca idolul să fie *viu.* Pentru Judson, era un joc delicios; pentru Eustace, era o încercare extrem de serioasă.

„Susan şi cu mine am fi mers bucuros de două ori mai încet, să fi avut mai mult timp să hoinărim şi să mirosim florile”, spunea Judson.

„Numai pentru că parcurg 80 kilometri pe zi nu înseamnă că nu pot să miros florile. Le miros pe afurisitele alea de flori în timp ce mă grăbesc să trec pe lângă ele! Şi miros cu 50 de kilometri mai mult decât alţii. În primul rând, trebuie să grăbim excursia asta datorită programului – Judson şi Susan trebuie să se întoarcă la slujbele lor, aşa că nu avem o veşnicie ca să ajungem în California. În acelaşi timp, voiam să ştiu de ce suntem în stare, cai şi călăreţi. Voiam să împing, să scrutez, să pun la încercare, să mă îndrept spre limita imposibilului. Îi înţeleg şi îi resping. Uite, pentru mine nu e important să mă simt bine în excursia asta şi nici măcar să mă distrez. Când am un scop, când sunt într-o astfel de provocare, nu am nevoie de lucrurile de care au alţii nevoie. N-am nevoie de somn, de mâncare sau să-mi fie cald şi să nu fiu ud.

Pot să trăiesc din nimic atunci când nu mai mănânc şi nu mai dorm.”

„Asta e moarte, Eustace”, i-am spus eu.

„Nu, a zâmbit el. E viaţă.”

E greu să înţelegi cum se potriveşte această necesitate cu filosofia mai degrabă zen a lui Eustace, care presupune traiul în perfectă armonie cu ritmurile blânde ale naturii, „a fi ca apa”. Această călătorie nu însemna în niciun caz să fii ca apa; însemna să fii un ferăstrău circular care traversează şi taie ţara în două. Iar efectul ei nu era relaxant. Partenerii lui Eustace de-abia mai puteau suporta încăpăţânarea lui continuă. Judson s-a pus pe băut whisky în fiecare seară în

timpul călătoriei, pentru a mai domoli impactul ritmului impus de fratele său.

„Ştiu că lui Eustace nu-i plăcea să mă vadă îmbătându-mă şi uitând de toate, spunea el, dar alcoolul m-a păstrat întreg.”

Eustace era neînduplecat, iar condițiile lui erau deseori imposibile, nu se abătea de la nimic din ce hotărâse, şi chiar şi azi e la fel. „Oamenii nu înțeleg – Judson şi Susan n-au înțeles – că nu întâmplător am parcurs toată distanța asta fără să murim nici noi, nici animalele noastre şi fără să fim grav răniți. Îi ştiu pe alții care au încercat să traverseze America în şa şi au dat de bucluc – cai răniți, echipament furat, ei tâlhăriți, bătuți, loviți de maşini. Noi n-am pățit nimic pentru că eu am fost al dracului de vigilent. Am luat aproape o mie de decizii de unul singur în fiecare zi, fiecare dintre ele limitând şansele de a da de bucluc. Dacă am hotărât să traversăm şoseaua, am făcut-o cu un scop anume. Dacă puteam să mut un pic calul ca să meargă pe iarbă în loc de pietriş, o făceam, ca să-l menajez.

La sfârşitul fiecărei zile, când căutam un loc unde să campăm, calculatorul din creierul meu era la lucru şi evalua fiecare posibilitate, luând în considerare vreo treizeci de evenimente neprevăzute pe care nimeni altcineva nu le-ar fi luat în seamă. *Cu ce fel de pajişte ne învecinăm? Avem vreo cale de ieşire dacă e nevoie să ne mişcăm rapid? Sunt oare cabluri nefixate în care caii să-şi prindă picioarele? E vreo iarbă proaspătă peste drum care să-i facă pe cai să se îndrepte spre autostradă în plină noapte şi să fie loviți?*

Dacă ne văd oamenii de pe stradă, se opresc şi ne întreabă ce facem, irosindu-ne energia de care avem nevoie ca să ne îngrijim de cai? Judson şi Susan n-au văzut niciodată acest proces. Ei tot spuneau: «Ce zici de locul ăsta, Eustace? Pare un loc simpatic să campăm.» Iar eu spuneam: «Nu, nu, nu» şi nu mă mai oboseam să le explic de ce.”

Judson şi Susan, deja iritați de comenzile lui Eustace, s-au răzvrătit în Arizona. Au ajuns într-adevăr într-un punct în care drumurile lor se despărțeau. Judson şi Susan voiau să schimbe direcția spre autostradă şi să o ia pe un drum mai sălbatic, îndreptându-se spre un canion accidentat care promitea o aventură serioasă. Eustace s-a opus. El voia să rămână pe autostradă, o plimbare călare mai searbădă şi mai puțin pitorească, mai lungă, dar mai puțin obositoare pentru cai. Trupa Long Riders a ținut o şedință.

„E riscant, a spus Eustace. Nu ştiți ce-o să fie acolo. Puteți să dați peste un perete de canion sau peste un râu pe care să nu-l puteți traversa şi să trebuiască să vă întoarceți 16 kilometri, să pierdeți o zi întreagă. O să dați peste avalanşe de stânci şi poteci proaste, pârâiaşe care o să scoată untul din caii voştri. Animalele sunt deja obosite, e o cruzime să le cereți mai mult. E un risc mult prea mare.”

„Ne-am săturat să călărim pe autostradă, s-a plâns Judson. Am venit în călătoria asta pentru că voiam să vedem țara, şi avem şansa să ne întoarcem în natură. Vrem să fim mai spontani, să trăim lucrurile mai aproape de limită.”

Au supus la vot şi, desigur, Judson şi Susan au câştigat. Eustace nu s-a clintit. „Nu sunt de acord nici mort, a spus el. Puteți s-o luați prin canion dacă vreți, dar eu nu vin.”

Pentru Judson, acest moment a fost dureros. Făcuseră o înțelegere înainte de a pleca în călătorie: să respecte alegerea democratică; dacă nu erau de acord într-o privință, opinia majorității avea câştig de cauză. Nu să se despartă din cauza unei neînțelegeri. În această călătorie eroică de 4000 de kilometri avea să existe o pauză tristă de 18 kilometri, în mijlocul țării, unde partenerii inseparabili s-au despărțit tocmai pentru că n-au putut cădea de acord.

„Am crezut că trebuia să formăm o echipă”, i-a spus Judson fratelui său.

Iar Eustace i-a răspuns: „Sunt bucuros să fac parte din echipă atâta timp cât facem ceea ce ştiu că e bine.”

Judson şi Susan au schimbat direcția şi au luat-o spre canion.

„A fost cea mai frumoasă zi din toată călătoria, îşi aduce Judson aminte.

Peisaje şi natură sălbatică. Am călărit prin râuri care treceau de burțile cailor şi pe vârfurile munților din vechime. Ne-a plăcut fiecare clipă, am râs şi am cântat fără încetare. Era exact aşa cum îmi imaginasem că putea fi călătoria noastră. Ne-am simțit ca nişte haiduci de demult. Iar Eustace a ratat acest lucru.”

„Caii lor s-au întors şchiopătând, îşi aduce aminte Eustace. N-ar fi trebuit s-o ia pe-acolo. Ar fi putut muri sau ar fi putut să omoare animalele. Aveam dreptate.”

Din acel moment, Judson a hotărât să-şi țină gura şi să asculte de comenzile lui Eustace, pentru că era mult mai paşnic să se supună decât să se bată. Dar, în timp ce călărea lângă fratele lui mai mare, a înțeles, cu durere, că între ei s-a schimbat ceva.

Au ajuns până la Pacific de Paşte, după cum plănuiseră. Niciun dezertor şi niciun mort. Au călărit prin San Diego, unde se simțea deja oceanul. Când au năvălit pe ultima autostradă şi au ajuns pe plajă, Eustace a dus calul drept în valuri, ca şi cum ar fi vrut să călărească pe Hobo până-n China. Avea ochii în lacrimi, dar mergea mai departe.

Cu Judson şi Susan era altceva. Erau la capătul unui drum greu. Se terminase, erau încântați. Judson s-a dus drept la oameni. A intrat călare într-un bar şi a stat – *pe cal!* — mai multe ore, învârtind pistolul cu şase gloanțe între degete şi povestind, în timp ce clienții se adunau grămadă în jurul lui şi barmanul îi aducea pahar după pahar. Cât despre Susan, şi-a legat calul de uşa barului şi a intrat în mulțime fără să zică nimic, nevăzută de nimeni.

Şi-au petrecut săptămâna următoare la San Diego, unde mamele fiecăruia veniseră să-i vadă. Doamna Conway şi doamna Klimkowski voiau să-i ducă pe copii prin oraş, să le arate parcul Sea World, să dea o raită pe la grădina zoologică şi să mănânce la restaurante şic. Judson şi Susan erau mai mult decât bucuroşi să fie răzgâiaţi, dar Eustace se ţinea departe de toată lumea, tăcut şi mohorât.

„Nu ştiu cum au putut să uite totul uite-aşa, spunea Eustace mai târziu.

Voiam să le zic: «Hei, tocmai aţi trecut prin experienţa asta formidabilă cu caii voştri şi aţi şi uitat? Într-o zi trăiţi viaţa la intensitate maximă, iar a doua zi săriţi în maşină şi vă duceţi la fast-food? Ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic niciodată?» Nu părea să le pese."

Şi-a petrecut săptămâna singur, meditând, călărind în fiecare zi, cât era ziua de lungă, în susul şi-n josul plajei. Tovarăşii săi îl întrebau: „Tot nu te-ai săturat de călărit?" Nu. Niciodată. Eustace călărea pe plajă ore în şir, contemplându-şi călătoria, intimidat de graniţa clară impusă de Oceanul Pacific, confruntându-se cu realitatea geografică a Destinului său: nu mai avea *unde se duce*. Ţara se sfârşea aici. Asta era tot. De-ar fi apărut din mare un alt continent, ca să-l poată cuceri şi pe acela...

Şi-au transportat caii înapoi în Carolina de Nord cu remorca. I-au lăsat să se odihnească bine. Eustace poate că nu avea nevoie să se relaxeze după călătorie, dar trebuia să-l lase pe dragul său Hobo să se odihnească o vreme.

Aşa că Hobo s-a bucurat de o odihnă plăcută în remorcă, întorcându-se acasă ca o vedetă. La Turtle Island, Eustace a lăsat calul câteva luni pe păşune, înainte de a călări din nou împreună. Desigur, a călări la Turtle Island nu era la fel ca pe şosea. Eustace avea acum nevoie de Hobo mai mult pentru munca la fermă decât pentru viteză. Călărea pe Hobo când mergea să-şi supravegheze proprietatea şi se sălta în

şaua lui ca să-l ajute să tragă buştenii şi săniile pline cu unelte. Munceau din greu şi bine împreună. Hobo avea o blândețe care îi întrecea până şi viteza.

Şi apoi, într-o zi, la multe luni după ce se terminase excursia celor trei Long Riders, Eustace a hotărât că el şi Hobo au câştigat dreptul de a face o excursie de plăcere, aşa cum se făcea pe vremuri. Aşa că au fugit de stresul şi de zarva de la Turtle Island şi au pornit pe munte. S-au cățărat şi s-au tot cățărat până la o pajişte înaltă unde, îşi aduce aminte Eustace, a dat drumul la căpăstru, şi-a întins brațele şi l-a lăsat pe Hobo să galopeze după voia inimii, doar pentru plăcerea de a alerga în aerul înalt şi luminos.

S-au întors acasă în linişte şi fericiți. Dar când aproape că zăreau hambarul, Hobo s-a împiedicat. S-a împiedicat de o pietricică. Nici nu poți să spui că a fost un accident, atât era de lipsit de importanță. Calul acesta frumos, care traversase continentul fără să se rănească şi fără să se plângă, care ar fi putut să escaladeze toate stâncile şi pantele Apalaşilor fără să ezite o clipă şi care reacționase întotdeauna inteligent şi rapid la cele mai slab rostite comenzi, s-a poticnit de o piatră ordinară. Hobo a făcut un pas mic şi ciudat şi şi-a rupt piciorul, iar femurul s-a rupt aproape în două.

„Nu, a zis Eustace, sărind de pe cal. Nu, te rog, nu...”

Hobo nu mai putea să se sprijine deloc pe picior. Era derutat şi se tot învârtea ca să se uite la membrul rănit. Şi la Eustace, sperând parcă să afle de la el ce se întâmplase. Eustace l-a lăsat pe Hobo acolo şi a alergat la birou, unde le-a dat telefoane disperate mentorilor lui, localnicul Hoy Moretz şi menonitul Johnny Ruhl. I-a sunat pe toți veterinarii pe care-i cunoştea şi pe toți potcovarii, dar când le spunea ce se întâmplase, îi ziceau ceea ce ştia deja: că nu se mai putea face nimic. Eustace trebuia să-şi împuşte prietenul. După ce trecuseră prin atâtea împreună, să i se

întâmple asta într-o după-amiază, acasă, când erau aproape lângă hambar...

Eustace şi-a luat arma de vânătoare şi s-a întors la cal. Hobo stătea acolo, ca şi înainte, uitându-se la piciorul său şi apoi la Eustace, încercând să înțeleagă ceva. „Îmi pare rău, Hobo, i-a spus Eustace, te iubesc atât de mult.”

Şi apoi l-a împuşcat pe Hobo în cap.

Calul a îngenuncheat pe pământ, iar Eustace s-a prăbuşit odată cu el, suspinând. S-a agățat de gâtul lui Hobo în timp ce calul murea, şi-i vorbea despre toate momentele frumoase pe care le petrecuseră împreună şi despre cât de curajos fusese întotdeauna, mulțumindu-i. Cum se putuse întâmpla aşa ceva? Erau la numai câțiva *paşi* de hambar...

Mai târziu în aceeaşi zi – şi asta a fost partea cea mai grea –, Eustace s-a întors să-i taie lui Hobo coama şi coada. Acestea aveau să însemne mult pentru el în anii următori. Poate că dacă Eustace va mai avea într-o zi un cal la fel de vrednic, ar putea să ia nişte şuvițe din coama şi coada lui Hobo, să le împletească într-un căpăstru pentru noul animal, ca un omagiu frumos. Dar asta însemna să se atingă de cadavrul prietenului său cu un cuțit, lucru aproape imposibil, iar Eustace striga de parcă ar fi vrut să doboare fiecare copac din pădure cu greutatea durerii lui.

L-a lăsat pe Hobo acolo unde căzuse. Voia să-l mănânce vulturii. Ştia că amerindienii credeau că vulturii sunt vehicule sacre, mijloace prin care un spirit este eliberat de pământ şi ridicat în cer. Aşa că Eustace l-a lăsat pe Hobo acolo, unde păsările puteau să-l găsească. Ceea ce înseamnă că, până şi astăzi, ori de câte ori Eustace munceşte afară şi vede vulturii plutind prin aer, se uită în sus şi salută, pentru că ştie că acolo trăieşte acum Hobo.

Când a venit primăvara, Eustace s-a întors unde căzuse Hobo, ca să aibă grijă de oasele prietenului său. Voia să adune penele de vultur din jurul corpului lui Hobo şi să le

păstreze într-un loc sacru. Dar intenția lui nu era doar spirituală; Eustace voia să examineze femurul rupt al lui Hobo, acum că nu mai era carne pe el. Avea o bănuială că ruptura fusese inevitabilă. Se întrebase adesea dacă nu cumva Hobo fusese la un moment dat cal de curse şi dacă nu cumva un accident pusese capăt carierei sale, motiv pentru care fermierul din Texas reuşise să-l cumpere şi voia să-l vândă la un preț rezonabil. Poate că Hobo avusese osul afectat ani de zile, şi acest punct slab a fost acolo dintotdeauna, urmând să se rupă din nou.

Şi, într-adevăr, când Eustace a studiat oasele albite ale lui Hobo, şi-a dat seama că bănuiala lui era corectă – osul fusese fisurat; rana fusese dintotdeauna acolo. Acest moment, când Eustace a îngenuncheat pe pământ să examineze osul, ştiințific, este crucial, pentru că arată cum, chiar şi în durerea sa, Eustace Conway caută mereu logica şi răspunsurile. Viața merge înainte, în fond şi la urma urmei, şi trebuie să cauți întotdeauna lecția de învățat chiar şi în suferință. Să nu stai niciodată nemişcat; să aduni neîncetat informații.

Aceeaşi aversiune față de încremenire l-a făcut pe Eustace Conway, la numai doi ani după călătoria cu Long Riders, să încerce o altă călătorie cu calul, nebunesc de ambițioasă. Pentru că trebuie să mergi mereu mai departe.

Trebuie să cercetezi amănunțit şi să pui la încercare şi să-ți pui mereu limitele la microscop, ca să le examinezi şi să le refuzi.

Desigur, Eustace nu s-a înhămat la aceeaşi călătorie. N-avea niciun motiv să repete experiența, oricum. Ci la o aventură puțin diferită de data asta. După ce îşi însuşise arta traversării continentului în şa, Eustace s-a hotărât să-şi înhame caii la o trăsură uşoară şi să-i ducă într-un tur fulger în jurul Marilor Câmpii din America de Nord, călărind pe raza unui cerc de 4 500 kilometri prin Nebraska, Dakota

de Sud, Dakota de Nord, până în Canada, prin Manitoba, Alberta şi Saskatchewan, apoi înapoi în Montana şi Wyoming.

Calculase că ar putea să încheie călătoria în mai puțin de şaizeci de zile. Avea un alt partener de data aceasta. Călărea împreună cu noua lui prietenă. Îşi permisese să se îndrăgostească din nou pentru prima dată după ce supraviețuise tornadei Carla, care-l luase pe sus. Trecuseră deja câțiva ani, dar acum era gata. Era încântat de această nouă dragoste a sa şi m-a sunat la scurt timp după ce o întâlnise, să-mi povestească despre ea.

„Cum arată?”, am întrebat eu.

„Frumoasă, inteligentă, blândă, tânără. Jumătate mexicancă. Culoarea pielii ei e cea mai frumoasă pe care ai văzut-o vreodată.”

„Cum o cheamă?” am întrebat.

„Patience”[22].

„Are tot interesul să fie aşa!”

Patience Harrison era o învățătoare de douăzeci şi trei de ani. Era tânără, dar cu siguranță destul de rezistentă pentru o călătorie ca cea pe care Eustace avea s-o facă. Era o bună atletă, fusese căpitan al echipei de hochei pe iarbă din Duke, şi era curajoasă; traversase deja Africa, în condiții mult mai grele decât avea să întâlnească în Canada. Eustace era nebun după ea.

O iubea pe Patience pentru inteligența ei, pentru caracterul ei bătăios şi pentru curajul ei. Prima dată când vizitase Turtle Island, Eustace o dusese într-o plimbare cu trăsura. El a întrebat-o dacă voia să încerce să mâne caii o vreme, iar ea a luat hățurile fără nicio ezitare, plină de curaj. Eustace şi-a zis: *Mamă, asta e o tipă pentru mine*.

---

[22] Răbdare (n. Tr.).

Fusese de asemenea încântat de un film în care Patience juca hochei pe iarbă când era studentă. În film o vezi primind o lovitură urâtă cu crosa de la o adversară şi căzând apoi la pământ de durere.

Îşi rupsese încheietura mâinii. Apoi se ridică şi încearcă să alerge după adversară, în ciuda faptului că braţul îi atârnă pe lângă corp. Apoi iar cade jos de durere. Şi iar se ridică, grăbindu-se pe teren, scrâşnind din dinţi, nevoind să se dea bătută. Pornografia e o aiureală; acest film era cea mai sexy înregistrare pe care o văzuse Eustace cu o femeie.

Mai era îndrăgostit de Patience, trebuie s-o spunem, şi pentru cum arăta.

Era superbă. Desigur, Eustace Conway n-o să aibă niciodată o prietenă care să nu fie superbă, dar Patience era, după cum avea să spună mai târziu Eustace, „idealul meu. Îţi poţi imagina cum e să fii cu idealul tău? Cu rădăcinile ei mexicane, are tenul ăla măsliniu, ochii negri şi dinţii albi, mie mi se pare cea mai frumoasă din lume. O doresc atât de mult. Nu sunt niciodată lângă ea fără s-o doresc. Mâinile ei, trupul, buzele, urechile, strălucirea părului – venerez fiecare celulă din fata asta.”

Eustace i-a declarat ce simte cu fervoarea sa obişnuită.

„Îţi văd frumuseţea prin curcubeiele din ochii mei, i-a scris într-o scrisoare timpurie. Cu soarele în inima mea simt că te iubesc. Îndrumat de fluturi plutesc către libertate cu tine. Cu ploi fertile de speranţă visez la viitorul nostru. Cu mai multă pasiune decât poţi duce te doresc.”

Nimeni nu avea să contrazică, desigur, ultima propoziţie. Patience Harrison era total copleşită de Eustace şi fascinată de viaţa lui romantică, dar încă de la început a fost mai puţin aprinsă decât el. I-a trebuit o veşnicie să o înduplece să fie intimi – asta între patru ochi, în public nu-i acorda deloc atenţie, nici nu-l ţinea de mână dacă se uita cineva la ei. Era în mod clar jenată de pasiunea lui şi i se părea greu

să nu întoarcă privirea în altă parte când el încerca să se uite adânc în ochii ei. Îi displăcea enorm când el îi spunea „Puiule”, şi începuse să o supere obsesia pe care o făcuse pentru frumuseţea ei, plângându-se: „N-ai putea să-mi spui din când în când că sunt inteligentă, sau talentată, sau interesantă, în loc de superbă?” La care Eustace glumea:

„Ai cel mai inteligent păr negru şi strălucitor pe care l-am văzut vreodată.

Zâmbetul tău şi ochii tăi sunt obsedant de talentaţi. Ai corpul cel mai interesant de pe lume.”

Pentru multă lume nu păreau o pereche potrivită. Patience era o tânără cu totul modernă care-şi ţinea prietenii la distanţă, pentru a-şi păstra independenţa. (Era atât de rezervată, glumea ea, încât unul dintre foştii ei prieteni o poreclise „Prudence„[23]). Eustace, care, ca de obicei, dorea o relaţie absolută şi mistuitoare, era îndurerat de răceala ei. Mai mult, Patience nu era prea sigură să vrea să renunţe la viaţa ei ca să trăiască la Turtle Island pentru totdeauna, ca noua Primă Doamnă. Dar cea mai mare reţinere, după cum avea să recunoască mai târziu, venea din groaza pe care i-o inspirase un comentariu al lui Eustace, cum că ar fi vrut să aibă treisprezece copii cu ea.

Chiar aşa: treisprezece.

Trebuia să-l întreb pe Eustace.

De fapt, întrebarea mea exactă a fost: „Spune-mi te rog că nu i-ai spus aşa ceva.”

Răspunsul lui: „Acum o sută de ani, femeile n-ar fi fost speriate de această idee!”

Un răspuns foarte dezamăgitor. Lăsând la o parte faptul clar că *nu trăim acum o sută de ani*, atâtea lucruri sunt greşite în această afirmaţie, încât nici nu ştiu de unde să

---

[23] Prudenţa (n. Tr.).

încep să o disec. Eustace Conway, ca un bun student la istorie şi antropologie, ar trebui să ştie mai bine. Chiar şi acum o sută de ani, rata medie a natalităţii scăzuse la abia 3,5 copii într-o viaţă de om. Femeile foloseau deja controlul natalităţii şi începuseră dezbaterile publice asupra faptului că numărul mare de copii avea un impact însemnat asupra statutului economic şi social al femeilor. Trebuie să cauţi cu mai bine de un secol în urmă, cu alte cuvinte, ca să dai de procreatorii entuziaşti la care visa Eustace.

Chiar şi aşa, mai sunt şi alte lucruri de luat în calcul. Să luăm exemplul soţiei lui Daniel Boone, fidela doamnă Rebecca Boone. Măritată la şaptesprezece ani, Rebecca a moştenit pe loc doi copii orfani ai fratelui răposat al lui Boone. Apoi a avut zece copii ai ei, (vorbim de cei care au supravieţuit) acolo la Frontieră, şi a ajutat la creşterea a mai mult de treizeci şi trei de odrasle ale celor patru fiice ale sale.

Rebecca Boone a trăit aproape toată viaţa sa adultă într-o fortăreaţă. Ea şi copiii ei mureau de foame în timpul iernii. Băieţii ei erau răniţi şi omorâţi de indieni; fiicele ei aproape că au fost răpite de aceştia. La jumătatea căsniciei, Rebecca a putut să-şi ducă familia înapoi în casa ei confortabilă şi sigură din Carolina de Nord timp de doi ani minunaţi, în vreme ce Danie era plecat să întemeieze o nouă colonie în Kentucky. Când a venit s-o ia cu el, aproape că s-a răzvrătit, nevrând să se întoarcă în mijlocul pădurii cu el. El a insistat; ea a rezistat. Căsnicia lor, sugerează istoria, s-a apropiat periculos de sfârşit.

Rebecca era o soţie credincioasă însă, şi astfel, în cele din urmă, s-a dus după soţul ei în sălbăticie. Dar era epuizată. Un misionar care a trecut printr-un aşezământ de-al lui Boone în anii 1780 îşi aduce aminte că s-a întâlnit cu Rebecca Boone şi că a şezut lângă acest „suflet tăcut” în faţa

căbănuței sale în timp ce ea plângea şi-i povestea despre necazurile, greutățile şi „tristețea şi frica din inima ei”.

Aşa că da, Eustace avea dreptate într-o oarecare măsură. Multe femei pionier au avut o grămadă de copii. Dar oare *asta* voiau cu adevărat? Le-a plăcut cu adevărat că au avut toți acei copii? Era o hotărâre inspirată? Nu prea pot să mi-o imaginez pe Rebecca Boone dansând de fericire în ziua în care a descoperit, aflată în plină pădure şi deja la patruzeci de ani trecuți, că era însărcinată pentru a zecea oară. La fel, nu mi-o pot imagina pe tânăra Patience Harrison – care tocmai a absolvit universitatea din Duke, student eminent şi călătoare ambițioasă prin lume – amețită de fericire gândindu-se la viitor, când Eustace Conway i-a spus că voia să aibă treisprezece copii cu ea.

Şi nu s-a liniştit când Eustace i-a jurat că era doar visul lui să aibă treisprezece copii, că avea o grămadă de vise pe care nu se aştepta să le împlinească vreodată, că pot chiar să nici nu aibă deloc copii, dacă asta vrea ea, sau că pot adopta, sau că sunt multe alte opțiuni pe care le pot discuta.

Apoi voia să ştie dacă Patience întâlnise vreo populație, cum ar fi anabaptiştii sau maiaşii din Guatemala, căreia îi erau cu adevărat dragi şi prețioşi copiii?

Poate că părerile ei se vor schimba dacă va putea vedea, în primul rând, cum văzuse Eustace, felul înălțător în care aceste culturi includ familii mari într-o societate mai mare cu atâta uşurință şi plăcere. Totuşi, numărul rezona în mintea lui Patience ca vibrațiile unui mare clopot de catedrală.

Treispre-zece! Treispre-zece! Treispre-zece!

Nu era singura problemă între ei, oricum. Patience era prudentă, nehotărâtă şi distantă față de Eustace. Dar îl iubea. El punea această nehotărâre pe seama tinereții ei şi spera că aveau să reuşească împreună încet, încet să ardă

cu o pasiune mai aprinsă. Poate că vor putea să facă să meargă lucrurile în această aventură. Poate că această călătorie cu trăsura o să îmbunătățească totul.

Eustace, mai mult decât în călătoria cu Long Riders, dorea să se ducă pe sine şi caii lui la limita rezistenței. Ştia că aceştia din urmă se puteau mişca mult mai repede trăgând o trăsură decât purtând un om în spate şi voia să vadă cât de repede puteau alerga. Trăsura era uşoară şi rapidă, nu una greoaie de la fermă, iar caii erau înhămați cu harnaşamente uşoare şi netede din nailon, mult mai eficace decât pielea.

Era obsedat să nu-şi încarce caii cu greutate suplimentară. A trebuit să-şi dea acordul pentru fiecare hăinuță pe care Patience voia s-o ia, ca să se asigure că o amărâtă de pereche de şosete n-o să adauge un gram de presiune asupra animalelor sale. Patience s-a oprit la un magazin din Dakota de Nord şi şi-a cumpărat un borcan cu murături, iar Eustace i-a făcut viața un iad.

„Toată sticla asta şi lichidul şi murăturile sunt o mare greutate în plus pentru caii mei, care trag toată ziua”, a perorat el, şi nu a cedat până când articolul supărător nu a fost mâncat şi aruncat. Când era vorba de caii lui, mai ales într-o călătorie grea, era grijuliu, atent, vigilent. Aflați la mulți kilometri distanță de orice veterinar şi împingându-şi animalele până la limita rezistenței lor fizice, trebuia neapărat să ştie „fiecare pas pe care caii mei îl fac, tot ce mănâncă, tot ce beau, toate cicatricile, toate şchiopătaturile, toate secrețiile, culoarea urinei de fiecare dată când fac pipi, frecvența scaunelor, fiecare mică tresărire a urechii, totul.”

Eustace a fost şi mai fanatic în ceea ce priveşte viteza decât fusese în cealaltă călătorie. Era atât de obsedat să nu piardă o clipă, încât, la un moment dat, când a văzut că se apropie de o poartă, i-a dat hățurile lui Patience, a sărit din trăsură şi a luat-o la fugă înainte să deschidă poarta. Apoi a

închiso la loc şi a alergat să prindă trăsura din urmă. Nu oprea trăsura nici măcar să facă pipi, preferând să sară din ea şi să facă pipi în pădure în timp ce caii galopau înainte, apoi să-i prindă din urmă alergând cu toată viteza.

Eustace şi Patience ajunseseră să poată potcovi caii – vreo cincizeci de opriri în toată călătoria – mai repede decât o echipă de mecanici de la Indy 500, Patience dându-i ustensilele lui Eustace, Eustace fixând potcoavele prompt şi fără greşeală. Traversau câmpiile, după cum povestea mai târziu Eustace, „mai repede decât umbra unui nor pe iarba plecată". Nu se opreau practic pentru nimic. Eustace făcuse pliante cu informații despre călătorie – adevărate dosare de presă –, pe care le dădea oamenilor când aceştia apăreau cu un milion de întrebări, iar Eustace şi Patience se grăbeau pe drumul lor.

Nu au avut nici măcar un moment liber. Când nişte pădurari din Canada i-au invitat să rămână pe la ei câteva zile ca să se bucure de rodeo, Patience ar fi vrut să rămână, dar Eustace a zis: „O să mai fie multe rodeo, dar noi avem o singură ocazie să batem recordul mondial de viteză parcurgând 4 000 de kilometri în cincizeci şi şase de zile."

Călătoria a fost cu siguranță un succes hipic, organizatoric, de securitate.

Dar relația lor, deja vulnerabilă, de călătoria aceasta a fost distrusă. Eustace şi Patience dormeau câteva ore pe noapte, trântindu-se într-o parte pe câmp, înghețați, nefericiți, dârji. Vremea era cruntă. Când nu bătea vântul cu 112 kilometri la oră, îi îngheța ploaia. Mâinile le înțepeneau de frig, aşa că nu puteau să dezlege harnaşamentele şi cataramele la sfârşitul fiecărei zile.

Mâncau o mâncare oribilă sau nu mâncau deloc.

Au fost şi clipe de neuitat. Peisajul era extraordinar. S-au simțit minunat cele câteva zile cât au călărit printr-un ținut pustiu – un câmp cosit, la granița canadiano-americană,

unde era ca şi cum ar fi călărit într-un loc ce nu există pe hartă. Când ploaia şi lapovița s-au potolit, şi-au citit unul altuia din romanele lui Cormac MeCarthy. A fost bine. Au întâlnit mulți oameni generoşi, iar lui Eustace îi plăcea să stea retras şi să o lase pe Patience să fie ea însăşi, grațioasă şi fermecătoare. Îi plăcea să se uite la ea când îi cucerea pe străini; se îndrăgosteau de ea şi le ofereau găzduire, mâncare, îi ajutau cu caii. Iar munca lor de echipă cu animalele era surprinzătoare. Lucrul cel mai impresionant totuşi era că Patience – ca o atletă competitivă ce se afla – nu s-a plâns niciodată de disconfort fizic, nici de orele lungi ale călătoriei.

„Asta, mi-a spus ea, a fost partea uşoară."

Partea grea era când petreceau ziua întreagă fără să-şi vorbească, excepție făcând doar când era vorba de cai. Şi nu dormeau împreună. Nici conversație, nici contact fizic.

„N-am plâns niciodată pentru că eram obosită sau pentru că mă durea ceva, spunea Patience. Dar, spre sfârşit, am plâns mult din cauza relației mele cu Eustace. A fost nasol."

Cu alte cuvinte, călătoria în sine fusese eroică, dar situația amintea din nefericire de remarca pertinentă a Ursulei K. LeGuin: „Partea ascunsă a eroismului este adesea destul de tristă; femeile şi servitorii ştiu asta."

Patience nu putea să suporte controlul permanent al lui Eustace asupra ei.

„De obicei eram băiețoasă, spunea ea. Îi intimidam pe bărbați cu puterea mea.

Eram o femeie modernă, cu multă încredere în mine, înainte de a-l întâlni.

Dar încet, încet m-a covârşit până când nu mai aveam nicio putere. Aşa se întâmplă cu Eustace; eşti aspirat în vortexul țelurilor şi vieții lui, apoi eşti pierdut. Pentru el dispărusem. De multe ori, reporteri locali ne rugau să se alăture excursiei noastre, aşa că el conducea trăsura cu

reporterul alături şi eu îi urmam în maşina reporterului. Îi fermeca pe fiecare în parte şi vorbea cu ei toată ziua, dar a doua zi, când eram lângă el douăzeci de ore, nu-mi spunea nici măcar un cuvânt. N-a făcut decât să-mi dea ordine tot timpul şi să-mi spună ce să fac.”

„Bineînțeles că-i spuneam ce să facă, a recunoscut Eustace. Evident că eu conduceam, pentru că ştiam ce trebuie făcut. Aveam pregătirea şi experiența să înțeleg animalele şi realitatea supraviețuirii pe distanțe lungi, să salvez viața ei, a mea şi a cailor, în mii şi mii de rânduri, dar ea n-a observat nici măcar o mie din acele momente. N-am primit niciodată din partea ei respectul cuvenit pentru asta. A devenit din ce în ce mai îmbufnată şi mai imatură cât am mers împreună. Nu avea nici cea mai mică idee de câte eforturi era nevoie ca să traversăm câmpia aceea şi să rămânem în viață. Aveam un scop: să batem recordul mondial de viteză. Şi, dacă îmi asum aşa ceva, îmi asum sută la sută, iar ea trebuie să respecte ceea ce ştiu şi să nu mai aibă reacții copilăroase legate de conducerea mea.”

Când l-am întrebat pe Eustace dacă i-ar fi ajutat să tragă trăsura pe margine o zi şi să stea întinşi pe o pajişte, să vorbească despre problemele pe care le aveau, a zis: „Nu făcea parte din program. Ne-ar fi distrus obiectivul.”

Patience s-a plâns mai târziu (aşa cum Judson se plânsese în timpul călătoriei celor trei Long Riders) că Eustace se comporta ca şi cum ar fi fost tatăl ei în această excursie. Patience petrecuse destulă vreme în jurul părinților lui Eustace ca să se enerveze din cauza severității şi dispreţului cu care Marele Eustace îşi trata soția, iar acum simțea că primeşte acelaşi tratament din partea Micului Eustace. Acelaşi fel de tiranie, acelaşi nivel de perfecționism, acelaşi refuz de a răspunde nevoilor altcuiva. Atât pentru Patience, cât şi pentru Judson, Eustace s-a dovedit în aceste călătorii nu numai imposibil, ci şi tragic.

Ce poate fi mai trist decât un om care călătoreşte pur şi simplu până la marginile pământului şi care nu poate să evite faptul de a deveni tatăl său?

Dar nu sunt convinsă că Eustace *devenea* tatăl său în aceste călătorii, ci mai degrabă îl *onora*, încercând să dovedească din nou că e vrednic, curajos, împlinit şi raţional. Aşa cum încercase să dovedească în cele mai îndrăzneţe aventuri şi copleşitoare realizări. Oricât de mult i-ar fi iubit Eustace pe Patience şi pe fratele lui, nu putea să pună nevoile lor pe primul plan când ce era în joc în fiecare din aceste călătorii era atât de important – nimic mai mult decât obţinerea atenţiei tatălui său: marele premiu. Încă era prins în vechea şi trista lui poveste de dragoste, atât de amar nerezolvată. Marele Eustace nu i-a adresat niciodată fiului său un cuvânt sau o înclinare a capului, în semn de consideraţie, în ciuda tuturor realizărilor sale. Ce trebuia să facă Eustace ca să primească de la acest om confirmarea că nu era un nenorocit, un idiot patetic, un ratat? Ar fi reuşit cu un record mondial ecvestru de viteză?

Dar cu *două*?

Nimic nu-l poate răni mai mult pe Eustace decât acuzaţia că se comportă ca tatăl lui. „Mi-aş pune mai degrabă un pistol în gură şi mi-aş zbura creierii, spunea el, dacă aş crede că m-am purtat cu cineva cum s-a purtat tata cu mine.” Sigur, Eustace e mult mai permeabil la îndoială şi autocritică decât a fost tatăl său vreodată, şi a suferit adânc (nu mai mult decât în acele lungi călătorii călare) din cauza problemelor pe care le are în relaţiile cu oamenii. E conştient de aceste probleme; vede şabloanele; face eforturi să îndrepte lucrurile. Dar nu ştie întotdeauna ce să facă. Este destul de conştient de sine ca să-şi dea seama că este, folosind propriile sale cuvinte, „defect”, dar nu ştie cum să se repare. Ştie că era îndrăgostit până peste urechi de Patience Harrison, că, nu se ştie din ce cauză, nu putea să

comunice cu ea în timpul călătoriei într-un fel care să dea vreo şansă relaţiei lor. Poate că imaturitatea ei era de vină; poate perfecţionismul lui neîncetat; poate era o combinaţie corozivă a slăbiciunilor lor. Dar era un dezastru.

„Poate, spunea el, ar fi trebuit să ne concentrăm mai mult pe relaţia noastră decât pe ţelurile noastre, dar uneori ţelurile noastre apăreau drept singurele lucruri pe care le aveam în comun. Nu ştiu ce-ar fi trebuit să fac. Nu sunt bun la chestii de genul ăsta. Am sperat doar că o s-o rezolvăm mai târziu."

Nu a existat niciun mai târziu. Era imposibil. Relaţia lor a tot şchiopătat timp de un an după călătoria în trăsură, iar într-un târziu Patience a acceptat o slujbă în Boone, ca antrenor al unei echipe de hochei, şi s-a desprins încet, încet de Eustace şi de Turtle Island. Şi, deşi i-a scris multe scrisori de dragoste, de câte cincisprezece pagini („Îmi pare rău că n-am fost în stare să mă explic, să-mi exprim sentimentele, proiectele, într-un mod pe care să-l poţi înţelege... Mă rog ca într-o zi, când vei fi destul de puternică sau de pregătită, să trăieşti această dragoste adâncă pe care o simt eu"), nu a reuşit s-o aducă înapoi.

Patience se retrăsese din relaţia lor.

Ceea ce-l omora pe Eustace când era vorba de Patience era faptul că ea nu-l înţelegea. Nu înţelegea cât de mult o iubea. Nu-i înţelegea limitele, cicatricile emoţionale. Ţelurile. Dragostea mare pe care o aştepta de la ea.

Dragostea mare pe care era gata să i-o ofere. Dorinţa lui de a o vedea având încredere în el. Patience nu-l înţelegea deloc.

Şi tocmai această lipsă de apreciere, de înţelegere, de încredere îl durea adânc pe Eustace. După ce suferise din cauza unui tată care îi spunea că e nebun, incapabil şi ratat, cum putea el să fie supus cuiva (mai ales cuiva care se presupunea că îl iubea) care nu avea încredere în el şi nu

credea în experiența lui? Ei bine, lucrurile astea erau prea familiare. Şi dacă femeia pe care o iubea nu-l putea înțelege, cum ar fi putut să se aştepte să câştige înțelegerea oricui altcuiva? Unde putea găsi recunoaştere şi simpatie? În brațele cui? În ochii cui? Eustace Conway era din ce în ce mai sigur că nimeni nu-l va cunoaşte vreodată cu adevărat, că această izolare profundă va fi starea lui permanentă. Că era un refugiat în această lume prin naştere şi prin soartă.

„Mă simt ca Ishi”, spunea el.

Povestea lui Ishi a fost una care l-a însoțit pe Eustace încă din copilărie.

Ishi era un Indian dintr-un trib californian primitiv, din Epoca de Piatră, trib ce trăise timp de sute de ani în canioanele de lângă actualul Los Angeles. La sfârşitul secolului XIX, tribul Ishi a fost decimat în urma unor genocide, în timp ce albii pătrundeau mai adânc în canioane căutând aur şi pământuri pentru ferme. Pe la sfârşitul secolului, antropologii erau de acord că indienii californieni dispăruseră.

Până pe 29 august 1911, mai exact. În acea zi, chiar în mijlocul erei căilor ferate şi a telefoanelor, Ishi, un indian sănătos la vreo cincizeci de ani, a fost surprins într-o vale a unei ferme din Oroville, California. Era gol şi îşi arsese părul, în semn de doliu. Se ascunsese în canioane încă din copilărie, împreună cu o soră şi o bunică; după moartea lor, copleşit de durere şi de singurătate, făcuse o lungă călătorie pe jos, gata să treacă „în cealaltă lume”. Unde a şi sfârşit. Un bărbat din Epoca de Piatră aterizat în mijlocul Americii industriale moderne. Cercetătorilor şi etnografilor le-au trebuit săptămâni întregi să-şi dea seama cine era Ishi şi să peticească o limbă în care să comunice cu el. Îl considerau, desigur, de o valoare nepreţuită din punct de vedere antropologic.

I-au învățat limba, miturile şi tehnicile de vânătoare (inclusiv o formă de tras cu arcul ce fusese întâlnită până atunci doar în Mongolia). Antropologii care l-au studiat pe Ishi au sfârşit prin a-l duce în muzeul lor, unde lucra ca om de serviciu.

„Omul acesta, spunea Eustace clătinând din cap, capabil să locuiască în sălbăticie, împingea o mătură toată ziua.”

Ishi făcea vârfuri de săgeată pentru vizitatorii care veneau să-l vadă, expus la muzeu, o dată pe săptămână. A învățat să vorbească un pic de engleză, a început să poarte pantaloni, să se ducă la operetă, să meargă cu trenul şi a murit de tuberculoză zece ani mai târziu.

„Jur pe ce am mai sfânt că mă simt uneori ca Ishi, spunea Eustace. Total diferit de oricine de pe lumea asta, ultimul din neamul meu, un exemplar eşuat într-un alt mediu. Încercând mereu să comunic. Încercând să-i învăț ceva pe oameni. Şi mereu neînțeles.”

Eustace dăduse peste această barieră în timpul călătoriilor lui. Întâlnise tineri care erau ecologişti vegetarieni şi care se supărau văzân-du-l îmbrăcat în piei de animale sau aflând că vânează ca să mănânce. Ajunsese la un punct în care nu mai avea puterea să explice cât de dăunătoare este pentru mediu fibra sintetică din hainele lor, făcută dintr-un material care nu se reciclează, produs în fabrici poluante şi devoratoare de resurse. Sau faptul că nu ştiau de unde le venea mâncarea, nici cât suferea pământul din cauza producerii şi ambalajului acestei mâncări. Apoi erau cei care apărau drepturile animalelor, care considerau că e o cruzime că Eustace îşi solicită atât de mult caii.

„Oameni ai căror cai erau graşi, cai care nu erau nimic altceva decât nişte cartofi pe păşune, spunea Eustace, şi care nu văzuseră niciodată un cal cu adevărat în formă înainte de al meu. Caii mei sunt subțiri, cu muşchi lungi, sprinteni, animale puternice care au muncit şi galopat toată

viața. Sunt alergători de cursă lungă. Iată pentru ce există caii. Nimeni nu are mai bine grijă de animale decât mine. Dar îi aud pe unii spunând: «Nu le dai destul să mănânce, poneilor ăstora!» şi-mi ies din fire. Aş fi vrut să le răspund:

«Ascultați aici, oameni buni, le dau cailor mei atât de mult de mâncare, încât i-ar epuiza şi omorî pe caii voştri bătrâni şi leneşi, închişi pe imaşul vostru tâmpit.» Dar caii mei sunt subțiri pentru că ard tot ce mănâncă."

Incidentul cel mai supărător a avut loc în Gillette, Wyoming. Eustace, Patience şi caii lor erau la capătul unei zile în care merseseră 81 de kilometri.

Au legat trăsura de balustrada unei cârciumi prăfuite, care arăta ca-n filmele cu cowboy, şi au intrat să mănânce un hamburger. La ieşirea din oraş, un cowboy bătrân a trecut pe lângă ei şi s-a uitat la calul care îi era cel mai drag lui Eustace, Hasty, un murg care, hrănit şi adăpat, se odihnea cu capul în jos.

Cowboy-ul a zis: „Calul ăsta n-are inimă. Toată viața am avut de-a face cu cai şi-ți zic sigur că animalul ăsta e c-un picior în groapă. Mai bine îl dai deoparte şi renunți la el."

Eustace n-a scos un cuvânt. Nu i-a spus cowboy-ului că Hasty călătorise mii de kilometri în viața lui. Nu i-a spus că Hasty avusese un puls de 45 de bătăi pe minut după ce galopase 24 de kilometri – mai scăzut decât pulsul majorității cailor de cursă în repaus. Nu respira niciodată din greu. Nu i-a spus că Hasty avea să parcurgă aproape 720 de kilometri în următoarele opt zile. Aşa că Eustace Conway nu şi-ar fi dat calul nici pentru un milion de dolari.

„Hasty era un murg oarecare, mi-a spus Eustace. Un cal maro cu o coamă şi coadă neagră. Arăta ca un cal obişnuit, dar era un erou. Nimeni nu ştia ce era cu calul de sub mine. Cowboy-ul zicea că Hasty n-are pic de inimă; îți spun, calul ăsta era *numai* inimă. Hasty era campionul meu, şi îi plăcea să alerge. Trecuserăm prin multe aventuri împreună,

cowboy-ul nici nu-şi putea imagina, şi ne înțelegeam unul pe altul. Ne îndemnam unul pe altul să mergem cât mai departe şi cât mai repede puteam, iar lui Hasty îi plăcea la nebunie. Îți spun, calul acesta nici măcar nu ştie încă de ce e în stare. Şi n-am întâlnit niciodată pe nimeni care să înțeleagă ce înseamnă asta.”

În Kentucky există un tip care (pentru că cineva trebuie să fie) este cea mai înaltă autoritate în materie de călătorii ecvestre pe distanțe mari. Îl cheamă CuChullaine O'Reilly şi are cea mai mare colecție de cărți de aventuri ecvestre din lume. El însuşi a călărit de cinci ori de-a lungul Asiei Centrale, inclusiv prin Himalaya, unde unul dintre cai a murit şi a fost mâncat de localnici.

„Trebuie să-l situezi pe Eustace Conway într-un context, spune CuChullaine O'Reilly, care e cel mai în măsură s-o facă. Îmi ştiu meseria, şi dați-mi voie să vă spun că individul acesta este într-adevăr cineva. Câți oameni au cai în țara asta? Sute de mii, aşa-i? Şi câți dintre ei au mers călare la mai mult de 80 de kilometri de grajd? Niciunul. Pentru că este îngrozitor să te expui pe tine şi animalul tău unui mediu în care nu eşti în siguranță. Ştiu despre ce vorbesc.

Uite, distanțele pe care le-a parcurs Eustace nu sunt în sine remarcabile.

Ştiu câțiva care au parcurs mai mult de 28 000 de kilometri călare. Ştiu pe cineva din Maine care a călărit 22 470 kilometri acum câțiva ani. Aşa că să traversezi țara nu e în sine o mare scofală. Extraordinar e că Eustace a făcut-o în 103 zile. Incredibil. E ritmul cel mai rapid pe care l-a avut cineva călărind pe distanță lungă în ultimii douăzeci şi cinci de ani, cel puțin, dacă nu mai mult. Faptul că Eustace a făcut-o fără să fi fost înainte un călăreț în toată puterea cuvântului este uimitor. S-a folosit de arta de a supraviețui în sălbăticie, de îndrăzneală şi inteligență, şi a făcut din această provocare o călătorie impecabilă. Şi drumul în

trăsură? Să te dai peste cap şi să stăpâneşti o trăsură atât de repede? Îţi stă mintea-n loc. Puţini alţii îi sunt egali lui Eustace în arta călăriei, şi aceştia sunt călăreţi de-o viaţă, care nu fac nimic altceva. Ei analizează cu doi ani înainte o călătorie mai lungă, obţin sponsorizări şi nu pleacă fără veterinari şi mulţi, mulţi bani. Şi fac o grămadă de greşeli pe care el nu le-a făcut."

Există trei factori, după CuChullaine O'Reilly, de care are nevoie cineva pentru a fi un călăreţ cu o rezistenţă excepţională: curaj, hotărâre şi romantism. Eustace le are pe toate trei, fără nicio îndoială. Şi ceva în plus.

Are un fel de dar supranatural. Pentru CuChullaine O'Reilly, traversarea Americii în 103 zile este o ispravă la fel de extraordinară ca prezentarea la o cursă de atletism a unui lucrător neantrenat de la o fermă din Iowa, care ar doborî din întâmplare recordul de patru minute stabilit pentru o milă. Pur şi simplu *nu* se poate. Dar Eustace a făcut-o.

În această privinţă, dar şi din punctul de vedere al valorii caracterului său neaoş şi autentic, CuChullaine O'Reilly îl consideră pe Eustace comparabil cu o singură persoană, sălbaticul din Alaska, Eugene Glasscock. Eugene Glasscock e un bărbos, pustnic inveterat, („Domnul Munte", aşa îi spun ceilalţi acasă) care şi-a lăsat părul lung cândva prin anii '80 şi care s-a hotărât să plece călare de la Cercul Polar până la Ecuator. Purtând, desigur, haine făcute de mână din piele de cerb. O nebunie curată. De-abia a reuşit să supravieţuiască traversând Yukonul şi Munţii Stâncoşi, a fost atacat de nişte tâlhari înarmaţi cu săbii în Mexic, a trebuit să înoate pe lângă cai în nişte râuri tumultuoase în Guatemala. Îi plăcea însă jungla. Iată de ce Domnul Munte încă mai locuieşte acolo, în America Centrală, într-un loc neînscris pe nicio hartă. „Ce păcat că nu poţi da de el, spune CuChullaine O'Reilly, ar fi amuzant să-i aduni pe

Eugene Glasscock şi Eustace Conway împreună un weekend, să povestească aventuri, să se îmbete şi să mănânce oposum.”
„Nimeni nu-l poate înțelege pe Eustace, spune el. Pentru că, atunci când un american din zilele noastre îl întâlneşte pe Eustace Conway cu calul său, ce obții este coliziunea frontală dintre secolul XX şi unul cu o tradiție nomadă veche de şase mii de ani, pe care oamenii obişnuiți nu o pot înțelege. Sunt atât de departe de acest episod din umanitatea lor, încât le este străin. N-au auzit niciodată de comunicare transspecii. Ei nu pricep că Eustace foloseşte arta călăritului nu ca pe un fel de scamatorie care să-i atragă faima sau ca pe un mijloc de a câştiga panglici albastre sau de a colecționa centuri cu cataramă de la rodeo, ci ca pe un mod de a se lega de un alt animal, ca împreună să treacă prin valuri după valuri de experiențe incomprehensibile şi invizibile, până când vor ajunge în indescriptibila cealaltă parte.”
Dar cel mai de seamă expert mondial în călătoriile ecvestre de rezistență are o părere a lui în ce-l priveşte pe Eustace Conway. El consideră că Eustace nu şi-a spus ultimul cuvânt. Crede că Eustace nici măcar n-a început să ne arate ce poate. Crede că Eustace are datele pentru „un fel de aventură supraumană în stilul Iason şi Argonauții. Posibil”.
De ce doar *posibil*?
„Pentru că, explică el, cred că a ajuns pe un platou. S-a forțat să meargă cât de departe putea folosindu-şi carisma şi curajul, iar acum are nevoie să pornească într-o călătorie spirituală. Are nevoie să facă ceva ce îl vizează personal. Există părți ale sufletului său pe care nu poate să înceapă să le înțeleagă şi, până nu învață aceste lucruri despre sine, nu va fi niciodată nomadul care este destinat să fie. E un bărbat curajos, dar nu este încă un pelerin spiritual. Până

nu iese în lume, singur, şi nu-şi taie funiile şi publicitatea şi ego-ul şi alte rahaturi şi nu face ceva cu adevărat eroic, se umflă-n pene degeaba. Şi să vă mai spun ceva. Nu este un afurisit de fermier, aşa că mai bine n-ar mai încerca să pară fermier. Nu e în firea lui. Trebuie să se rupă de toate chestiile astea. Să termine cu salvarea lumii. Pentru că, dacă nu încetează să trăiască în umbra bunicului său şi să pretindă că-i place să sape gropi în pământ şi să planteze legume la ferma aia afurisită, nu va fi niciodată Iason al Argonauților."

„Dar asta e doar părerea mea", adaugă CuChullaine O'Reilly.

Capitolul 8

Doar eu înțeleg adevăratul plan şi mijloacele pentru a-l pune în aplicare.

Charles Fourier, utopist

Bunicul lui Eustace Conway a pus bazele Taberei Sequoia în 1924 şi a condus-o cu o mână de fier până când a murit, în urma unui atac de cord, la vârsta de optzeci de ani. A murit în şa, cum se spune, fără să încetinească pasul. Nenumind niciun moştenitor. La înmormântare, lumea a aflat că nu exista niciun plan pentru ca tabăra să funcționeze fără el. Deşi Chief avea un număr mare de angajați, n-a avut destulă încredere în niciunul dintre ei ca să-i cedeze conducerea operațiunii, negăsind pe nimeni pe care să-l creadă capabil de a conduce draga lui Sequoia – „Tabără cu Țeluri", cum spunea el, unde „Cei Slabi Devin Puternici şi Cei Puternici Devin Măreți" – după standardele lui riguroase.

Când clienții şi personalul veneau vara la Tabăra Sequoia, Chief avea grijă de viețile lor în cele mai mici amănunte. Le spunea cum să se îmbrace, când să facă sport, când să se roage şi ce să mănânce. Unul dintre ghizi îşi aduce aminte că într-o zi Chief Johnson l-a luat cu el în birou şi o oră întreagă i-a ținut o predică despre cum să mături mai bine o sală. Un altul a primit o lecție despre cum să folosească mai eficient o agrafă pentru foi. („Partea mai mare trebuie să fie pusă în spatele documentului; partea mai mică în față.") Desigur, Chief interzisese tutunul, înjurăturile şi alcoolul pe proprietatea sa.

Dar interzisese de asemenea cu strictețe şi Coca-Cola, oțetul, piperul şi jeanşii. Circula zvonul că Chief punea salpetru în piureul de mere ca să „domolească dorința" şi să-i țină pe băieți departe de ispita masturbării.

(„*Într-adevăr*, mâncam o grămadă de piure de mere", spunea unul dintre membrii de la Sequoia când am adus vorba.) Părul trebuia să fie atât de scurt încât să nu atingă urechile. Cei care veneau în tabără erau obligați să poarte cămaşă albă duminicile. Asistentele medicale din tabără, singurele femei angajate, trebuiau să fie în vârstă şi urâțele, ca să nu provoace tulburări sexuale prin prezența lor. Angajații erau clasificați în timpul verii după progresul lor fizic şi social, dându-li-se puncte în plus pentru trăsături cum ar fi Loialitatea, Capacitatea de a-şi asuma responsabilitatea şi Farmecul personal.

Era intransigent. Nu lăuda pe nimeni. Nimeni nu era destul de bun pentru Chief. Nimeni nu muncea mai din greu sau mai eficient decât Chief. El sculptase tabăra aceea în sălbăticie, creând-o cu puterea şi geniul său.

Suportase primele ierni de la Sequoia într-o cabană lungă, definise toate conceptele filosofice care făceau ca tabăra să fie unică, ridicase fiecare clădire şi ținuse operațiunea în viață (şi prosperă) în timpurile grele ale Marii

Crize şi ale celui de-al Doilea Război Mondial. Aşa că cine avea să-i spună lui Chief Johnson cum trebuie făcut un lucru? Nimeni. După cum avea să se plângă nepotul său Eustace cincizeci de ani mai târziu în jurnalul său despre angajații şterşi din propriul său imperiu, Turtle Island, „Am muncit din greu ca locul ăsta să fie ce este azi. Ce-au făcut *ei*? Au investit *ei* vreodată într-un proiect provocator? Cum să-i suport?" Ei bine, poți să-i suporți preluând puterea absolută asupra lor, cu trup şi suflet. Asta făcuse Chief. Chief le ținea celor din tabără o serie de „discursuri" în diverse momente ale sejurului, în funcție de vârstă. Printre ele, discuții despre Dumnezeu şi Natură şi Cinste şi Curaj şi Cum să devii un Om al Destinului, avertizându-i în privința Masturbării şi Întâlnirilor amoroase. Le vorbea băieților despre „Efectele unei vieți Sexuale Raționale asupra Căsătoriei şi Progeniturilor" (Cuvântarea nr. 5) şi despre „Bolile venerice" (Cuvântarea nr. 6). Când băieții părăseau Tabăra Sequoia, Chief păstra legătura cu ei – erau mii – trimițându-le mesaje de încurajare la fiecare Crăciun, la fel cum le trimitea şi profundele lui pamflete, în momente-cheie din viețile lor:

Scrisoare către băieții care se pregătesc să plece de acasă şi să meargă la şcoala pregătitoare

Scrisoare către tinerii care încep facultatea

Scrisoare către tinerii care împlinesc douăzeci şi unu de ani

Scrisoare către tinerii care se căsătoresc

Scrisoare către tinerii care devin tați

Fiecare băiat era fiul lui. Iar fiii lui deveneau doctori, judecători, profesori, soldați – robusta coloană vertebrală a sudului Americii timp de decenii.

Fiecare dintre împlinirile lor era o realizare proprie. O femeie i-a răspuns lui Chief la o scrisoare în anii '50 asigurându-l că fiul ei, un fost elev la Sequoia, trecuse prin doi ani de Marină fără să pară a fi căpătat „vreunul dintre

proastele obiceiuri pentru care sunt cunoscuți uneori marinarii. Cred că viziunea pe care şi-a însuşit-o la Sequoia a fost şi va continua să fie o lumină călăuzitoare în drumul său”.

Fiecare băiat în parte era fiul lui, chiar da. Dar avea doi fii sânge din sângele lui, Harold şi Bill Johnson, frații mamei lui Eustace Conway, Karen.

„Tinerii din fiecare generație ar trebui să fie conştienți de rolul pe care unii dintre ei vor fi privilegiați să-l joace în progresul omului către un Destin mai Înalt”, scria Chief, şi niciun tânăr nu simțea povara acestei responsabilități mai mult decât fiii lui Chief. Însă Harold şi Bill, poate că nu veți fi surprinşi să aflați, au fost foarte furioşi pe tatăl lor. Fumau şi beau încă de la vârsta de cincisprezece ani. Se arătau când ursuzi, când îndărătnici. Trăgeau cu puşca şi participau la curse cu maşini. Neascultători şi rebeli.

„Erau exact opusul, îşi aducea aminte un fost membru de la Sequoia, a ceea ce dorea cu disperare Chief de la un fiu. Sperase să aibă copiii ideali.”

Chief nu putea să înțeleagă de ce fiii lui o luaseră pe căi greşite. Poate că era vina mamei lor. Doamna Chief, aşa cum i se spunea dintotdeauna, îl uimea continuu pe soțul ei, nefiind într-atât de riguroasă şi de disciplinată pe cât ar fi vrut el. Dar la ce te puteai aştepta? Doamna Chief nu împărtăşea doctrina soțului ei. Ea era o pianistă talentată, absolventă de facultate şi o sofisticată orăşeancă frustrată, emotivă şi imprevizibilă şi adesea plină de resentimente pentru faptul că trebuia să-şi petreacă viața în pădure cu mii de băieți. Avea, lucru spus mereu cu mare delicatețe, „un temperament artistic”.

Spre deosebire de soțul ei, care-şi înfrâna, prin rațiune, aspectele mai animalice ale naturii umane, doamna Chief era cunoscută pentru faptul că uneori urla din toate puterile de frustrare şi de mânie. Era de asemenea cunoscută pentru

cum se furişa uneori să cânte la pian melodii zburdalnice de jazz când soțul ei nu putea s-o audă. Probabil că-i plăcea şi piperul.

Prin urmare, se prea poate ca fiii lor să fi fost aşa din vina doamnei Chief.

Probabil că asta îşi închipuia Chief. Amândoi o tăiaseră de-acasă cu prima ocazie. Harold, fiul cel mai mare al lui Chief, i-a făcut cele mai mari probleme. *Nu poți să-l rogi?* Nu, Harold Johnson nu putea să roage şi nu putea să se supună tatălui său, din prima zi. Şi nu suporta să stea acasă. După cum scria nepotul lui Harold, Eustace, în jurnalul său de adolescent, cu zeci de ani mai târziu: „Deşi ar fi o prostie să fug, cred că aş fi mai fericit oriunde în pădure dacă aş putea să scap. Dacă plec, o să fac tot posibilul să nu mă mai întorc, chiar dacă mor de foame. Orice e mai bine decât asta.”

Harold a fugit în Alaska la vârsta de şaptesprezece ani. Ca alte generații de băieți americani înaintea lui, s-a îndreptat spre Frontieră ca să scape de autoritatea tatălui. Nu putea să locuiască sub acelaşi acoperiş cu el. Nu comunicau deloc. Tatăl său nu-l lăuda niciodată pe Harold, n-o lăsa niciodată mai moale când era vorba de el, nu-i lăsa niciun centimetru în care să se mişte sau să se dezvolte. Dar Harold voia să fie un om mare, şi se întâmpla să nu fie destul loc în oraşul acela pentru amândoi. Harold trebuia să plece.

A citit ceva Jack London şi i s-a făcut dor de ducă. Când a ajuns la Seward, avea doar cincizeci de centime în buzunar. Îi era foame, era speriat şi singur, dar la naiba, nu voia să se întoarcă în Tabăra Sequoia. A găsit de lucru ca asistent în turnee. Apoi şi-a cumpărat o motocicletă şi s-a dus la şcoală, ca să învețe cum să repare motoare. După aceea, în pragul celui de-al Doilea Război Mondial, s-a înrolat în marina militară (spre oroarea tatălui său, pacifist convins de când fusese martorul măcelului din tranşeele franceze).

Harold a fost mobilizat în Hawaii, unde i-a învățat pe piloții de la Forțele Aeriene arta supraviețuirii în junglă. După război, n-a vrut să se întoarcă în Sud şi şi-a întemeiat propria afacere după încă o călătorie în Alaska – un magazin de îngheţată, o afacere cu bărci, developarea fotografiilor color cu comenzi prin poştă. Apoi a construit şi a vândut generatoare de curent, o afacere profitabilă într-un stat care nu avea încă rețea electrică. Apoi s-a lansat într-o afacere cu motoare diesel şi a devenit milionar. Măsura 1,95 m, era vânjos şi chipeş. Era cunoscut şi ca bărbat încântător, şarmant, mare, autoritar şi puternic, care muncea ore nesfârşite, avea geniul autopromovării, nu-i lăuda uşor pe alții şi nici nu primea cu bucurie părerile altora.

Când Chief Johnson a murit, la vârsta de optzeci de ani, nu avea cine să preia Tabăra Sequoia. Niciunul dintre fiii lui Chief nu dorea să o conducă.

Harold nu putea să sufere sudul şi avea propriul imperiu de condus în Alaska.

Bill, cel mai tânăr şi mai cu probleme, devenise, erezia ereziilor, dezvoltator imobiliar. A fost dorința lui să vândă unele dintre frumoasele păduri ale domeniului Taberei Sequoia, pe care tatăl său le păstrase atâtea decenii, pentru case şi cherestea.

Trebuie să observăm ceva extrem de important aici despre familia Johnson.

Se pare că ideea ca fiica lui Chief să preia conducerea taberei nu a fost nicidoată luată în discuție. În ciuda angajamentului profund al lui Karen pentru susținerea viziunii tatălui său şi în ciuda priceperii ei, nu fusese niciodată considerată o posibilă moştenitoare. Probabil nu era socotită destul de puternică. Dar soțul lui Karen îşi dorea foarte mult să conducă tabăra. Şi ştim, desigur, că soțul ei era Eustace Robinson Conway III.

Adică Marele Eustace, care venise în Tabăra Sequoia după MIT, ca să lucreze cu copiii şi să trăiască în mijlocul naturii. Unul dintre ghizii-vedetă, strălucitor, plin de energie, devotat şi dedicat cu trup şi suflet; Marelui Eustace îi plăcea sălbăticia, deținea recordul la urcatul pe munte şi era un profesor talentat, răbdător cu băieții. Era adorat în Tabăra Sequoia. (Am fost o dată acolo la o reuniune şi am întâlnit numeroşi adulți care spuneau, când l-am pomenit pe Eustace Conway: „E aici? Doamne, aş da orice să-l mai văd o dată!” Mi-a luat ceva vreme să fac calculele şi să estimez vârstele şi să-mi dau seama că aceşti tipi copți vorbeau despre *tatăl* lui Eustace.) Chibzuit şi pasionat de natură, Marele Eustace credea că avea inteligența şi vocația necesare pentru a prelua într-o zi conducerea la Sequoia. Şi, după cum a recunoscut fără oprelişti față de mine, se însurase cu Karen Johnson „jumătate pentru ea şi jumătate ca să pună mâna pe tabăra tatălui ei”.

Adevărul e că s-ar fi descurcat de minune. După cum îşi aduce aminte un fost vizitator al taberei, Marele Eustace era „la fel de exagerat de conservator, de devotat şi de competent ca Chief însuşi. Ne gândeam cu toții că el avea să preia într-o zi conducerea taberei. Dintre toți cei pe care i-am cunoscut, era cel mai capabil să conducă după standardele lui Chief”. Dar când Chief a murit, nu a lăsat nicio dispoziție testamentară. Iar Harold şi Bill au declarat că vor lupta până la moarte ca să țină tabăra departe de cumnatul lor. Îl urau pe soțul surorii lor. Îl urau pentru aroganța lui intelectuală şi pentru dispreţul ce-l avea față de ei. Îl considerau un oportunist şi nu-l lăsau să se apropie de acel loc.

Aşa că tabăra a mers cu greu înainte ani după ani de conducere sub standarde, practicată de bărbați din afara familiei. Cât despre Marele Eustace, a renunțat la visul de a deveni un educator în ale naturii şi a lucrat ca inginer într-o

fabrică de produse chimice. Trăind într-o cutie, lucrând într-o cutie, mergând din cutie în cutie cu o cutie cu patru roți. N-a mai pus niciodată piciorul în apropiere de Sequoia. Când Micul Eustace s-a dovedit a fi un băiat îndărătnic şi sălbatic, care prefera să stea mai mult în pădure decât la şcoală, Marele Eustace îl acuza adesea spunându-i că era „anormal, încăpățânat şi imposibil, ca unchii tăi din familia Johnson".

Tabăra a fost în cele din urmă distrusă. Solidele cabane de buşteni rămăseseră goale. Când tabăra a fost în cele din urmă abandonată, în anii '70, Micul Eustace Conway era adolescent. Era deja priceput în meşteşugurile forestiere şi un conducător aspru – îi punea pe toți copiii din cartier să muncească în schimburi regulate 24 de ore pentru a-i îngriji colecția personală de țestoase.

„Vreau Tabăra Sequoia, spunea Micul Eustace. Dați-mi-o mie! Lăsați-mă s-o conduc! Ştiu că pot s-o fac!"

Desigur, nimeni nu-l asculta. Era doar un copil.

Vara, 1999.

Când Eustace Conway s-a întors la cele o mie de pogoane din Turtle Island, după aventurile sale de-a latul Americii pe cal şi în trăsură, şi-a găsit paradisul, ei bine, în paragină.

Turtle Island era cu totul altceva după ani de zile de îmbunătățiri şi ameliorări făcute de Eustace; locul nu mai era o rezervație naturală accidentată, ci o fermă primitivă foarte bine organizată şi extrem de funcțională. Era dotată cu clădiri, construite de Eustace în diverse stiluri tradiționale. Da, biroul lui încălzit cu energie solară. Dar construise şi alte clădiri publice, inclusiv confortabilul hotel pentru vizitatori numit „Al tuturor", a cărui plan arhitectural fusese împrumutat de la şura tradițională a unui vecin.

Construise un superb adăpost, sculptat în linii perfecte, asemenea clădirilor din epoca lui Daniel Boone, a cărui uşă cioplită manual din lemn de stejar şi ale cărui balamale şi

crăpături erau umplute cu balegă şi fân. Îşi bazase planul pe clădirile pe care le văzuse în locuri istorice. Construise şi o cocină de porci din buşteni îmbinați în coadă de rândunică, cioplìți în stilul tradițional din Apalaşi. Şi un coteț pentru găini cu o fundație din piatră îngropată la 22 de centimetri în pământ ca să împiedice prădătorii să sape şi să fure ouăle. Şi un grânar cu podeaua din planşe de cherestea, deşi „peste o sută de ani n-ar fi nimeni de acord să se folosească lemn de pin, asta e. Trebuia să termin". A construit un atelier de fierărie din salcâm şi stejar, exact pe locul unde existase cu două sute de ani în urmă atelierul unui potcovar, când ceea ce este astăzi Turtle Island era singura cale frecventată în întreaga regiune a Munților Apalaşi. A folosit pietrele clădirilor originare pentru a face cuptoarele în care îşi lucrează singur fierul. Şi-a făcut o bucătărie de vară. Iar într-o vară, cu o echipă de zeci de tineri care nu mai lucraseră niciodată în construcții, meşteşugise un grajd de 12 metri din salcâm, pin şi plop, asamblat fără nicio bucată de cherestea prelucrată, cu grinzi de 24 de metri şi cu un acoperiş în consolă, şase grajduri de cai şi o mie de şindrile făcute de mână.

Şi multe altele.

În mijlocul acestei frenezii a construitului, o profesoară de antropologie din Carolina de Nord a auzit de tânărul talentat care trăia în munți, care construia clădiri fără cuie, lucra pământul cu animalele şi supraviețuia cu ce-i oferea acesta. Intrigată, a trimis într-o zi un student la Turtle Island să-l întrebe pe Eustace dacă n-ar dori să se dea jos de la munte şi să vorbească în fața clasei, să explice cum procedase. Ascultător, Eustace s-a gândit la această propunere. Apoi a tri-mis studentul înapoi cu un mesaj simplu pentru buna profesoară: „Spune-i că le-am făcut muncind de mi-au mers fulgii."

Turtle Island era deja un loc mare şi complicat. Pe lângă organizarea programelor educaționale, simpla gestiune a fermei presupunea o muncă enormă. Avea cai şi vaci şi curci de care să te ocupi, grajduri pe care să le cureți, garduri pe care să le repari, păşuni pe care să le ari, grădini pe care să le cultivi şi fân pe care să-l strângi. Era nevoie de o colosală cantitate de muncă pentru a face locul să funcționeze, iar Eustace lăsase totul pe mâinile învățăceilor săi. O făcuse cu cea mai mare frică. Înainte de a porni în călătoriile lui, le dăduse liste şi lecții ca să fie sigur că se face înțeles cum să fie îngrijită exact proprietatea, dar, în cele din urmă, îşi restrânsese ordinele la câteva componente fundamentale: „Vă rog numai să nu omorâți vreunul dintre animalele mele şi să nu ardeți vreuna din clădiri."

Ei bine, nu omorâseră niciun animal. Nu arseseră niciuna dintre clădiri.

Dar când s-a întors Eustace, a găsit Turtle Island într-o totală dezordine.

Grădinile erau pline de buruieni; podurile aveau nevoie de reparații; caprele erau pe o păşune unde nu aveau ce căuta; potecile erau năpădite de vegetație.

Nimeni nu se ocupase de publicitate şi de programări, ceea ce însemna că niciun grup şcolar n-avea să vină la Turtle Island în toamna aceea, prin urmare nu aveau să primească bani în timpul iernii.

Angajații lui Eustace erau binevoitori şi harnici, dar problema e că Eustace nu găsise pe nimeni de încredere care să conducă Turtle Island în aşa fel încât instituția să prospere în absența lui. Desigur, e greu să ne imaginăm că există cineva capabil sau doritor să investească timpul pe care-l investea Eustace.

Avea nişte învățăcei care ştiau să lucreze cu oamenii, unii care ştiau să lucreze cu animalele, unii care ştiau să lucreze cu mâinile şi unii care aveau puțin talent pentru afaceri.

Dar niciunul nu putea să facă tot ce putea Eustace, adică *totul*. Şi nimeni nu dorea să muncească toată ziua construind un grajd, apoi să stea treaz toată noaptea dând telefoane şi notând sarcinile din timpul zilei.

Eustace avea nevoie de o clonă.

În lipsa ei, angajase un director de program, un naturalist talentat şi tânăr care putea să preia sarcinile conducerii campingului şi ale părţii educaţionale de la Turtle Island, astfel încât Eustace se putea concentra asupra copilului său, programul de ucenicie. Eustace credea că prin acest program practic intens va obţine efectul cel mai sănătos. Începuse cu multă vreme în urmă să se întrebe dacă a lucra cu un grup de turişti aleatorii putea într-adevăr să schimbe cu ceva societatea americană.

„Stau sub nucul din parcare pe iarba proaspăt cosită, scria în jurnal, întruna din crizele lui de conştiinţă, nu mult timp după ce fusese inaugurată Turtle Island. Trebuie să gătesc cina pentru delincvenţii dintr-un grup de «tineri cu risc» ce se află aici. Nu vreau să dau ochii cu ei. Să sufere şi să moară, iată atitudinea pe care am căpătat-o repede în faţa lipsei lor de respect distrugătoare. Mă simt slăbit... Nu ştiu dacă pot într-adevăr să fac din locul acesta ce-am visat. Ştiu că *aş putea*. Aş *putea* să-l fac să reuşească, dar vreau cu adevărat?”

Luase hotărârea că răspunsul era să păstreze campingul şi programele zilnice, dar să numească un responsabil, pentru ca el să se poată concentra pe cursurile de ucenicie. Dorea să-şi pună toată energia şi priceperea în relaţiile apropiate, durabile, de la om la om, pe care avea să le dezvolte cu discipolii lui direcţi. Aceştia vor duce meşteşugurile învăţate înapoi în lume şi-i vor învăţa pe alţii, care-i vor învăţa pe alţii, şi aşa va veni schimbarea, mai încet, probabil, decât visa Eustace când avea douăzeci de ani, dar va veni.

Era *aproape* sigur de asta.

*

Era o fată. O hipiotă. O chema Alice. Lui Alice îi plăcea natura mai mult decât orice altceva; dorea să trăiască în pădure şi să fie indepentă, iar sora ei, care-l cunoştea pe Eustace Conway, i-a zis: „Alice, el e omul care-ți trebuie."

Alice l-a contactat pe Eustace şi i-a spus că dorea să trăiască mai aproape de natură, ca el. Într-o după-amiază, a venit în vizită la Turtle Island. Eustace i-a arătat locul şi câteva broşuri şi i-a spus să se gândească dacă nu i-ar plăcea să lucreze ca ucenic. Ea a aruncat o privire la pâraiele susurătoare, la copacii legănați de vânt, la animalele de la fermă păscând pe câmp, la paşnicul indicator de bun venit de pe poarta principală (*Fără Cămaşă, Fără Pantofi, Fără Probleme!*), şi şi-a zis că în mod sigur a ajuns în paradis.

Alice i-a scris repede lui Eustace, asigurându-l că „instinctele mele spun DA! Din puținul pe care l-am văzut şi l-am citit, Turtle Island are nişte calități pe care le simt a fi autentice. Ca un vis devenit realitate. Vă sunt atât de recunoscătoare pentru primirea deschisă şi aş fi onorată să vin şi să locuiesc, să învăț, să lucrez şi să mă joc cu dumneavoastră şi cu pământul.

Îmi aduc aminte când eram doar o fetiță şi mă uitam la *Căsuța din prerie*, visând ca într-o zi să trăiesc în ea, nu doar să mă uit la ea. Să mă consacru familiei, să trăiesc în armonie cu natura. Ah... dulce viață".

După câteva luni la Turtle Island, Alice îi scria lui Eustace o scrisoare diferită.

„Când am venit pentru prima dată aici, am cerut o zi liberă pe săptămână.

Mi-ai spus că nu o meritam. Jennie e aici de două săptămâni şi ei i-ai dat o zi liberă. I-ai arătat cum să jupoaie o căprioară, în timp ce eu a trebuit să muncesc de mi-au

ieşit fulgii pentru tine doar ca să mă recunoşti ca elevă a ta... mă pui să muncesc din greu... mă faci să mă simt demnă de dispreț...

Mă simt neapreciată şi nedorită... îmi spui că eşti din ce în ce mai dezamăgit de mine, cu cât mă cunoşti mai mult... m-ai pus să muncesc zece până la douăsprezece ore pe zi... poate că n-ar trebui să fiu aici."

Şi Alice a plecat. Concediată. Dată afară.

Care era problema? Ce se întâmplase în şapte luni, între „dulcea viață" şi „poate că n-ar trebui să fiu aici"?

Da, conform lui Eustace, problema e că Alice era o hipiotă, o visătoare şi o puturoasă. Încercase multe droguri la viața ei, şi probabil din cauza asta creierul îi mergea încet, era distrată şi nu reuşea să învețe cum să facă lucrurile corect. Nu lucra repede şi eficient. Nu putea să-şi însuşească meşteşugurile, indiferent de câte ori i se arăta procedura corectă. Mereu dornică să vină în biroul lui, să vorbească despre na-tura sentimentelor ei, despre ce visase noaptea şi despre poeziile pe care tocmai le scrisese, consuma prea mult din energia emoțională a lui Eustace.

Iar lui îi era teamă ca nu cumva Alice să omoare din greşeală pe cineva sau chiar pe ea. Alice se putea lăuda cu isprăvi ridicole, cum ar fi faptul că uita lumânări aprinse pe pervazele ferestrelor clădirilor din lemn. De mai multe ori plimbările ei visătoare o purtaseră în calea pomilor în curs de tăiere, când Eustace defrişa o păşune. Şi, culmea culmilor, într-o zi când lucra cu Eustace şi el se urcase în trăsură ca să antreneze un cal tânăr, Alice a despriponit animalul înainte de a-i înmâna hățurile lui Eustace. Calul, tânăr şi neastâmpărat, a luat-o la goană într-o cursă sălbatică, iar Eustace se ținea de trăsură, cu mâinile goale, fără să poată controla animalul. Calul gonea prin pădure, iar Eustace se gândea cum să rămână în viață, încercând să găsească un loc moale unde să se arunce ca să scape. A

plonjat într-un tufiş, la 40 de kilometri la oră, aterizând cu faţa-n jos şi rănindu-se grav. Calul a intrat cu trăsura într-un perete al fierăriei şi a fost la rândul lui rănit.

„Restaurasem trăsura aceea luni de zile, era o antichitate menonită, îşi amintea Eustace, şi acum era complet distrusă. M-a costat 2 000 de dolari. Şi nu mai pun la socoteală cei 10 000 de dolari pentru trauma provocată unui cal atât de tânăr. A durat aproape un an până când calul a fost în stare să tragă din nou la trăsură. Toate acestea din cauza neglijenţei lui Alice."

Două săptămâni după aceea, a făcut aceeaşi greşeală. Atunci Eustace i-a spus să plece. Era mult prea inconştientă şi periculoasă, pierdută în tărâmul magic al *Căsuţei din prerie*, cum părea mereu.

Nu e deloc uşor să dai afară un ucenic, mai ales că Eustace Conway se mândreşte că oricine poate să ducă această viaţă primitivă şi că el este omul care poate învăţa pe oricine. Este un eşec să fie nevoie să spui cuiva:

„Trebuie să pleci de aici pentru că eşti incapabil să înveţi." Sau: „Trebuie să pleci de aici pentru că eşti imposibil de suportat." Este îngrozitor momentul când refrenul lui Eustace Conway: *„Poţi!* „ se transformă în *„Nu poţi!* „

L-am întrebat odată pe Eustace cât la sută dintre ucenici au plecat de la Turtle Island în împrejurări supărătoare sau triste. Fără să ezite, mi-a spus:

„85 la sută. Deşi directorul meu de programe ar spune că suntem mai aproape de 95 la sută".

Bine, să rotunjim la 90 la sută. Cu un asemenea procent, e greu să nu-i pui lui Eustace eticheta de manager prost. Turtle Island este lumea lui, în fond şi la urma urmei, iar el este responsabil de ceea ce se întâmplă în lumea lui.

Dacă nu o poate menţine populată, atunci ceva e clar greşit. Dacă aş fi acţionar într-o companie în care 90 la sută dintre angajaţi îşi dau demisia sau sunt concediaţi în fiecare

an, aş putea să-i pun directorului general nişte întrebări incomode despre politica lui de conducere.

Pe de altă parte, e posibil ca numărul să fie perfect logic. Poate că nu e uşor să stai la Turtle Island. Poate că doar 10 la sută din populație e capabilă să reuşească. Şi dacă termenul de comparație ar fi programul de antrenament al Marinei Americane, SEAL? Câți dintre ei sunt pierduți în fiecare an? Şi cine rămâne după ce toți ceilalți s-au dat bătuți? Cei mai puternici, aşa-i? Cei care merg la Turtle Island, deci, nu sunt neapărat cei mai potriviți pentru acel loc.

„Iarăşi şi iarăşi, spunea Eustace, atrag oameni care visează la natură, dar n-au nicio experiență cu ea. Vin toți aici şi singura comparație pe care o fac e «Vai, e chiar ca la televizor, pe Nature Channel».”

Unul dintre ucenicii mei favoriți de la Turtle Island e un tânăr inteligent şi timid pe care-l cheamă Jason. Venea dintr-o familie suburbană înstărită, fusese crescut în confort şi fusese educat cu grijă în şcoli particulare costisitoare. Când l-am întrebat pe Jason de ce a vrut să se angajeze ca doi ani din viață să studieze sub îndrumarea lui Eustace Conway, mi-a spus: „Pentru că eram nefericit, şi nu ştiam unde să mă duc altundeva ca să fiu fericit.”

Întristat de moartea subită a iubitului său tată, supărat pe mamă din cauza „creştinismului ei îngust”, plictisit de „profesorii inutili”, dezgustat de cei de vârsta lui, „care refuză din ignoranță să-mi asculte cântecele, pline de avertismente despre distrugerea mediului”, Jason tocmai renunțase la facultate. Când a auzit de Eustace, s-a gândit că o şedere la Turtle Island îi va aduce iluminarea pe care o căuta. Vedea în Eustace un erou-mai-încăpător-decât-viața, care „pleacă în lume şi-şi întâlneşte destinul fără să se teamă de obstacole şi care poate să facă lucrurile să meargă

acolo unde majoritatea se mulțumesc să vadă că ceva e stricat şi moare”.

Într-un elan dramatic, Jason s-a hotărât să meargă pe jos spre Turtle Island pornind tocmai din Charlotte în timpul vacanței de Crăciun, dar n-a reuşit să ajungă decât la 8 kilometri depărtare. Ploua cu picături reci şi el era mult prea încărcat şi nu ştia unde avea să doarmă în noaptea aceea sau ce să facă să nu se ude. Demoralizat şi înfometat, şi-a sunat prietena dintr-o benzinărie, şi aceasta l-a dus cu maşina restul drumului până la Turtle Island.

Visul lui Jason era să atingă independența absolută. Nu voia să aibă de-a face cu falşii americani şi cu stupiditatea lor materialistă. Avea de gând să se mute în Alaska şi să-şi facă acolo o casă pe ultima Frontieră. Voia să trăiască din ce-i oferea pământul şi spera ca Eustace să-l învețe cum. Visa că viața va fi mai bună în Alaska, unde „poți încă să vânezi ca să mănânci şi să-ți hrăneşti familia fără să trebuiască să treci prin toată birocrația înainte de a obține un permis de vânătoare”.

„Ai *vânat* vreodată?” l-am întrebat pe Jason.

„Păi, încă nu”, mi-a spus Jason, zâmbind cu sfială.

Jason era exemplul perfect de tânăr care vine anume la Eustace Conway pentru îndrumare. Încerca să descopere cum să fie bărbat într-o societate care nu mai avea un răspuns precis la întrebarea asta. La fel cum Eustace Conway se străduise în adolescență să găsească ritualuri care să-l ajute *pe el* să devină bărbat, Jason se străduia să găsească un ritual sau un sens care să-l ajute să-şi definească propria ascensiune. Dar nu avea niciun model, cultura lui nu avea niciun ritual satisfăcător pentru majorat, iar mediul nu-i furnizase niciuna dintre cunoştințele care-l atrăgeau. Era, după cum o recunoştea singur, pierdut.

Iată aceeaşi întrebare adresată culturii asupra căreia Joseph Campbell a meditat ani de zile. Ce se întâmplă cu tinerii într-o societate care şi-a pierdut orice ritual? Pentru că adolescenţa este o perioadă de trecere, ea este o călătorie periculoasă. Or, cultura şi ritualul ar trebui să ne protejeze în timpul tranziţiilor din viaţă, apărân-du-ne în timpul pericolului şi răspunzând întrebărilor derutante despre identitate şi schimbare, pentru a nu ne lăsa să ne separăm de comunitate pe parcursul dificilelor noastre călătorii personale.

În societăţile mai primitive, un băiat trece uneori printr-un an întreg de rituri de iniţiere care să-l conducă către bărbăţie. Uneori e obligat să îndure sacrificări rituale sau probe dure de rezistenţă, e trimis în afara comunităţii pentru o perioadă de meditaţie şi singurătate, după care se întoarce în sânul ei, ca o fiinţă schimbată. Astfel trece fără primejdie din adolescenţă la vârsta adultă şi ştie exact când s-a întâmplat acest lucru şi ce aşteaptă ceilalţi de la el după aceea, pentru că rolul lui este atât de limpede codificat. Dar cum poate şti un băiat american modern când a devenit adult? Atunci când obţine permisul de conducere? Când fumează marijuana pentru prima dată? Când face sex neprotejat cu o fată care nici ea nu ştie dacă este femeie sau nu?

Jason nu ştia. Ştia doar că tânjeşte după un fel de confirmare a vârstei sale adulte, pe care viaţa la facultate nu i-o oferea. Nu ştia unde să găsească ceea ce căuta, dar era covins că Eustace l-ar putea ajuta. Jason avea într-adevăr o prietenă frumoasă şi nu renunţa la romanti-cul plan ca într-o zi să-şi întemeieze un cămin în Alaska, dar se pare că avea şi ea planurile ei. Era tânără, bogată, studentă strălucită, feministă, ca majoritatea celor din generaţia sa, şi dorea să vadă lumea. Avea în faţa ei posibilităţi nelimitate.

Jason spera ca în cele din urmă să se „aşeze” împreună cu el, dar mie acest lucru mi s-a părut îndoiel-nic şi, într-adevăr, la câteva luni după aceea, fata l-a părăsit. Şi asta nu l-a făcut pe Jason să se simtă mai bine ca bărbat în devenire.

Faptul că Jason nu se simţea bine în pielea lui mi se părea un lucru caracteristic pentru tinerii bărbaţi americani, care-şi văd perechea feminină înălţându-se spre o lume nouă, în timp ce ei nu prea reuşesc să ţină pasul cu ea. Când Jason priveşte societatea americană, ce vede? Lăsând la o parte criza ecologică şi consumerismul care-i răniseră atât de mult sensibilitatea, este pus faţă-n faţă cu o lume ce trece printr-o prefacere culturală şi sexuală. Bărbaţii sunt încă, în mare parte, cei ce deţin controlul, să nu uităm, dar alunecă repede. America modernă este o societate în care bărbaţii cu studii superioare şi-au văzut veniturile scăzând cu 20 la sută în ultimii douăzeci şi cinci de ani.

O societate în care femeile se duc la liceu şi la facultate, obţin rezultate semnificativ superioare celor ale bărbaţilor şi au noi oportunităţi în fiecare zi.

O societate în care femeile îşi controlează din ce în ce mai mult destinul biologic şi economic, hotărând adesea să-şi crească singure copiii, sau să nu aibă copii deloc, sau să scoată problema identităţii bărbatului din întregul tablou al reproducerii, prin miracolele băncii de spermă. O societate, cu alte cuvinte, unde bărbatul nu mai are rolurile pe care trebuia cândva să le aibă – să protejeze, să producă, să procreeze.

Am asistat nu demult la un meci de baschet profesionist feminin la New York. Când eram foarte tânără, eram o bună jucătoare de baschet, dar pe vremea aceea nu exista WNBA-ul, aşa că am asistat la evoluţia acestei ligi în ultimii ani cu cel mai mare interes. Îmi place mult să merg la meciuri şi să

văd atlete talentate care joacă pentru salarii decente. Mai ales, însă, îmi place să mă uit la spectatori, care sunt în mare parte fete de 8–12 ani, entuziaste şi sportive. În această seară, la meciul New York Liberty, am văzut ceva uimitor. O mână de fete de 12 ani au alergat la balustrada de lângă locurile lor şi au derulat o pânză pe care scriseseră:

W.N.B.A. = WHO NEEDS BOYS, ANYHOW?[24]

În timp ce toată arena le aclama, nu puteam să-mi spun decât că bunicul lui Eustace Conway se răsuceşte în mormânt.

Aşa că, dată fiind cultura actuală, nu mai e de mirare că un tip ca Jason vrea să se mute în Alaska pentru a revendica un ideal nobil şi străvechi al bărbăției. Dar el avea o şansă imensă de a călători – nu geografic – înainte de a se gândi să devină pionier, înainte de a putea afla concret pentru ce „era făcut". Jason era pasionat şi, numai Dumnezeu ştie, sincer. Avea un zâmbet extraordinar, iar lui Eustace îi plăcea să fie în preajma lui şi îi plăceau cântecele lui pline de avertismente împotriva distrugerii planetei. Dar Jason avea un ego extrem de moale şi de vulnerabil, ca o rană recentă, şi avea un comportament de o aroganță compensatorie care făcea din el un elev greu de învățat. Şi, dat fiind că fusese crescut în puf, îi lipsea cu desăvârşire simțul practic. La puțin timp după ce venise la Turtle Island, a împrumutat una dintre maşinile cu care lucra Eustace, să se ducă până în Carolina de Sud, şi a condus tot drumul, 120 de kilometri, cu tracțiunea de patru ori patru cuplată.

După cum spunea mirat, mai târziu, Eustace: „Nici nu-mi vine să cred că maşina a rezistat pe o asemenea distanță."

---

[24] Oricum, cine are nevoie de băieți? (n. Tr.)

Într-adevăr, până să ajungă Jason la destinaţie, motorul era praf.

„Nu ţi s-a părut nimic ciudat pe drum?” l-a întrebat Jason pe Eustace, când l-a chemat să-i spună că blocul motor a cedat „deodată”.

„Într-adevăr, *făcea* mult zgomot, a recunoscut Jason. Era un pic ciudat.

Motorul uruia şi scrâşnea aşa de tare, încât a trebuit să dau muzica la maximum ca să acopăr zgomotul.”

Pe Eustace l-a costat mii de dolari să repare cea mai bună maşină pe care-o avea.

În următoarele nouă luni ale uceniciei lui Jason (avea să renunţe cu mult înaintea celor doi ani pentru care se angajase, nemulţumit de Eustace), a dobândit o eficienţă impresionantă în agricultura primitivă şi alte cunoştinţe de bază, dar a şi distrus alte două maşini. Iar când Eustace l-a rugat pe Jason să se gândească cum îl poate despăgubi, Jason s-a supărat foarte tare. Cum îndrăzneşte acest aşa numit om al naturii să se arate atât de ataşat de bunuri materiale! Ce ipocrit era Eustace!

„Nu mă critica pe mine, Eustace, i-a scris Jason la puţină vreme după ce părăsise Turtle Island. Nu am de ce să mă simt vinovat. Am nevoie de relaţii care să-mi îmbogăţească viaţa, şi nu de unele care să mă doboare. Am impresia că maşinile tale sunt mai importante decât mine... Ca să folosesc cuvintele lui Lester, tatăl din *American Beauty*, «E doar o afurisită de canapea!» „

Iarăşi şi iarăşi, se produce această schimbare în viaţa lui Eustace. Este adulat, şi apoi adulatorii realizează cu groază că Eustace nu este idealul lor divin. În general, cei care vin la Eustace caută ceva, şi când întâlnesc personajul carismatic sunt siguri că au găsit ce căutau, că toate întrebările lor vor afla un răspuns, iată de ce îi predau lui

Eustace repede şi necondiționat viețile lor. Şi nu numai bărbații tineri ajung la acest comportament stereotip.

„Timp de cinci zile am fost în infinit, scria o femeie uimită, cum altfel, după o scurtă vizită la Turtle Island. Fărâme mici din sufiteul meu erau peste tot în pinii albi şi în dafini. Mulțumesc, Creatorule! Mulțumesc, Eustace! M-a influențat pentru totdeauna. Este locul unde ştiu că vreau să fiu. Dacă ai nevoie de o mână de ajutor vreodată, ți le dau pe amândouă!"

După o asemenea prezentare glorioasă, poate fi umilitor să afli că viața la Turtle Island este grea şi că Eustace este şi el o ființă umană cu defecte, frământată de întrebări fără răspuns. Puțini supraviețuiesc acestui şoc, un şoc pe care eu îl numesc Efectul de Bici Eustace Conway. (Apropo, Eustace a adoptat această frază, mergând atât de departe încât să se întrebe dacă n-ar fi mai bine să distribuie, preventiv, gulere cervicale tuturor ucenicilor, pentru a-i ajuta să supraviețuiască inevitabilei traume a dezvrăjirii. Glumeşte zicând:

„Lumea o să întrebe: «De ce trebuie să port gulerul ăsta, Eustace?», iar eu o să dau din cap cu înțelepciune şi o să le zic: «O, o să vezi tu.» „) Din acelaşi motiv e greu să aibă prietenii durabile. Există sute, probabil mii de persoane intim legate de viața sa, dar multe dintre ele par să intre întruna din două categorii: discipoli încântați sau eretici dezamăgiți. Celor mai mulți le e imposibil să renunțe la imaginea de icoană a lui Eustace un timp destul de lung pentru a se împrieteni cu omul Eustace. Probabil că-i poate număra pe degetele de la o mână pe cei pe care-i consideră prieteni apropiați, şi chiar şi acele relații sunt adesea tensionate, atât din cauza fricii lui Eustace de a fi trădat (care-l împiedică să dea curs intimității totale în prietenie), cât şi din cauza părerii lui că nu poate fi înțeles total de nimeni (care nu-l ajută nici ea).

Eustace nu crede nici măcar că bărbatul pe care-l consideră cel mai bun prieten al său – Preston Roberts, pe care l-a întâlnit la facultate – îl înțelege total.

Preston şi Eustace obişnuiau să viseze, în facultate, că vor face împreună o rezervație naturală şi că-şi vor creşte familiile unul lângă altul, împreună cu prietenul lor, Frank Chambless, care a traversat Apalaşii cu Eustace. Dar când venise momentul să cumpere Turtle Island, Preston şi Frank erau implicați doar marginal în toată chestiunea. Frank a cumpărat o bucățică de pământ lângă rezervație, dar a vândut-o ani de zile mai târziu, spre tristețea lui Eustace, ca să obțină nişte bani. După vânzare, Frank a dispărut practic din viața lui Eustace, iar Eustace n-a înțeles niciodată de ce.

Preston Roberts a cumpărat pământ lângă Turtle Island şi l-a păstrat. A muncit la multe dintre clădirile de la Turtle Island şi a fost profesor în taberele de vară de-a lungul anilor. El şi Eustace pleacă împreună din când în când într-o călătorie, călare sau pe jos, ca să se bucure împreună, în splendoarea naturii. Preston îl admiră enorm pe Eustace şi ar fi gata să-şi dea viața pentru el. Dar, în ciuda invitațiilor repetate ale lui Eustace, nu s-a hotărât încă să se mute de tot cu familia la Turtle Island. După cum explică soția lui Preston: „Soțul meu se teme să nu piardă prietenia lui Eustace dacă munceşte cu el în fiecare zi.”

Într-adevăr, acest tip de proximitate pare să pună la încercare aproape toată suflarea. Mai ales în timpul uceniciilor. Nu ajută, desigur, nici faptul că viitorii ucenici care vin la Turtle Island sunt adesea un pic vulnerabili emoțional.

„Unii dintre cei care vor să vină aici, mi-a spus Eustace odată, sunt cei mai antisociali, mai neadaptați şi mai nefericiți oameni din societate. Ei cred că Turtle Island este locul care îi va face în sfârşit fericiți. Îmi trimit scrisori în care îmi spun cât de mult urăsc ei omenirea... Iisuse

Hristoase, îți poți imagina cum e să organizezi un plan de muncă pentru astfel de oameni?

Adolescenții care-au fugit de-acasă vor să vină aici. Cineva care e în închisoare îmi scrie că vrea să vină aici. Uite ce fel de proscriși frustrați atrag.”

Când i-am făcut o vizită lui Eustace, în august 1999, avea un tânăr ucenic pe care-l poreclise Twig[25]. Twig provenea dintr-o familie disfuncțională din Ohio. Fusese dat afară din mai multe cămine și avea probleme cu legea.

Eustace l-a acceptat pe Twig, pentru că temelia filosofiei lui este tocmai faptul că oricine poate duce o viață primitivă dacă și-o dorește din toată inima și dacă este învățat cum trebuie. Twig a fost totuși o mare pacoste. Era un golănaș bătăios și neserios, și câțiva ucenici (mai erau trei alți tineri și tinere pe vremea aceea, numărul obișnuit în fiecare an) i-au cerut lui Eustace să-l dea afară, pentru că submina spiritul muncii lor. Și, nu mai e nevoie să o spunem, Twig nu se pricepea la nimic. Dar Eustace dorea să-i dea o șansă, așa că a petrecut ore întregi muncind cu el, calmându-l, învățându-l cum să folosească uneltele și încercând să-i arate cum să se înțeleagă cu oamenii.

Au fost câteva progrese importante. Când venise la Turtle Island, Twig era slab, palid și leneș. După ceva vreme, îi puteai vedea fiecare mușchi de pe piept și spate când muncea din greu. (Această transformare de la slăbiciune la o formă fizică impecabilă avea loc negreșit la Turtle Island, și era probabil lucrul pe care Eustace îl declara cu cea mai mare plăcere). Acest puști derutat era acum capabil să potcovească un cal, să aibă grijă de porci și să gătească la un foc de tabără. Într-o seară mi-a gătit o supă din larve galbene – o veche specialitate Cherokee. Dar numărul

---

[25] Nuiaia (*engl.*) (n. Tr.).

lucrurilor pe care Twig le mai avea de învățat era prea mare pentru a le cuprinde cu mintea. Într-o seară, m-am dus cu Eustace pe un câmp, departe de tabără, să văd cum îl învață Eustace pe Twig să folosească un plug. Au plimbat vreo 800 de metri prin pădure, cu un catâr şi un cal de tracțiune, folosind o veche sanie apalaşiană ca să-l transporte. Fiecare detaliu al acestei corvoade lăsa să se întrevadă pericolul fizic – animalele greoaie şi îndărătnice, instabilitatea saniei, lanțurile, curelele şi funiile care zburau, lamele tăioase ale plugului vechi şi greu. Ştiind toate astea, şi după ce locuise deja la Turtle Island timp de şase luni, Twig s-a hotărât să vină la muncă în papuci de plajă.

„Eu unul n-aş ara cu un plug pe un câmp pietros, cu un catâr atât de temperamental ca Peter Rabbit, în papuci de plajă mi-a spus Eustace, privindu-l pe Twig la lucru, dar dacă vrea să rămână fără un picior, n-are decât."

„N-ai de gând să-i spui nimic?" l-am întrebat.

Eustace părea istovit. „Acum zece ani, nu l-aş fi lăsat. I-aş fi împuiat capul vorbindu-i despre îmbrăcămintea adecvată în agricultură, cum să te protejezi când eşti în preajma animalelor şi a utilajelor grele, dar acum sunt obosit, m-am săturat să am de-a face cu oameni care nu au nici măcar o moleculă de bun-simț. Aş putea să-i dau o lecție lui Twig în acest caz, şi aş putea să-i dau lecții de şapte sute de ori pe zi pe alte asemenea subiecte, dar am ajuns în punctul în care abia mai am energie să-i împiedic pe oameni să se prăpădească, să mă omoare pe mine sau să se omoare între ei. Ştii, când Twig a venit pentru prima dată aici, m-a rugat să-l arunc direct în sălbăticie, pentru că dorea să trăiască în mijlocul naturii. Adevărul e că este ignorant. N-ar rezista cinci minute în sălbăticia adevărată. Nici măcar nu ştie cât de multe nu ştie. Şi mă confrunt cu această situație de

fiecare dată – nu numai din partea lui Twig, ci din partea a o sută ca el.”

Apoi, către Twig, care începuse să are câmpul întins, făcând nişte cercuri mici şi ciudate: „Uite ce-aş zice eu, Twig. De fiecare dată când întorci animalele adaugi presiune asupra gurilor lor şi asupra ta şi a plugului.

Încearcă să ții linia dreaptă, în loc să faci atât de multe curbe strânse. De ce nu faci nişte brazde lungi cu plugul, de la un capăt la altul al câmpului, menținând o singură direcție cât poți de mult? Înțelegi ce spun? Dacă vrei să ari panta asta, îți recomand să începi de jos în sus, pentru că încă nu ai experiență şi mă tem că ai putea să intri cu plugul în animale.”

Twig ară mai departe, urmând oarecum sfaturile ce i se dăduseră. Eustace mi-a spus: „O să-i ia o veşnicie. Acum aş prefera să fiu în biroul meu, să mă ocup de cele şapte sute de scrisori pe care trebuie să le trimit şi de cele şapte sute de impozite pe care trebuie să le plătesc. Dar iată-mă aici, uitându-mă la el, pentru că nu am încă încredere să-i las animalele sau uneltele. De ce mi-ar păsa? Pentru că sper că într-o zi va învăța cum să ducă la bun sfârşit munca asta şi apoi o să-i pot spune: «Du-te şi ară câmpul acela», el va şti exact ce să facă şi eu voi putea să am încredere că va face lucrul cum trebuie. Dar suntem foarte departe de momentul acela. Adică... băiatu’ poartă papuci de plajă!

Uită-te la el.”

Chiar avea în picioare papuci de plajă şi era îmbrăcat doar cu nişte pantaloni scurți; după ureche avea o țigară.

„Îmi place să cred că-i învăț pe oameni lucruri de care se vor folosi în propriile lor vieți, dar când mă gândesc la sutele de persoane care au venit aici de-a lungul anilor, nu-mi pot imagina niciunul în stare să ducă o viață primitivă chiar acum, de unul singur. Poate Christian Kaltrider o va face într-o zi. Era extraodinar. Acum îşi construieşte o cabană

din buşteni pe terenul lui, îmi creşte inima. Aici a învăţat cum să o facă. Ar mai fi un puşti, Avi Aski, un ucenic grozav. Vrea să cumpere nişte teren în Tennessee, şi poate că o să reuşească. Poate."

Twig se îndrepta spre noi cu plugul, făcând o brazdă modestă în pământ.

„Te descurci bine, i-a spus Eustace. Mult mai bine decât mă aşteptam."

Când i-a făcut acest compliment, pe chipul lui Eustace nu se putea citi nimic, iar tonul lui era plat. Dar sub lauda aia puteam să simt urmele înfricoşătoare ale efortului de a-şi controla furia, nerăbdarea şi dezamăgirea, sentimente care răzbăteau în vocea lui Eustace la căderea serii, când soarele apune înainte de terminarea treburilor şi cineva o dă din nou în bară. În acest moment al zilei, e destul de clar că Eustace de fapt ar vrea să ne alinieze pe toţi într-un şir perfect şi să ne bage minţile în capetele noastre stupide.

Desigur, n-ar fi îndrăznit niciodată să...

„Bravo, Twig, a spus. Îţi mulţumesc pentru efort."

Eustace primeşte mulţi ucenici care n-au ţinut niciodată o căldare-n mână.

Le dă cele mai uşoare lucruri de făcut din lume – *du-te şi umple găleata asta cu apă* – şi apoi se uită la ei cu groază încercând să nu verse apa din găleată.

Nu se pricep. Ţin găleata grea cât mai departe de corp, întinzând braţul în faţă, paralel cu pământul, cheltuind inutil energie şi putere doar pentru a ţine o căldare. Când se uită la ei, Eustace tresare de durere. Sau ciocanele. Eustace primeşte la Turtle Island tineri care n-au văzut niciodată un ciocan. Nu ştiu cum se foloseşte un ciocan. Vin la el pretinzând că vor să fie independenţi, dar când le cere să bată un cui, ei înşfacă ciocanul cu pumnul strâns, dar nu de coadă, ci de cap, apoi *izbesc* ţinta.

„Când îi văd, spune Eustace solemn, îmi vine să mă întind pe jos şi să mor.”

Când le predă elevilor mici din şcolile publice, încearcă uneori să se joace cu ei un vechi joc indian, în care faci să se rostogolească un cerc şi încerci să arunci bețe prin el, în timp ce se rostogoleşte. Dar descoperă încă o dată că niciunul nu e în stare să rostogolească un cerc.

„E o nebunie ca un copil să nu ştie să rostogolească un cerc! perorează el.

Le arăt cum să facă, le dau cercul şi ei îl lasă să cadă. Pentru că ei îi dau drumu’ la întâmplare şi, evident, cercul înaintează jumătate de metru şi apoi cade. Aşa că stau şi se holbează la el. *De ce nu se mişcă?* Nu pricep. Chiar după ce le-am arătat o dată, nu-şi dau seama. După multă vreme, se poate ca unul dintre copii să priceapă că roata are nevoie de un impuls ca să se rostogolească şi, dacă am noroc, un geniu îşi spune: *Ah! Hai să încercăm să-l învârtim!*

Văd scena asta mereu şi mereu. Mă uit la aceşti copii şi mă întreb: «Criza asta incredibilă poate fi adevărată?» Ce fel de copii creştem în America de Nord? Uite, pot să-ți garantez că orice copil din Africa ştie cum să facă să se învârtească o afurisită de roată. Înseamnă să înțelegi o lege naturală. Lumea funcționează după câteva legi fizice de bază – pârghia, inerția, impulsul, termodinamica –, şi dacă pierzi contactul cu aceste principii fundamentale, nu poți să bați un cui, să cari o găleată sau să rostogoleşti o roată. Înseamnă că ai pierdut contactul cu lumea naturală. Să pierzi contactul cu lumea naturală înseamnă să-ți pierzi umanitatea, trăind într-un mediu pe care nu-l mai înțelegi deloc. Îți poți imagina cât mă îngrozeşte chestia asta? Îți dai seama câte s-au pierdut în doar câteva generații? Omenirii i-a trebuit un milion de ani să învețe cum să învârtească o roată, iar nouă ne-au trebuit cincizeci de ani să uităm.”

Am uitat, desigur, din cauza celei mai vechi legi naturale: Foloseşte un lucru sau lasă-l. Copiii nu sunt capabili să mânuiască uneltele cele mai simple pentru că nu au nevoie să învețe. Nu le foloseşte la nimic, în viețile lor confortabile şi comode. Părinții lor nu-i pot învăța tipul acesta de îndemânare fizică, pentru că, în general, nici ei nu o au. Dacă nu-ți trebuie, nu ți-ai însuşit-o niciodată, nu mai e nevoie de ea. Dar ştim că lucrurile nu au fost întotdeauna aşa. Chiar şi acum un secol, de exemplu, nu era un singur bărbat în America să nu poarte tot timpul la el un cuțit. Fie că-l folosea să jupoaie urşii sau să-şi taie țigările de foi, un bărbat avea nevoie de un cuțit ca unealtă de bază pentru a trăi, şi ştia cum să aibă grijă de el, cum să-l ascută şi cum să-l folosească. Cine mai are nevoie acum de un cuțit?

La drept vorbind, cine mai are nevoie de un cal? Cine are nevoie măcar să ştie ce este un cal? Eustace a descoperit în călătoriile lui că oamenii de şaptezeci sau optzeci de ani se simțeau cel mai bine în preajma animalelor, deoarece crescuseră cu animale pe lângă casă, sau auziseră poveşti despre ele de la părinți. Dar pentru fiecare generație următoare, ideea de cal era din ce în ce mai străină, mai exotică, mai de neimaginat. Cei mai tineri nu mai ştiau deloc cum să se comporte în preajma animalelor, cum să se apere, cum să se raporteze la o altă ființă vie.

„Şi ce vor zice copiii *lor*? se întreba Eustace. În douăzeci de ani, un cal va fi ca o cămilă, ca un animal straniu din grădina zoologică.”

Aşa că nepriceperea se adânceşte de la o generație la alta. Dar Eustace crede că ar putea să se ocupe de această nepricepere, dacă n-ar exista un mare defect pe care-l vede la americanii de azi de toate vârstele: oamenii nu ascultă. Nu ştiu cum să fie atenți. Nu ştiu cum să se concentreze. Chiar dacă pretind că *vor* să învețe, nu au nicio disciplină.

„Lucrul cel mai greu este să-i fac pe tineri să aibă încredere în mine şi să facă ce le spun, spunea Eustace. Dacă am patru persoane care lucrează cu mine şi spun: «Bine. Hai să rostogolim buşteanul ăsta când număr până la trei», unul o să înceapă să rostogolească buşteanul imediat, doi o să *tragă* de buştean după ce-am numărat până la trei, şi al patrulea o să se zgâiască aiurea, cu degetu-n nas. Autoritatea mea e tot timpul pusă la îndoială. Vor tot timpul să ştie *De ce faci aşa şi pe dincolo?* Ascultă, *eu* ştiu de ce şi asta e tot ce contează, n-am timp să-ți explic fiecare decizie pe care o iau. Nu sunt niciodată crezut când le spun că am dreptate. Dacă spun că am dreptate, poți fi sigur că *am* dreptate, pentru că nu fac greşeli. Dacă nu sunt sigur de ceva, atunci spun că nu sunt sigur, dar în majoritatea cazurilor sunt sigur. Lumea se enervează şi zice: «Eustace crede că nu se poate decât ca el». Ei bine, aşa este. Altfel *nu se poate*. Şi cred că cea mai bună treabă e făcută atunci când oamenii se supun unei singure autorități, ca în armată. Este modul cel mai eficient şi mai natural de a munci. Dacă aş fi generalul unei armate, de exemplu, disciplina ar fi mult mai organizată, aş putea să insist ca toată lumea să facă ce zic eu şi lucrurile ar merge cum trebuie."

Ca să facă Turtle Island să meargă, Eustace preia controlul absolut – cum o făcea bunicul lui cu membrii taberei şi cu angajații – în toate aspectele vieții învățăceilor.

„Ajungi la un punct, spunea unul dintre ucenici, în care simți că trebuie să-i ceri voie lui Eustace să te căci. Doamne fereşte să pleci în pădure să te căci atunci când el trebuie să te învețe cum să foloseşti un polizor mecanic sau să faci o potcoavă."

Mda, Eustace nu neagă. L-am auzit ținându-le un discurs ucenicilor despre cum se leagă şireturile la pantofi: de ce să pierzi timp cu şireturile care ți se tot desfac, când sunt

atâtea de făcut? Dar aşa au fost întotdeauna conduse toate comunităţile utopice americane – cele care au durat mai mult de o săptămână. Disciplina, ordinea şi ascultarea le-au făcut să reziste. În dormitoarele femeilor din comunitatea Shakers, în secolul XIX, se găsea următorul mesaj instructiv:

„Toată lumea trebuie să se ridice din pat la sunetul «primei trompete».

Îngenuncheaţi în tăcere pe locul unde puneţi piciorul când vă daţi jos din pat.

Nu vorbiţi în cameră decât dacă vreţi să o întrebaţi ceva pe sora care se ocupă de cameră. Vorbiţi în şoaptă. Îmbrăcaţi-vă începând cu braţul drept. Faceţi primul pas cu dreptul. La sunetul «celei de-a doua trompete» mergeţi organizat, cu partea dreaptă întoarsă către superior. Mergeţi pe vârfurile picioarelor. Cu mâna stângă îndoită deasupra stomacului. Mâna dreaptă să atârne de-a lungul corpului. Mergeţi la atelier în mod disciplinat. Nu puneţi întrebări inutile."

Doamne, cum i-ar fi plăcut lui Eustace să aibă o asemenea organizare la Turtle Island. Dar se descurca şi el cum putea. Deocamdată abia putea să-i facă pe ucenici să rostogolească un buştean când numără până la trei.

Majoritatea ucenicilor se tem de Eustace, ca s-o spunem pe şleau. Vorbesc despre el de fiecare dată când nu-i aude – conversaţii secrete şi, într-un fel, disperate – ca un sfat de taină al unor curteni ce încearcă să dezlege intenţiile şi stările de spirit ale regelui, încercând să afle ce-i de făcut, întrebându-se cine urmează să fie surghiunit. Prea intimidaţi ca să trateze direct cu Eustace, ucenicii, neştiind cum să-i intre în graţii acestui stăpân sever, caută ajutor la prietenele lui Eustace, la fraţii lui sau la prietenii lui apropiaţi, întrebându-i pe aceşti privilegiaţi ai sorţii: *Ce vrea de la mine? De ce dau mereu de bucluc?*

Cum pot să-i fiu pe plac? Eustace ştie de toate astea şi nu-i place defel. I se pare că e forma supremă de neascultare.

Iată de ce, în vara anului 1998, a bătut în cuie următoarea scrisoare pe panoul de afişaj al comunităţii de la Turtle Island:

„Angajaţi, locuitori şi asociaţi ai Turtle Island, eu, Eustace Conway, sunt negru de supărare. Prietena mea Patience e aici de cinci zile şi a fost abordată de mulţi dintre voi, dornici să discute despre problemele pe care le au cu mine. Este o povară inutilă pentru ea şi pentru relaţia noastră, aflată la început. Sunt jignit de acest mod de a «ajunge la mine». Dacă aveţi vreo problemă, veniţi la mine, NU la Patience. Dacă nu o putem rezolva sau dacă nu sunteţi mulţumiţi, NU-i cereţi ei ajutorul. Dacă nu vă puteţi abţine să discutaţi despre aspectele negative ale relaţiei voastre cu mine, vă rog să vă daţi demisia şi să plecaţi imediat. Nu tolerez acest comportament. Sunt jignit, întristat şi îndurerat că se întâmplă asemenea lucruri. În ce mă priveşte, mai degrabă v-aş bate până vă sună apa-n cap decât să vă las s-o bateţi pe Patience la cap ca să vă rezolvaţi voi problemele cu mine. Dacă vi se pare că exagerez, să ştiţi că este o povară emoţional-socială pe care mi-o asum. Sper că mi-am exprimat destul de clar dorinţa. Recunoscător şi îndatorat în faţa consideraţiei voastre, al vostru devotat şi supus, Eustace Conway."

Fără Cămaşă. Fără Pantofi. Fără vorbit pe la spate, ce dracu'!

Din cele de mai sus, se prea poate să reiasă că singurii care puteau supravieţui la Turtle Island erau cei lipsiţi de voinţă, slabi, obedienţi, care se supun luni de zile fără să crâcnească ordinelor primite, fără să se plângă vreun pic. Dar nu este adevărat. Oamenii slabi se fac fărâme-fărâmiţe aici, şi încă repede. Ei încearcă din răsputeri să-i fie pe plac lui Eustace şi când îşi dau seama că nu vor obţine niciodată

aprobarea după care tânjesc, îi apucă jalea, se simt nespus de agresați. (Aceste ucenicii se termină de regulă în lacrimi: *Am dat şi am tot dat, dar n-a fost niciodată destul pentru tine!*) Doar îngâmfații, arțăgoşi cum sunt şi încăpățânați când vine vorba de ascultare, se prăbuşesc mai repede decât cei slabi. Ei sunt convinşi că personalitatea lor va fi anihilată dacă acceptă să se supună autorității cuiva, fie şi pentru un minut.

(Aceste ucenicii se termină de regulă printr-o mare ceartă: *Nu sunt sclavul tău!*)

Dar cei care reuşesc aici – nu mulți – sunt o specie interesantă. Sunt oameni tăcuți, care-şi ştiu limitele. Au în comun o linişte interioară profundă.

Nu vorbesc mult, nu caută laude, dar par să aibă încredere în ei înşişi. Sunt capabili să se transforme în nişte vase ale învățării, fără să se înece în ele. Ca şi cum ar fi hotărât, la venire, să-şi împacheteze strâns identitatea lor fragilă şi sensibilă, să o pună la păstrare undeva în siguranță, acceptând să o recupereze doi ani mai târziu, când ia sfârşit ucenicia. Iată ce făcuse ucenicul-vedetă al tuturor timpurilor: Christian Kaltrider.

„Am venit aici cu capul plecat, spunea Christian, dar foarte curios şi dornic să învăț, eram ca un burete. Aveam de gând să învăț, atâta tot. Eustace îmi explica ce am de făcut, iar eu mă duceam şi făceam întocmai. Nu-mi petreceam nicio clipă vorbind – doar ascultând, privind şi făcând ce mi se spunea. Desigur, avea control asupra mea tot timpul, dar nu mi-am îngăduit să mă las dominat de frustrare. Mi-am zis: «Îl las acum să mă controleze, pentru a mă educa. El controlează doar educarea mea, nu şi identitatea mea».

Diferența dintre cele două e crucială. Te laşi în voia lui Eustace sau îl laşi pe el să te confişte? Am decis să mă las în voia lui ca elev, şi din această cauză experiența mea este

atât de diferită de cea a multora care vin aici. Alții vin să-l venereze pe Eustace. Vor să-i facă pe plac, aşa că îl lasă să preia cu totul controlul asupra ființei lor, şi iată unde începe să crească resentimentul.

Creşte încet, cu timpul. Ceea ce-i uzează pe oameni aici nu este munca fizică, ci stresul psihologic al pierderii identității. Pentru mine riscul ăsta n-a existat.”

„Dacă nu te aperi de Eustace, îmi explica un alt ucenic de la Turtle Island, Candice, hotărâtă să reuşească, atunci te usucă. Trebuie să păstrezi o parte din tine – ego-ul, presupun – unde să nu poată ajunge. Şi trebuie să te ții cu dinții de asta. M-am hotărât. Stau aici cei doi ani ai uceniciei, oricât de greu mi-ar fi. Refuz să devin încă o altă DETI.”

„DETI?” am întrebat eu.

„Un alt Nemulțumit fost-Turtle Island (Disgruntled Ex-Turtle Island), m-a lămurit ea. Uite ce e, am venit aici să învăț, şi asta fac. Eustace mi se pare corect şi răbdător, chiar şi atunci când mă port ca o idioată. Încerc să tac şi să fiu discretă, şi acesta este singurul mod în care poți să-ți faci treaba aici şi să te alegi cu ceva de pe urma ei. El este şeful şi trebuie să-i accepți deciziile, trebuie să iei în serios calitatea lui de conducător, şi nu trebuie s-o vezi ca pe o amenințare personală.”

Aşa se deosebeşte un soldat bun – nu ascultare lipsită de judecată, ci ascultare *cu* judecată. Probabil din acest motiv una dintre cele mai renumite ucenice de la Turtle Island a fost o femeie pe nume Siegal care, înainte de a veni în Carolina de Nord, fusese soldat în armata israeliană. Un antrenament perfect! Siegal i-a supraviețuit lui Eustace Conway în acelaşi fel în care supraviețuise serviciului militar. „Trebuie să te faci foarte mic”, explica ea, ca şi cum ar fi foarte simplu să faci aşa ceva.

Nu e deloc simplu. Nu multă lume poate să-şi stăpânească ego-ul. Darul supunerii e o corvoadă în mod special pentru copiii americani din zilele noastre, crescuţi într-o cultură care-i învaţă, din fragedă pruncie, că fiecare dorinţă a lor este vitală şi sacră. Părinţii lor, profesorii, conducătorii, mass-media i-au întrebat întotdeauna: „Ce vrei *tu*?" Am avut timp să-mi dau seama de asta când eram chelneriţă. Părinţii întrerupeau comanda pentru toţi comesenii ca să se aplece peste bebeluşul lor şi să-l întrebe: „*Tu* ce vrei, puiule?" Şi se holbau hipnotizaţi la copil, aşteptând cu disperare un răspuns.

O, Doamne, ce-o să spună? Ce vrea? Lumea s-a oprit în loc! Eustace Conway are dreptate când spune că părinţii nu le-ar fi dat copiilor lor o asemenea putere în urmă cu o sută de ani. Sau chiar cu cincizeci de ani. Eu însămi pot să spun cu toată sinceritatea că, în rarele ocazii în care mama şi cei şase fraţi şi surori ai ei din Midwest mâncau la restaurant în copilărie, dacă vreunul din ei ar fi îndrăznit să-i ceară ceva tatălui lor... mă rog, n-ar fi făcut-o.

Dar americanii sunt crescuţi altfel acum. Şi cultura lui „*Tu* ce vrei, puiule?"

A creat copiii care se îngrămădesc la Eustace acum. Sunt supuşi unui şoc enorm când descoperă repede că Eustace nu dă doi bani pe ce vor ei. Şi între 85 şi 90 la sută din ei nu se pot obişnui cu asta.

Şi mai e şi mâncarea.

Unul dintre lucrurile care transformă ucenicia la Turtle Island într-o probă dificilă este că mâncarea acolo pe munte poate fi... ei bine, inconsistentă. Am mâncat unele dintre cele mai bune mâncăruri din viaţa mea acolo, după o zi de efort susţinut şi după o baie revigorantă în pârâu, în jurul unei mese solide de stejar, cu colegii mei de muncă, mâncând legume proaspete din grădină şi costiţa unuia dintre faimoşii porci ai lui Will Hick, cu pâine fierbinte de

mălai făcută într-o cratiță de fontă, abia luată de pe cărbunii încinşi. Îmi plăcea. Am mâncat o grămadă de zbârciogi la Turtle Island, enervându-l la culme pe Eustace, pentru că spuneam, după fiecare înghițitură: „Ştii cât de mult costă chestiile astea în New York?” („Nu, îmi spunea. Dar tu ştii ce *gust* bun au chestiile astea în Carolina de Nord?”) Am petrecut însă o săptămână din luna ianuarie la Turtle Island, când am mâncat tocană de vânat de trei ori pe zi.

Carnea era dezgustătoare, veche, tare. Reîncălzită în fiecare seară, încercai să nu simți *gustul* de afumătură şi de rugină de pe fundul oalei. Singurele legume folosite la tocănița aceea erau, din câte îmi puteam da seama, o ceapă şi cinci boabe de fasole.

În schimb, oaspeții care plăteau – grupurile speciale şi tinerii din tabără care vizitau Turtle Island – primeau o mâncare excelentă, servită de bucătari minunați, angajați special pentru ei; cea pentru ucenici era uneori cumplită, mai ales iarna. Piureul, de exemplu. Piureul este felul de mâncare cel mai des întâlnit în meniul de iarnă al ucenicilor. Fac piure din tot ce le trece prin cap – din pâine, din plăcintă, din lasagna, din supă. Şi apoi n-au încotro şi mănâncă terci până în primăvară, când apar legumele în grădină. Terciul este pentru ei ceea ce era pesmetul pentru marinarii din secolul XVI, ultima provizie. Au fost răscoale din cauza terciului. Au avut loc reuniuni înlăcrimate, când ucenicii care înduraseră toate celelalte munci fizice se jeleau, într-un protest unanim: „Nu mai vrem terci!”

Dar nu primeau multă înțelegere de la Eustace. Doar nu mânca rață *à l’orange* pe ascuns, în cort, în timp ce mult încercații lui ucenici se îndopau cu terci. Dacă n-a mai rămas decât terci, asta mănâncă şi el, şi să nu-i audă plângându-şi de milă. Nu le cere să facă ceva ce el nu face. (El nu e şmecher, ca Peter Sluyter, utopistul care conducea

o gospodărie labidistă într-un sat din statul New York în secolul XVII. Membrilor sectei le era interzis să facă focul, deşi la Sluyter în casă lemnele trosneau plăcut în foc.) Nu, Eustace Conway îndură frigul atunci când oamenilor lui le e frig; îi e foame când oamenilor lui le e foame; lucrează cot la cot cu ei. Deşi el lucrează de fapt şi când oamenii lui dorm, de altfel. Eustace a fost în locuri bântuite de foamete de-a lungul vieții lui, locuri unde terciul ar fi fost un ospăț extraordinar, aşa că nu le plânge de milă. Oricum, dacă sunt cu adevărat disperați, se pot duce oricând la Boone, să caute prin gunoaie.

Căutatul prin gunoaie este o tradiție de familie. Este poate lucrul cel mai amuzant pe care frații Conway l-au învățat de la tatăl lor. Marele Eustace Conway este un artist al recuperării. Economul şi aventurierul din el sunt încântați să caute prin gunoiul altora. Pentru el niciun gunoi nu e prea scârbos când e vorba să facă o mare descoperire. Eustace, Walton şi Judson au moştenit talentul acesta de la tatăl lor, dar l-au rafinat până în punctul în care au învățat să caute în gunoi nu numai după vechi casetofoane sau aparate de aer condiționat, ci şi după mâncare. O mâncare decadentă, delicioasă.

Tomberoanele din spatele uriaşelor supermarketuri ale visului american sunt bufeturi care-i aşteaptă cu uşile larg deschise pe cei cu adevărat descurcăreți.

După cum era de aşteptat, Eustace Conway a transformat căutatul prin gunoaie într-o artă. Îşi potolise foamea în facultate completând vânatul împuşcat cu rămăşițele suculente de pe rafturile de la supermarket. Şi şi-a perfecționat sistemul, pentru că, dacă face el ceva, o va face fără greşeală, orice-ar fi.

„Sincronizarea este crucială, explica el. Trebuie să alegi momentul potrivit al zilei ca să începi săpăturile în tomberoane. E mai bine să stai în apropierea magazinului o

vreme şi să observi, ca să vezi la ce oră din zi ies afară alimentele, ca să le poți lua cât mai proaspete. E de asemenea important să te plimbi printre tomberoane ca şi cum ai fi de-al locului, mişcându-te repede şi cu încredere. Stai cât mai aproape de pământ şi nu pierde vremea. Eu caut imediat o cutie de carton ceruită şi solidă, cu mânere bune, o înşfac şi sar în tomberon. Dacă te apleci peste el şi cauți, pierzi timp. Nu-mi pierd timpul cu niciun produs de calitate proastă. Dacă mănânci *din* gunoaie nu înseamnă că trebuie să *mănânci* gunoaie. Scanez rapid produsele, aruncând tot ce este putrezit sau de proastă calitate. Dacă văd o ladă cu mere stricate, poate găsesc în ea trei mere perfecte şi le arunc în cutia mea de carton. Poți găsi un pepene foarte bun într-o cutie cu pepeni storciți şi uneori poți găsi un ciorchine întreg de struguri aruncat pentru că s-au desprins boabele de pe el. Şi carnea! Am adus acasă zeci de bucăți de muşchi de vacă, învelite frumos în plastic, fuseseră aruncate pentru că trecuse o zi de la data expirării. Aproape întotdeauna găsesc iaurturi întregi – îmi place mult iaurtul – care sunt numai bune, aruncate din cine ştie ce motiv. Nu e păcat că atâtea lucruri se irosesc în țara asta? Îmi aduc aminte ce-mi spunea bătrânul meu vecin apalaşian Lonnie Carlton: «Noi trăiam cu mai puțin decât aruncă astăzi oamenii ăştia.» „

Când Eustace a intrat odată într-un tomberon în Boone, de unul singur, a avut loc un incident faimos. Încrezător, ținându-se aproape de pământ, găsind cutia lui specială din carton, îşi vedea de treabă grăbit, punând laolaltă „cel mai frumos aranjament de fructe şi legume pe care l-ai văzut vreodată” când a auzit un camion care parca în spatele magazinului. Apoi a auzit paşi. La naiba! Eustace a plonjat într-un colț al tomberonului şi s-a făcut cât de mic putea. Şi atunci un bărbat, un gentleman în vârstă şi arătos, cu haine curate, s-a aplecat peste tomberon şi a început să caute. Un

rival şofer! Eustace nu mai respira. Străinul nu l-a observat, dar n-a trecut multă vreme până să observe cutia de carton ceruită şi solidă a lui Eustace, plină cu cele mai bune produse pe care le poți cumpăra.

„Mmm”, a zis străinul, încântat de descoperire.

S-a aplecat şi mai mult, a luat cutia şi a plecat cu ea. Eustace a auzit camionul demarând şi el stătea acolo, ghemuit ca un şobolan într-un colț, tot gândindu-se la ce se întâmplase. Să se ascundă până ce camionul va pleca? Să nu facă nimic? Să înceapă din nou să caute? Dar stai puțin. Tipul *îi furase* produsele! Petrecuse mai mult de un sfert de oră căutându-le şi n-avea să găsească ceva mai bun de mâncare în ziua aia. Eustace nu putea să înghită aşa ceva. Nu se poate să-ți ia cineva mâncarea de la gură! A sărit din tomberon ca din arc şi a luat-o la goană după camion. Dădea din mâini, urla şi alerga după el. Şoferul a tras pe dreapta, palid, tremurând în fața arătării care ieşise, alergând şi țipând, din măruntaiele unui tomberon de supermarket.

„Bună ziua, domnule, a început Eustace, zâmbind încântător. Trebuie să ştiți, domnule, că ați luat fructele şi legumele mele.”

Străinul s-a holbat la el. Părea să se pregătească pentru un atac de cord.

„Da, amice, am adunat toată mâncarea aceea pentru mine, şi mi-a luat ceva vreme s-o fac. Sunt bucuros s-o împart cu tine, dar nu te pot lăsa s-o iei pe toată. De ce nu stai puțin aici până când găsesc o cutie pentru tine, şi împărțim totul între noi?”

Apoi Eustace a alergat până la tomberon şi a găsit o altă cutie de carton, solidă şi ceruită. A alergat înapoi, a sărit pe patul camionului, şi a împărțit repede, în mod egal, prada. A înşfăcat cutia lui, a sărit din camion şi s-a întors la geamul

şoferului. Respectivul rămăsese cu gura căscată, uluit. Eustace a lăsat să zboare încă un zâmbet larg.

„Aşa, dragă domnule. Acum ai o cutie frumuşel de plină, şi eu la fel.”

Străinul nu se mişca.

„Poți pleca acum, domnule, i-a spus Eustace. Şi îți doresc o zi bună.”

Încet, încet, străinul s-a îndepărtat. Fără să spună o vorbă.

Aşa deci. Vine o vreme în rezidențiatul oricărui ucenic de la Turtle Island când i se face cunoscut meşteşugul căutatului în gunoi. Majoritatea ucenicilor şi-l asumă ca nişte şobolani într-o groapă de gunoi, bucurându-se de posibilitatea de a merge în oraş pentru o excursie într-un alt mediu şi pentru a se întoarce în lume din nou, într-un mod subversiv. Numesc aceste mici expediții „vizite la magazinul de gunoaie”, iar când terciul e servit de patru săptămâni consecutive, fructul interzis de la A & P[26] începe să fie destul de ispititor. Aşa se explică bizara varietate de mâncăruri pe care am experimentat-o la Turtle Island. Da, am mâncat o turtă dulce delicioasă făcută în casă, cu unt de piersici făcut în casă. Şi spanac proaspăt, din grădina de acolo. Dar am mâncat şi chestii cu adevărat neapalaşiene: ananas, nucă de cocos, budincă de ciocolată şi, într-un moment memorabil, „cornulețe umplute cu cremă albă şi delicioasă”, conform etichetei de pe caserolă.

„În toate lunile în care am locuit aici, îmi spunea Candice, ucenica, nu mi-am putut da seama cum de supraviețuim. Nu ştiu, sincer, cum trăim. Prin gunoaie nu găsim destul de multe, şi iarna murim de foame. Uneori, oamenii ne aduc de mâncare, ceea ce e minunat, pentru că nu ni se permite să

---

[26] Lanț de supermarketuri (n. Tr.).

cumpărăm nimic. Am avut sarcina de a găti aproape tot timpul cât am fost aici, şi am cheltuit banii lui Eustace doar de două ori, pe mărfuri de larg consum, cum ar fi făină, ulei sau piper. În rest, ne descurcăm cum putem."

Am întrebat-o odată pe Candice ce folosea pentru pâinea ei excelentă, şi mi-a răspuns: „Grâu integral. Cu adaosuri" – şi şi-a trecut degetele printr-un praf pe care-l păstra într-o cutie de cafea. „Pun întotdeauna un pic din chestia asta ciudată. Am luat-o din ieslea cailor. Nu ştiu ce e, în pâine nu i se simte gustul, dar face ca grâul să țină mai mult."

Într-o altă după-amiază, îmi pierdeam vremea cu Candice în bucătăria de vară, ajutând-o la gătit, când a apărut Jason.

„Hei, Jason, a zis ea. Poți s-o iei de-aici pe Barn Kitty?"

Barn Kitty era cea mai bună vânătoare de şoareci din Turtle Island, o pisică harnică pe care o găseai de obicei în siloz sau pe rafturile de sus ale bucătăriei de vară. Mi-am dat seama că n-o văzusem pe Barn Kitty de o bucată de vreme.

„Unde e?" a întrebat Jason.

„Da, am zis eu. Unde e?"

„Sub jgheab, a răspuns Candice. Câinii o tot plimbă de colo-colo şi miroase groaznic."

M-am uitat sub jgheab. Aaa, de-asta n-o văzusem pe Barn Kitty de la o vreme. Pentru că Barn Kitty era un cadavru smotocit, împuțit şi fără membre.

Candice mi-a explicat că un linx îi venise de hac lui Barn Kitty într-o seară, cu câteva săptămâni în urmă. De atunci, rămăşițele lui Barn Kitty tot apăreau prin Turtle Island, târâte încoace şi-ncolo de diverse alte animale. Jason a luat rămăşițele cu un băț şi le-a aruncat pe acoperişul de tablă al bucătăriei, unde soarele le putea usca şi câinii nu le puteau ajunge.

„Mulțumesc, Jason”, i-a spus Candice, şi a adăugat şoptind: „Iisuse, nu ştiu cum de n-am mâncat pisica asta bătrână. Eustace ne pune să mâncăm orice vietate care moare pe-aici.”

L-am auzit fără să vreau într-o zi pe Eustace vorbind la telefon cu un tânăr care suna tocmai din Texas pentru că voia să se înscrie la Turtle Island ca ucenic. Puştiul părea promițător. Îl chema Shannon Nunn. Fusese crescut într-o fermă şi pretindea că lucrase pământul toată viața sa. Ştia cum să repare motoare de maşini. Şi era un sportiv desăvârşit, cu o disciplină personală impresionantă. Eustace încearcă să nu-şi facă prea multe speranțe în ceea ce priveşte oamenii, dar cumulul acestor factori făceau ca Shannon Nunn să pară cu o mie la sută mai promițător decât mulțimile de puşti studenți, idealişti, romantici şi incompetenți, care ajung adesea la Turtle Island, „incapabili să deschidă porțiera de la maşină”. Shannon spunea că citise despre Eustace în revista *Life* şi că sună pentru că voia să se confrunte cu o nouă provocare.

Dacă putea învăța cum să trăiască din ce-i oferă pământul, poate că va putea să scape de viața superficială pe care i-o propunea cultura americană contemporană, în care „toată lumea se scaldă într-o încântare de sine.”

Până aici suna bine.

Totuşi, timp de o oră Eustace i-a explicat lui Shannon ce îl aştepta la Turtle Island. Era un discurs lucid şi în mod clar cinstit.

„Nu sunt o persoană normală, Shannon, îl auzeam spunând. Multă lume consideră că nu e uşor să te înțelegi cu mine sau să lucrezi pentru mine.

Aşteptările mele sunt foarte mari şi nu-i laud pe angajații mei prea mult.

Oamenii vin uneori aici crezând că au deja multe cunoştinţe practice de oferit, dar sunt rareori impresionat. Dacă vii, o să fie nevoie să munceşti.

Turtle Island nu este o şcoală. Aici nu se predau cursuri. Nu există curs de supravieţuire. N-o să te duc în pădure un anumit număr de zile să te învăţ, după un program organizat, meşteşugurile sălbăticiei. Dacă o astfel de experienţă ţi-ai dori, te rog să nu vii aici. Există o grămadă de alte locuri unde poţi găsi aşa ceva, unde eşti liber să-ţi pui nevoile şi dorinţele pe primul loc.

Outward Bound[27], National Outdoor Leadership School[28]. Îi plăteşti; te învaţă. Eu nu sunt aşa. N-o să pun niciodată nevoile şi dorinţele tale pe primul plan, Shannon. Nevoile acestei ferme vor fi tot timpul pe primul loc.

Multe dintre corvezile pe care ţi le voi încredinţa sunt repetitive şi plictisitoare, şi probabil o să ai impresia că nu înveţi nimic. Dar îţi promit că dacă te ţii de programul de ucenicie cel puţin doi ani, şi dacă vei face ce-ţi spun, vei dobândi cunoştinţe practice care-ţi vor da un grad de independenţă aproape necunoscut în cultura noastră. Dacă văd că eşti dornic să înveţi şi capabil să munceşti, o să-ţi dedic mai mult timp peste o vreme. Dar totul se va întâmpla foarte încet, şi n-o să renunţ niciodată la autoritatea mea asupra ta.

Îţi spun acest lucru pentru că sunt obosit. Obosit să tot am oameni care vin aici cu prejudecăţi, sperând să dea de o viaţă diferită de cea pe care ţi-am descris-o, şi apoi pleacă dezamăgiţi. Nu am timp pentru aşa ceva, deci încerc să mă fac înţeles cât se poate de bine. O să cer mai mult de la tine

---

[27] Organizaţie non-profit care organizează stagii în sălbăticie (n. Tr.).

[28] Şcoala naţională de conducători în meseriile practicate în aer liber (n. Tr.).

decât ți-ai cerut tu vreodată, şi dacă nu eşti gata să munceşti din greu şi să faci exact ce ți-am spus, atunci te rog să rămâi acasă."

Shannon Nunn a zis: „Înțeleg. Vreau să vin."

Shannon a venit la o lună după această discuție, gata să muncească. Era mai emoționat, spunea el, decât fusese în orice altă împrejurare. Era un tânăr în căutarea întregirii spirituale şi credea că-şi găsise profesorul. Căuta, spunea el, „să bea din apa aceea care, odată ce-ai găsit-o, te face să uiți ce e setea pentru totdeauna".

Şapte zile mai târziu, şi-a făcut bagajele şi a plecat de la Turtle Island, foarte furios, rănit şi dezamăgit.

„M-am dus acolo, mi-a spus Shannon la un an după aceea, pentru că aveam impresia că pricepusem cum merg lucrurile. Eustace îmi promisese că, dacă muncesc pentru el, o să mă învețe cum să trăiesc din ce-mi oferă pământul.

Am crezut că o să mă învețe cum să supraviețuiesc, înțelegi? Să vânez, să recoltez. Să construiesc un adăpost în sălbăticie şi să fac focul – toate lucrurile pe care le ştie el. Am investit mult timp şi multă energie ca să vin la Turtle Island. Era înfricoşător, pentru că lăsasem totul – casa, familia, şcoala – ca să mă duc acolo şi ca el să mă învețe. Dar m-a pus să fac muncă de slugă fără minte! Nu m-a învățat nimic despre cum să trăiesc din ce-mi oferă pământul. M-a pus să construiesc garduri şi să sap şanțuri. Şi i-am spus:

«Omule, aş putea să sap şanțuri acasă şi aş fi plătit pentru asta. N-am nevoie de aşa ceva»."

Shannon era atât de dezamăgit, încât, la o lună după ce venise, s-a dus la Eustace să discute problemele pe care le avea cu programul de ucenicie.

Eustace l-a ascultat până la sfârşit. Răspunsul lui a fost: „Dacă nu-ți place aici, pleacă." Şi n-a vrut să continue discuția. Asta l-a înfuriat atât de tare pe Shannon, că era

gata să plângă. Stai puțin! De ce nu voia Eustace să mai stea de vorbă? Nu vedea cât de supărat era Shannon? Nu puteau discuta? Nicio soluție?

Dar Eustace vorbise deja şi nu mai voia să vorbească. Avusese aceeaşi conversație de multe ori cu mulți alți Shannon Nunn de-a lungul anilor, nu avea nimic de adăugat. Eustace n-a mai zis nimic pentru că era obosit şi pentru că trebuia să se întoarcă la lucru.

Eustace doarme doar câteva ore pe noapte.

Uneori se visează la Guatemala, unde văzuse copii care la trei ani ştiau să mânuiască maceta. Uneori visează fermele ordonate şi familiile liniştite ale Menoniților. Uneori visează să-şi lase baltă programul de salvare a rasei umane şi, cum scrisese în jurnal, „să fac din Turtle Island un sanctuar privat, «numai al meu», pentru a încerca să supraviețuiesc naturii ridicole a lumii de astăzi”.

Dar apoi îl visează pe bunicul lui, care scrisese cândva: „Mai durabile decât zgârie-norii, decât podurile, catedralele sau alte simboluri materiale ale împlinirilor omului sunt monumentele invizibile ale înțelepciunii, inspirației şi exemplului, ridicate în inimile şi mințile oamenilor. Dacă-ți foloseşti puterea în folosul binelui, adevărului şi frumosului, viața ta va căpăta o splendoare nesfârşită.”

Apoi îl viseasă pe tatăl lui. Se întreabă cât de multe succese istovitoare va mai trebui să aibă pentru ca tatăl lui să-i spună o vorbă bună.

Apoi se trezeşte.

În fiecare dimineață, se trezeşte față-n față cu acelaşi lucru: criza națională.

O nație neputincioasă, distrugând în mod reflex totul în calea ei. Eustace se întreabă dacă există vreo speranță ca lucrurile să se îndrepte. Se întreabă de ce şi-a pus viața la bătaie pentru a salva viața altora. De ce permite pământului său sacru să fie invadat de nişte nebuni neîndemânatici

care se poartă atât de grosolan cu acest loc. Se întreabă cum s-a ajuns aici, pentru că el nu îşi dorise decât să aibă o viață care să-i reflecte pasiunea pentru iubita lui natură, şi când colo se transformase într-un proxenet al naturii. Se străduieşte să înțeleagă diferența dintre ceea ce este obligat să facă cu viața lui şi ceea ce îi este permis să facă. Dacă ar putea face doar ceea ce doreşte cu adevărat, ar vinde Turtle Island, această povară grea, şi ar cumpăra un mare petic de pământ undeva în mijlocul Noii Zeelande. Acolo ar putea trăi liniştit, singur-singurel. Ce țară extraordinară! Nu există niciun fel de creaturi otrăvitoare, populată doar cu câțiva oameni, cinstiți şi demni de încredere, țară curată şi izolată. La naiba cu America, se gândeşte Eustace. Poate că ar trebui să mă retrag din lupta asta pe viață şi pe moarte a omului de munte şi să-i las pe țărani cu soarta lor.

O fantezie superbă, dar Eustace se întreabă dacă trebuie să o pună în practică sau nu. Poate că atunci când visează să se mute în Noua Zeelandă e la fel ca unii dintre acei agenți de bursă de la oraş care visează să aleagă o viață mai simplă şi să se mute în Vermont, să deschidă un magazin... Poate că, asemenea lor, e mult prea implicat în stilul lui de viață pentru a-l putea schimba.

„Poate am ajuns prea târziu cu mesajul meu, îşi spune. Poate am ajuns prea devreme. Şi nu pot spune decât că sunt convins că această țară suferă de o boală fatală. Că este un coşmar şi că suntem condamnați dacă nu ne schimbăm. Şi nici nu mai ştiu ce soluții să propun. M-am săturat să mă aud vorbind."

Capitolul 9

Suntem măreți şi creştem – era să zic „îngrozitor de" – repede!

John Caldwell Calhoun, 1817

Mă îmbăt cu Eustace Conway câteodată. E unul dintre lucrurile pe care îmi place să le facem cot la cot. Da, bine, e unul dintre lucrurile pe care îmi place să le fac cu aproape oricine, dar Eustace e preferatul meu. Pentru că alcoolul îi aduce, într-o anumită măsură, liniştea – celebrele lui proprietăţile sedative îşi fac efectul, presupun –, înăbuşă focul lăuntric. Băutura îl ajută să-şi stingă cuptoarele interioare pentru o scurtă vreme, ceea ce-ţi îngăduie să stai aproape de el fără să te pârlească văpaia ambiţiilor lui şi fără să faci băşici de la căldura fierbinte a grijilor, convingerilor şi misiunii lui. Cu un pic de whisky, Eustace Conway se răcoreşte, devine mai vesel, mai uşor, mai asemănător lui... Judson Conway.

Cu puţin whisky, poţi să-l faci pe Eustace să-ţi povestească cele mai interesante păţanii ale lui, şi să chiuie de bucurie când îşi aduce aminte de ele.

Imită orice accent şi ţese cele mai scandaloase basme. Râde la cele mai prosteşti glume pe care le fac. Când Eustace Conway bea, e posibil îşi asezonează discursul cu vorbe ne-eustaciene, moderne, culese de-a lungul anilor, cum ar fi „bla bla bla”, sau „eşti trăsnet!”, sau „n-ai decât de câştigat”, sau – preferata mea – după ce primeşte un compliment: „de-aia-s plătit cu sute de parai!”

„Deci, mergeam prin Parcul Naţional de Gheţari într-o vară, spune el, nu mult după ce a destupat o sticlă, iar eu zâmbesc şi mă aplec spre el, gata să ascult. Sunt cu mult deasupra zonei împădurite, mergând pe o centură de zăpadă. Nimeni nu ştie unde mă aflu, şi nici măcar nu sunt pe drumul marcat; o culme de zăpadă şi gheaţă cât vezi cu ochii, prăpăstii adânci de fiecare parte. Desigur, nu am niciun fel de echipament decent; mă aflu şi eu în treabă. Aşa că merg eu ce merg şi deodată alunec. Şi e aşa de al naibii

de mare panta, că încep să alunec, patinând de-a-ndoaselea pe gheață. Cine are de gând să meargă pe-acolo, pe sus, își cumpără piolet, dar eu nu aveam așa ceva, deci nu mă puteam opri. Tot ce puteam face era să-mi las greutatea pe spate, sprijinindu-mă pe rucsac, ca să încetinesc, dar nu mergea. Îmi înfigeam călcâiele în gheață, dar nu mergea nici asta! Apoi zăpada și gheața s-au transformat în pietriș și bucăți de rocă, iar eu goneam *hopa-hopa-hopa* peste bolovani, la viteză maximă. Tot la vale și la vale. Îmi spun: *O să mor de-adevăratelea de data asta!* și apoi – BUF! Mă izbesc de ceva. Ce naiba?

Ridic capul și-mi dau seama c-am intrat într-un catâr mort. Vă jur pe ce-am mai sfânt! Era un catâr mort, al dracu'! Carcasă înghețată, mumificată, a unui catâr, asta mă oprise din cădere. Mă ridic încet în picioare și mă uit la catâr, și chiar acolo, de cealaltă parte a corpului său, e o stâncă, la o mie șase sute de metri deasupra Parcului Național al Ghețarilor. Am început să râd, aproape îmbrățișând catârul. Omule, acest catâr mort este eroul meu. Dacă aș fi căzut acolo, jos, nimeni nu mi-ar fi găsit vreodată cadavrul! Poate peste-o mie de ani, când niște drumeți ar fi dat de el și ar fi scris un afurisit de articol în *Național Geographic* despre mine!"

După alte câteva guri de whisky, Eustace vorbește despre Dorothy Hamilton, femeia de culoare care a ieșit în fugă din restaurantul fast-food dintr-un sat din Georgia când trupa Long Riders trecea pe acolo, fluturându-și șorțul și sărutându-i pe frații Conway, cerând să fie și ea înregistrată în jurnalul lor de pe magnetofon. Știa că Long Riders se îndreptau călare spre California – îi văzuse la televizor –, și avea un mesaj răsunător pentru Coasta de Vest: „*Salutări tuturor surferilor din California!*" Eustace tărăgănează cuvintele în cabană, invocând vocea veselă a acestei femei.

„Un salut din toată inima de la prietena voastră, Dorothy Hamilton, fata din magazinul PUI!!!!”

Într-o seară, am făcut o plimbare cu Eustace până în vale, prin zăpadă, ca să-i vizităm pe bătrânii lui vecini apalaşieni care-i erau dragi, Will şi Betty Jo Hicks. Will şi Eustace au început să vorbească despre o puşcă veche, „cu *doauă* țevi”, pe care o avea cândva Will. Am încercat să trag cu urechea, dar mi-am dat seama, ca de fiecare dată când vin în vizită la familia Hicks, că înțeleg doar un cuvânt din zece din cele pe care le tărăgănează Will Hicks.

Spune „hit” în loc de „it” şi „far” în loc de „fire” şi „vee-hickle” în loc de „car”, dar mai mult nu pot să descifrez. Printre dinți lipsă, expresii dialectale şi bălmăjeli, vorbele lui rămân pentru mine un mister.

În aceeaşi seară, ajunşi din nou în cabana lui Eustace, în fața unei sticle de whisky, mă plâng: „Nu pricep o iotă din afurisitul ăsta de grai apalaşian. Cum poți să comunici cu Will? Cred că trebuie să studiez apa – *limba* aceasta mai îndeaproape.”

Eustace a răcnit şi a zis: „Femeie! Trebuie doar să apa – *asculți* mai bine!”

„Nu sunt sigură, Eustace. Cred că o să-mi trebuiască o apa – *lungă* vreme înainte de a-i înțelege pe cei ca Will Hicks.”

„La naiba că nu! Bătrânul acesta de la țară încerca doar să-ți dea o apa-lecție!”

„Cred că putem vorbi despre asta apa – *mai târziu*”, i-am răspuns chicotind.

„Nu apa – *râzi* de bătrânul Will Hicks, nu-i aşa?” mi-a zis Eustace.

Deja apa – *râdeam* ca doi nebuni. Eustace era vesel şi zâmbetul lui larg strălucea în lumina focului, şi îmi plăcea mult de el aşa cum era. Aş fi dat orice să mai am vreo zece sticle de whisky şi tot atâtea ore să stau în cabana călduță

şi să mă delectez privindu-l pe Eustace Conway făcând o pauză în programul lui strict şi al naibii de apa – *relaxându-se* în sfârşit.

I-am zis: „Câteodată poți fi o companie atât de veselă, Eustace. Ar trebui să le arăți oamenilor mai des această parte din tine."

„Ştiu, ştiu. Asta-mi spunea şi Patience. Îmi spunea că ucenicilor nu le-ar mai fi frică tot timpul de mine dacă i-aş lăsa să vadă partea spontană şi veselă din mine. Am încercat chiar să găsesc o modalitate să fac acest lucru. Poate că în fiecare dimineață înainte de a începe munca ar trebui să institui obiceiul de a ne distra spontan cinci minute."

„*Cinci* minute de distracție spontană, Eustace? Fix cinci minute? Nu patru?

Nu şase?"

„Ahhh..." Şi-a prins capul în mâini şi s-a legănat înainte şi-napoi. „Ştiu, ştiu, ştiu... e o nebunie. Vezi cum e să fii eu? Vezi cum e să fii în interiorul creierului meu?"

„Hei, Eustace Conway, i-am zis, viața nu-i aşa uşoară, nu?"

A zâmbit galant, a mai tras o duşcă lungă de whisky: „Nu mi s-a părut niciodată uşoară."

Eustace mai are încă ambiție. Nu s-a terminat cu el. Când era foarte tânăr, când se plimba pentru prima dată în jurul proprietății Turtle Island cu Valarie, arătase, ca şi cum ar fi citit de pe un plan, ce avea să facă din proprietatea lui.

Case aici, poduri acolo, o bucătărie, o pajişte, o păşune. Şi aşa a şi făcut. Pe pământul acesta a fost ridicată dovada reală şi palpabilă a ceea ce Eustace a văzut la început în mintea lui. Casele, podurile, bucătăria – totul e la locul său.

Îmi aduc aminte că, prima dată când am fost la Turtle Island, stăteam cu Eustace pe un loc defrişat pentru a fi transformat în păşune. Era un câmp de noroi şi de cioturi,

nimic mai mult, dar Eustace a zis: „Data viitoare când vei veni aici, o să fie un grajd uriaş în mijlocul acestei păşuni. Îl vezi? Îți poți imagina iarba crescând verde şi sănătoasă şi cai frumoşi pe tot locul?” Când am venit la Turtle Island a doua oară, am găsit, ca prin minune, un grajd frumos în mijlocul păşunii, iarbă verde şi sănătoasă, cai frumoşi. Eustace m-a dus pe deal ca să văd mai bine tot locul, s-a uitat împrejur şi mi-a zis: „Într-o zi, chiar aici o să fie o livadă.”

Şi îl ştiu destul de bine ca să fiu sigură că aşa va fi.

Aşa că nu, nu s-a terminat cu Turtle Island încă. Vrea să construiască o bibliotecă şi să cumpere o fabrică de cherestea de mici dimensiuni ca să-şi poată prelucra singur lemnul. Apoi mai e casa visurilor lui, locul unde va trăi.

Pentru că, după tot acest timp – după mai mult de douăzeci de ani în pădure, după ce a muncit pe brânci ca să cumpere o mie de pogoane de pământ, după ce a construit mai mult de douăsprezece clădiri –, Eustace nu are încă o casă a lui. Timp de şaptesprezece ani a locuit într-un cort. Timp de doi ani a locuit în podul unui şopron. În ultimul timp a stat într-o cabană care e, oficial, casa de oaspeți – un loc destul de public, unde iarna se adună de două ori pe zi toți ucenicii şi oaspeții pentru a lua masa, când bucătăria de vară e închisă. Pentru un om care pretinde că îşi doreşte, mai mult decât orice, izolarea, nu şi-a creat niciodată un spațiu privat la Turtle Island. Toți ceilalți, de la porci până la ucenici, unelte şi cărți, trebuie cazați cu prioritate.

Dar, în mintea lui, casa există de zeci de ani. Aşa că sigur va fi construită într-o zi. A făcut primele schițe când era în Alaska, eşuat pe o insulă timp de două zile, aşteptând ca marea agitată să se calmeze îndeajuns încât să se poată întoarce în caiac pe continent. Şi când l-am întrebat într-o după-amiază dacă ar putea să mi-o descrie în detaliu, mi-a zis: „Bineînțeles că pot.”

„Filosofia fundamentală a casei mele de vis, a început el, are multe în comun cu felul în care mă raportez la caii mei: din dragoste pentru frumos, merg dincolo de strictul necesar. Această casă e un pic bătătoare la ochi, dar nu vreau să sacrific calitatea pentru nimic în lume. Dacă vreau plăci de ardezie, o să pun plăci de ardezie. De asemenea, vitralii, margini de cupru, fier forjat manual – orice vreau. Casa va fi construită din buşteni mari şi am ales deja câțiva în pădurile din jur. Buşteni mari şi multă piatră, totul în exces, pentru soliditate şi longevitate.

Când deschid uşa, primul lucru pe care vreau să-l văd apa căzând în cascadă pe pietre, de la o înălțime de 9 metri, cu un bazin pietruit la capătul de jos. Cascada va funcționa cu energie solară, şi va fi şi încălzită, ceea ce va contribui la încălzirea casei. Podeaua va fi din piatră sau din dale, ceva care să fie plăcut pentru ochi şi pentru picioare. Tavanul camerei principale va fi ca plafonul unei catedrale, 12 metri îl vor separa de podea. În fundul camerei va fi un cerc săpat în piatră pentru făcut focul, cu nişte bănci de piatră. O să facem focul acolo, şi prietenii vor veni în nopțile de iarnă şi-şi vor încălzi trupurile, spatele şi fundurile pe acele pietre calde. În stânga sălii mari e o uşă care dă în atelierul meu, 6 metri pe 6. Peretele exterior este făcut doar din două uşi masive, de un metru şi jumătate, din fier, rabatabile, care se deschid larg, pentru ca vara să am aer şi soare şi tril de păsări.

Lângă sala mare sunt două camere de sticlă. Una este o seră, ca să am o mulțime de ierburi şi de legume proaspete tot anul. Cealaltă este o sală de mese, simplă şi perfectă. E loc pentru toate, ca într-un vapor. O masă mare de lemn, bănci şi o canapea de-a lungul pereților. Ferestre peste tot, ca să pot privi jos în vale, să văd grajdul, păşunile şi grădina. În spatele intrării în sala de mese e o uşă care dă în bucătărie. Blat de marmură, dulapuri făcute manual, cu

mânere din coarne de cerb, rafturi descoperite, o plită cu lemne – dar şi o plită cu gaz. Chiuvete cu apă curentă, caldă şi rece, toate funcționând cu energie solară, şi tot felul de ustensile de bucătărie făcute de mână, forjate şi lucrate în fier. Mai e o uşă care dă într-o bucătărie exterioară, o bucătărie de vară, SHELTERED DECK, cu o platformă acoperită şi cu o masă şi chiuvete, apă curentă, rafturi, plite, ca să nu fie nevoie să merg înăuntru tot timpul. Platforma dă deasupra unui hău în râpă, şi probabil că acolo o să folosesc iluminarea cu propan.

Sus sunt două dormitoare mici, mansardate şi – vizibil din sala mare – un balcon dând din dormitorul principal. Dormitorul principal e de mărimea atelierului de dedesubt, dar foarte ordonat. Un spațiu deschis, simplu, curat şi frumos. În hol, plecând dinspre dormitorul principal, vor fi o toaletă ecologică, o saună şi dormitoarele mansardate. Desigur, o verandă afară unde să poți dormi, pe pat, iar dacă vreau să dorm înăuntru, un pat mare, sub un iluminator, ca să mă pot uita noaptea la stele. Şi, desigur, un dressing uriaş.

Voi avea obiecte de artă peste tot în casă. În balcoane o să atârn covoare Navajo. Un pic în stilul Santa Fe, pe care toată lumea îl apreciază atât de mult în zilele noastre, numai că va fi artă adevărată şi de valoare – nu falsurile pe care le colecționează oamenii pentru că nu se pricep să facă altfel. Casa aceasta o să aibă multe opere de artă, multă lumină, mult spațiu, o să fie liniştită, la adăpost, îngropată pe trei laturi, funcțională şi frumoasă. Îți spun eu, celor de la *Architectural Digest* le-ar plăcea să pună mâna pe locul ăsta. Şi ştiu că o pot construi eu însumi, dar n-o să încep nici măcar să sap pământul până nu am o nevastă, al naibii să fiu dacă voi construi această casă fără femeia potrivită lângă mine.”

S-a oprit din vorbit. S-a dat mai pe spate şi-a surâs.

Nici eu nu eram în stare să vorbesc.

Nu că mă întrebam cum de dăduse Eustace de un exemplar din *Architectural Digest*. Dar eram şocată că Eustace, care zeci de ani predicase despre cât de puțin contează lucrurile materiale când vine vorba de fericirea noastră, tocmai vorbise despre construirea unei vile rustice, conform standardelor estetice ale magnaților pensionari şi ale milionarilor din industria petrolieră. Nu că m-aş fi gândit la asemănarea dintre Eustace şi Thomas Jefferson – un idealist cu orientări civice, dar solitar, lăsându-şi deoparte obligațiile față de Republică pentru o clipă, ca să se piardă într-o reverie decadentă, proiectând casa perfectă, în afara societății. Nici măcar nu mă întrebam unde aveau să se nască şi să doarmă cei treisprezece copii pe care Eustace îi tot planifica, într-o casă care nu avea decât două dormitoare libere. Cu toate astea, mă puteam descurca. Nu mă tulburaseră deloc.

Şocul meu era mult mai simplu.

Se poate rezuma astfel: deşi Eustace mă surprinsese de multe ori, iar cu timpul mă obişnuisem cu ideea că cel mai complex şi mai modern dintre oamenii muntelui avea multe surprize de oferit, nu puteam încă să *cred* că tocmai îl auzisem pe Eustace Conway rostind cuvintele: „un dressing uriaş”.

Iată-l pe Eustace Conway, privind țintă în țeava puştii: patruzeci de ani.

Dacă statisticile industriei asigurărilor sunt corecte, s-a dus jumătate din viața lui. A reuşit multe. A văzut din această lume mai mult decât vom putea afla din cărți noi, ceilalți. A făcut, de aproape şaptezeci şi cinci de ori pe an, lucruri despre care alții i-au spus că sunt imposibil de făcut. A obținut şi a protejat pământul pe care şi-l dorise dintotdeauna. A fost atent la legile universului, şi atenția i-a fost răsplătită prin priceperea de care dădea dovadă într-o

gamă uluitoare de domenii. A creat o organizație de predare şi de conferințe corespunzând exact proiectului său. A devenit o persoană publică de renume. Este venerat şi temut. E pe culmi. Chiar îşi spune Om de Munte de nota 10 şi, într-adevăr, a devenit Omul Destinului în acțiune, Pustnicul Cel mai Renumit din Lume, Directorul General al Pădurilor.

Dar sunt şi fisuri. Şi simte vântul suflând prin ele. Când avea treizeci de ani, avea impresia că nu reuşeşte să facă să meargă relațiile lui cu alți oameni aşa de bine cum ar fi vrut. Cei cu care lucrează la Turtle Isalnd sunt mereu supărați pe el sau îl înțeleg greşit. Aproape fiecare ucenic pe care l-am întâlnit la Turtle Island l-a părăsit în cele din urmă pe Eustace cu mult înainte ca durata uceniciei să se încheie, şi de obicei plângând. Chiar şi Candice, care era extrem de hotărâtă să nu devină încă o altă nemulțumită fostă-Turtle Island, a părăsit subit muntele ca o DETI (Disgruntled Ex-Turtle Island), frustrată de refuzul lui Eustace de a-i da un mai mare control asupra grădinii.

Nici cu familia lucrurile nu stau mai bine. Pe primul loc în conştiința lui, desigur, este tatăl defăimător – imagine ce-l amenință în fiecare moment în care respiră, tatăl critic, dezgustat şi supărat. Pentru Eustace Conway viața a fost întotdeauna aşa: de fiecare dată când caută dragoste şi înțelegere la tatăl lui, e aproape orbit de golul peste care dă.

Deşi... ceva straniu a avut loc anul acesta.

Eustace m-a sunat la a treizeci şi noua lui aniversare. Am avut o conversație normală, vorbind o oră despre afacerea şi bârfele de la Turtle Island. Mi-a povestit despre noii săi ucenici, despre munca la grajd şi despre naşterea unui mânz frumos numit Luna.

Şi apoi mi-a zis, cu o intonație stranie: „A, mai e ceva. Am primit o felicitare de ziua mea săptămâna asta.”

„Da? am întrebat. De la cine?”

„De la tata.”

A urmat o lungă tăcere. Am pus jos ceaşca de ceai pe care o beam şi mi-am tras un scaun.

„Spune-mi, i-am zis. Spune-mi totul.”

„Am felicitarea chiar aici, o țin în mână.”

„Citeşte-mi-o, Eustace.”

„E chiar interesantă, ştii? Tata... hm... a desenat el însuşi felicitarea. E un desen cu trei baloane care zboară în sus spre cer. A desenat baloanele cu un stilou roşu şi a desenat un arc în jurul firelor de la baloane cu un stilou verde.

Mesajul l-a scris cu cerneală albastră.”

„Ce mesaj?”

Eustace Conway şi-a dres vocea şi a citit: „*E greu de crezut că au trecut deja treizeci şi nouă de ani de când te-ai născut şi ai venit în familia noastră.*

Îți mulțumesc pentru multele binecuvântări pe care ni le-ai adus de-a lungul deceniilor. Aşteptăm şi mai multe. Cu dragoste, Tata.”

Din nou o lungă tăcere.

„Mai citeşte-mi-o o dată”, i-am zis, şi Eustace s-a conformat.

Niciunul dintre noi nu a vorbit o vreme. Apoi Eustace mi-a zis că primise felicitarea cu două zile în urmă. „Am citit-o o dată, am închiso şi am pus-o la loc în plic. Am fost atât de tulburat, că-mi tremurau mâinile. Sunt primele vorbe bune pe care mi le-a spus vreodată tata. Nu cred că-şi poate da cineva seama cum mă simt. Nu m-am mai uitat la felicitare până acum. Mi-era şi frică s-o ating, îți dai seama. Nu eram sigur că e adevărată. Credeam că visez.”

„Te simți bine?” am întrebat.

„Nu ştiu. O, Doamne, nu ştiu cum să-mi deschid inima mea temătoare şi nici cum să mă gândesc la asta. Adică, ce naiba se întâmplă? Ce înseamnă asta, Tată? Ce naiba ai de gând, Tată?”

„Poate că nu are nimic de gând, Eustace.”

„Eu cred că o să ascund felicitarea asta o vreme.”

„Ascunde-o, i-am spus. Poate că o s-o poţi citi din nou mâine.”

„Probabil”, a spus Eustace şi a închis.

Această mică, dar surprinzătoare spargere a gheţii dintre cei doi Eustace mi-a adus aminte de un text obscur pe care l-am găsit de curând. L-am descoperit într-o zi când răsfoiam un dicţionar, dintr-un capriciu, încercând să dau de numele lui Eustace, ca să văd dacă îi pot afla derivate. Nu era niciun *Eustace* în dicţionarul meu, dar am descoperit *Eustasy*, care este un substantiv. Şi iată ce-nseamnă *Eustasy*: „o schimbare generală la nivelul mării, care are loc după multe milenii, declanşată de înaintarea sau retragerea gheţarilor”.

Cu alte cuvinte, o topire înceată, de dimensiuni epopeice. Ceea ce ar fi necesar, presupun, şi în cazul unei schimbări marginale la nivelul oceanului.

Şi apoi vin ceilalţi membri ai familiei Conway. Relaţiile lui Eustace cu aceştia nu sunt nici ele aşezate. O adoră pe mama lui, dar îi deplânge viaţa tristă şi grea în căsnicie cu o intensitate care-i erodează propria capacitate de a căuta fericirea. Ţine la fratele lui mai mic, Judson, ca la nimeni altul, dar este sfâşietor de clar pentru oricine că cei doi fraţi nu sunt atât de apropiaţi cum fuseseră cândva. Nu după călătoria Long Riders-ilor. Judson locuieşte acum lângă Eustace, chiar dincolo de valea în care e Turtle Island, într-o căbănuţă de buşteni pe care şi-a construit-o singur şi pe care o împarte cu uimitoarea sa logodnică (un spirit puternic şi independent, o femeie care vânează căprioare cu arcul şi care lucrează ca tăietor de lemne; o cheamă – ţineţi-vă bine – Eunice!). Nu i-ar fi greu să vină călare să-l vadă pe Eustace în fiecare zi, dacă ar vrea, dar nu simte nevoia. Cei doi fraţi se văd foarte rar.

Eustace ar vrea să fie mai apropiați, dar Judson păstrează cu grijă şi cu delicatețe o distanță între ei.

„Am înțeles când am călătorit de-a curmezişul Americii, mi-a spus Judson.

Eustace e ca tata. E mult prea înverşunat şi dur ca să stai în preajma lui. El şi tata se mândresc că ar fi persoane care comunică de minune. Îşi imaginează că dețin un nivel de înțelegere şi comunicare cu mult superior. Eustace încearcă măcar să-i asculte pe oameni, şi e uneori blând şi liniştit, dar fondul este acelaşi – trebuie să se facă mereu ca el, fără discuție. Pe cuvânt, îmi iubesc fratele, dar nu ştiu cum să mă înțeleg cu el. Iată de ce stau la distanță.

Nu am de ales. Situația asta mă întristează foarte tare.”

Walton Conway, fratele mijlociu, locuieşte şi el în apropiere, la mai puțin de o oră de Turtle Island. Inteligent, poliglot şi retras, locuieşte într-o casă modernă şi confortabilă, cu rafturi pline de Nabokov şi Dickens. Walton predă engleza şi scrie romane istorice. Conduce o afacere, importând şi vânzând produse de artă făcute manual în Rusia. Soția lui este o femeie generoasă şi veselă, cu două fete dintr-o altă căsnicie, şi au şi o fată a lor.

Viața lui Walton este acum liniştită, deşi în tinerețe a tot umblat. Pe vremea aceea, îi scria des fratelui său mai mare, Eustace, pe care îl admira profund şi al cărui respect îl dorea în mod clar.

„Nu-mi place să o spun, îi scria Walton lui Eustace în 1987, după o lungă şedere într-o fermă în Germania unde găsise de lucru, dar ar trebui să fii mândru de mine. Muncesc, mâinile mi se înnegresc şi am bătături în locuri în care nu ştiam că se pot face bătături.”

Sau scrisoarea din Rusia din 1992: „Am avut o mare schimbare de ritm la sfârşitul săptămânii trecute, când am plantat castraveți în afara oraşului. Am săpat toată ziua. M-am gândit la tine şi la Tolstoi şi la vara aceea în care ai

construit – săpat? — într-o Alabamă mai fierbinte decât iadul. (Vezi, ți-am trăit toate aventurile prin delegație, trăgând cu ochiul.) Una peste alta, nu cred că ți-ar plăcea aici, la Moscova. Sunt înconjurat de mizerie. E o tristețe să vezi oraşul, ce şi-a făcut omul cu mâna lui, ce rații sunt împărțite cu zgârcenie la capătul din față al cozilor. Nu mi te pot imagina aici. Visez la Turtle Island." Dar acum, deşi Walton locuieşte atât de aproape de Turtle Island, îşi vizitează rar fratele. Spre marea dezamăgire a lui Eustace, care îşi doreşte foarte tare să petreacă mai mult timp cu Walton, simțindu-se rănit pentru că fratele lui nu vrea să-i acorde un rol mai important.

„*Ego*-ul lui mă ține departe, a spus Walton, drept explicație. Nu-l pot suporta. Uneori mă trezesc dimineața şi mă gândesc: *Doamne, n-ar fi minunat să ai un frate cu toate darurile şi preocupările lui Eustace, dar care să mai fie şi modest?* Mi-ar plăcea să merg pe jos cu Eustace într-o zi şi să avem o relație liniştită, dar ego-ul lui este cu adevărat greu de suportat. Am vrut întotdeauna să-i spun: «Cum ar fi dacă într-o zi te-ai hotărî să faci o plimbare călare, fără să te ştie toată lumea? Chiar trebuie ca orice moment din viața ta să fie un spectacol public?» „

Şi singura soră a lui Eustace, Martha? Ei bine, o consider cel mai enigmatic membru al familiei Conway. Trăieşte atât de departe de lumea curajoasă şi aventuroasă a fraților ei, încât uneori e uşor să uiți că există.

Gluma preferată în familia Conway e că Martha e un copil pe care l-au schimbat spiriduşii; nimeni nu înțelege cum de „a ieşit aşa". Martha locuieşte cu soțul şi cu cele două fiice într-un minuscul cartier din suburbie, într-o casă atât de curată şi de igienică, încât ai putea să-i foloseşti bucătăria pe post de sală de operații.

„Ştii că majoritatea părinților trebuie să ascundă toate lucrurile care se pot sparge prin casă când au copii mici? m-

a întrebat Judson, când încerca să-şi descrie sora. Ei bine, în casa Marthei nu e aşa. Lasă toate lucrurile fragile la vedere şi le spune fetelor să nu se atingă de ele. Şi crede-mă că nu le ating.”

Martha este o creştină practicantă, cu mult mai religioasă chiar decât părinții ei. Este o femeie extrem de inteligentă, cu un MBA obținut la Duke.

Sunt sigură că ar putea să conducă General Motors dacă ar dori, dar ea îşi pune toată inteligența şi capacitatea organizatorică în slujba dorinței ei de a fi o soție desăvârşită, o mamă severă şi un membru model al bisericii. Nu o cunosc foarte bine pe Martha; mi-am petrecut doar o după-amiază cu ea. Mi-a plăcut. Mi s-a părut mult mai blândă decât mă aşteptam, după ce auzisem de la frații ei poveşti despre cât e de rigidă. Am fost mişcată că m-a primit în casa ei, ținând cont de cât de sfânt este acest loc pentru ea. Am văzut în ochii ei cât de greu îi era să mă lase înăuntru. Am văzut conflictul dureros care avea loc înăuntrul ei: sensul profund al ospitalității creştine lupta cu dorința adâncă de intimitate.

Când am rugat-o pe Martha să se definească pe sine, mi-a spus: „Lucrul cel mai important în viața mea este drumul alături de Iisus Hristos. Se reflectă în tot ceea ce fac – în felul cum îmi cresc copiii, cum mă achit de angajamentul meu în căsnicie, cum mă lupt să nu mă pun pe mine pe primul loc, cum mă lupt să-mi stăpânesc emoțiile şi să-mi contrololez tonul. Toate deciziile pe care le iau se bazează pe credința mea. Îi învăț pe copii acasă, datorită credinței mele. Nu vreau să-mi las copiii în şcolile publice. Cred că acolo sunt multe rele, de când au scos rugăciunea din şcoli. Vreau ca fetele mele să fie credincioase şi pot deveni astfel numai aici, cu mine. În lumea din afară, totul se bazează pe relativism, şi nu vreau ca fetele mele să învețe aşa ceva.

Acolo nimic nu mai este absolut. Dar eu încă mai cred în absolut. Cred că există un mod absolut bun şi un mod absolut rău de a trăi, şi îi pot învăța pe copiii mei acest lucru chiar aici, în această casă.”

O altă glumă preferată în familia Conway este să remarce cât de diferiți sunt Eustace şi Martha. „Stai să vezi cum trăieşte Martha”, mi s-a spus. „N-o să-ți vină să crezi că ea şi Eustace sunt rude!” Dar, cu tot respectul, eu nu sunt de acord. Imediat ce am intrat în salonul Marthei, mi-am zis: *Îmi pare rău, dragilor. Sunt exact la fel.* Eustace şi Martha găsesc amândoi că „lumea din afară” este coruptă şi respingătoare, şi amândoi şi-au proiectat propria lume, lumi atât de încăpățânat izolate de societate, încât ar putea foarte bine să trăiască sub nişte clopote de sticlă. Domnesc asupra lumii lor personale cu o putere necondiționată, fără niciun compromis. Lumea lui Eustace e doar întâmplător alcătuită din o mie de pogoane, iar lumea Marthei poate că e de 90 de metri pătrați, dar amândoi au aceeaşi pornire. Totul se reduce la absolutism.

Absolutismul este extraordinar, te pune la treabă, dar când două tipuri de absolutism se ciocnesc poate avea loc o deraiere zgomotoasă şi fatală a trenurilor. Iată de ce Eustace şi sora lui n-au reuşit niciodată să fie apropiați.

Lucru şi mai trist, dacă ținem seama că amândoi doresc să aibă cât de cât o relație. Dar nu fac decât să se jignească unul pe altul. Eustace crede că face toate eforturile pentru a respecta valorile Marthei şi viața ei bine cronometrată, anunțându-şi din timp vizitele, citindu-le copiilor poveşti din Biblie şi încercând să nu deranjeze casa mult iubită. Totuşi, ea îl acuză că este necioplit şi egocentric, ceea ce-l răneşte pe Eustace cu atât mai mult cu cât el consideră că Martha – care şi-a adus familia la Turtle Island doar de două ori, în ciuda invitațiilor repetate – nu pare deloc interesată de viața lui. Martha, pe de altă parte, este constant rănită de ceea ce

intuieşte: un frate dominant care cere ca lumea întreagă să se oprească şi să i se arunce la picioare în venerație de fiecare dată când se arată în oraş. Din mândrie, sau din obişnuință, Martha refuză să se plece.

În concluzie, nu, relațiile lui Eustace cu familia nu sunt satisfăcătoare. Pe niciun front. Nu-i convine deloc. Ceea ce-l deranjează şi mai mult este că nu şi-a întemeiat o familie a lui. Acum, la fel ca atunci când avea treizeci de ani, îşi priveşte imperiul şi e şocat să constate că, deşi a făcut multe doar datorită voinței lui neclintite, nevastă şi copii încă nu are. Ar fi trebuit să aibă deja o familie, să fie profund implicat în procesul creşterii copiilor şi cu inima mângâiată de trăinicia căsniciei lui. Unde a greşit Eustace în toate acestea?

Nu reuşeşte să înțeleagă.

Într-o zi am fost cu Eustace într-o vizită la mentorul său în ale echitației, un bătrân fermier localnic şi un geniu în dresarea animalelor, Hoy Moretz.

Am petrecut o după-amiază plăcută în bucătăria lui Hoy, mâncând pâine de porumb cu soția lui, Bertha, stând la taifas şi răsfoind albumele de fotografii ale lui Hoy, care nu conțineau decât poze cu catâri, tauri şi cai. Hoy e haios şi viclean. (Când l-am întâlnit pentru prima dată, i-am zis: „Ce mai faceți, domnule?”, şi el mi-a răspuns: „Mă fac gras şi leneş. Dar dumneavoastră?”

Nu este citit – tatăl său l-a pus la treabă de la şase ani –, dar e un fermier genial. Are trei sute de pogoane, cele mai curate şi mai plăcute păşuni şi câmpuri din lume. Hoy nu are copii, aşa că, la acea masă din bucătărie, Eustace l-a întrebat ce-o să se aleagă de pământul lui după ce el şi Bertha vor dispărea. Hoy a răspuns că nu ştie, dar şi-a imaginat că „Unchiul Sam o să-l ia şi o să-l vândă dezvoltatorilor imobiliari, care o să pună nouă sute de case pe el”.

Mai târziu, în maşină, l-am întrebat pe Eustace dacă-şi doreşte pământul lui Hoy. Ferma familiei Moretz este la doar patruzeci şi cinci de minute de Turtle Island, şi e minunată, şi da, a spus Eustace, evident, sigur că nu i-ar plăcea s-o vadă transformată într-un cimitir de case.

„Dar aşa e făcută lumea, a continuat el. Mai întâi vin drumurile, apoi fermele, fermierii îşi vând fermele, dezvoltatorii imobiliari ciopârţesc şi siluiesc pământul, fac şi mai multe drumuri, până se-alege praful. Nu pot să salvez fiecare hectar din Carolina de Nord. Nu am atâta putere.”

„Dar ce-ai face cu proprietatea lui Hoy, dacă ai putea s-o obţii?” am întrebat, gândindu-mă că o poate folosi pentru fâneţe sau ca păşune pentru herghelia lui din ce în ce mai mare.

„L-aş păstra şi l-aş da unuia dintre fiii mei când va creşte mare, ca să poată face din ea o fermă tradiţională”, a zis Eustace.

Această frază a rămas stingheră în aer multă vreme. Erau multe condiţii: ca Eustace să aibă într-o zi câţiva copii; ca printre ei să fie şi băieţi; ca unul dintre băieţi să crească şi să-i pese de fermele tradiţionale; ca Eustace să nu considere că *fiii* săi sunt o dezamăgire monumentală („altfel decât mă aşteptam eu!”), cum credeau bunicul şi tatăl său despre fiii lor; ca măcar unul dintre terenurile acelea să mai fie ale lui în următorii douăzeci şi cinci de ani.

Chiar şi Eustace părea să audă aceste îndoieli.

„*Fiii mei*, a spus el în cele din urmă, dezgustat. Auzi cum vorbesc. De unde să-i iau pe aceşti fii?”

De unde, într-adevăr? Şi cine le-ar fi mamă? Iată întrebarea de un miliard de dolari din viaţa lui Eustace, întrebarea care îl bântuie nu numai pe el, ci şi pe toţi cei care-l cunosc, într-o aşa măsură încât a devenit un fel de hobby naţional să stai şi să faci speculaţii privind viitoarea posibilă soţie a lui Eustace Conway, dacă se va căsători

vreodată. Chiar şi membrii familiei Conway m-au luat deoparte de câteva ori în ultimii ani pentru a-mi încredința dorința secretă ca Eustace să nu se însoare şi să nu aibă copii, pentru că va fi, cum se teme Martha, „mult prea înfricoşător ca tată”.

Dar Eustace are şi alți prieteni care încearcă tot timpul să-i prezinte vreo alpinistă, vreo pacifistă, vreo brunetă, vreo iubitoare a naturii, una după alta.

Alții cred că ar trebui să se întoarcă în Guatemala şi să se însoare cu cea mai frumoasă şi mai liniştită mayaşă de paisprezece ani pe care o poate găsi. Alții cred că are nevoie de o femeie modernă, cât mai aprigă şi mai afurisită, care să-i bage mințile-n cap. Are o prietenă artistă care, foarte directă, îl tot acuză:

„Eustace, de ce nu vrei să recunoşti că pur şi simplu nu-ți plac copiii? Nu ştii cum să scapi de ei mai repede când sunt în aceeaşi încăpere cu tine.”

Ca toți ceilalți, am şi eu părerile mele despre viața sentimentală a lui Eustace. Mi se pare că are nevoie de o femeie care să fie şi puternică şi supusă. Poate să pară o contradicție, dar nu a fost întotdeauna aşa. La femei, combinația de putere şi supunere a fost regulă secole la rând, mai ales la Frontiera americană. Să ne mai gândim o dată la nevasta lui Davy Crockett, a cărei cunoaştere perfectă a sălbăticiei era egalată doar de supunerea față de soțul ei. Iată ce-i trebuie lui Eustace. Dar asta era în 1780. Vremurile, după cum se vede, s-au schimbat. Aşa că părerea mea personală e că Eustace Conway n-o să aibă prea mult succes în căutarea unei soții (sau, cum spune el uneori, a unei „partenere”). I se plânsese odată unul dintre prietenii săi de la oraş, imitând un fals accent de la țară: „Un secol de feminism afurisit a stricat toate nevestele!”

Asemenea multor altor impresionanți Oameni ai Destinului dinaintea lui, doar în această delicată chestiune

a tovărăşiei celei mai intime nu are Eustace succes. Toată energia lui şi toate talentele lui devin inutile. Iată ce-i scria nefericitul Meriwether Lewis dragului său prieten William Clark, la câţiva ani după ce traversaseră continentul şi-i trasaseră harta: „În ce priveşte dragostea, sunt acum un văduv desăvârşit... Mă încearcă o senzaţie de nerăbdare, de nelinişte, o senzaţie indescriptibilă, comună burlacilor bătrâni şi, dragă prietene, nu pot să nu mă gândesc că vine din *acel gol din inimile noastre* care ar putea, sau ar fi bine să fie umplut. De unde vine nu ştiu, dar sigur e că nu m-am simţit mai puţin erou ca în momentul de faţă. Care va fi viitoarea mea aventură numai Dumnezeu ştie, dar un lucru ştiu: sunt hotărât *să-mi iau o nevastă*."

Nu că Eustace n-ar avea de unde alege. Le produce o impresie puternică femeilor şi cunoaşte foarte multe, oricât de izolată ar părea lumea lui. E nesfârşit numărul femeilor visătoare, frumoase şi cu ochi strălucitori care dansează prin Turtle Island în fiecare vară, venind în tabără ca turişti, ucenici sau vizitatoare de o zi; multe dintre ele ar fi mai mult decât fericite să aibă parte de o aventură cu un om de munte adevărat, odată invitaţia lansată. Dacă Eustace n-ar fi urmărit în viaţă decât o recompensă sexuală fierbinte, ar fi putut avea nenumărate iubite, ar fi fost simplu ca bună ziua. Trebuie totuşi să recunoaştem că n-a făcut din Turtle Island niciodată o utopie personală a iubirii libere. Dimpotrivă, se detaşează în mod conştient de multe fete tinere care-l idolatrizează pentru imaginea lui dură, pentru că i se pare nepotrivit să abuzeze de adoraţia lor. În schimb, caută continuu uniunea monogamă sănătoasă şi sacrosanctă, de dimensiuni olimpiene, a două figuri eroice. O căutare bazată şi inspirată de iubirea romantică, în care crede cu o încăpăţânare sfâşietoare, incredibilă şi aproape beligerant de naivă.

„A fost atât de interesant să te cunosc şi să am ocazia să fim cu tine, îi scria Eustace mai demult unei femei care nu i-a stat alături destul de mult timp pentru a fi legitim considerată drept una dintre prietenele lui Eustace Conway. Nu ştiu exact ce crezi despre mine, dar sper că vom avea norocul să ne cunoaştem unul pe altul. Îmi caut o parteneră – o persoană plină de viață, inteligentă, aventuroasă ca tine mă atrage cu adevărat. Mi-ar plăcea să trăiesc visul de a avea o relație sacră, o dragoste pe viață, care să presupună compasiune şi înțelegere. Vreau acea relație americană «fantastică» şi de vis, o dragoste «perfectă», dacă vrei. Ofer nici mai mult nici mai puțin decât atât... De 10 ani de zile îmi doresc să mă însor. Am căutat, dar nu am găsit-o încă «pe cea potrivită». Dacă ai ochi să vezi şi dacă priveşti cu atenție, o să găseşti în mine o persoană profundă şi grijulie, care poate şi vrea să-ți ofere mai mult decât ai visat vreodată, un parteneriat semnificativ pe parcursul acestei călătorii a vieții, «experiența omenească». Asta îți ofer. Te rog să mă iei în serios şi să nu laşi vreun alt mecanism de apărare să te împiedice să afli în mine ceea ce inima ta doreşte cu adevărat. Oferindu-ți dragostea mea, cu cele mai sincere sentimente, Eustace."

Dar abordarea „stai-în-tunelul-aerodinamic-al-iubirii-mele" nu a mers nici în acest caz. Şi îl zăpăceşte pe Eustace această absență, această pierdere, acest eşec în a crea familia perfectă, pentru a şterge copilăria lui brutală. E mult prea conştient că nu mai are mult timp. Acum trăieşte o poveste de dragoste cu Ashley, o frumoasă hippy de douăzeci şi patru de ani, pe care o ştie de multă vreme. Caldă şi iubitoare. Eustace a întâlnit-o cu şase ani în urmă, la o petrecere, şi s-a uitat la ea toată noaptea, privind-o cum vorbeşte cu alții, gândindu-se că „era atât de vie, atât de plină de dragoste, ca o cascadă ce stropeşte prin încăpere prin ceața care fierbe în jurul ei, atât de captivantă. M-am

uitat la ea o dată şi mi-am zis: *Asta este. Trebuie să mă însor cu fata asta*”.

Dar Ashley, de numai optsprezece ani pe atunci, avea deja un prieten.

Părăsise oraşul, gata să iasă în lume pentru călătorie şi aventură, şi nu era deloc pregătită să fie femeia lui Eustace Conway. Dar între timp s-a întors la Boone şi era singură. Eustace s-a îndrăgostit de ea din nou, şi ea de el.

Eustace crede că Ashley este un înger, şi nu e greu să înțelegi de ce. Emană bunătate şi dragoste de oameni. Ashley m-a condus cu maşina prin Boone într-o după-amiază şi un cerşetor s-a apropiat de maşină când semaforul era roşu şi i-a cerut bani. Ashley, care ani de zile trăise de azi pe mâine din ajutoarele date de la stat şi din speranță, a scotocit prin maşină după nişte monede, dar n-a găsit decât câțiva cenți.

„Nu pot să-ți dau prea mulți bani, s-a scuzat ea cerşetorului, dar îți promit că-ți voi da rugăciunile mele.”

„Mulțumesc, i-a spus acesta, zâmbindu-i ca şi cum ar fi primit o bancnotă de o sută de dolari. Te cred.”

Ashley are inima destul de mare pentru a absorbi fără să tresară toată dragostea şi nevoia şi foamea pe care Eustace le revarsă asupra ei. Dar e o problemă cu Ashley. Cumva, prin călătoriile ei, a reuşit să facă trei copii mici – un băiat de cinci ani şi două bebeluşe gemene.

Când am auzit de ei, i-am zis: „Eustace, am crezut mereu că vrei treisprezece copii. Mi se pare că ai început bine aici, prietene. Trei deja, încă zece de făcut.”

Eustace a râs. „Desigur, dar *ideea* de treisprezece copii este foarte diferită de *realitatea* celor trei copii.”

Ashley e liniştită, tandră, amuzantă, atentă şi constantă. Aduce senzația mult dorită de pace şi de ospitaliate la Turtle Island. Şi poate să trăiască aici cu multă grație. Şi-a petrecut câțiva ani locuind într-o comunitate, Rainbow

Gathering, experiență care făcea ca la Turtle Island să i se pară ca la Hilton.

Iată o femeie care a fost de două ori gravidă şi n-a văzut un doctor. („Ştiu când sunt sănătoasă, explică ea, şi n-aveam nevoie de nimeni să-mi spună că eram bine.”) Iată o femeie care a născut gemeni sub cerul liber, în toiul nopții, pe pământul rece din Colorado, de-abia acoperită cu o prelată. Iată o femeie care poate în mod sigur să se descurce cu tăierea porcilor şi căutarea prin gunoaie.

Eustace jură că s-ar însura cu Ashley în clipa următoare dacă ea nu ar avea deja familia ei. Rezervele lui puternice legate de creşterea copiilor altui bărbat, mai ales când acest bărbat este un hippy care se bucură încă de o prezență considerabilă în viața copiilor. Eustace nu vrea nicio influență necontrolată ca aceasta în jurul copiilor pe care el îi va creşte probabil într-o zi. Deşi, trebuie spus, nu este la fel de speriat de cele două gemene ale lui Ashley pe cât este de tânărul ei fiu plin de energie şi cam îndărătnic.

„Cum aş putea să-l adopt pe acest băiat când a început deja să fie format?

A văzut deja mult prea multe lucruri care l-au corupt şi pe care nu le mai pot controla sau şterge. Am avut cea mai rea relație posibilă cu tatăl meu, şi dacă o să am un băiat, vreau să fiu sigur că relația este perfectă încă de la început.

Nu vreau să existe vreun moment de mânie sau de tulburare între noi. Pentru că tot ce ştiu e că pot petrece zece ani arătându-i băiatului lui Ashley calea cea bună, dar când o să aibă paisprezece ani o să se întoarcă spre mine şi o să-mi zică: «La naiba, tată. Mă duc să mă droghez.» „

„Eustace, i-am zis, nimeni nu-ți poate promite că propriii tăi copii n-o să-ți spună acelaşi lucru într-o zi. De fapt, aproape că-ți pot promite că o vor face.

Ştii asta, nu?”

„Dar aş avea mai multe şanse cu propriii mei copii, pentru că voi fi acolo de la început să-i învăţ diferenţa dintre un comportament acceptabil şi unul inacceptabil. Cu copiii lui Ashley nu prea am şanse. Sunt deja indisciplinaţi.

Ashley e o mamă extraordinară, dar copiii o manipulează şi distrug tot ce prind. E foarte greu cu copiii ei în preajmă tot timpul, pentru că nu sunt educaţi. Dau ba peste una, ba peste alta, şi ea trebuie să le poarte de grijă. Îi aduc aici şi facem lucruri împreună, de exemplu îi duc cu calul, dar nu e distractiv. E distractiv pentru *ei*, dar nu pentru mine."

Eustace n-ar prea vrea s-o piardă pe Ashley, pentru că e frumoasă, blândă şi-i oferă minunata dragoste necondiţionată de care are atâta nevoie. Dar nici cu ea nu poate fi, pentru că aduce mult prea multe şi înfricoşătoare variabile în cosmosul lui exigent şi bine organizat. A încercat s-o ajute să-şi facă ordine în familie; i-a împrumutat cărţi din biblioteca lui scrise de membrii comunităţii Amish despre cum să formezi un copil, cam cum ar dresa cineva un cal. Ashley, care este într-adevăr extenuată din cauza copiilor ei, a studiat cărţile cu grijă şi cu recunoştinţă. Şi a luat multe sfaturi în serios. Le-a vorbit chiar despre aceste sfaturi învechite despre cum să-ţi creşti copiii prietenelor sale hipiote care erau mame, ca să le ajute să creeze o anumită stabilitate în familiile lor dezorganizate. Şi educaţia a avut destul succes. Folosind strictul sistem Amish, Ashley le-a făcut un program mai ordonat copiilor, şi aceştia au mai puţine accese de furie şi drame. Dar copiii dau totuşi bătăi de cap, evident. Pentru că sunt trei şi pentru că sunt copii.

Aşa că Eustace nu ştie ce să facă cu Ashley. În cele din urmă, hotărârea lui va fi cu siguranţă rezultatul luptei între două nevoi importante: dragostea absolută şi controlul absolut. Grea decizie. Istoria ne spune că dragostea a fost întotdeauna un rival destul de aprig, dar unii oameni din lumea asta au nevoie de mai mult, nu doar de dragoste.

Eustace a mai trăit fără dragoste; ştie bine cum e. În schimb, nicio clipă din viața lui de adult nu a trăit fără control.

Aşa că rămâne singur şi necăsătorit. Şi cu multe întrebări despre ce fel de femeie ar trebui să caute. După toți aceşti ani, a ajuns să creadă că ar trebui să fie mai atent la persoanele pe care alege să le iubească. Poate că până acum a ales la voia întâmplării; poate că aici trebuie să remedieze. Asumându-şi provocarea aceasta ca pe o orice altă sarcină organizațională, Eustace a făcut o listă cu atributele femeii perfecte. Dacă ar putea evalua viitoarele candidate, ar fi capabil să aleagă cu înțelepciune, şi, bineînțeles, n-ar mai fi rănit sau singur încă o dată.

Foarte sănătoasă, grăieşte lista (făcută fără vreo ordine anume). Apoi: *Deschidere pentru intimitate.*

Frumoasă.

Încrezătoare şi interesată de sexualitate.

Credință / orientare spirituală.

Entuziastă şi hotărâtă să trăiască fiecare zi într-un mod total, apreciindu-i caracterul sacru.

Generoasă, capabilă să dăruiască, să poarte de grijă, calități ale personalității femeii tradiționale.

Înclinată spre un stil de viață ne-material, valori.

Sensibilă, încrezătoare, orientată, plină de energie, sprijin pozitiv şi aptitudini sociale.

O persoană independentă şi capabilă, care are puterea de a se lega adânc în uniunea sacră a căsătoriei.

Să vorbească mai multe limbi străine.

Să lucreze în domeniul artistic sau să fie interesată de artă – dans, teatru, literatură, arte vizuale etc.

Pasiunea pentru familie – o prioritate.

Să aprecieze gestionarea rațională a banilor.

Să-i placă munca: organizarea fermei / gestiunea terenurilor / grădinărit.

Lista e interminabilă. Vedeți unde e problema. Vi-l puteți imagina pe Dumnezeu însuşi dând din cap când i s-ar înmâna o astfel de comandă, zicând: *Îmi pare rău, amice, nu avem aşa ceva în stoc.* Dar Eustace e mult mai optimist decât Dumnezeu. Şi mult mai singur decât Dumnezeu.

Când Eustace mi-a arătat pentru prima dată lista lui, i-am înapoiat-o şi i-am zis: „Îmi pare tare rău, Eustace, dar nu aşa funcționează dragostea."

E adevărat că această listă dovedeşte cât de enorm de nepregătit este Eustace Conway când e vorba de intimitate. Da, cu toții căutăm anumite trăsături la un iubit sau la o iubită, dar această listă mi s-a părut o fițuică pentru un examen pentru care majoritatea oamenilor nu au nevoie să învețe.

Majoritatea oamenilor nu au nevoie să bifeze calități ale oamenilor, urmărind o listă de inventar; oricine ştie când e îndrăgostit. Dar Eustace nu e sigur că ştie. Are mult prea puține aptitudini de bază pentru a face față munților şi văilor şi modelelor meteorologice imprevizibile ale dragostei adevărate între adulții umani, aşa cum sunt ei, minunați şi cu defecte. El este, după cum singur o recunoaşte, prea rănit şi prea sensibil, şi găsesc că e uimitor de curajos din partea lui să încerce în continuare să-şi mai deschidă inima către alții.

Dacă aceste perturbări pot fi puse pe seama iconografiei masculine exigente, pe care a absorbit-o din cultura americană, sau dacă sunt reziduul copilăriei lui traumatizate, nu ştiu. Dar când îl văd pe Eustace Conway îndreptându-se spre ținutul sălbatic al intimității, cu lista lui exhaustivă, găsesc că seamănă îngrozitor de mult cu un orăşean durduliu care tocmai a cumpărat catalogul Orvis şi se pregăteşte pentru o vânătoare de weekend: supraechipat, lipsit de aptitudinile necesare şi speriat de moarte.

Unul dintre evenimentele unde Eustace este chemat an de an este Merlefest, un festival de muzică folk şi de artă populară cu tradiţie, ţinut în fiecare vară în vestul Carolinei de Nord. Eustace nu mai călătoreşte şi nu mai vorbeşte la fel de mult ca altădată; preferă să stea acasă, la Turtle Island, departe de mulţimi. Dar încă se prezintă la Merlefest în fiecare an, instalându-şi acolo tepee-ul direct pe pământ şi vorbindu-le oamenilor despre viaţa aproape de natură. E o slujbă bună. E bine plătită şi atrage mulţi oameni, iar Eustace reuşeşte să-şi petreacă weekendul ascultând muzică populară cântată de eroii lui apalaşieni, Doc Watson şi Gillian Welch, printre alţii.

M-am dus la Merlefest cu Eustace în vara anului 2000 şi am văzut, în felul său de a se purta cu publicul, o blazare pe care nu o avea pe vremuri. Nu pentru că şi-ar fi pierdut din performanţele sale cu publicul, dar nu mai era la fel de provocator cum îl ţineam eu minte din conferinţele pe care le ţinuse în anii trecuţi. Şi era lesne de înţeles, pe parcursul weekendului, cum îşi putea pierde cineva entuziasmul, confruntat cu realitatea.

Lui Eustace i se spusese cu mult înainte că avea să împartă scena de la Merlefest cu un alt vorbitor celebru, „un adevărat şef de trib indian din Everglades, Florida”, Chief Jim Billy. Săptămâni întregi, Eustace a fost oarecum emoţionat şi temător cu gândul la această întâlnire.

„Am cunoscut o grămadă de amerindieni şi de obicei am fost bine primit de ei, a explicat Eustace. Dar nu întotdeauna – C *ine se crede albul ăsta dintr-un tepee?* îşi spun unii. În special nativii angajaţi politic mă antipatizează.

Desigur, le înţeleg iritarea, aşa că sunt mereu un pic precaut; am grijă să fiu foarte respectuos.”

În cazul de faţă, nu avea de ce să fie îngrijorat. Chief Jim Billy s-a dovedit a fi un tip solid şi prietenos, în jeanşi, cu

un zâmbet larg şi cu o strângere de mână inimoasă de comis voiajor înnăscut. Tribul lui tocmai câştigase o sumă mare la jocuri de noroc, şi şeful emana tihna satisfăcută a unei sănătăți bine hrănite. Numărul său, pe care-l făcea doar ca să se distreze, pentru că acum nu mai avea nevoie de bani, consta în a se urca pe scenă şi a cânta „cântece pentru copii inspirate din rock ’n’ roll” despre animalele liniştite şi înfricoşătoare care trăiesc în Everglades.

„Hei, părinți! îi avertiza el între două cântece. Să nu vă lăsați copiii să se ducă singuri în pădure, pen’ că sunt acolo animale care o să vă muşte! Să vă muşte? La naiba, în Everglades vă *mănâncă*!”

Când şi-a terminat numărul, Chief Jim Billy s-a aşezat în public şi a ascultat cu atenție prezentarea silită şi sobră a lui Eustace despre cum trăia în armonie cu natura. Eustace a arătat cum se țese o frânghie din fire de iarbă şi din propriul păr, şi a adus coşuri şi haine pe care le făcuse din materiale naturale. Chief Jim Billy s-a apropiat de Eustace după spectacol, extrem de impresionat.

„Să-ți spun ceva, omule, a zis el, îmbrățişându-l pe Eustace. Eşti nemaipomenit. Chestiile pe care ştii să le faci?! E nemaipomenit. Tre’ să vii în Florida şi să-i înveți pe cei din tribul nostru chestiile astea, pentru că nimeni acolo nu mai ştie să facă aşa ceva. Eşti mai indian decât oricare dintre noi! La naiba, singurul lucru pe care-l ştiu membrii tribului nostru acum e să ia avionul până la Miami ca să se bronzeze! Glumesc. Serios, ar trebui să vii să vezi rezervația noastră. O ducem bine zilele astea. Facem un mic safari pentru turişti, care trece direct prin mlaştină, şi turiştilor le-ar plăcea mult să te vadă. Ai putea fi interesant pentru ei, oamenii aceştia caută ceva autentic, ceva veritabil, şi tu ai aşa ceva. Încercăm să le arătăm ceva autentic, dar ne place să ne şi distrăm. Unul dintre noi se îmbracă într-un costum negru şi păros şi aleargă pe lângă barcă, sărind la oameni.

Îți spun, ți-ar plăcea la nebunie. Oricând vrei să vii să ne vizitezi, sună-mă. O să am grijă de tine, o să mă port regeşte cu tine. Ai telefon acolo în pădure, Tarzan? E bine. Sună-mă. Vorbesc serios. O să te duc cu avionul meu, aterizăm acolo pentru un sfârşit de săptămână. Am propriul meu avion, un G-4 frumos. Are până şi salon înăuntru! O să-ți placă!”

Apoi Chief Billy l-a îmbrățişat pe Eustace din nou şi i-a înmânat imediat cartea lui de vizită.

„Tot ce vrei să ştii despre mine e pe cartea asta de vizită, i-a spus acest sociabil şef al tribului Seminole lui Eustace Conway. Telefon, mobil, pager, orice. Sună-mă când vrei, omule. Eşti minunat.”

Eustace şi cu mine ne-am îndepărtat în tăcere de scenă şi ne-am întors în tepee-ul lui spectaculos, amplasat în centru, vizavi de standurile cu mâncare.

Când am intrat înăuntru, am dat peste doi băieți de nouă ani care se jucau, bicicletele înnoroite şi le lăsaseră lângă aerisirea pentru fum, şi aproape că l-au luat pe sus pe Eustace când l-au văzut.

„Am auzit că ne poți învăța cum să aprindem focul!” a spus unul din ei.

Unul dintre băieți avea părul negru şi era mic de statură pentru vârsta lui; celălalt era grăsuliu şi blond, purtând un tricou pe care scria EARTHDAY[29].

Ospitalier, Eustace a luat două bețe şi le-a explicat băieților: „Copacii conțin foc. Iau acest foc de la soare. În fiecare copac există un pic de soare pe care-l poți elibera folosindu-te de propria ta energie.” Eustace a frecat bețele până au început să fumege şi a pus nişte iască pe ele. „Ce avem aici este o scânteie, un foc nou-născut. Dacă nu avem

[29] Ziua pământului (*engl.*) (n. Tr.).

grijă de el cum trebuie şi dacă nu-l alimentăm cu oxigen, o să moară.” L-a încurajat pe băiatul cu părul negru să sufle uşor peste iască şi, ca prin magie, a apărut o flacără. Copiii au strigat de bucurie. Apoi s-a auzit un țiuit în tepee. Băiatul durduliu cu tricoul EARTHDAY a scos un walkie-talkie din buzunarul de la spate.

„Ce?” a strigat în receptor, supărat tare.

„Unde eşti, Justin? Recepție”, s-a auzit o voce de femeie.

„Sunt într-un tepee, mamă! a urlat Justin drept răspuns. Recepție!”

„Nu te aud, Justin. Unde eşti, Justin? a repetat aparatul. Recepție.”

Justin a dat ochii peste cap şi a țipat: „Am zis că sunt într-un *tepee*, mamă!

Recepție! Un *tepee*! Un *tepee*, mamă! Ai înțeles, mamă? Recepție!”

Am ieşit din cort, departe de zgomot, gândindu-mă cât o să aibă de furcă Eustace dacă îşi va menține hotărârea să salveze această cultură. Afară am dat de un bărbat între două vârste, îmbrăcat cu o cămaşă groasă, uitându-se cu interes la construcția lui Eustace. Am început să vorbim.

„Mă cheamă Dan”, mi-a spus el. „Vin în fiecare an la Merlefest din Michigan şi mereu încerc să îl găsesc pe Eustace. Îmi place să-l ascult vorbind despre viața lui. Mă atrage, deşi îl şi invidiez. Dumnezeu mi-e martor, m-aş muta în pădure într-o clipită dac-aş putea. Dar nu pot. Am cinci copii la şcoală şi trebuie să-i ajut. Am o slujbă în Sarah Lee, am o pensie alimentară de plătit, şi nu ştiu cum aş putea să renunț la siguranța financiară şi la asigurarea de sănătate şi să trăiesc ca Eustace, dar aş da orice să pot. Mă gândesc la asta în fiecare an când vin aici, de fiecare dată când mă întâlnesc cu el. E irezistibil, nu-i aşa? Şi uite ce sănătos e, trăind într-un mod natural.

Nu ca noi, toți ceilalți.”

Şi Dan zâmbi cu o sfioşenie drăgălaşă, bătându-se uşor pe stomacul său rotund. Apoi a continuat. „Eustace spune mereu, *poţi s-o faci, poţi s-o faci*.

Dar eu nu văd cum aş putea s-o fac. Tocmai construim o casă mare, ştiţi? E plină de atâtea lucruri afurisite, nici nu ştiu de unde au apărut. Jur pe ce-am mai sfânt, nu înţeleg cum au apărut toate lucrurile pe care le-avem. Uneori mă uit la casa mea şi-mi doresc să-i dau foc, să ardă până-n temelii, să las totul baltă, să încep în altă parte de la zero. Să duc o viaţă simplă în pădure, departe de lume. Ştii despre ce vorbesc? Ai avut această dorinţă vreodată? Ţi-ai dorit vreodată să dispari de pe faţa pământului?"

„Desigur, i-am spus. Şi lui Eustace i se întâmplă să-şi dorească să dispară."

„Nu lui Eustace Conway, pun pariu."

„Ai pierde pariul, Dan."

Din toate astea reiese că, apropiindu-se de patruzeci de ani, Eustace trebuie să recunoască acum că nu prea a provocat în lumea noastră schimbarea la care visa în tinereţe – mai precis, schimbarea pe care era sigur că o s-o provoace. N-au venit în pădure, pe urmele lui, valuri şi valuri de oameni entuziaşti, aşa cum spera el, când avea douăzeci de ani. Lumea este la fel cum era, poate chiar mai rău.

Rememorând ultimii douăzeci de ani, mi-a spus: „Eram sincer convins că aş putea schimba lucrurile. Gândurile mele de atunci se pot rezuma astfel: *Daţi-mi mie America. Lăsaţi-o în seama mea. O s-o repar singur!* Credeam că nu e nevoie decât de convingere şi de muncă grea, şi ştiam că eram capabil să muncesc mai mult decât oricine. Nu credeam că toată ţara avea să se întoarcă spre un fel de a trăi mai natural, dar mă gândeam că măcar şaizeci, o sută de oameni o să vină la Turtle Island şi apoi o să plece cu lecţiile învăţate în comunităţile lor – mesajul avea să se

răspândească asemenea cercurilor într-un iaz şi efectul avea să se extindă mai mult şi mai mult. Dar acum văd cât de greu e să faci o schimbare majoră în țara asta dacă nu eşti preşedinte sau măcar un senator important şi dacă nu ai şi alte resurse în afară de energia ta. Cum poate să facă o singură persoană o asemenea schimbare? Este imposibil, improbabil şi, mai presus de toate, este al naibii de obositor."

Obsesia Americii de a devora pământul continuă, mai repede şi cu mai mult succes decât oricând altcândva. Eustace e bucuros să vadă că ecologismul, cândva un concept radical şi marginal, este astăzi „ultimul strigăt al modei". Totuşi, nu înțelege ce legătură are această mică manie reciclaționistă cu avântul hămesit al industriei, cu suprapopularea şi cu consumerismul frenetic care definesc cultura noastră. Probabil că Turtle Island va fi, peste un secol, aşa cum a visat cândva Eustace: „O vale neatinsă şi naturală, înconjurată de asfalt şi autostrăzi. Oamenii vor urca pe culmile din jurul Turtle Island, vor arunca o privire înăuntru şi vor putea vedea imaginea imaculată şi verde a ceea ce era odinioară lumea întreagă."

Poate că e adevărat. Poate că Eustace, salvând acest petic de pământ, face ce-au făcut călugării din Evul Mediu copiind nenumărate texte străvechi. Într-un ev întunecat, care nu pune preț pe cunoaştere, el păstrează un bun de preț, în speranța că generația viitoare, mai luminată, va fi recunoscătoare că se poate bucura de el. Poate că asta face el.

Mai demult, oamenii îi tot spuneau lui Eustace: „Dacă atingi o singură viață, ai făcut o schimbare în lume!" Dar Eustace nu s-a mulțumit niciodată numai cu atât. Intenția lui era să schimbe însuşi destinul umanității şi să nu accepte niciodată slaba consolare a influenței avute asupra

unei vieți, în mod întâmplător, din când în când. Mai nou, unii îi zic: „Tu ești Eustace Conway!

Îmi aduc aminte de tine! Ai fost la liceul unde învățam acum cincispreze ani!

Ești extraordinar! Mi-ai schimbat viața!”

Atunci Eustace e foarte emoționat, până în momentul în care individul clarifică situația: „Serios, de când v-am auzit vorbind, nu mai las apa să curgă când mă spăl pe dinți. Economisesc resursele.”

Lui Eustace nu poate decât să râdă, acoperindu-și fața cu mâinile și dând din cap. „Ce vreau să spun, să nu mă înțelegi greșit, îmi explică el. Le-aș zice oamenilor ăstora: Hei, mă bucur că nu mai lași apa să curgă când te speli pe dinți. Sincer, mă bucur. E un mod foarte frumos de a proteja o resursă prețioasă și sunt foarte fericit. Dar știi ce? Avusesem planuri mai mari pentru tine.”

Eustace a pierdut și visul lui din tinerețe că ar putea să învețe pe absolut oricine să locuiască în pădure. Când era mai tânăr, nici prin gând nu-i trecea să refuze un viitor ucenic de la Turtle Island. Nici nu-și imagina că ar fi o singură persoană în țara asta care să nu poată trăi în natură, cu puțin antrenament. Dar acum e mult mai precaut, mai selectiv. Nu-i mai primește automat pe foștii condamnați, pe foș-tii dependenți de droguri în convalescență și pe adolescenții furioși care-au fugit de-acasă, pentru că este o subminare a sistemului să aibă asemenea oameni în preajmă.

I s-a părut potrivit să formalizeze și mai mult programul de ucenicie.

Înainte era o înțelegere mai relaxată, pecetluită cu o strângere de mână, detaliile fiecăreia schimbându-se de la persoană la persoană, de la an la an.

Practic, tot ce avea de făcut un tânăr sau o tânără era să vină la Turtle Island și să se arate entuziast, iar Eustace îl

primea sau o primea ca ucenic, cerându-i doar promisiunea că va munci din greu şi că-şi va păstra o atitudine pozitivă pe parcursul perioadei de ucenicie. În prezent, însă, Eustace îi trece pe toţi aspiranţii la statutul de ucenic printr-un proces de selecţie destul de riguros, care presupune curriculum vitae, recomandări, informaţii despre mediul din care vine aplicantul, un eseu. În plus, obosit de Efectul de Bici Eustace Conway, care a făcut ravagii în rândul colaboratorilor lui, Eustace trimite fiecărui candidat următorul memorandum (intitulat simplu „Re: Relaţia cu Eustace"):

„Te rog să nu te aştepţi să ai o prietenie strânsă cu Eustace şi să nu fii dezamăgit dacă nu vei găsi în el altceva decât un şef care munceşte, un conducător şi un director. Atraşi de latura caldă şi generoasă a personalităţii lui Eustace, oamenii îşi doresc o relaţie mai personală decât ar fi de aşteptat, sau decât se simte Eustace în stare. Ucenicii au fost dezamăgiţi de faptul că nu a existat o relaţie mai apropiată între ei şi Eustace. Eustace este gata să extindă timpul pe care vi-l acordă, în funcţie de o medie a aşteptărilor stabilită de comun acord. Această relaţie clar definită este între un conducător şi cei care învaţă despre sarcinile, metodele şi nevoile unei ferme şi ale unui centru educaţional."

În ultimul timp, Eustace a fost atât de crunt dezamăgit de muncitorii lui, încât s-a gândit să renunţe definitiv la programul de ucenicie. Doi dintre ucenici au părăsit centrul în această primăvară, după ce au lucrat doar şase luni din contractele lor pe un an, abandonând Turtle Island cu plângerile obişnuite: muncă prea grea, probleme cu stilul de conducere al lui Eustace, experienţa nu era cum se aşteptau ei, „trebuie să-şi caute propria fericire", chiar dacă asta însemna să nu-şi onoreze angajamentele.

„Mai înseamnă oare ceva pentru cineva semnarea unui contract? se întreba Eustace uimit. E oare naivă concepția mea demodată că oamenii ar trebui să facă ceea ce afirmă că o să facă? Cum e posibil ca aceşti puşti să plece după şase luni fără să le pese că au promis să stea un an? Nici nu-şi dau seama în ce situație mă pun, poate m-am bazat pe angajamentul lor în planurile pe care mi le-am făcut. Au fugit şi m-au lăsat în aer. Şi de ce e tot timpul la fel?”

Eustace era atât de dărâmat de pierderea acestor doi tineri nu numai pentru că stagiul lor la Turtle Island urmase un drum atât de bătătorit (speranța entuziastă urmată de deziluzia amară), ci şi pentru că unul dintre ucenici, o femeie extrem de pricepută şi de serioasă. Jennifer ar fi putut deveni, după părerea lui Eustace, cea mai bună ucenică pe care o avuse vreodată. Rivaliza până şi cu legendarul Christian Kaltrider. Era deşteaptă, devotată şi nu se plângea, fiind serios hotărâtă să învețe cum se cultivă tradițional pământul.

Fusese crescută la munte şi adusese cu ea la Turtle Island aptitudini pe care nici măcar Eustace nu le avea. În ea avea destulă încredere ca să-i încredințeze conducerea grădinii de la Turtle Island (un act de încredere pe care l-a făcut cu multă suferință, şi mai mult ca pe un experiment cu el însuşi, ca să vadă dacă poate să suporte pierderea controlului). Iar Jennifer a făcut grădina să rodească, chiar dacă învăța despre cum să aibă grijă de cai şi cum să construiască în acelaşi timp. Era perfectă, iar Eustace ajunsese să o respecte şi să se bazeze pe ea. Şi tocmai ea a renunțat.

„Caută expresia *inimă rănită* în dicționar şi o să vezi o fotografie de-a mea, mi-a spus el la telefon la o săptămână după ce plecase Jennifer. Am fost atât de deprimat de plecarea ei, că nu m-am dat jos din pat două zile. Dacă

Jennifer nu poate să reziste aici un an întreg, cine poate? Pe cine păcălesc?

De ce să mai continui? Dacă aşa stau lucrurile, ce este Turtle Island? E ceva pentru care-mi dau toată silința de dragul altora, dar nu merge: oamenii pentru care o fac renunță şi eşuează. Mă gândesc serios să mă opresc. Parcă mă văd punând un anunț la poartă: *Turtle Island e închisă. Plecați de aici*.

Evident, n-o s-o fac. Sau poate o s-o fac. Nu mai ştiu...”

Şi aşa se face că Eustace, de voie, de nevoie, îşi îngustează viziunea odată cu vârsta, spulberând unele dintre idealurile de tinerețe, renunțând la unele dintre cele mai îndrăznețe visuri. Ultimele lui proiecte sunt uimitor de modeste. Pentru că astăzi nu mai primeşte ucenici noi, ci îşi concentrează energia în a pune pe picioare un program de călărie început la Turtle Island.

A publicat anunțuri în ziarele de la Boone, invitând lumea să vină pe proprietatea lui pentru câteva zile de călărie prin pădure. Speră ca banii pe care-i va câştiga ducând oamenii să se plimbe călare îl vor ajuta să suporte cheltuielile pe care le face pentru a-şi păstra caii lui superbi. Şi este o interacțiune umană simplă şi revigorantă – clientul plăteşte, Eustace furnizează un serviciu simplu, nu încearcă să mai convingă pe nimeni să se mute în pădure cu el, iar toată lumea se întoarce acasă la sfârşitul zilei mulțumită.

Da, îşi spune el acum, *poate că nu pot schimba lumea*. Poate că influența lui Eustace va fi mai modestă, având efect asupra unor grupuri restrânse şi asupra unor persoane izolate – şoferi cărora le făcea cu mâna de pe calul lui, în timpul călătoriei Long Riders-ilor, copiii de grădiniță pe care i-a îngropat până la gât în pădure, traficanții de droguri din Parcul Tompkins Square pe care i-a făcut să se gândească la faptul curios că un om poate să-şi facă singur hainele din materiale naturale...

Sau să ne gândim la tinerii vilegiaturişti care explorau Turtle Island într-o zi şi, descoperind un stăvilar construit de castori, erau încurajați de ghizii lor să înoate până la galeriile castorului, până în vizuina caldă, uscată, sacră şi ascunsă. Câți băieți din această țară au fost în vizuina unui castor? Acest eveniment trebuie să fi avut un ecou puternic şi durabil în conştiințele acestor băieți. Pentru Eustace Conway, cu marea lui viziune de arhitect al unei Americi transformate, nu pare mare lucru. Dar în această epocă de escaladare a conformismului absurd, chiar şi cea mai slabă sugestie că, pentru o fracțiune de secundă măcar, lumea poate fi privită dintr-un alt unghi este *mult*. Şi probabil că nu-l satisface pe Eustace, dar se prea poate să nu obțină mai mult. El este, la urma urmei, un profesor. Şi, ca toți profesorii, poate fi obligat să accepte realitatea că numai câțiva dintre elevii săi din ultimii zeci de ani vor fi cu adevărat influențați de câteva lecții.

A fost odată un puşti, de exemplu, pe nume Dave Reckford.

Crescut lângă Chicago, un copil din suburbie, cu un tată fizician şi o mamă care dădea dovadă de vagi înclinări hippy, trimițându-şi fiul la o şcoală de quakeri şi hrănindu-l cu mâncare sănătoasă. Când Caterpillar a închis fabrica din Illinois, oraşul natal al lui Dave a degenerat, iar părinții lui s-au mutat în Carolina de Nord. Dave a fost trimis la o şcoală particulară costisitoare, unde era înconjurat de copii din cele mai vechi familii din sud. Şi atunci viața lui s-a dat peste cap. Tatăl lui Dave s-a îndrăgostit de o altă femeie şi a divorțat.

Familia a fost distrusă. În cele din urmă, acele bucățele distruse au fost repuse în ordine. După câțiva ani grei, mama lui şi-a refăcut viața şi s-a căsătorit cu un om bun şi bogat, dar cumva Dave a fost depăşit de toate acestea. Avea

treisprezece ani şi fusese zguduit până în temelii. Era foarte trist. Şi căuta.

După câțiva ani, un om de munte modern pe nume Eustace Conway a venit să predea un curs despre natură la şcoala unde învăța Dave Reckford. „Era îmbrăcat din cap până-n picioare în piele de cerb, îşi aduce aminte Dave, şi nu mirosea foarte bine. Apoi a început să vorbească, în felul lui aşezat, despre tepee şi despre puşcă şi despre viața în sălbăticie. Eram fascinat. A vorbit despre cum se ducea la toaletă în pădure. Avea o teorie cum că statul pe vine este mai natural şi că dacă stai aşezat pe closet exerciți o presiune nefirească asupra organelor digestive, or, noi eram şocați – o sală întreagă de adolescenți din sud. Nu mai auziserăm niciodată aşa ceva. Şi apoi a spus: «Iar dacă sunt într-un loc unde nu au decât toalete, mă aşez cu picioarele pe colac şi aşa îmi fac nevoile» – şi a sărit pe o bancă să ne arate. El râdea, noi râdeam, şi făcea totul să pară bun şi interesant, fără să ne sperie."

Mai târziu, Eustace a început să vorbească cu Dave şi, simțind cât de tulburat era copilul, l-a invitat la Turtle Island. Dave a fost imediat de acord, şi a venit într-un Mercedes coupé de băiat bogat. A stat o săptămână. Asta în anii foarte, foarte timpurii. Nu era mare lucru la Turtle Island, cu excepția cortului lui Eustace. Nu defrişase niciun teren şi încă nu avea animale. Era la începutul începuturilor. Când a apărut Dave, Eustace era lângă tepee-ul lui, „stătea de vorbă cu o femeie foarte frumoasă. M-a rugat să-l scuz pentru o jumătate de oră, ca să poată rămâne singur cu fata aceea în cortul lui, şi apoi s-au strecurat înăuntru – era foarte limpede – ca să facă sex. Eram destul de uimit de franchețea sexualității lui. A ieşit în cele din urmă din tepee, fata a plecat, iar el a început să mă învețe. Primul lucru pe care mi l-a arătat a fost un strat de cărbuni în locul unde făcea focul. Mi-a explicat că dacă ții

tot timpul fierbinți cărbunii din stratul de jos, ai mereu foc la îndemână şi nu e nevoie să aprinzi o nouă flacără.”

Apoi l-a pus pe Dave să muncească la reconstrucția forjei în fierărie. După aceea au început să sape fundația adăpostului de unelte pe care îl construia Eustace. L-a învățat pe Dave cum să facă şindrilă, „o muncă foarte grea, cu un ciocan mare”. Şi tot aşa, zi după zi, muncă grea pentru un băiat care nu mai făcuse aşa ceva.

„Nu era ce aşteptam eu, a spus Dave, de la războinicul tăcut, cu vorba lină, profesorul maestru-zen după care crezusem că venisem pe munte. Era un conducător de sclavi. Era neliniştit şi obsedat de detalii, iar pe mine munca mă făcea să plâng şi aproape-mi rupea şalele. Dar în fiecare seară mă duceam să dorm lângă Eustace în cortul lui, pe piei de animale, lângă focul cald, şi era somnul cel mai bun şi mai lipsit de primejdii pe care l-am avut de când eram copil. Nu cred că Eustace Conway mai e atât de deschis acum, dar asta se întâmpla ani de zile înainte de a avea ucenici şi vilegiaturişti peste tot şi toate obligațiile astea publice. Avea douăzeci şi şapte de ani şi eu eram un copil fără tată; pentru mine a fost foarte important să petrec o vreme cu un bărbat în toată firea care voia să vorbească cu mine şi să mă învețe ceva.”

Eustace s-a folosit de timpul petrecut cu Dave pentru a încerca să-l facă să înțeleagă esența fundamentală a filosofiei sale, care era centrată pe conştientizare. În nici un alt mod, îi spunea Eustace lui Dave, nu poți obține o viață decentă ca bărbat: doar fiind conştient, şi conştient în fiecare clipă. Fii prezent în propria ta viață, spunea el. Nu-ți trece zilele într-o amorțeală, mulțumindu-te să înghiți orice idee insipidă pe care societatea modernă ți-o dă cu biberonul prin mass-media, nu-ți dormi viața în dulcea comă a satisfacției instantanee. Darul cel mai extraordinar

care ți s-a dat este propria ta omenie, care e legată de conştiință, aşa că onorează această conştiință.

Venerează-ți simțurile, nu le degrada prin droguri, prin depresie, prin uitare de sine. Încearcă să vezi ceva nou în fiecare zi, îi spunea Eustace. Fii atent până şi la cele mai mici detalii. Chiar dacă nu eşti în pădure, fii atent tot timpul. Observă ce gust are mâncarea; observă cum miroase raionul de detergente în supermarket şi dă-ți seama ce efect au acele chimicale cu miros greu asupra simțurilor tale; observă cum e să mergi cu picioarele goale; fii atent în fiecare zi la intuițiile vitale pe care le poate aduce atenția. Şi ai grijă de toate lucrurile, de toate lucruşoarele care există – corpul tău, intelectul, spiritul, vecinii şi această planetă. Nu-ți polua sufletul prin apatie şi nu-ți ruina sănătatea cu mâncare proastă, la fel cum râurile curate nu trebuie poluate cu deşeuri industriale. Nu poți să devii un bărbat adevărat dacă ai o atitudine neglijentă şi distructivă, spunea Eustace, şi maturitatea va veni din atenție la fel cum ziua vine după noapte.

Eustace i-a spus lui Dave poveşti tragicomice despre nişte băieți adolescenți americani care au venit în vizită la Turtle Island şi erau atât de indiferenți față de noul mediu în care se aflau, încât nu-şi dădeau seama că trebuie să se adăpostească în timpul ploii. Chiar şi o furtună de-ar fi venit, băieții ar fi stat acolo, sub potop, la fel de stupefiați ca o turmă de oi, neputând să priceapă că ar trebui să-şi poarte trupurile către adăpost. Sau băiatul pe care Eustace îl văzuse dând de un cuib de viespi şi apoi stând nemişcat şi zăpăcit în timp ce roiul se aduna în jurul lui. Băiatul era în mod evident incapabil să înțeleagă că trebuie să scape din acea situație, până când Eustace i-a strigat: „*Fugi!* „

Fii treaz, i-a spus Eustace (râzând de simplitatea frazei), şi vei reuşi în această lume. Când plouă, caută un adăpost! Când eşti înțepat de viespi, fugi!

Doar prin atenție poți să devii independent. Numai prin independență te poți cunoaşte pe tine însuți. Şi numai cunoscându-te pe tine însuți vei fi capabil să pui întrebarea cheie a vieții tale: *Ce sunt menit să împlinesc, şi cum pot să-mi împlinesc menirea?*

Lucrul de care Dave îşi aminteşte însă cel mai bine din acea săptămână a fost experiența transformatoare, aproape religioasă, de a se uita la Eustace, când făcea un gard.

„Să construieşti un gard în solul acesta pietros este muncă grea. În primul rând trebuie să bați în pământ stâlpul de metal, lovindu-l cu un ciocan mare şi făcând o gaură pentru țăruşul tău de salcâm. Aproape că mi-am tăiat un picior odată, când încercam să dau gaură. Apoi bați țăruşul de salcâm în gaură şi bați în el cu ciocanul greu, înfigându-l în gaură. Am făcut şase astfel de rânduri, şi jur pe ce-am mai sfânt că eram aproape mort. Nu pot să descriu cât era de greu. M-am prăbuşit la pământ şi am simțit că o să-mi explodeze inima. Eustace mi-a luat apoi locul şi, în timp ce încercam să-mi recapăt respirația, a bătut următoarele douăzeci de țăruşe fără să se oprească măcar o dată, fără să obosească.

Îl studiam când lucra. Cum putea să facă aşa ceva? Nu e la fel de mare sau de musculos cum sunt eu. Sunt un triatlet, sunt masiv, dar eu nu puteam face ce făcea el. Picioarele lui sunt subțiri. Cum poate să muncească? Dar, privindu-l, am înțeles că avea o legătură fizică, intimă cu uneltele lui. Când ridica ciocanul, nu-şi folosea doar brațele; îl ridica făcând economie de mişcare, şi apoi îl dădea pe spate şi îi transmitea tot impulsul prin lovitură.

Era frumos. Era o concentrare fizică absolută asupra unei sarcini. Era ca şi cum m-aş fi uitat la un dans. Un dans al lucrului manual. Şi am ştiut că din această cauză Eustace e capabil să facă totul mai repede şi mai bine decât oricine,

datorită acelei intensități, acelei grații şi perfecțiuni a concentrării."

Dave îşi aduce aminte că s-a uitat la Eustace într-o altă zi, când bătea cu ciocanul nişte cuie în lemn – rapid, ritmic şi perfect – şi l-a întrebat: „Cum se face că nimereşti mereu cuiele?"

„Pentru că mi-am pus în gând cu multă vreme înainte că o să nimeresc toate cuiele, a răspuns Eustace. Aşa că le nimeresc."

În cele din urmă, ritmul dur al muncii de la Turtle Island a fost atât de şocant pentru corpul lui Dave, încât a cedat. S-a îmbolnăvit fizic din cauza celor unsprezece ore de muncă zilnice. Eustace, văzând acest lucru, nu l-a mai pus la treabă o zi întreagă şi l-a dus cu maşina în oraş. „Hai să ne distrăm", i-a propus Eustace. L-a dus într-un bar şi i-a cumpărat o bere – prima lui bere. Eustace a râs şi a glumit cu barmanul şi n-a pomenit nimic despre treburile care mai erau de făcut. Întorcându-se către munte în seara aceea, Dave n-a mai rezistat şi i-a spus lui Eustace că nu crede că mai poate să stea.

„I-am spus că voiam să mă duc acasă. Probabil că plângeam. Sunt sigur că mi-era dor de casă, pentru că eram doar un puşti. Eustace era calm şi gânditor. Am stat în camionul lui şi am vorbit despre viață şi despre ce înseamnă să devii bărbat. Mi-a împărtăşit din înțelepciunea şi bunătatea lui, luându-mă în serios la o vârstă la care nimeni nu mă lua în serios. Mi-a spus că unul dintre motivele pentru care oamenii sunt atât de nefericiți este pentru că nu vorbesc cu ei înşişi. Mi-a spus că trebuie să ai un dialog permanent cu tine însuți în viață, ca să ştii cum îți merge, ca să-ți păstrezi concentrarea, să fii prieten cu tine. Mi-a spus că vorbea cu el însuşi tot timpul, că asta îl ajuta să devină mai puternic şi mai bun în fiecare zi. Mi-a

recomandat câteva cărți pe care trebuia să le citesc. Apoi m-a îmbrățişat.”

Cincisprezece ani mai târziu, Dave Reckford nu putea încă să povestească acest episod fără să-l podidească lacrimile.

„Ştii, era o îmbrățişare adevărată, lungă şi puternică. Era o îmbrățişare de urs. Era pentru prima dată când eram luat în brațe de un bărbat, şi mi se părea că vindecase ceva în interiorul meu. Eram singuratic şi rănit. Mi-a spus că eram liber să mă duc acasă şi mi-a urat noroc. Dar mi-a spus şi că puteam să mă întorc şi să stau cu el la Turtle Island oricând voiam, pentru că făcusem treabă bună şi pentru că eram un om bun. Şi m-am dus acasă, dar când am ajuns acolo, mi-am dat seama că se schimbase ceva cu mine. Şi toată viața mea s-a schimbat.”

Toți bărbații din familia lui Dave Reckford sunt fie avocați, fie doctori, fie oameni de afaceri, fie diplomați. Iată ce se aşteaptă de la ei, iată calea familiei. După cum se va vedea, nu este şi calea lui Dave. Dave are treizeci de ani şi a tot hoinărit, căutându-şi locul. A studiat istoria şi muzica. A încercat să scrie. A fost în Cuba şi în Europa şi a traversat America. S-a înrolat până şi în armată, încercând să-şi caute locul său în acest scurt timp pe pământ.

Nu demult, a prins rădăcini. A rezolvat problema. A rugat-o pe femeia care are grijă de grădinile părinților săi să-l ia drept ucenic. Ea a fost de acord. Aşa că Dave Reckford a devenit ceea ce crede el că era menit să fie: grădinar. Are grijă de plante. Îşi petrece zilele gândindu-se la soluri şi lumină şi creştere.

Este o relație simplă, dar pozitivă. Încearcă să înțeleagă de ce anume au nevoie plantele şi cum să le ajute. Încearcă să fie atent şi precis în fiecare clipă, pentru a face cinste muncii sale. Vorbeşte cu sine însuşi tot timpul, păstrând contactul cu esența. Şi în fiecare zi din viață se gândeşte la

perfecţiunea concentrării şi la harul unic al muncii omeneşti.

Ceea ce înseamnă că în fiecare zi a vieţii se gândeşte la Eustace Conway.

Epilog

Nu poţi s-o rezolvi. Nu poţi s-o faci să dispară. Nu ştiu ce ai de gând să faci cu ea, dar ştiu ce am eu de gând să fac cu ea. O să plec pur şi simplu. Poate o parte din ea o să moară dacă nu mai sunt lângă ea să o hrănesc.

Lew Welch

Povestea lui Eustace Conway este povestea progresului omului pe continentul nord american.

La început, omul a dormit pe jos şi s-a îmbrăcat cu blănuri. A făcut focul din beţe şi a mâncat ce putea vâna şi culege. Când îi era foame, arunca cu pietre în păsări, săgeta iepuri şi săpa în pământ după rădăcini, aşa a supravieţuit. Împletea coşuri de nuiele din copacii de pe teritoriul său. Era nomad; mergea pe jos. Apoi s-a mutat într-un cort şi a devenit un vânător mai sofisticat. A făcut focul folosind cremene şi fier. Când a stăpânit acest meşteşug, a folosit chibriturile. A început să poarte lână. S-a mutat din tepee într-o colibă din lemn. A devenit agricultor, defrişând pământul şi cultivând o grădină. A strâns animale domestice. Şi-a tăiat poteci prin pădure, care au devenit cărări, iar apoi drumuri. A îmbunătăţit drumurile făcând poduri. S-a îmbrăcat cu pânză de dril.

A fost mai întâi indian, apoi explorator, apoi pionier. Şi-a construit singur o cabană şi a devenit un adevărat colonist. Om cu o viziune utopică, trăieşte acum din speranţa că oameni cu aceleaşi păreri ca el îşi vor cumpăra proprietăţi în

jurul lui Turtle Island şi-şi vor creşte familiile aşa cum şi-o va creşte el într-o zi pe a sa. Vecinii îşi vor lucra pământul cu utilaje trase de animale, se vor ajuta unii pe alții în timpul recoltei, se vor strânge laolaltă la chiolhanuri, se vor duce unii la alții călare şi vor face trocuri.

Când toate acestea vor avea loc, Eustace va fi devenit sedentar. Iată ce vrea – să întemeieze un orăşel. Şi când şi acesta va fi bine întemeiat, îşi va construi casa de vis. Se va muta din cabana lui într-o casă model, scumpă, plină de camere încăpătoare şi dispozitive şi alte lucruri trebuitoare, locuită de familie. Îşi va fi ajuns în sfârşit din urmă timpul. În acea clipă, Eustace Conway va fi paradigma bărbatului american modern.

El evoluează în fața ochilor noştri. Se perfecționează şi se extinde şi se perfecționează şi se extinde pentru că este atât de inteligent şi plin de resurse, încât nu se poate opri. Nu este constrâns să rămână în bucuria dată de ce ştie deja să facă; trebuie să înainteze. Este de neoprit. Şi noi suntem de neoprit.

Noi, pe acest continent, am fost tot timpul de neoprit. Noi toți progresăm, după cum a observat de Tocqueville, „ca un potop de oameni, ridicându-se necontenit, şi călăuziți zilnic înainte de mâna lui Dumnezeu”. Ne istovim pe noi înşine şi pe toți ceilalți. Şi ne epuizăm resursele – atât naturale, cât şi interioare –, iar Eustace este doar cea mai limpede reprezentare a nevoii noastre.

Îmi aduc aminte că mă întorceam cu maşina la Turtle Island într-o seară devreme, cu Eustace, după ce vizitaserăm vechiul imperiu al bunicului său de la Tabăra Sequoia. Aproape ajunseserăm acasă, trecând prin Boone, când ne-am oprit la o intersecție. Eustace şi-a întors deodată capul şi m-a întrebat:

„Clădirea aia era acolo acum două zile când am plecat spre Asheville?”

Mi-a arătat scheletul unei noi mici clădiri de birouri. Nu, n-o observasem acolo cu două zile în urmă. Dar părea aproape gata. Numai ferestrele mai trebuiau puse la locul lor. Un batalion de constructori îşi terminaseră ziua de lucru.

„Nu se poate”, a zis Eustace. „Pot oare cu adevărat să ridice o clădire atât de repede?”

„Nu ştiu”, i-am zis, gândindu-mă că, dintre toţi oamenii, el ar trebui să ştie.

„Presupun că da.”

A oftat. „Ţara asta...”, a zis el.

Dar Eustace Conway *este* această ţară. Şi, aşa stând lucrurile, ce mai rămâne? Ce rămâne după toată această activitate? Asta e întrebarea pe care a pus-o odată Walt Whitman. S-a uitat împrejur la ritmul galopant al vieţii americane, la creşterea industriei, la goana încrâncenată a ambiţiilor concetăţenilor săi şi s-a întrebat: „După ce epuizezi afacerile, politica, chefurile şi aşa mai departe – după ce realizezi că nimic din toate astea nu te satisface până la capăt sau se termină mereu – ce rămâne?”

Şi, ca întotdeauna, bătrânul şi dragul Walt ne-a dat răspunsul: „Rămâne natura.”

Cu asta rămâne şi Eustace. Deşi, ca şi restul dintre noi (iar aceasta e cea mai mare ironie în cazul său), Eustace nu are atât de mult timp cât şi-ar fi dorit pentru a sărbători lumea naturală.

După cum mi-a spus într-o seară de iarnă la telefon, „A fost viscol la Turtle Island săptămâna asta. Un prieten a venit în vizită şi mi-a spus: «Hei, Eustace, ai muncit prea mult. Ar trebui să iei o pauză şi să faci un om de zăpadă. Te-ai gândit vreodată la asta?» Ei bine, desigur că m-am gândit. Tot ce aveam de făcut era să trec pragul în dimineaţa respectivă ca să-mi dau seama că zăpada era perfectă pentru un om de zăpadă. Am avut imediat în faţa ochilor

omul de zăpadă pe care aveam să-l fac, dacă mă hotăram să fac unul. Am analizat repede consistența zăpezii şi am hotărât locul exact unde să-l pun, ca să arate cel mai bine, cât de mare trebuia să fie, şi unde aş fi putut găsi în atelierul de fierărie cărbune pentru ochi. Mi-am imaginat fiecare detaliu al omului de zăpadă, până la morcovul pentru nas, la care a trebuit să mă gândesc o clipă: *Avem destui morcovi rămaşi, încât aş putea să folosesc unul pentru acest om de zăpadă? Şi după ce omul de zăpadă nu mai e, aş putea să recuperez morcovul şi să-l pun într-o tocăniță, ca să nu se irosească? Sau o să-l mănânce vreun animal?* Toate astea mi-au trecut prin cap în aproape cinci secunde, am estimat cât de mult timp o să-mi ia din ziua mea aglomerată ca să fac omul de zăpadă, am pus în balanță plăcerea pe care mi-ar procura-o construirea lui – şi am hotărât să nu-l fac."

Cu atât mai regretabil cu cât chiar îi place să fie afară şi ar fi fost mult mai bucuros să facă omul de zăpadă decât îi puteau arăta calculele lui logice.

Pentru că îi place natura, dincolo de toate angajamentele şi obligațiile lui. Îi place totul – orizontul cosmic al pădurii; petele de soare ce coboară prin acoperişul verde natural; frumusețea cuvintelor *salcâm, mesteacăn* şi *tulipier*... Nu numai că-i plac, dar are nevoie de ele. După cum scria bunicul lui Eustace: „Când mintea este obosită, sau sufletul neliniştit, să ieşim în pădure şi să ne umplem plămânii cu aerul splălat de ploaie şi curățat de soare, şi inimile noastre cu frumusețea copacilor, florilor, cristalelor şi nestematelor."

Eustace este cel mai bun om posibil atunci când este singur în pădure. Iată de ce îl trag afară din birou de fiecare dată când ajung la Turtle Island, şi-l pun să mă ducă la o plimbare. Chiar dacă în general nu are timp de aşa ceva, îl oblig, pentru că nu am făcut zece paşi în pădure şi spune: „Uite, mentă decorativă. Poți să faci un pai din tulpina goală

pe dinăuntru şi să bei din râuşoarele pietroase, unde apa e prea mică să o poți bea.”

Sau: „Uite o nalbă, cu floare care arată ca un crin portocaliu, doar un pic mai exotic. E extrem de rară. Nu cred că sunt cinci plante ca asta în cele o mie de pogoane de la Turtle Island.”

Sau, când mă plâng că m-a urzicat vreo plantă, mă duce jos la râu şi spune:

„Intră în farmacia mea.” Smulge nişte balsamine, le deschide să scoată seva dinăuntru, pe care-o împrăştie pe încheietura mea umflată şi imediat mă simt mult mai bine.

Îmi place mult de Eustace în pădure pentru că îi place de el însuşi în pădure. E atât de uşor. Iată de ce, într-o zi când ne plimbam, i-am spus din senin: „Îmi permiteți să introduc un nou concept revoluționar, domnule?”

Eustace râde. „Da.”

„Te-ai întrebat vreodată, am întrebat eu, dacă n-ai fi mai de folos lumii trăind de fapt viața despre care ai vorbit mereu? Adică, nu pentru asta suntem cu toții aici? Nu trebuie ca fiecare din noi să încerce să trăiască viața cea mai curată şi mai cinstită pe care o putem trăi? Şi când faptele noastre ne contrazic valorile, nu ne batem joc şi mai mult de tot?”

Am făcut o pauză – mă aşteptam să primesc un pumn. Dar Eustace nu zicea nimic, aşa că am continuat.

„Ne spui mereu cât de fericit ai fi dacă ai trăi în pădure. Dar când lumea vine aici să locuiască cu tine, ce văd în cele din urmă este stresul şi frustrarea ta de a avea atâta lume în preajmă şi de a fi copleşit de responsabilități. Aşa că sigur că nu pricep lecția, Eustace. Ei aud mesajul tău, dar nu pot *simți* acest mesaj, şi de aceea nu merge. Te-ai gândit vreodată la asta?”

„Mă gândesc la asta tot timpul! a explodat Eustace. Sunt al naibii de conştient de asta! De fiecare dată când mă duc

în şcoli să predau, le spun oamenilor: «Uite ce e, nu sunt singura persoană rămasă în țara asta care încearcă să trăiască în pădure, dar n-o să-i întâlniți niciodată pe ceilalți pentru că nu sunt *disponibili*.» Ei bine, eu sunt disponibil. Asta e deosebirea în ce mă priveşte. Sunt mereu disponibil, chiar dacă uneori astfel e compromis modul în care vreau să trăiesc. Când mă duc în public, încerc în mod deliberat să mă prezint ca tipul acela sălbatic care tocmai s-a dat jos de pe munte, dar sunt conştient că este în mare parte o piesă de teatru. Ştiu că sunt un actor.

Ştiu că le arăt oamenilor o imagine despre cum aş *vrea* să trăiesc. Dar ce pot face altceva? Trebuie să joc acest rol pentru binele oamenilor."

„Nu sunt sigură că ne faci vreun bine, Eustace."

„Dar dacă aş trăi viața liniştită şi simplă pe care o vreau, cine ar mai fi martorul ei? Cine ar mai fi inspirat să se schimbe? M-ar vedea numai vecinii.

Aş influența doar vreo patruzeci de persoane, când eu vreau să influențez patru sute de mii de oameni. Vezi dilema? Vezi lupta pe care o duc? Ce trebuie să fac?"

„Ce-ai zice să încerci să trăieşti în pace măcar o dată?"

„Dar ce *înseamnă* asta? Eustace zbiera acum, râzând şi total pierdut. Ce naiba *înseamnă*?"

Desigur, nu eu trebuie să răspund la această întrebare. Pot doar să spun când *pare* el împăcat. Nu atunci când îşi concediază ucenicii sau când petrece şase ore vorbind la telefon, ci garda financiară, cu directorii de şcoli, cu reporterii de ziare sau cu firmele de asigurări. Pare împăcat atunci când trăieşte legătura cea mai strânsă şi mai personală cu sălbăticia. Când este în mijlocul spectacolului stupefiant al naturii, atunci e cel mai aproape de fericire. Când este în comuniune cu ce-a mai rămas din Frontiera noastră – atât cât e omeneşte posibil în epoca noastră modernă –, reuşeşte să fie fericit.

Am avut de câteva ori norocul să văd partea cea mai bună din Eustace Conway, în nişte momente cu totul suprinzătoare. Astfel de momente apar pur şi simplu. Într-o seară ne întorceam cu maşina de la Asheville, în tăcere.

Eustace era tăcut, şi ascultam muzică veche din Apalaşia, învăluiţi de cuvintele tărăgănate şi triste ale unor bărbaţi puternici care-şi pierduseră fermele şi ale unor femei puternice ai căror bărbaţi s-au dus la minele de cărbuni şi nu s-au mai întors niciodată. Burniţa, şi noi treceam de pe o autostradă cu multe benzi pe o autostradă mai modestă, cu două benzi, apoi pe drumul noroios de pe muntele lui, ploaia s-a liniştit, în timp ce soarele apunea. Ne zgâlţâiam şi ne rostogoleam spre Turtle Island, în beznă, pe lângă văi adânci şi înverzite.

Brusc, o familie de căprioare a sărit din pădure chiar în faţa noastră.

Eustace a pus frână. Căprioara şi puiul ei s-au pierdut în întuneric, într-o parte, dar cerbul a rămas, holbându-se la farurile noastre. Eustace a claxonat.

Cerbul nu s-a mişcat. Eustace a sărit din camion şi a chiuit tare în noaptea umedă, ca să gonească cerbul înapoi în pădure, dar cerbul nu s-a mişcat de unde era.

„Eşti frumos, frate!” i-a strigat Eustace cerbului.

Cerbul s-a uitat la el. Eustace a râs. Şi-a strâns pumnii şi şi-a scuturat braţele energic în aer. A strigat şi a zbierat ca un animal. Din nou, Eustace i-a strigat cerbului: „Eşti frumos! Tu eşti stăpânul! *Eşti o bombă!* „

Eustace râdea. Dar cerbul a rămas pe poziţii, nemişcat.

Şi atunci nici Eustace nu s-a mai mişcat – vrăjit de o paralizie temporară.

Multă vreme a rămas nemişcat şi tăcut cum nu l-am mai văzut niciodată, de-abia luminat de vaporii luminoşi, împrăştiaţi de lumina slabă a farurilor, uitându-se ţintă la cerb. Nimeni nu mişca şi nu respira. În cele din urmă,

Eustace a rupt primul tăcerea, ridicându-şi pumnul în aer şi strigând în noapte, din toate puterile:

„Te iubesc! Eşti frumos! Te iubesc! Te iubesc! Te iubesc!”

Mulţumiri

Aş dori să mulţumesc extraordinarei familii Conway pentru deschiderea şi ospitalitatea lor pe parcursul acestui proiect, şi mai ales lui Eustace Conway, pentru curajul de a mă lăsa să duc la bun sfârşit această muncă.

A fost o onoare pentru mine să vă cunosc, şi am încercat să vă aduc un omagiu aici.

Au fost multe persoane în viața lui Eustace – trecută şi prezentă – care mi-au oferit cu generozitate din timpul lor pentru a mă ajuta să-mi formulez ideile din spatele acestei cărți. Pentru răbdarea lor de a se lăsa mereu intervievați, le mulțumesc: Donna Henry, Christian Kaltrider, Shannon Nunn, Valarie Spratlin, CuChullaine O’Reilly, Lorraine Johnson, Randy Cable, Steve French, Carolyn Hauck, Carla Gover, Barbara Locklear, Hoy Moretz, Nathan şi Holly Roarke, familiei Hicks, Jack Bibbo, Don Bruton, Matt Niemas, Siegal Kiewe, Warren Kimsey, Alan Stout, Ed Bumann, Pop Hollingsworth, Patience Harrison, Dave Reckford, Scott Taylor, Ashley Clutter şi Candice Covington. Şi mulțumirile mele deosebite lui Kathleen şi Preston Roberts, care nu numai că sunt nişte oameni minunați şi amabili, dar ne-au şi lăsat pe mine şi pe Eustace să stăm pe veranda lor şi să bem bere, şi să tragem cu pistolul toată noaptea. („N-am mai tras niciodată cu arma la beție”, mi-a zis Eustace, iar Preston a strigat: „Şi mai zici că eşti *sudist*?”) Îmi exprim recunoştința față de autorii multor cărți şi povestiri care m-au ghidat în eforturile mele. Printre alții, am găsit inspirație în biografia lui Daniel Boone, scrisă de

John Mack Faragher, în biografia lui Kit Carson, de David Roberts, în biografia lui Davy Crockett, de Atkins Shatford, în biografia tânărului Teddy Roosevelt, scrisă de David MeCullough, în analiza tinerilor extravaganți din păduri făcută de Rod Phillips şi în irezistibila poveste a lui Stephen Ambrose despre călătoria lui Lewis şi a lui Clark spre Pacific.

Toți cei interesați să citească mai mult despre utopiile americane ar trebui să-şi procure cartea enciclopedică a lui Timothy Miller, *The 60's Communes: Hippies and Beyond* (*Comunitățile anilor '60: Hippy şi alții*), iar toți cei amatori de o carte surprinzător de hazlie, care se întâmplă să fie despre utopiile americane, ar trebui să caute o copie a strălucitei cărți a lui Mark Halloway, *Heavens on Earth: Utopian Communities în America, 1680–1880*

(*Raiul pe pământ: Comunități utopice în America, 1680–1880*). Statisticile citate în Capitolul şapte despre declinul bărbaților au fost împrumutate din cartea *The Decline of Males* (*Declinul bărbaților*), a lui Lionel Tiger.

Datorez, de asemenea, mulțumiri lui R.W.B. Lewis pentru studiul său înțelept, *The American Adam* (*Un Adam american*), şi lui Richard Slotkin pentru la fel de înțeleptul *The Fatal Environment* (*Mediul fatal*). Şi mulțumirile mele fără margini (şi eterna mea admirație) pentru biblioteca vie care este Doug Brinkley, pentru că mi-a spus să citesc toate aceste cărți.

Mulțumiri, de asemenea, librăriei Powell din Portland, Oregon, pentru că am găsit în ea – când căutam cărți despre impresiile europenilor din secolul XIX în vizită în America – un raft întreg purtând numele „Impresii ale europenilor din secolul XIX în vizită în America”. Nu există librărie mai bună în toată America, şi iată dovada.

Am norocul să am prieteni extraordinari care sunt mari cititori şi editori.

Pentru ajutorul lor şi pentru sprijinul acordat în corectarea diverselor variante ale acestei cărți, mulțumesc lui David Cashion, Reggie Ollen, Andrew Corsello, John Morse, John Gilbert, Susan Bowen şi lui John Hodgman (care a inventat doar pentru mine vitala prescurtare editorială LPGWR, care înseamnă „lasă prostiile gen Will Rogers”. Îi mulțumesc lui John Platter, care a găsit puterea să citească o schiță timpurie a acestei cărți în ultimele zile ale vieții sale, şi care îmi lipseşte enorm de mult de fiecare dată când îmi citesc e-mailurile şi-mi aduc aminte că nu voi mai primi niciodată niciun mesaj de la el.

Mulțumirile mele lui Kassie Evashevski, lui Sarah Chalfant, lui Paul Slovak şi absolut incredibilului Frances Apt, pentru îndrumarea lor care n-a dat greş. Îi mulțumesc lui Art Cooper de la *GQ,* care m-a crezut acum patru ani când i-am zis: „Ai încredere în mine – trebuie să mă laşi să-i fac un portret tipului ăstuia.” Îi mulțumesc lui Michael Cooper pentru că a spus, acum multă vreme, când nu ştiam încă dacă să scriu această carte sau nu: „Nu e mai bine să greşeşti *făcând* ceva decât să greşeşti *nefăcând* nimic?” Din nou, îi mulțumesc surorii mele Catherine pentru geniul ei înnăscut în ceea ce priveşte istoria americană şi pentru sprijinul ei constant. Din nou, mulțumesc dragei mele prietene Deborah pentru că e disponibilă douăzeci şi patru de ore pe zi pentru a-mi împărtăşi înțelepciunea ei despre psihicul uman. Această carte ar fi fost practic stearpă fără inspirația acestor două femei minunate.

Nu-mi ajung toate mulțumirile din lume pentru Fundația Ucross pentru a-mi fi acordat 22 000 de pogoane de intimitate în mijlocul Wyomingului – sunt şi vor rămâne cele mai importante treizeci de zile din viața mea.

Şi, în fine, nu-mi ajung toate cuvintele din lume:

Cu multă Dragoste

CUPRINS